

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice 2008-2015

Situačná analýza mesta Košice

Príloha A

Aktualizácia PHSR – júl 2008

Zadávatel' aktualizácie PHSR mesta Košice:

MESTO KOŠICE

Mesto Košice

www.kosice.sk

Odborné vedenie procesu aktualizácie PHSR mesta Košice:

Karpatský rozvojový inštitút, Košice

www.kri.sk

Spracovatelia a zostavovatelia:

RNDr. Rudolf Bauer
Ing. Erika Lepeňová
Mgr. Michal Schvalb
Ing. Zuzana Záborská

Údaje zozbierali:

PhDr. Ingrid Orgonášová, PhDr. Eva Dudová, Ing. Miroslav Naščák, Ing. Mária Lišková, Ing. Andrea Gizická, Ing. Andrea Horniaková, Ing. Štefan Daňo, Ing. Peter Meľuch, Ing. Andrea Rešovská, Ing. Silvia Ondrová, JUDr. Lucia Kopperová, PhDr. Vladimír Šalitraš

SWOT analýzy spracovali:

Podľa oblastí členovia OTS.

Prioritné problémy pre riešenie zdefinovali:

Podľa oblastí členovia OTS.

Zber údajov uvedených v Situačnej analýze bol ukončený k dátumu 31.12.2007 (pokiaľ nie je uvedené inak). Obsah situačnej analýzy sa bude priebežne dopĺňať o nové údaje v súvislosti s aktualizáciou PHSR mesta Košice. Jednotlivé časti tejto prílohy neboli krátené, resp. obsahovo upravované, ale sú uvedené tak ako boli vypracované príslušnými odbornými tematickými skupinami.

Obsah

1	ÚVOD.....	10
1.1	POLOHA A DOSTUPNOSŤ MESTA	10
1.1.1	<i>Cestná doprava</i>	11
1.1.2	<i>Železničná doprava</i>	12
1.1.3	<i>Letecká doprava</i>	13
1.2	HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ	13
2	DEMOGRAFIA	15
2.1	POČET OBYVATEĽOV MESTA KOŠICE	15
2.2	VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV, VEKOVÁ PYRAMÍDA	16
2.3	POČET A POHYB OBYVATEĽSTVA	17
2.4	NÁRODNOSTNÉ ZLOŽENIE OBYVATEĽSTVA	18
2.5	VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA.....	19
2.6	NÁBOŽENSKÉ VYZNANIE	20
2.7	OBYVATEĽSTVO V MESTSKÝCH ČASTIACH.....	21
2.8	ZÁVERY A TRENDY.....	22
3	HOSPODÁRSKA OBLASŤ.....	23
3.1	PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A PODNIKANIE V MESTE KOŠICE	27
3.2	TRH PRÁCE	34
3.2.1	<i>Zamestnanosť a nominálna mzda</i>	34
3.2.2	<i>Nezamestnanosť</i>	39
3.3	HOSPODÁRSKY POTENCIÁL MESTA A PODPORA PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA	43
3.4	ZHRNUTIE.....	47
3.5	PRÍLOHY.....	48
3.6	SWOT ANALÝZA HOSPODÁRSKEJ OBLASTI	53
3.7	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY HOSPODÁRSKEJ OBLASTI	53
4	CESTOVNÝ RUCH.....	54
4.1	PRÍRODNÉ A GEOGRAFICKÉ PODMIENKY	54
4.2	POTENCIÁL CESTOVNÉHO RUCHU KOŠICKEJ OBLASTI	55
4.2.1	<i>Dosiahnutý dlhodobý potenciál oblastí cestovného ruchu podľa aktivít</i>	56

4.2.2	<i>Dosiahnutý strednodobý potenciál oblastí podľa aktivít</i>	57
4.2.3	<i>Dosiahnutý potenciál oblastí vo vybavenosti</i>	57
4.3	NAVŠTEVNOSŤ MESTA A TURISTICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	59
4.3.1	<i>Hodnotenie hotelov a penziónov Košíc v rámci Slovenska</i>	61
4.4	CESTOVNÉ KANCELÁRIE	62
4.5	HLAVNÉ ZISTENIA	62
4.6	SWOT ANALÝZA OBLASTI CESTOVNÝ RUCH	63
4.7	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI CESTOVNÝ RUCH	63
5	KULTÚRA	64
5.1	KULTÚRNE DEDIČSTVO	66
5.2	KULTÚRNE ZARIADENIA	66
5.2.1	<i>Knižnice</i>	66
5.2.2	<i>Múzea a galérie, výtvarné umenie</i>	67
5.2.3	<i>Hudba a tanečné umenie, divadlá</i>	71
5.2.4	<i>Kiná</i>	72
5.3	KULTÚRNE SUBJEKTY – KLUBY A SPOLKY	72
5.4	KULTÚRNE PODUJATIA	72
5.5	ZHODNOTENIE PONUKY A DOPYTU V SEKTORE KULTÚRY V MESTE KOŠICE	73
5.6	HLAVNÉ ZISTENIA	75
5.7	SWOT ANALÝZA OBLASTI KULTÚRA	76
5.8	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI KULTÚRA	76
6	ŠPORT A AKTÍVNY ODDYCH OBYVATEĽOV MESTA	77
6.1	HLAVNÉ ZISTENIA	79
7	ŠKOLSTVO	80
7.1	ZARIADENIA PREDŠKOLSKEJ VÝCHOVY	81
7.1.1	<i>Prehľad zariadení predškolskej výchovy v Meste Košice podľa rôznych zriaďovateľov</i>	81
7.2	ZÁKLADNÉ ŠKOLSTVO	84
7.2.1	<i>Školské kluby detí</i>	86
7.2.2	<i>Školy s rozšíreným vyučovaním niektorých predmetov</i>	87
7.2.3	<i>Špeciálne ZŠ a integrácia žiakov v ZŠ</i>	88
7.2.4	<i>Mimoškolská záujmová činnosť</i>	88
7.2.5	<i>Hodnotenie kvality výchovno-vzdelávacej činnosti</i>	92
7.2.6	<i>Stav školskej infraštruktúry</i>	93

7.2.7	Zamestnanosť v ZŠ zriadených mestom.....	94
7.2.8	Vývoj počtu žiakov prvých a posledných ročníkov ZŠ.....	94
7.3	STREDNÉ ŠKOLSTVO	97
7.4	VYSOKÉ ŠKOLSTVO	99
7.5	VEDA A VÝSKUM	100
7.6	SITUÁCIA NA TRHU PRÁCE V OBLASTI ŠKOLSTVA	103
7.7	HLAVNÉ ZISTENIA	105
7.8	PRÍLOHY.....	107
7.9	SWOT ANALÝZA OBLASTI ŠKOLSTVO	111
7.10	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI ŠKOLSTVO	111
8	SOCIÁLNA OBLASŤ.....	112
8.1	VYBRANÉ UKAZOVATELE	113
8.1.1	Sociálna pomoc poskytovaná rodinám s deťmi.....	113
8.1.2	Počet a kategórie poberateľov dôchodkov	120
8.1.3	Údaje o občanoch, ktorí sa ocitli v sociálnej núdzi z iných dôvodov ako je vek a zdravotný stav.....	124
8.1.4	Poskytované sociálne služby v meste v roku 2007	126
8.1.5	Zabezpečovanie sociálnoprávnej ochrany na území mesta	128
8.2	ZÁVERY – TRENDY, DOPADY, POTREBY	129
8.2.1	Trendy v oblasti hmotného zabezpečenia v období rokov 2005 - 2007	129
8.2.2	Trendy vo vzťahu k iným okresom a k údajom za Ke-kraj a SR.....	130
8.2.3	Dopady trendov a potreby.....	131
8.2.4	Trendy v oblasti sociálnych služieb.....	132
8.2.5	Potreby v oblasti sociálnych služieb	133
8.2.6	Trendy v oblasti sociálno – právnej ochrany.....	134
8.2.7	Potreby v oblasti sociálnoprávnej ochrany a prevencie.....	135
8.3	SWOT ANALÝZA SOCIÁLNEJ OBLASTI.....	136
8.4	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY SOCIÁLNEJ OBLASTI.....	137
9	BÝVANIE V MESTE KOŠICE	138
9.1	EXISTUJÚCI BYTOVÝ FOND - ZÁKLADNÉ CHARAKTERISTIKY	138
9.2	ŠTATISTICKÉ UKAZOVATELE DOKRESLJÚCE VÝVOJ V OBLASTI BÝVANIA	139
9.3	BYTOVÁ VÝSTAVBA V ROKOCH 2002 – 2006	141
9.4	ZÁVERY - TRENDY, DOPADY A POTREBY	149
9.4.1	Trendy v oblasti bytovej.....	149
9.4.2	Dopady trendov	149

9.4.3	Potreby.....	150
9.5	SWOT ANALÝZA OBLASTI BÝVANIE	151
9.6	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI BÝVANIE	151
10	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE MESTA KOŠICE	152
10.1	PRÍRODNÉ PODMIENKY A KRAJINA	152
10.1.1	Geomorfologické a geologické pomery	152
10.1.2	Klimatické pomery.....	152
10.1.3	Pôdne pomery.....	153
10.1.4	Hydrologické pomery	153
10.1.5	Poľnohospodárska a lesná krajina	153
10.1.6	Rastlinstvo a živočíšstvo	155
10.1.7	Osobitne chránené časti prírody	156
10.2	STAV ZLOŽIEK ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA.....	158
10.2.1	Ovzdušie	158
10.2.2	Voda a vodné zdroje.....	161
10.2.3	Pôda	162
10.2.4	Verejná zeleň	164
10.2.5	Nakladanie s odpadmi.....	166
10.3	HLAVNÉ ZISTENIA	169
10.4	SWOT ANALÝZA OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	170
10.5	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	171
11	ZDRAVIE A ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ	172
11.1	ZDRAVOTNÝ STAV OBYVATEĽOV KOŠIC	172
11.1.1	Prehľad vybraných ukazovateľov zdravotného stavu obyvateľstva	173
11.2	ZDRAVOTNÍCTVO V MESTE KOŠICE	175
11.3	SIEŤ ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ.....	176
11.3.1	Všeobecné nemocnice	177
11.3.2	Sieť neštátnych zdravotníckych zariadení.....	180
11.4	ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ	181
11.4.1	Zdravotná výchova a prevencia	182
11.4.2	Politika zdravia v Európskom regióne.....	183
11.5	HLAVNÉ ZISTENIA	184
11.6	SWOT ANALÝZA OBLASTI ZDRAVIE A ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ	185
11.7	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI ZDRAVIA A ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI	186

12	DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA	187
12.1	ZÁKLADNÁ DOPRAVNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA	187
12.1.1	<i>Riešenie statickej dopravy v centrálnej mestskej zóne (CMZ)</i>	189
12.2	CESTNÁ SVETELNÁ SIGNALIZÁCIA A DOPRAVNÉ ZNAČENIE	191
12.3	MESTSKÁ HROMADNÁ DOPRAVA	192
12.3.1	<i>Integrácia hromadných dopravných na území mesta</i>	194
12.4	PEŠIA A CYKLISTICKÁ DOPRAVA.....	195
12.5	ŽELEZNIČNÁ DOPRAVA	195
12.6	LETECKÁ DOPRAVA.....	195
12.7	HLAVNÉ ZISTENIA	196
12.8	SWOT ANALÝZA OBLASTI DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	197
12.9	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	197
13	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	198
13.1	ZÁSOBOVANIE PITNOU A ÚŽITKOVOU VODOU.....	198
14	BEZPEČNOSŤ OBČANOV A NÁVŠTEVNÍKOV MESTA.....	205
14.1	ŠTÁTNA POLÍCIA	205
14.2	DOPRAVNÁ NEHODOVOŠŤ	207
14.3	MESTSKÁ POLÍCIA	208
14.3.1	<i>Spolupráca Mestskej polície Košice s inými zložkami</i>	210
14.3.2	<i>Najviac problémové územie mesta</i>	211
14.3.3	<i>Významné aktivity realizované MsP KE</i>	212
14.3.4	<i>Realizované projekty</i>	212
14.3.5	<i>Prednášky, školenia a kurzy (2005 – 2007):</i>	213
14.3.6	<i>Preventívno – bezpečnostné akcie</i>	214
14.4	ZÁVERY A TRENDY V OBLASTI BEZPEČNOSTI.....	214
14.5	SWOT ANALÝZA OBLASTI BEZPEČNOSTI OBČANOV A NÁVŠTEVNÍKOV MESTA.....	215
14.6	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI BEZPEČNOSŤ OBČANOV A NÁVŠTEVNÍKOV MESTA	215
15	TELEKOMUNIKÁCIE A KOMUNIKAČNO-INFORMAČNÉ SYSTÉMY	216
15.1	TELEKOMUNIKÁCIE – TELEFÓNNE SIETE, MOBILNÍ OPERÁTORI, TV A ROZHLASOVÝ SIGNÁL.....	216
15.2	KOMUNIKAČNO–INFORMAČNÉ SYSTÉMY	216
15.2.1	<i>Zlepšujúci sa rast, nízka penetrácia</i>	218
15.2.2	<i>Broadband pre všetkých: Príde regulácia?</i>	219

15.2.3	<i>Ovocie váhania</i>	220
15.3	HLAVNÉ ZISTENIA	223
15.4	SWOT ANALÝZA OBLASTI INFORMAČNO-KOMUNIKAČNÉ TECHNOLOGIE	223
15.5	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI INFORMAČNO-KOMUNIKAČNÉ TECHNOLOGIE	223
16	MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA MESTA KOŠICE	224
16.1	SWOT ANALÝZA OBLASTI MEDZINÁRODNEJ SPOLUPRÁCE MESTA KOŠICE	224
16.2	IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY OBLASTI MEDZINÁRODNEJ SPOLUPRÁCE MESTA KOŠICE	225

1 Úvod

1.1 Poloha a dostupnosť mesta

Mesto leží v Košickej kotline v na oboch brehoch rieky Hornád vo východnej časti Slovenska.. Na západe a severozápade je ohraničené výbežkami pohoria Slovenské Rudohorie - masív Čiernej hory. Z východu ich obklopuje hradba Slanských vrchov. Košice vytvárajú druhú najväčšiu aglomeráciu v rámci nášho štátu. Ležia neďaleko hranice s Maďarskom (20 km) a relatívne blízko je i hranica s Ukrajinou (cca 80 km). V roku 2006 v meste žilo 234 596 obyvateľov na ploche 243 km².

Košický kraj, v centre ktorého sa nachádzajú Košice, zaberá juhovýchodnú časť Slovenska má rozlohu 6 753 km² a svojim územím zaberá 14 % rozlohy SR. Je tvoreným 11-timi okresmi t.j. Košice I-IV, Košice – okolie, Gelnica, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov s počtom obyvateľov 773 086 (k 31.12.2006). Kraj hraničí s dvoma štátmi - na juhu s Maďarskom a východnú hranicu tvorí s Ukrajinou.

Mesto Košice leží v nadmorskej výške 208 m n. m. (stred) a jeho územie je v administratívnych hraniciach značne členité. Výškové rozpätie je od 184 m n. m. až po 851 m n. m. Poloha mesta je 48° 42' severnej zemepisnej šírky 21° 15' východnej zemepisnej dĺžky. Teplotne je to oblasť mierneho pásma so znakmi kontinentálneho podnebia. Priemerné ročné teploty sa tu pohybujú v dlhodobom priemere od 6,7° C do 10,3° C, pričom v posledkom období badať zvýšenie priemerných ročných teplôt. V roku 2005 bola nameraná maximálna teplota 33,9° C a minimálna teplota -15,1° C, ročný úhrn atmosférických zrážok bol 700,8 mm, priemerná ročná relatívna vlhkosť vzduchu bola 76,1 % ročná suma snežného svitu v hodinách bola 2 053,2 hodiny a prevládal severný smer vetra.

Celková výmera územia mesta má plochu 24 277 ha. Z tejto plochy zaberá poľnohospodárska pôda až 38,0 % ,v tom orná pôda 25,4 %, čo je štvrtina územia celého mesta. Vysoké zastúpenie majú i lesné plochy, ktoré sa podieľajú na celkovej rozlohe mesta 30,9 %. Samotné urbanizované územie, t.j. zastavané plochy zaberajú 19,1 % , vodné plochy 1,1 % a ostatné plochy 10,8 % z rozlohy mesta.

Z geomorfologického hľadiska má územie členitý reliéf s pestrými prírodnými podmienkami. V severnej a severozápadnej časti do neho zasahujú výbežky Slovenského rudohoria s najvyšším bodom 851 m n.m. a na severovýchode výbežky Čiernej hory s najvyšším bodom 408 m n. m. Stred a južnú časť mesta zaberá Košická kotlina s nadmorskou výškou od 180 do 200 m n. m.

Východná časť Slovenského Rudohoria (Volovské vrchy) sa vyznačuje veľkou pestrosťou geologického zloženia. Reliéf pohoria je vcelku hladko modelovaný. Pohorie je budované hlavne vulkanickými horninami a regionálne i metamorfovanými horninami.

Čierna hora je pokračovaním Rudohoria po pravej i ľavej strane Hornádu. Je tvorená granodioritmi a kremitými dioritmi, miestami vápencami a dolomitmi.

Košická kotlina je charakterizovaná dvoma stupňami a to poriečnymi nivami a pahorkatinou. Poriečna niva sa tiahne pozdĺž Hornádu, kotlinová pahorkatina sa nachádza v juhovýchodnej časti územia medzi riekami Hornád a Torysa. Dané územie je budované štrkami a pieskami, ktoré sú prikryté hlinito – ílovitými sedimentmi. Časť územia zaberajú aj sprašové sedimenty.

Na vznik Košickej kotliny mali veľký vplyv tektonické poruchy hlavne tzv. hornádske zlomy a karpatské zlomy. Na modelovaní reliéfu kotliny sa zúčastňovali i svahové pohyby. V tejto oblasti môžeme pozorovať tri druhy pohybov t.j. zosuvy, zemné prúdy a povrchové plazenie. Hlavne prvý a tretí typ sa hojne vyskytujú na území mesta. Zosuvy napr. v lokalitách Furča, Heringeš, Konopiská. Povrchové plazenia napr. v lokalite Vyšné Opátske.

Hlavným vodným tokom na území mesta je rieka Hornád, ktorá preteká mestom v smere sever – juh. Z pravej strany priberá v meste dva prítoky, rieku Čermeľ a Myslavský potok.

Vodné nádrže a jazerá sa priamo v meste nenachádzajú i keď vodné nádrže na riekach Hornád a Ida slúžia priamo pre zásobovanie mesta pitnou a úžitkovou vodou. V južnej časti Košíc sa nachádza vodná plocha, ktorá vznikla po vyťažení štrkov a teraz sa využíva pre rekreačné účely (Jazero). Na území mesta sa nachádza jeden zdroj minerálnej vody na severnom okraji mesta – bývalé Gajdové kúpele. Voda je slabo mineralizovaná, studená.

Na južnom okraji mesta v lokalite Šebastovce je evidovaný zdroj geotermálnych vôd. Výdatnosť tohto vrtu je 10 l.s.⁻¹.

Z nerastných surovín nachádzajúcich sa na území mesta má najväčší význam ložisko magnezitu v lokalite Bankov. Nachádzajú sa tu aj ložiská keramického ílu a stavebného kameňa.

V severnej časti mesta v zalesnenom území je vyhlásená štátna prírodná rezervácia Vysoký vrch s rozlohou 36 ha.

1.1.1 Cestná doprava

Do územia mesta Košice zasahujú tieto medzinárodné dopravné trasy komunikačného systém cestnej dopravy SR:

- hlavná európska cesta **E 50**: štátna hranica ČR/SR - Trenčín – Žilina – Poprad – Prešov – Košice – Michalovce – štátna hranica SR/UR
- vedľajšia európska cesta **E71**: štátna hranica MR/SR – Milhošť – Košice
- doplnková európska cesta **E 571**: Bratislava – Nitra – Zvolen – Lučenec – Rožňava - Košice

Dopravný systém mesta

Dopravný komunikačný systém mesta Košice je tvorený dvoma okruhmi a základnými radiálmi:

- vnútorný okruh – zabezpečuje vnútornú obsluhu Centrálnej mestskej zóny
- vonkajší okruh – zabezpečuje obsluhu centra mesta a prepojenie radiál

Hlavné radiály:

- diaľničný privádzač od smeru Prešov I/68 – smer I/68 MR
- I/50 smer Michalovce – I/50 smer Bratislava

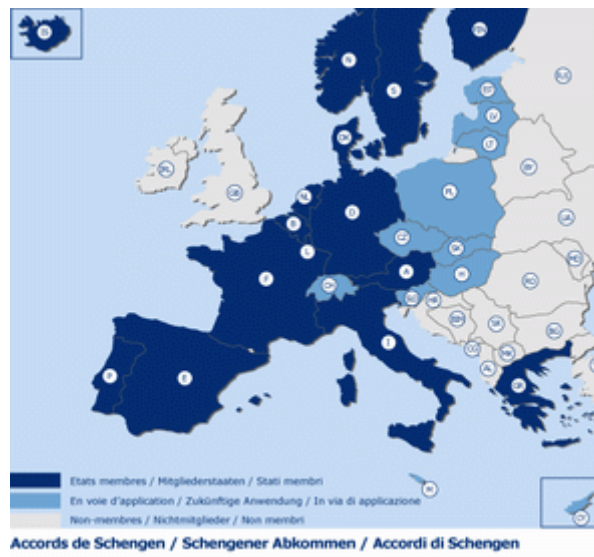
Sumárne údaje:

Dĺžka pozemných komunikácií: 775,1 km
 Z toho: cesty I., II., III. triedy: 101,9 km
 Miestne komunikácie: 327,7 km

Výhodná strategická geografická poloha v rámci Schengenskej hranice umožňuje spojenie s týmito európskymi mestami:

Tabuľka 1: Vzďialenosť európskych miest od Košíc v km

Vzďialenosti európskych miest od Košíc v km:			
Amsterdam	1655	Londýn	2117
Praha	667	Moskva	1005
Barcelona	2340	Mníchov	884
Frankfurt	1210	Paríž	1997
Berlín	1140	Rím	1590
Brusel	1550	Viedeň	467
Kyjev	850	Ženeva	1509

Obrázok 1: Schengenský priestor

1.1.2 Železničná doprava

Územím Košíc prechádzajú tieto železničné trate (celoštátneho významu):

- Žilina – Košice – Čierna nad Tisou
- Muszyna PKP – Plaveč – Prešov – Kysak – Košice – Čaňa – Hidasnémeti
- Košice - Zvolen – Palárikovo

Železničný uzol Košice zaberá z urbanistického aj ekologického hľadiska cenné plochy. Je v priamom dotyku s centrom mesta a vodným tokom Hornád.

V Košiciach končí širokorozchodná železničná trať, po ktorej sa dopravuje železná ruda do U.S.Steel, s.r.o.

1.1.3 Letecká doprava

V južnej časti mesta Košice je situované letisko Košice, ktoré patrí do I. kategórie ako verejné s medzinárodným významom. Letisko Košice je civilné medzinárodné letisko. Využitie letiska sa v súčasnosti orientuje na civilnú vnútroštátnu aj medzinárodnú osobnú aj nákladnú dopravu v pravidelnej aj nepravidelnej prevádzke.

Letisko bolo postavené medzi rokmi 1950 a 1955, keď začala lietat' linka do Prahy. Terminál bol rozšírený v polovici 60. rokov. Založenie Vysokéj vojenskej leteckej školy SNP v roku 1973 posilnilo pozíciu letiska v rámci Československa. V rokoch 1974 -1977 bola predĺžená odletová dráha o 1 100 metrov na dnešných 3 100 metrov, vylepšený svetelný systém a prebudované napájanie letiska elektrinou. Armáda prestala využívať letisko v roku 2004. Terminál bol prebudovaný opäť v roku 2006.

V nasledujúcej tabuľke je naznačený vývoj počtu prepravených pasažierov a prepraveného nákladu v tonách za roky 2000 – 2006.

Tabuľka 2: Počet prepravených osôb a materiálu v rokoch 2000-2006

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet pasažierov	125 844	138 083	161 827	187 716	231 410	269 885	343818
Prepravený náklad (tony)	277	500	257	322	368	448	

1.2 História a súčasnosť

Počiatky osídlenia územia môžeme sledovať už od konca staršej doby kamennej. Prvá písomná zmienka o južnom predmestí je z roku 1230. Vďaka obchodne i strategicky výhodnej polohe zaznamenali Košice rýchly vzostup. Udeľovanie privilégií napomáhalo rozkvetu remeselnej výroby, obchodu a zvyšovalo význam i rozvoj mesta. Z roku 1307 sa zachovali najstaršie cechové stanovy v krajine a v roku 1369 dostali Košice ako prvé mesto v Európe vlastný mestský erb. Od začiatku 15. storočia stali na cele Pentapolitany - zväzku piatich východoslovenských miest. Od roku 1347 až do začiatku 18. storočia si po Budine zachovali postavenie druhého mesta Uhorska. Primerane k svojmu hospodárskemu, administratívne a politickému významu sa v meste zriadila v roku 1657 univerzita, ktorá po zmene na kráľovskú a neskôr na právnickú akadémiu trvala do roku 1921.

Obrázok 2: Pečať mesta Košice

Erb a pečať ako osobitný historický prameň najhodnovernejšie odrážajú v symbolickej skratke stupeň dosiahnutého rozvoja mesta. Stav hospodárskeho, kultúrneho, ale najmä právneho postavenia v nich vystupuje a najkoncentrovanejšom obraze. Najmä v prvopočiatoch je tento obraz istou sebareflexiou, snahou vyjadriť svoju identitu formou, ktorá je všeobecne poznateľná, jasne odlišiteľná, ľahko identifikovateľná a pritom vo svojom obsahu má významný vnútorný alebo vonkajší vzťah, ktorý sa vníma ako nemenný.

Košice ako prvé mesto v Európe získalo v roku 1369 erbovú listinu od panovníka. Naviac je mesto jednoznačné aj tým, že v období živej heraldiky dostalo od roku 1502 od štyroch panovníkoch štyri erbové listiny.

Súčasnú Košice sú prirodzeným priemyselným a administratívnym centrom Východného Slovenska. Svojim významom a veľkosťou sa v rámci Slovenska radia hneď za jeho hlavné mesto (Bratislavu). Sídli tu štátne, samosprávne a finančné inštitúcie, vysoké školy, výskumno-vývojové ústavy, kultúrne a športové zariadenia, ale aj konzuláty.

Mesto Košice má historicky priemyselnú tradíciu, okrem hutníckeho priemyslu je tu rozvinutý strojársky, stavebný, potravinársky, polygrafický a textilný priemysel. Sú tu etablované aj firmy pôsobiace v oblasti veľkoobchodu, distribúcií tovarov a služieb – stravovacích, ubytovacích, finančných a bankových inštitúcií.

Najvýznamnejší investori pôsobiaci v Košiciach : Východoslovenské energetika, a.s., VALEO SLOVAKIA, s.r.o., Howe Slovensko, s.r.o., NESS Slovakia, s.r.o., JOBELSA SLOVENSKO, s.r.o., Kosit, a.s., U.S. Steel Košice, s.r.o.

Mesto Košice je známe v medzinárodnom meradle svojimi pravidelnými podujatiami. Najznámejším podujatím je Medzinárodný maratón mieru, ktorý je najstarším európskym maratónom a zároveň druhým najstarším na svete. Už tradičným podujatím sa stal Zlatý žobrák, prvý a najstarší medzinárodný festival lokálnych televízií. Známymi a vyhľadávanými akciami sa stali aj Košická hudobná jar, Dni mesta Košice, Cyklistické preteky Košice – Tatry – Košice a v neposlednej rade aj automobilové preteky Veľká cena Košíc.

Obrázok 3: Medzinárodný maratón mieru 2007

2 Demografia

2.1 Počet obyvateľov mesta Košice

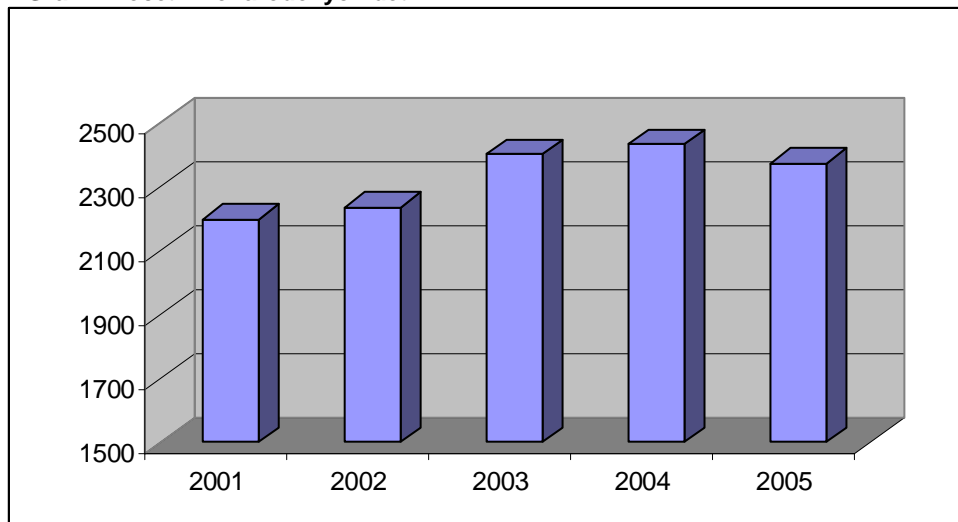
Počet obyvateľov Košíc v súčasnosti predstavuje celkom 4,35 % podiel obyvateľov Slovenska. Týmto podielom je mesto Košice po Bratislave druhým najväčším mestom na Slovensku. Ženská zložka tvorí 51,5 % obyvateľov. Na počte občanov Košického kraja sa mesto Košice podieľa teser jednou tretinou. V porovnaní so Slovenskou republikou a krajinami Európskej únie počet obyvateľov Košíc dlhodobo klesá. Vid' **tabuľka a graf**.

Tabuľka 3

Demografické údaje k 31.12.	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvateľov Košice	235 509	235 281	235 006	234 871	234 596
Počet obyvateľov SR	5 378 595	5 378 950	5 382 178	5 386 718	5 393 637
Počet obyvateľov EÚ	484 540 769	486 520 347	488 631 792	490 898 280	492 974 547

Zdroj: Štatistický úrad SR, eurostat.ec.europa.eu

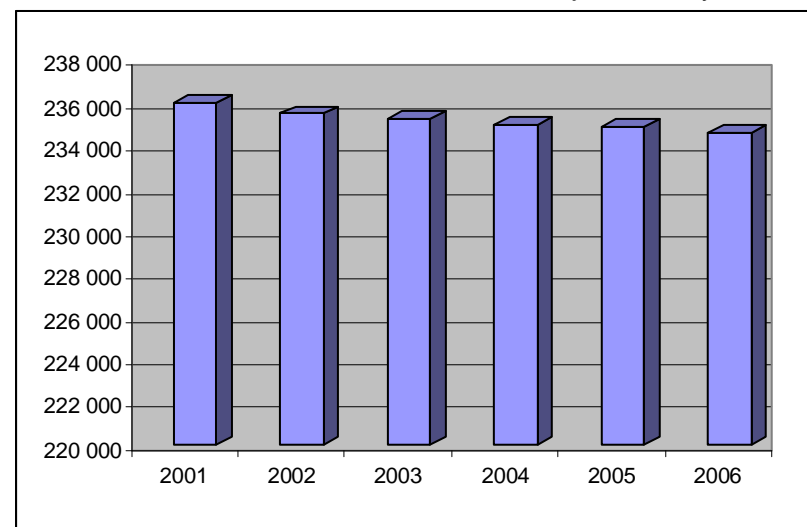
Graf 2: Počet živonarodených detí

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 1: Počet obyvateľov mesta Košice

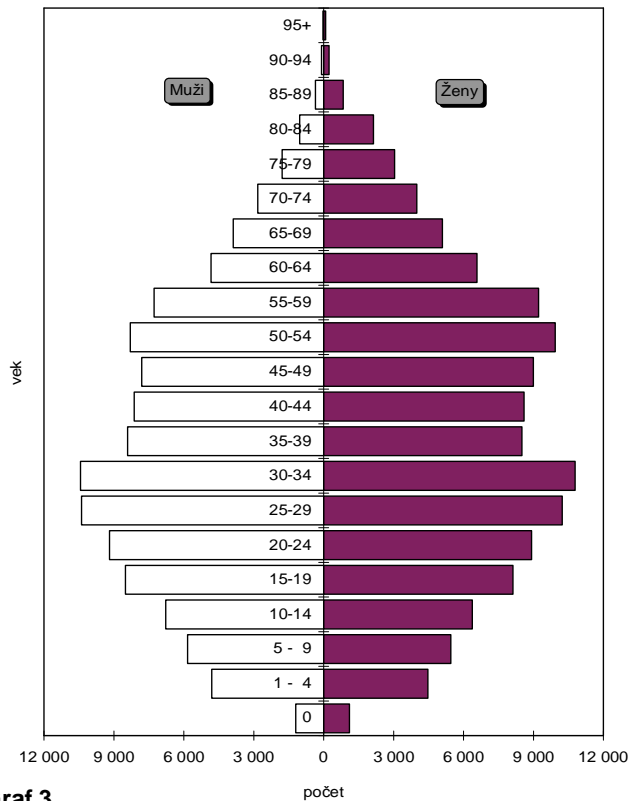
Zdroj: Štatistický úrad SR

2.2 Veková štruktúra obyvateľov, veková pyramída

Mesto Košice má za posledné roky veľmi nepriaznivú vekovú štruktúru, ktorá je však podobná vekovej štruktúre SR. Počet detí v školskom veku do 14 rokov sa za posledných 5 rokov znížil, a to takmer o dve percentá. Index starnutia je o niečo priaznivejší ako index starnutia SR, ale takisto má zhoršujúcu tendenciu. Vid. graf a tabuľka (k 31.12. 2006.)

Veková štruktúra obyvateľstva Košíc
 k 31. 12. 2006

Graf 3

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 4

Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2006	2002	2003	2004	2005	2006
Spolu (Košice)	235 509	235 281	235 006	234 871	234 596
Spolu (SR)	5 379 161	5 380 053	5 384 822	5 389 180	5 393 637
0-14 (Košice)	40 698	39 303	38 134	37 095	36 019
0-14 (SR)	974 991	944 456	918 915	894 308	870 622
15-64 (Košice)	154 282	172 678	173 075	173 179	152 529
15-64 (SR)	3 787 945	3 815 286	3 839 958	3 862 234	3 883 376
65+ (Košice)	40 529	23 300	23 797	24 597	46 048
65+ (SR)	616 225	620 311	625 949	632 638	639 639
Priemerný vek (Košice)	36,56	36,92	37,32	37,69	38,03
Priemerný vek (SR)	36,46	36,78	37,08	37,37	37,66

Zdroj: Štatistický úrad SR

2.3 Počet a pohyb obyvateľstva

Tabuľka 5

Počet a pohyb obyvateľstva k 31.12.2006	2002	2003	2004	2005	2006
sobáše Košice	1 195	1 195	1 236	1 214	1 239
sobáše - SR	25 062	26 002	27 885	26 149	25 939
rozvody Košice	560	544	549	634	733
rozvody - SR	10 960	10 716	10 889	11 553	12 716
pôrodnosť Košice	2 252	2 415	2 449	2 378	2 323
pôrodnosť SR	50 841	51 713	53 747	54 430	53 904
úmrtnosť Košice	1 971	1 952	1 953	1 946	1 987
úmrtnosť SR	51 532	52 230	51 852	53 475	53 301
dojčenská úmrtnosť Košice	19	21	15	23	18
dojčenská úmrtnosť SR	388	406	365	392	355
prist'ahovaní Košice	1 836	1 889	1 734	1 922	2 050
prist'ahovaní SR	2 312	2 603	4 460	5 276	5 589
vyst'ahovaní Košice	2 631	2 569	2 492	2 486	2 661
vyst'ahovaní SR	1 411	1 194	1 586	1 873	1 735

Na území mesta Košice, rovnako ako aj na celom území Slovenskej republiky mierne narastá počet sobášov, počet rozvodov narastá rýchlejším tempom. Po roku 2002 pôrodnosť nabrala stúpajúcu tendenciu, avšak posledné dva roky znova postupne klesá. Úmrtnosť a dojčenská úmrtnosť má premenlivú tendenciu.

Mesto Košice rovnako ako aj Košický kraj patria dlhodobo k migračne stratovým regiónom, keď sa z neho viac obyvateľov vyst'ahuje ako prist'ahuje. V priebehu kalendárneho roka 2006 sa oproti roku 2005 v meste Košice o 611 obyvateľov viac vyst'ahovalo, než prist'ahovalo, čo ovplyvnilo celkový úbytok obyvateľstva Košíc.

Naopak Slovenská republika zaznamenáva prírastok obyvateľstva, ktorý je ovplyvnený zvýšeným počtom zahraničných prist'ahovaní, najmä po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie. Vid' tabuľka Počet a pohyb obyvateľstva k 31.12.2006.

Zdroj: Štatistický úrad SR

2.4 Národnostné zloženie obyvateľstva

Na území mesta Košice je vcelku ustálená národnostná štruktúra obyvateľstva. Veľmi mierne klesol počet obyvateľov slovenskej národnosti a stúpol počet obyvateľov, hlásiacich sa k rómskej národnosti. Počet obyvateľov vietnamskej národnosti sa zdvojnásobil. Vid'. **tabuľka Národnostná štruktúra k 31.12.2006.**

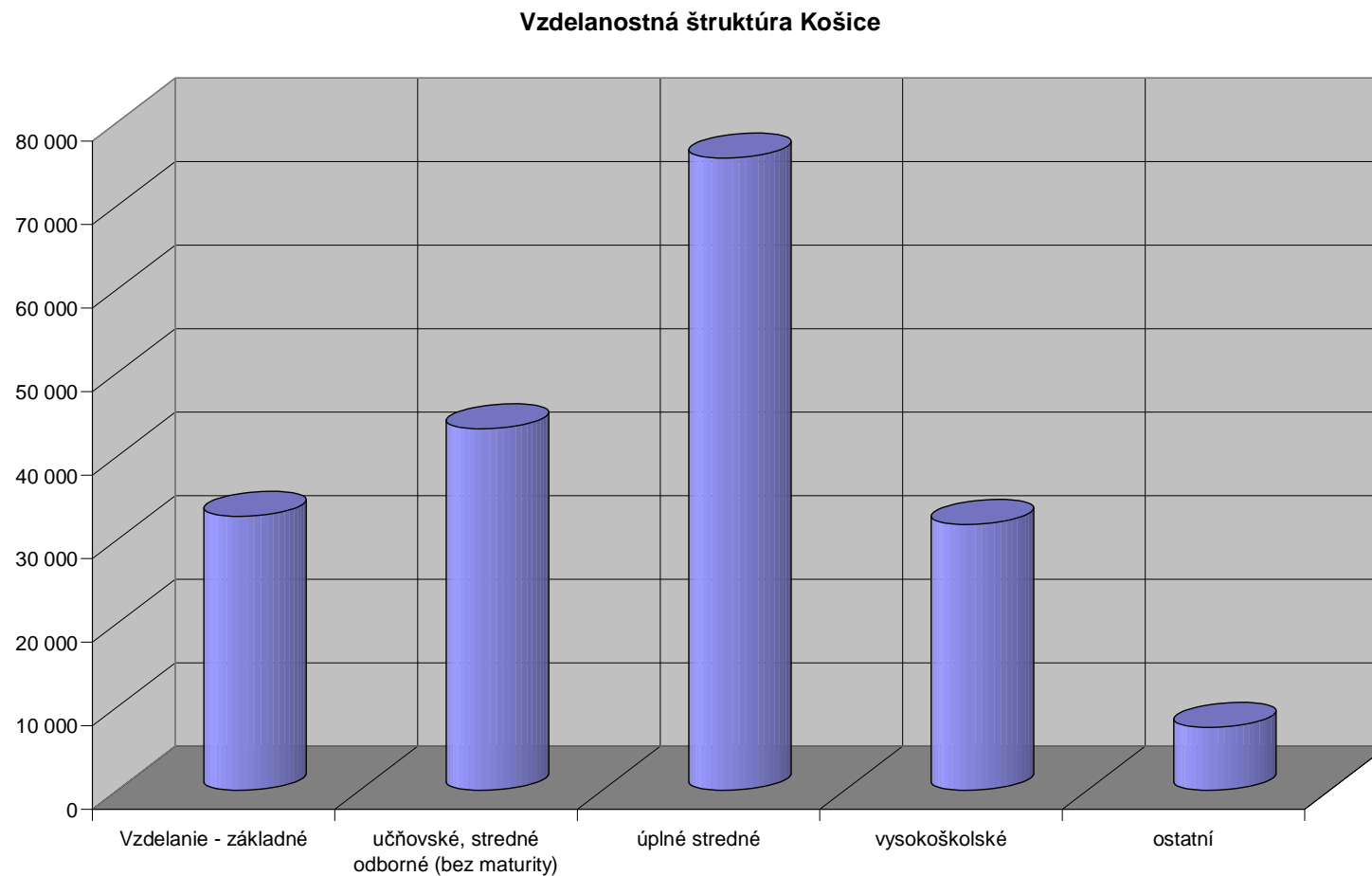
Tabuľka 6

Národnostná štruktúra obyvateľstva k 31.12.2006	2002	2003	2004	2005	2006
Spolu	235 509	235 281	235 006	234 871	234 596
Slovenská	209 678	209 184	208 845	208 561	208 099
Česká	2 759	2 750	2 720	2 726	2 720
Moravská	142	143	145	146	144
Maďarská	8 874	8 854	8 825	8 795	8 805
Rómska	5 252	5 402	5 412	5 447	5 434
Poľská	124	126	131	135	143
Nemecká	395	404	400	423	436
Rusínska	1 275	1 273	1 271	1 271	1 269
Ukrajinská	1 078	1 135	1 152	1 152	1 189
Ruská	168	177	180	188	203
Židovská	35	35	35	35	35
Grécka	84	83	83	84	84
Bulharská	89	89	88	89	89
Rumunská	17	17	17	20	20
Rakúska	6	6	7	7	8
Vietnamská	120	149	166	189	225
Iná, neudaná	5 413	5 454	5 529	5 603	5 693

Zdroj: Štatistický úrad SR

2.5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostné zloženie obyvateľstva mesta Košice ovplyvňuje fakt, že mesto je sídlom viacerých stredných škôl, ale aj vysokých škôl a univerzít. Z **grafu Vzdelanostná štruktúra Košice** je vidieť, že počet obyvateľov s vyšším vzdelaním je viac zastúpené.

Graf 4: Vzdelanostná štruktúra Košice

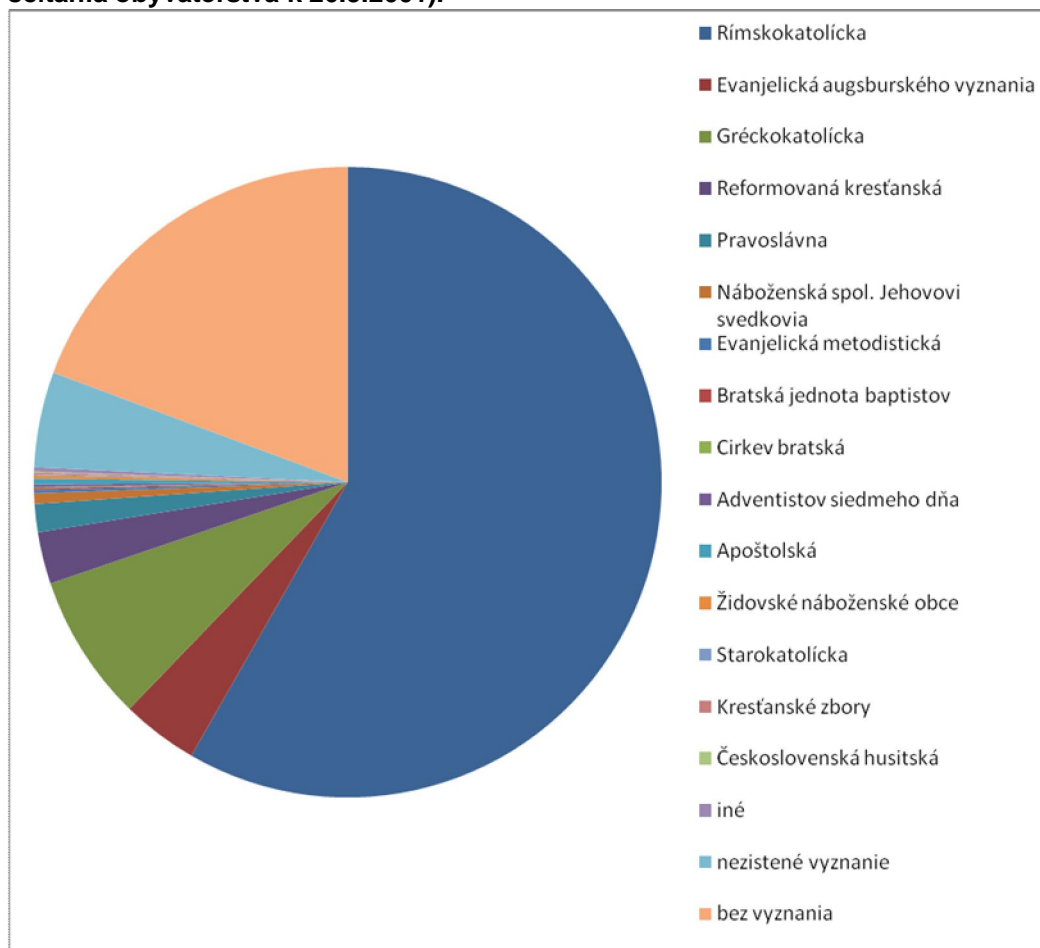
Zdroj : Štatistický úrad SR

2.6 Náboženské vyznanie

Tabuľka 7

Cirkev k 25.5.2001	2001
Rímskokatolícka	137 642
Evanjelická augsburského vyznania	9 301
Gréckokatolícka	17 831
Reformovaná kresťanská	6 286
Pravoslávna	3 412
Náboženská spol. Jehovovi svedkovia	1 276
Evanjelická metodistická	411
Bratská jednota baptistov	208
Cirkev bratská	114
Adventistov siedmeho dňa	337
Apoštolská	700
Židovské náboženské obce	406
Starokatolícka	119
Kresťanské zbory	200
Československá husitská	119
iné	515
nezistené vyznanie	11 533
bez vyznania	45 683

V meste Košice je najvyššou mierou zastúpená Rímskokatolícka cirkev – 58,3%, Gréckokatolícka cirkev má zastúpenie 7,6%, Reformovaná kresťanská cirkev - 2,7%, Pravoslávna cirkev - 1,5%, každá z ostatných cirkví má menej ako 1000 veriacich. Bez vyznania je 19,3%. Viď. **graf Náboženské vyznanie (stav podľa sčítania obyvateľstva k 26.5.2001).**

**Graf 5:
Náboženské
vyznanie**

Zdroj: Štatistický
úrad SR

2.7 Obyvateľstvo v mestských častiach

Mesto Košice je rozdelené na 22 mestských častí z ktorých časť má vidiecky charakter. Práve na tomto početnejšom rozdelení je dobre vidieť stav, ktorý pretrváva nielen na území mesta Košice, ale aj na celom území Slovenskej republiky; a to postupné sťahovanie obyvateľstva sa do prímestských oblastí. Tento stav sa odrazil aj na počte obyvateľov mestských častí, najmä Myslava, Pereš, Šaca, kde za posledné roky mierne stúpa počet obyvateľov.

Celkovo má demografický vývoj na území mesta Košice klesajúcu tendenciu, ktorá je spôsobená najmä migráciou obyvateľstva, ktorá je spôsobená sťahovaním sa za prácou, znižovaním podielu mestského obyvateľstva v prospech vidieckeho; v meste Košice sa od roku 2002 pokles celkového počtu obyvateľov nezastavil.

Tabuľka 8

Obyvateľstvo v mestských častiach k 31.12.	2002	2003	2004	2005	2006
Džungľa	448	474	484	498	523
Kavečany	1 026	1 071	1 089	1 101	1093
Sever	20 184	20 138	19 967	19 885	19 773
Sídl. Ťahanovce	22 983	23 160	23 345	23 524	23 751
Staré Mesto	21 846	21 719	21 451	21 234	20 809
Ťahanovce	1 808	1 829	1 753	1 662	1 746
Lorinčík	355	365	378	381	393
Luník IX	4 682	4 942	5 150	5 368	5 572
Myslava	1 688	1 729	1 788	1 836	1 865
Pereš	1 095	1 109	1 145	1 175	1 227
Poľov	1 084	1 088	1 093	1 100	1 099
Sídlisko KVP	25 619	25 484	25 523	25 431	25 381
Šaca	4 853	4 921	5 010	5 096	5 204
Západ	40 335	39 986	39 847	39 869	39 691
Darg. hrdinov	28 197	28 041	27 937	27 844	27 667
Košická Nová Ves	2 346	2 384	2 412	2 447	2 485
Barca	3 080	3 113	3 175	3 233	3 275
Juh	23 406	23 220	22 902	22 717	22 494
Krásna	3 470	3 552	3 593	3 615	3 696
Nad Jazerom	24 875	24 798	24 774	24 676	24 654
Šebastovce	606	612	618	612	615
Vyšné Opátske	1 523	1 546	1 572	1 567	1583

Zdroj: Štatistický úrad SR

2.8 Závery a trendy

- počet obyvateľov mesta Košice dlhodobo pozvoľna klesá (od roku 2001 klesol počet obyvateľov o 1440, čo je 0,61%)
- z mesta sa každý rok vysťahuje viac obyvateľov ako sa prisťahuje, naopak SR zaznamenáva prírastok obyvateľstva spôsobený počtom zahraničných prisťahovaní
- veková štruktúra je nepriaznivá, počet detí do 14 rokov sa za posledných 5 rokov znížil takmer o 2%
- priemerný vek obyvateľov mesta je vyšší ako priemerný vek obyvateľov SR a zvyšuje sa rýchlejšie
- počet živonarodených detí za posledných 5 rokov vzrástol o 175 (2005 oproti 2000), ale pôrodnosť má za posledné dva roky opäť klesajúcu tendenciu
- počet rozvodov narastá rýchlejším tempom ako počet sobášov

3 Hospodárska oblasť

Mesto Košice je metropolou a ekonomickým centrom Košického kraja. Jeho ekonomická výkonnosť, vzhľadom na to, že komplexný ukazovateľ ekonomickej výkonnosti hrubý domáci produkt (HDP) je sledovaný iba po úroveň samosprávnych krajov, je možné odvodiť z výkonnosti Košického samosprávneho kraja (KSK) následne pomocou ďalších ukazovateľov.

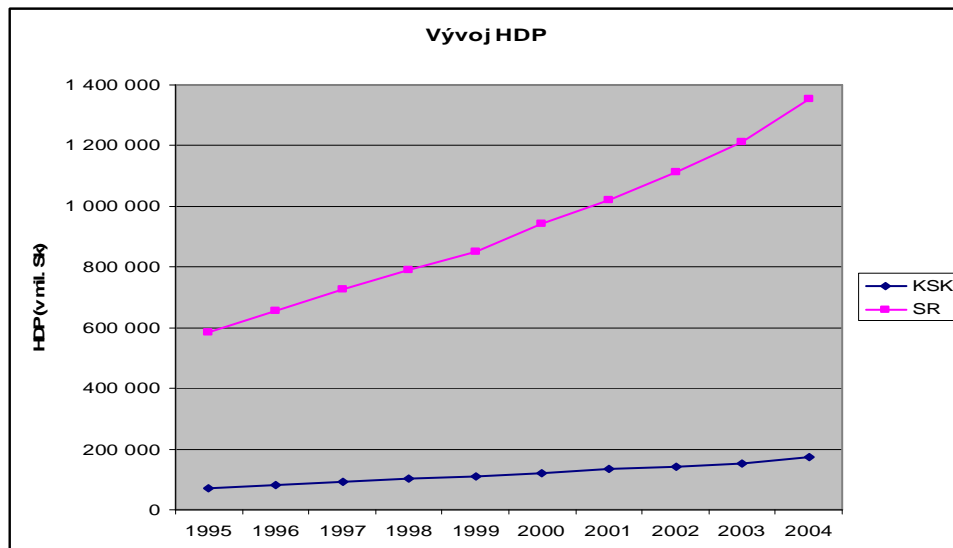
Hrubý domáci produkt

Tabuľka 9: Vývoj regionálneho HDP v bežných cenách

Kraj, SR	1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004 ¹⁾	
	mil. Sk	podiel	mil. SK	podiel	mil. Sk	podiel	mil. SK	podiel	mil. Sk	podiel	mil. SK	podiel	mil. Sk	podiel	mil. SK	podiel	mil. Sk	podiel	mil. SK	podiel
	Na SR	Na SR		na SR		na SR		na SR		na SR		na SR		na SR		na SR		na SR		na SR
	V %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	v %	
Bratislavský	144 386	24,6	158 164	24,1	178 768	24,7	194 840	24,7	207 591	24,4	233 408	24,8	250 352	24,5	279 854	25,2	304 156	25,1	344 647	25,4
Trnavský	65 622	11,2	73 396	11,2	79 902	11	85 259	10,8	93 132	10,9	101 087	10,7	106 821	10,5	113 817	10,2	129 405	10,7	142 774	10,5
Trenčiansky	62 241	10,6	70 281	10,7	76 204	10,5	82 952	10,5	90 343	10,6	100 182	10,6	108 029	10,6	114 094	10,3	125 114	10,3	138 602	10,2
Nitriansky	66 908	11,4	75 172	11,5	81 960	11,3	89 232	11,3	99 409	11,7	108 216	11,5	114 691	11,2	124 350	11,2	138 664	11,4	154 846	11,4
Žilinský	60 631	10,4	68 602	10,5	76 273	10,5	83 386	10,6	89 379	10,5	98 956	10,5	108 628	10,6	116 860	10,5	125 038	10,3	142 185	10,5
Banskobystrický	60 048	10,3	67 284	10,3	74 457	10,3	81 569	10,3	87 062	10,2	95 988	10,2	105 807	10,4	118 052	10,6	127 735	10,5	138 004	10,2
Prešovský	54 132	9,2	60 293	9,2	66 217	9,1	71 042	9	75 647	8,9	83 438	8,9	91 481	9	101 366	9,1	108 561	9	121 578	9
Košický	71 816	12,3	82 048	12,5	91 114	12,6	101 767	12,9	109 606	12,9	120 039	12,8	134 786	13,2	143 091	12,9	153 992	12,7	172 626	12,7
SR spolu	585 784	100	655 240	100	724 895	100	790 047	100	852 169	100	941 314	100	1 020 595	100	1 111 484	100	1 212 665	100	1 355 262	100

Zdroj: ŠÚ SR, ¹⁾ údaje sú predbežné, spresnené na základe výpočtu Eurostatu

Východiskom je porovnanie vývoja HDP v jednotlivých krajoch Slovenska (SR). Porovnávanie iba s priemernými hodnotami za celú SR by nemalo praktický význam vzhľadom na váhu Bratislavského kraja, ktorý tieto hodnoty výrazne deformuje.

- košický kraj si medziročne udržiava svoj podiel na celkovom HDP SR (od 12,3% v roku 1995 po 12,7% v roku 2004)
- HDP absolútne rastie aj na úrovni SR aj na úrovni košického kraja od roku 1995 do roku 2004 HDP košického kraja vzrástlo z 585 784 mil. Sk na 1 355 262 mil. Sk čo je nárast o 131%.

Graf 6: Vývoj HDP
 Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 10: Vývoj regionálneho HDP na obyvateľa v bežných cenách

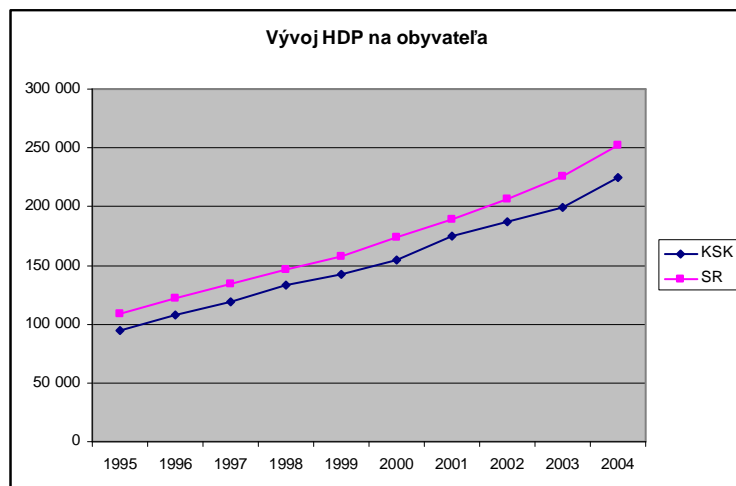
Kraj, SR	1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004 ¹⁾	
	v Sk	index kraj/SR	V Sk	index kraj/SR	v Sk	index kraj/SR	v Sk	index kraj/SR	v Sk	Index kraj/SR	v Sk	index kraj/SR	v Sk	index kraj/SR	v Sk	index kraj/SR	v Sk	index kraj/SR	v Sk	Index kraj/SR
Bratislavský	230 005	211	257 642	211,3	290 998	216,1	319 787	218,2	344 019	217,8	383 275	219,9	429 967	227,6	476 248	230,5	516 797	229,2	573 976	227,9
Trnavský	121 325	111,3	133 637	109,6	145 028	107,7	154 178	105,2	167 429	106	185 023	106,2	189 463	100,3	203 990	98,7	234 165	103,9	258 387	102,6
Trenčiansky	102 467	94	114 860	94,2	124 156	92,2	135 126	92,2	146 895	93	161 330	92,6	174 531	92,4	187 357	90,7	203 749	90,4	230 330	91,5
Nitriansky	94 182	86,4	104 862	86	114 325	84,9	123 841	84,5	137 734	87,2	153 298	88	158 827	84,1	171 629	83,1	194 454	86,3	218 232	86,7
Žilinský	88 732	81,4	99 618	81,7	110 420	82	120 470	82,2	128 415	81,3	141 609	81,3	153 812	81,4	165 759	80,2	179 534	79,6	204 952	81,4
Banskobystrický	90 585	83,1	101 082	82,9	112 171	83,3	122 522	83,6	130 626	82,7	144 403	82,9	158 796	84,1	177 424	85,9	192 406	85,3	209 525	83,2

Situačná analýza mesta Košice – Príloha A
Aktualizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice na obdobie 2008-2015

Prešovský	70 310	64,5	77 915	63,9	85 374	63,4	91 012	62,1	96 193	60,9	105 109	60,3	113 942	60,3	126 768	61,3	135 992	60,3	152 786	60,7
Košický	94 509	86,7	107 788	88,4	119 308	88,6	132 781	90,6	142 473	90,2	154 936	88,9	174 534	92,4	186 908	90,5	199 614	88,5	224 265	89,1
SR spolu	109 007	100	121 932	100	134 659	100	146 557	100	157 952	100	174 285	100	188 894	100	206 634	100	225 444	100	251 814	100

Zdroj: ŠÚ SR

1) údaje sú predbežné, spresnené na základe výpočtu Eurostatu

- HDP na obyvateľa v Košickom kraji je dlhodobo na úrovni približne 89% HDP SR
- HDP na obyvateľa v sledovanom období rastie aj na úrovni SR aj na úrovni Košického kraja

Graf 7: Vývoj HDP na obyvateľa
Zdroj: ŠÚ SR

Odvetvová štruktúra produkcie pridanej hodnoty

Tabuľka 11: Odvetvová štruktúra tvorby pridanej hodnoty v krajoch v %

Kraj, SR	Rok 1996				Rok 2006				Podiel 2006/1996		
	Pôdohosp.	Priem., stavebníctvo	Služby	Spolu	Pôdohosp.	Priem., stavebníctvo	Služby	Spolu	Pôdohosp.	Priem., stavebníctvo	Služby
Bratislavský	1,5	33,8	64,7	100	0,9	23,5	75,6	100	60,00%	69,53%	116,85%
Trnavský	9,2	50,9	40	100	5,7	49	45,3	100	61,96%	96,27%	113,25%
Trenčiansky	4,8	53,9	41,2	100	3,7	46,6	49,7	100	77,08%	86,46%	120,63%
Nitriansky	11,4	38,3	50,3	100	8,2	42,7	49,1	100	71,93%	111,49%	97,61%
Žilinský	4,4	42	53,5	100	4,1	40,6	55,3	100	93,18%	96,67%	103,36%

Situačná analýza mesta Košice – Príloha A
Aktualizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice na obdobie 2008-2015

Banskobystrický	6,3	41,6	52,1	100	7,3	31,4	61,3	100	115,87%	75,48%	117,66%
Prešovský	5,8	39	55,2	100	7	32,3	60,7	100	120,69%	82,82%	109,96%
Košický	3,8	37,5	58,7	100	4,3	33	62,7	100	113,16%	88,00%	106,81%
SR spolu	5,4	41,1	53,5	100	4,5	35,3	60,2	100	83,33%	85,89%	112,52%

Poznámka: Rok 1996 skutočnosť, rok 2006 prognóza. Údaje sú predbežné, spresnené na základe výpočtu EUROSTATOM, Zdroj SÚ SR, REGSTAT.

Z tabuľky je zjavné, že za sledované obdobie mierne vzrástla tvorba pridanej hodnoty v pôdohospodárstve. Z hľadiska tvorby pridanej hodnoty klesá význam priemyslu (s výnimkou Nitrianskeho kraja) a stavebníctva a rastie význam služieb. Košický kraj sa z hľadiska podielu tvorby hrubej pridanej hodnoty v službách na celkovej hrubej pridanej hodnote kraja umiestnil na druhom mieste, za Bratislavským krajom.

Ekonomická úroveň obyvateľstva

Ekonomická úroveň kraja je ovplyvnená ekonomickou úrovňou jej obyvateľstva, ktorú budeme ilustrovať v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka 12: Čisté peňažné príjmy v SK na osobu a mesiac

	Čisté peňažné príjmy				
	2001	2002	2003	2004	2005
Slovenská republika	6389	6714	7089	7862	8266
Košický kraj	6396	7041	7410	7505	8079

Zdroj: SÚ SR

Tabuľka 13: Čisté peňažné výdavky v Sk na osobu a mesiac

	2001		2002		2003		2004		2005	
	SR	KSK	SR	KSK	SR	KSK	SR	KSK	SR	KSK
Spolu	6281	6123	6474	6602	6899	7061	7972	7138	8273	8220
Rekreácia a kultúra	458	436	480	485	470	463	491	475	483	469
Vzdelávanie	36	31	34	35	39	37	45	34	63	85
Hotely, kaviarne a reštaurácie	341	332	373	381	390	400	279	242	321	256
Rozličné tovary a služby	511	516	526	544	557	567	584	528	677	536
Ostatné výdavky	552	456	572	606	610	597	608	446	651	590
Potraviny a nealkoholické nápoje	1528	1504	1563	1535	1620	1594	1969	1854	2016	1893
Alkoholické nápoje a tabak	179	193	183	200	189	207	235	221	227	199
Odievanie a obuv	492	494	498	519	458	439	403	340	427	363
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	981	959	1038	1031	1298	1310	1964	1792	1879	1827

Nábytok, byt. vybavenie a bežná údržba bytu	325	310	344	354	319	320	354	253	353	420
Zdravotníctvo	93	86	106	114	129	125	233	218	255	217
Doprava	579	599	525	583	568	761	492	437	576	1022
Pošty a telekomunikácie	206	207	232	215	252	241	315	297	344	346

Zdroj: SÚ SR

Z tabuľky je zrejmé, že medziročne dochádza k vyrovňovaniu rozdielov medzi vyššími čistými peňažnými výdavkami obyvateľov KSK v porovnaní s celoslovenským priemerom, v poslednom sledovanom roku dokonca výdavky obyvateľov KSK nedosiahli celoslovenský priemer. Medziročne sa mení objem jednotlivých položiek štruktúry čistých výdavkov. V roku 2005 výrazne stúpli výdavky na dopravu, naproti tomu výdavky na potraviny a nealkoholické nápoje klesli hoci celoslovenský priemer výdavkov v tejto kategórii vzrástol.

Pri porovnaní čistých peňažných príjmov a výdavkov v sledovanom období je zaujímavé, že v poslednom roku sú výdavky vyššie ako príjem aj na úrovni SR aj na úrovni košického kraja.

3.1 Podnikateľské subjekty a podnikanie v meste Košice

Mesto Košice je hospodárskym centrom východného Slovenska. Na jeho území pôsobí mnoho podnikateľských subjektov rôznych právnych foriem, vo všetkých sférach priemyslu a služieb.

Tabuľka 14: Počet podnikateľských subjektov na území mesta

Územie	Spolu			podniky [1]			v tom neziskové inštitúcie			fyzické osoby – podnikatelia[2]		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Kraj spolu	53511	54729	57090	8868	9841	10683	5312	5699	6086	39331	39189	40321
Košice I	8738	8815	9007	2327	2542	2755	848	909	968	5563	5364	5284
Košicell	6928	6870	6948	1138	1247	1351	462	493	530	5328	5130	5067
Košice III	2444	2382	2419	252	291	328	125	136	141	2067	1955	1950
Košice IV	5988	6147	6379	1613	1850	2032	427	460	504	3948	3837	3843
Spolu	24098	24214	24753	5330	5930	6466	1862	1998	2143	16906	16286	16144
Podiel KE/KSK	45,03%	44,24%	43,36%	60,10%	60,26%	60,53%	35,05%	35,06%	35,21%	42,98%	41,56%	40,04%

Zdroj: SÚ SR

- v KE je sústredených viac ako 40% podnikateľských subjektov so sídlom na území KSK, tento podiel medziročne mierne klesá
- medziročne dochádza k rastu počtu všetkých typov podnikateľských subjektov v rámci KSK ale aj v rámci mesta
- v meste je absolútne najviac zastúpené podnikanie fyzických osôb
- celkový počet podnikateľských jednotiek medziročne vzrástol o 0,48% v roku 2005 a o 2,23% v roku 2006 (nedochádza k výrazným zmenám počtu podnikov)

Tabuľka 15: Štruktúra právnických osôb

Územie	Spolu, v tom:			obchodné spoločnosti			Družstvá			ostatné		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Kraj spolu	8868	9841	10683	8040	9030	9900	167	169	160	659	641	622
Košice I	2327	2542	2755	2195	2413	2633	30	30	27	101	99	95
Košice II	1138	1247	1351	1063	1173	1275	6	6	5	69	68	71
Košice III	252	291	328	229	271	308	3	3	3	20	17	17
Košice IV	1613	1850	2032	1531	1775	1962	9	10	9	73	65	61
Spolu	5330	5930	6466	5018	5632	6178	48	49	44	263	249	244
Podiel na celkovom počte	-	-	-	94,15%	94,97%	95,55%	0,90%	0,83%	0,68%	4,93%	4,20%	3,77%

Zdroj: ŠÚ SR

- z PO zapísaných v ORSR sú najviac zastúpené obchodné spoločnosti, z nich je viac ako 99% v súkromnom vlastníctve
- pri všetkých typoch PO má najviac z nich sídlo v okrese Košice I
- celkový počet PO vzrástol v roku 2005 oproti roku 2004 o viac ako 11%, medziročný rast ich počtu v nasledujúcom roku 2006 sa spomalil na 9%

Tabuľka 16: Štruktúra PO podľa ekonomických činností

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Pôdohospodárstvo, rybolov	26	28	32	35	44	48
Priemyselná výroba spolu	476	464	501	563	599	643
<i>z toho priemysel. výroba</i>	460	437	480	539	571	609
Stavebníctvo	343	345	357	399	442	449
Obchod	2230	1974	2086	2416	2621	2847

Hotely, reštaurácie	106	99	122	168	192	229
Doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie	135	129	132	159	172	189
Finančné sprostredkovanie	51	61	48	46	49	48
Nehnuteľnosti prenájom, obchodné činnosti	1055	1045	1133	1302	1447	1556
Školstvo	38	42	47	47	54	62
Zdravotníctvo sociálna pomoc	25	33	35	62	164	230
Ostatné	127	113	123	133	146	165
Spolu	4612	4333	4616	5330	5930	6466

Zdroj: SÚ SR

Tabuľka 17: Počet PO zapísaných do ORSR podľa OKEČ

Odvetvie ekonomickej činnosti	Počet podnikov zapísaných do ORSR		
	2004	2005	2006
pôdohospodárstvo	35	44	48
priemysel	563	599	643
stavebníctvo	399	442	449
veľkoobchod, maloobchod, opravy	2584	2813	3076
cestovný ruch ^{[1]*}	42	40	40
doprava, pošty, tel.	117	132	149
finančné sprostredkovanie	46	49	48
nehnutel., prenájom, obchodné služby ^{[2]**}	1544	1811	2013
Spolu:	5330	5930	6466

Zdroj: SÚ SR

- viac ako 40% všetkých PO so sídlom v KE v príslušnom roku pôsobí v odvetví veľkoobchod, maloobchod, opravy
- menej ako 1% PO so sídlom v meste pôsobí v odvetví CR, medziročne ich počet dokonca klesá, prípadne stagnuje
- podiel priemyselných podnikov na celkovom počte PO so sídlom v meste je približne 10%, pričom medziročne ich podiel na celkovom počte mierne

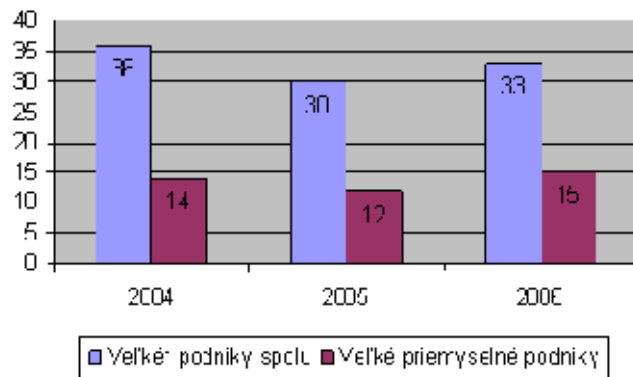
^[1] Podnikatelia s prevažujúcou činnosťou cestovný ruch – vrátane cestovných kancelárií a ubytovacích služieb

^[2] Vrátane IT sektoru

klesá

- vo všetkých odvetviach s výnimkou odvetvia finančného sprostredkovania došlo v priebehu roka 2006 k rastu absolútneho počtu PO (najvýraznejší nárast v roku 2006 bol v odvetví doprava, pošta, telekomunikácie)
- viac ako 85% PO (z celkového počtu) zamestnáva 0-9 zamestnancov (medziročne je toto percento pomerne stabilné) - v meste prevažujú malí zamestnávateľia (viď Príloha 1)
- Iba 0,68% z celkového počtu PO v roku 2004 a 0,51% v rokoch 2005 a 2006 zamestnávalo viac ako 250 zamestnancov, z nich, keďže najvyšší PESZ v KE je v priemysle viac ako 45% v roku 2006 (medziročne tento pomer rastie) pôsobilo v odvetví priemyslu

Počet priemyselných podnikov zamestnávajúcich viac ako 250 zamestnancov

Graf 8: Podiel veľkých priemyselných podnikov na celkovom počte veľkých podnikov

Zdroj: ŠÚ SR

* viac ako 250 zamestnancov

Tabuľka 18: Štruktúra fyzických osôb - podnikateľov v meste

Zdroj: ŠÚ SR

	Fyzické osoby - podnikatelia (osoby)						Živnostníci						Slobodné povolania						Samostatne hospodáriaci roľníci					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Okres Košice I	5007	4872	5210	5563	5364	5284	4607	4454	4767	5077	4942	4838	387	406	430	473	410	433	13	12	13	13	12	13
Okres Košice II	4630	4399	4941	5328	5130	5067	4427	4184	4710	5087	4927	4831	179	191	208	218	181	217	24	24	23	23	22	19
Okres Košice III	1820	1769	1957	2067	1955	1950	1754	1708	1892	1998	1897	1864	63	58	62	66	54	81	3	3	3	3	4	5

Situačná analýza mesta Košice – Príloha A
Aktualizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice na obdobie 2008-2015

Okres Košice IV	3612	3434	3686	3948	3837	3843	3336	3153	3393	3637	3567	3534	254	257	271	288	251	291	22	24	22	23	19	18
Spolu	15069	14474	15794	16906	16286	16144	14124	13499	14762	15799	15333	15067	883	912	971	1045	896	1022	62	63	61	62	57	55

- Z tabuľky je zrejmé, že od roku 2004 počet FO podnikateľov v meste Košice medziročne klesá –
- Ako už bolo spomenuté, prevládajúca forma podnikania v meste Košice je podnikanie fyzických osôb, ich podiel na celkovom počte podnikateľských subjektov v meste sa medziročne znižuje, ako sa medziročne znižuje aj ich absolútny počet. Vzhľadom na to že celkový počet podnikateľských subjektov v meste medziročne rastie, znamená to, že tento rast spôsobuje vznik nových PO
- Prevládajúcimi v podnikaní FO sú živnostníci, ktorí tvoria viapribližne 93% všetkých FO
- Medziročne mierne klesá aj absolútny počet samostatne hospodáriacich roľníkov rovnako ako podiel ich počtu na celkovom počte FO – podnikateľov a tvoria približne 0,35% zo všetkých FO

Tabuľka 19: Štruktúra FO podľa odvetvia pôsobnosti - živnostníci

Odvetvie ekonomickej činnosti/ Rok	2004	2005	2006
pôdohospodárstvo	144	139	150
priemysel	2295	2149	2401
stavebníctvo	1568	1546	1577
veľkoobchod, maloobchod, opravy	7084	6779	6539
cestovný ruch	35	36	29
doprava, pošty, tel.	508	465	414
finančné sprostredkovanie	49	65	311
nehnutel., prenájom, obchodné služby	5223	5107	4723
Spolu:	16906	16286	16144

- najviac FO podnikateľov pôsobí v odvetví veľko a maloobchod a opravy a tiež v odvetví nehnuteľností, prenájmu a obchodných služieb
- najvýraznejší medziročný nárast absolútneho počtu podnikateľských subjektov zaznamenalo odvetvie finančného sprostredkovania
- negatívny bol medziročný vývoj počtu organizácií pôsobiacich v CR v roku 2006

Zdroj: ŠÚ SR

Priemysel a stavebníctvo

Hoci podiel vytvorenej hrubej pridanej hodnoty v priemysle KSK na celkovej vytvorenej hrubej pridanej hodnote v rámci SR v posledných 10 rokoch klesol, podniky v odvetviach priemyselnej výroby sa v roku 2006 na krajských tržbách podieľali vo výške 68,7%. V odvetví priemyslu pôsobí približne 12% podnikateľských subjektov so sídlom v meste, z nich takmer 80% tvoria FO – podnikatelia.

Takmer dve tretiny z krajských tržieb dosiahli výrobcovia kovov a kovových výrobkov, čo jasne nasvedčuje, že priemysel mesta je závislý na jednom odvetví. Najväčší medziročný nárast tržieb (1,9-krát) za vlastné výkony a tovar zaznamenali výrobcovia dopravných prostriedkov. V Košickom kraji je produktivita práce v odvetvie ekonomickej činnosti priemyslu vyššia o 4% body než priemer Slovenska. (Zdroj: PHSR KSK)

Tabuľka 20: Tržby za vlastné výkony a tovar – odvetvie priemyslu

Územie	Tržby za vlastné výkony a tovar – odvetvie priemyslu								
	v tis. Sk			index ¹⁾			podiel na kraji v %		
	2004	2005	2006	2004/2003	2005/2004	2006/2005	2004	2005	2006
BA - kraj	494 129 600	464 987 700	532 889 100	101,9	94,1	115,3	100,0	100,0	100,0
KE - kraj	152 619 534	177 648 787	198 178 121	106,2	111,3	108,0	100,0	100,0	100,0
Košice I	19 300 654	20 842 972	22 182 620	97,5	101,6	95,5	12,6	11,7	11,2
Košice II	86 421 327	96 817 118	104 404 474	107,4	103,5	104,5	56,6	54,5	52,7
Košice III	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Košice IV	7 009 053	7 434 572	9 453 221	109,7	103,8	126,8	4,6	4,2	4,8
Spolu KE I-IV	112 731 034	125 094 662	136 040 315	105,8	103,2	104,6	73,8	70,4	68,7

1) index v stálych cenách (december 2000 = 100)

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 21: Stavebná produkcia

Územie	Stavebná produkcia v tis. Sk						Priemerný evidenčný počet zamestnancov fyz. osoby		
	podľa dodávateľských zmlúv			vykonaná vlastn. zamestnancami			2004	2005	2006
	2004	2005	2006	2004	2005	2006			
SR spolu	70 282 382	92 096 318	109 678 646	52 220 082	64 839 441	75 792 122	44 783	47 455	46 965
KE - kraj	9 292 823	14 819 197	18 117 906	7 543 560	10 103 330	13 200 212	6 398	6 634	7 120
Košice I	3 703 068	7 410 618	8 958 745	3 446 511	4 521 869	6 401 733	2 451	2 345	2 474
Košice II	426 326	594 804	861 238	323 209	455 573	744 629	518	560	629
Košice III	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Košice IV	2 046 096	3 485 162	5 016 845	1 697 099	2 888 149	3 782 476	1 302	1 496	1 716
Spolu KE I-IV	6 175 490	11 490 584	14 836 828	5 466 819	7 865 591	10 928 838	4 271	4 401	4 819

Podiel mesta na ukazovateľoch za KSK	66,45%	77,54%	81,89%	72,47%	77,85%	82,79%	66,76%	66,34%	67,68%
Podiel mesta na ukazovateľoch za SR	8,79%	12,48%	13,53%	10,47%	12,13%	14,42%	9,54%	9,27%	10,26%

Zdroj: ŠÚ SR

- v stavebnom odvetví pôsobí približne 8% všetkých podnikateľských subjektov so sídlom v meste, medziročne je tento podiel stabilný a prevažujú FO - podnikatelia
- rastie objem stavebnej produkcie stavebných podnikov v meste v absolútnom meradle, rovnako ako rastie aj ich podiel na celoslovenskej stavebnej produkcii
- rastie aj zamestnanosť (absolútne) v tomto odvetví, ako aj jej podiel na celoslovenskej zamestnanosti v tomto odvetví
- košické stavebné podniky si zachovávajú dominantné postavenie v rámci KSK – vytvárajú viac ako ¾ stavebnej produkcie vytvorenej v KSK, pričom tento podiel sa medziročne zvyšuje
- medziročne rastie aj podiel stavebnej produkcie vytvorenej košickými stavebnými podnikmi na objeme celoslovenskej stavebnej produkcie. Z hľadiska podielu na produkcii SR je KSK na druhom mieste (za BSK) (ŠÚ SR)
- napriek výraznému rastu objemu stavebnej produkcie sa zamestnanosť v tomto odvetví výrazne nezvýšila – v roku 2005 došlo k takmer 44% zvýšeniu objemu stavebnej produkcie vykonanej vlastnými zamestnancami ale zamestnanosť meraná PESZ v tomto odvetví vzrástla iba o 3%, v roku 2006 došlo k viac ako 38% rastu produkcie a k 9,5% rastu zamestnanosti

Najvýznamnejšie podnikateľské subjekty v meste

Nasledujúca tabuľka zobrazuje firmy so sídlom v Košiciach podľa poradia, na akom sa nachádzajú medzi Top 200 firmami z celého Slovenska. Medzi najväčšími firmami v prvej desiatke sa z firiem registrovaných na území Košíc nachádza iba jedna firma a to je U. S. Steel Košice, s. r. o.,

P. č.	Spoločnosť	Tržby	Nárast
		(tis. Sk)	(%)
		2006	2006/05
3.	U.S. Steel Košice, s.r.o., Košice 4	107 622 933	12,5
17.	Východoslovenská energetika, a.s., Košice	16 052 000	15,7
43.	Inžinierske stavby, a.s., Košice	6 939 634	0,6
104.	Labaš, s.r.o., Košice	3 127 156	12,2
117.	SH Trade, s.r.o., Košice	2 588 723	103,8
144.	Tepláreň Košice, a.s., Košice	2 305 089	17,6
146.	Eurovia-Cesty, a.s., Košice17	2 283 076	33,3
156.	Steelinvest, s.r.o., Košice	2 147 559	47,2
166.	Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Košice	2 021 415	10
198.	Tepelné hospodárstvo, s.r.o., Košice	1 580 389	4,1

Tabuľka 22: Najväčšie nefinančné podniky v Košiciach podľa tržieb za rok 2006

- z tabuľky je zrejmé, že najväčšími podnikmi pôsobiacimi v meste Košice sú **priemyselné podniky**, z nich najvýznamnejší je USS, ktorý na seba viaže dodávateľov ale aj sieť odberateľov
- významnými sú aj energetický priemysel a stavebné odvetvie, najmä v oblasti budovania infraštruktúry
- z hľadiska zamestnanosti je najvýznamnejším podnikom USS KE

Zdroj: Trend

3.2 Trh práce

3.2.1 Zamestnanosť a nominálna mzda

Zamestnanosť aj nezamestnanosť v meste je odvodená od počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov. Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v meste však medziročne absolútne klesá, rovnako ako klesá aj počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva na území KSK. Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (EAO) spolu na EAO kraja spolu je pomerne stabilný. EAO mesta je z viac ako 50% tvorené ekonomicky aktívnymi mužmi.

Tabuľka 23: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) – stav k 31.12. príslušného roka

	Spolu					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Košický kraj	367245	374743	369647	366916	353953	337763
Okres Košice I	32240	32154	28757	29080	28511	27329
Okres Košice II	39706	38985	35036	36690	35828	34009
Okres Košice III	16722	18220	16713	17601	16926	16233
Okres Košice IV	29546	30244	27139	27302	26613	25437

Spolu	118214	119603	107645	110673	107878	103008
Podiel	32,19%	31,92%	29,12%	30,16%	30,48%	30,50%

Zdroj: ŠÚ SR

K zamestnanosti kraja takmer polovicou prispieva zamestnanosť v samotnom meste Košice (23).

Tabuľka 24: Priemerný evidenčný stav zamestnancov¹ (PESZ) k 31.12. príslušného roka

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Košický kraj	173300	171392	164303	160036	162130	168092
Okres Košice I	30443	29142	28533	28757	29447	31271
Okres Košice II	32015	31724	31268	31320	28759	29964
Okres Košice III	1860	1715	1696	1370	1548	1523
Okres Košice IV	17173	17597	16881	16614	19302	18158
Spolu KE	81491	80178	78378	78061	79056	80916
Podiel PESZ KE na PESZ KSK	47,02%	46,78%	47,70%	48,78%	48,76%	48,14%

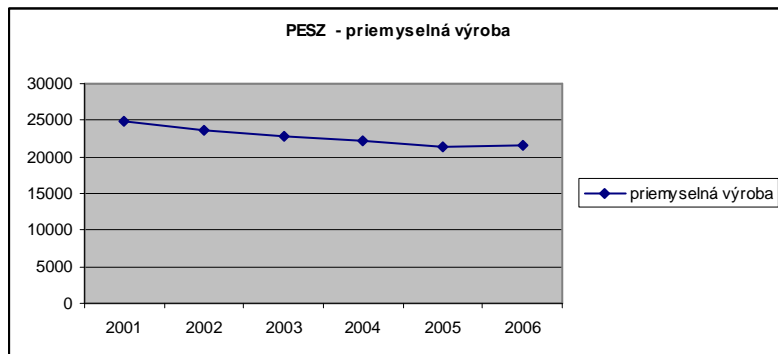
Zdroj: ŠÚ SR

Z tabuľky je zrejmé, že PESZ v meste Košice dosahuje pomerne stabilný podiel na PESZ Košického kraja.

Aj PESZ v meste Košice v jednotlivých odvetviach podľa klasifikácie OKEČ sa vyznačuje relatívnou stabilitou (viď

Príloha 2). Najviac ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracuje v priemyselnej výrobe (medziročne odchýlky sú vzhľadom na počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva zanedbateľné). Ďalším pomerne

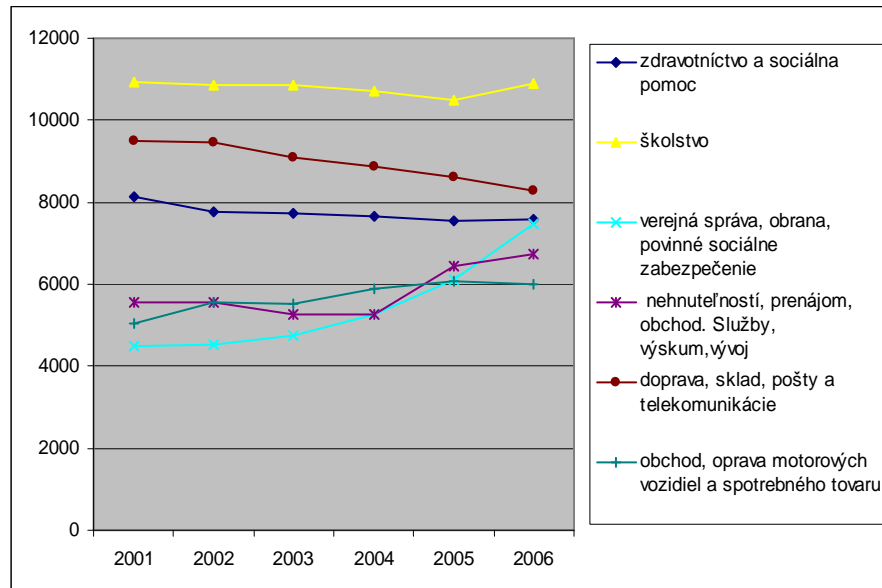
významným odvetvím z pohľadu zamestnanosti je školstvo a doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie (hoci medziročne dochádza k poklesu PESZ), zdravotníctvo a sociálna pomoc a výrazný medziročný rast PESZ nastal aj v odvetví verejnej správy a obrany a povinného sociálneho zabezpečenia. Najnižší priemerný evidenčný stav zamestnancov vykazuje odvetvie pôdohospodárstva, poľovníctva a lesníctva, rybolovu a chovu rýb.

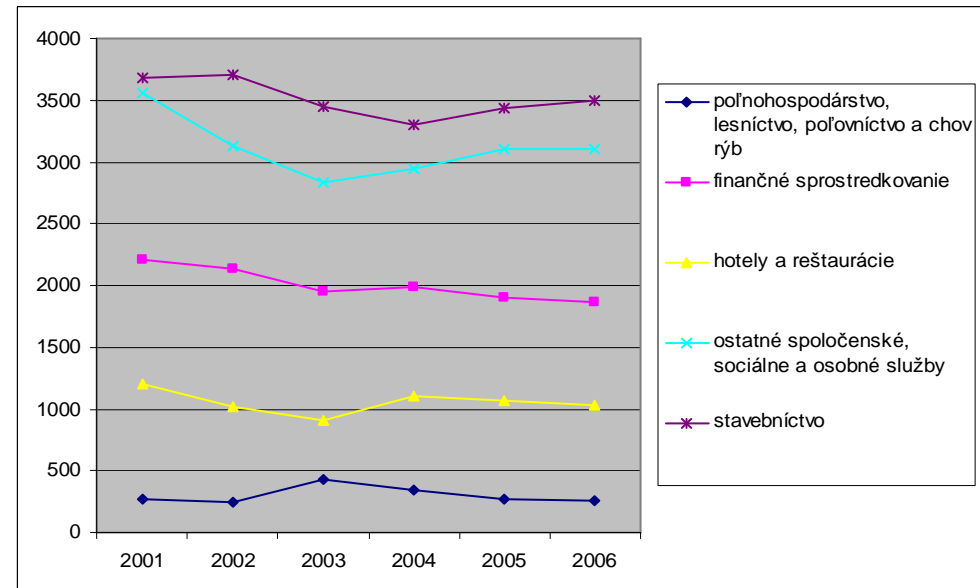
Iné členenie evidenčný počtu pracujúcich v jednotlivých okresoch podľa klasifikácie zamestnaní sa nachádza v prílohách (viď Príloha 3).

Graf 9: Priemerný evidenčný stav zamestnancov, Zdroj: ŠÚ SR

¹ V rámci sledovania vývoja hospodárstva SR sa zisťuje zamestnanosť a mzdy podľa podnikového výkazníctva. Údaje sú spracované z ročného výkazu, ktorý vyplňajú všetky podniky a organizácie s 20 a viac zamestnancami. Zamestnaní sú vykázani v tom okrese, kde skutočne pracujú (teda majú svoje skutočné pracovisko a nielen sídlo podniku).

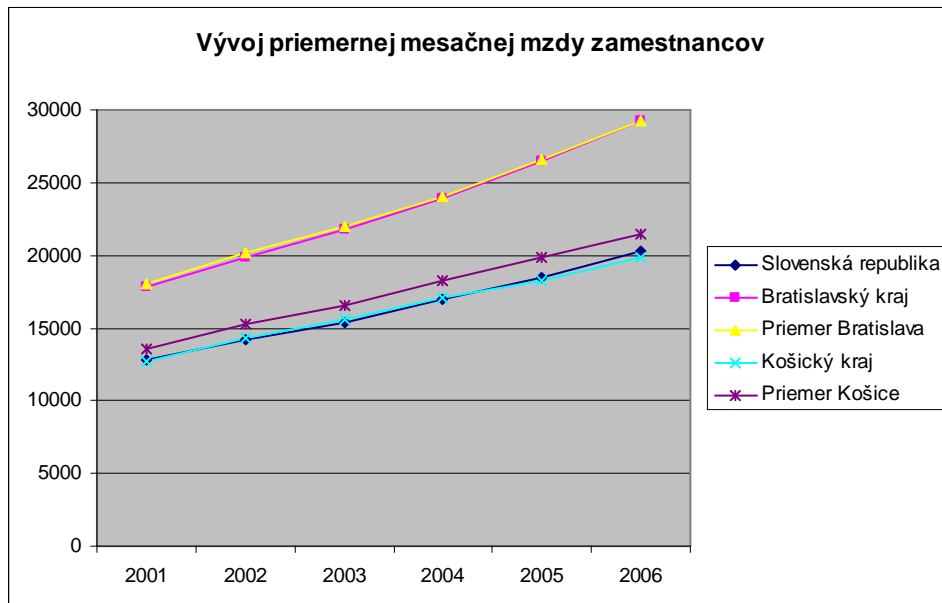
Graf 10: PESZ podľa OKEČ – hlavné odvetvia – stav k 31.12. príslušného roka
 Zdroj: ŠÚ SR

Graf 11: PESZ podľa OKEČ – ostatné odvetvia – stav k 31.12. príslušného roka
 Zdroj: ŠÚ SR

Údaje o zamestnanosti v meste vyjadrenej podľa PESZ teda môžu byť z hľadiska vykreslenia ekonomickej činnosti obyvateľov Košíc skreslené o migráciu za prácou, kedy sú v štatistike zachytení aj obyvatelia iných častí, najmä Košického kraja, dochádzajúci za prácou s miestom výkonu v Košiciach, a na strane druhej, nie je podchytená zamestnanosť Košičanov v iných mestách ako Košice (napr. v Prešove, či v priemyselnom parku Kechnec).

Mzda zamestnancov

Graf 12: Priemerná mesačná mzda zamestnancov² (v Sk) – podniky s počtom zamestnancov viac ako 20

Zdroj: ŠÚ SR

- medziročne dochádza k rastu miezd v rámci všetkých sledovaných území
- pre výšku priemernej mzdy Košiciach v sledovanom období platí, že je vyššia ako priemer SR, aj ako priemer KSK

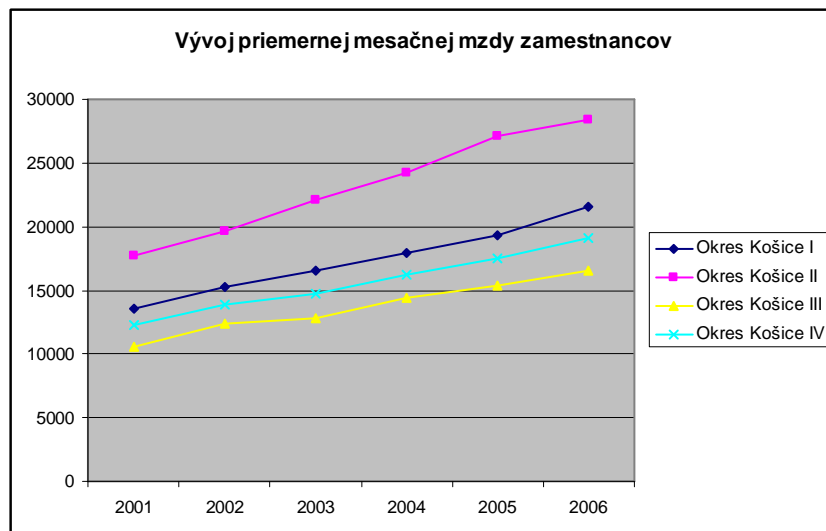
Tabuľka 25: Pomerové ukazovatele priemernej mesačnej mzdy – podniky s počtom zamestnancov viac ako 20

rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
podiel KE/SR	106,02%	107,58%	107,88%	107,68%	107,74%	105,62%
podiel KE/BA	75,01%	75,59%	75,06%	75,99%	74,71%	73,14%
podiel KE/KSK	106,39%	106,73%	106,45%	106,78%	108,53%	107,67%

Zdroj: ŠÚ SR

² Priemerné hodnoty pre mesto Bratislava a Košice sú vypočítané ako nevážený priemer okresov ktoré ich tvoria

- priemerná mzda v Košiciach však v rokoch 2004 až 2006 dosiahla 75-73% výšky priemernej mzdy voči BA, pričom tento percentuálny podiel sa postupne znižuje, čiže Košice nestíhajú udržiavať tempo rastu miezd v Bratislave
- najväčší absolútny rozdiel v mzde oproti BA bol v roku 2006 odvetí nehnuteľnosti, prenájmu a obchodných činností (takmer 40% oproti mzde v BA)
- najviac vyrovnané mzdy sú v odvetví zdravotníctva a sociálnych služieb, v školstve a v odvetví stavebníctva
- oproti SR sú mzdovo pomerne nadpriemerné odvetvia poľnohospodárstva, priemyselnej výroby, stavebníctva, zdravotníctva, mierne nadpriemerná je oblasť školstva (viď Príloha 5)
- najhorší pomer priemernej mzdy v Košiciach k výške priemernej mzdy SR je v oblasti finančného sprostredkovania (ale s pozitívnou medzročnou zmenou) a v oblasti nehnuteľnosti, prenájmu a obchodných činností (s negatívnou medzročnou zmenou)

Graf 13: Vývoj priemernej mesačnej mzdy zamestnancov (v Sk) v okresoch mesta Košice
Zdroj: ŠÚ SR

3.2.2 Nezamestnanosť

Nezamestnanosť je sociálno-ekonomický jav spojený s existenciou trhu práce. Je to dôsledok a zároveň prejav nerovnováhy na trhu práce. Nezamestnanosť predstavuje vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, ale zároveň aj sociálny indikátor, lebo nezamestnanosť je spojená s takými spoločenskými javmi, ako sú napr. nepriaznivý psychický i fyzický stav, zvýšená rozvodovosť, kriminalita a pod.

Tabuľka 26: Uchádzači o prácu vo väzbe na počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva

Územie	2004			2005			2006		
	Kraj spolu	Košice	Bratislava	Kraj spolu	Košice	Bratislava	Kraj spolu	Košice	Bratislava
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	366 916	110 673	233 701	353 953	107 878	229 364	337 763	103 008	234 742
Evidovaní nezamestnaní spolu	77 602	13 848	7 715	70 237	11 980	5 832	58 806	9 485	4 965
Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie	69 296	12 269	6 642	61 943	10 470	4 803	51 279	8 369	4 417

Zdroj: ŠÚ SR

- z tabuľky je zrejmé, že klesá počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva mesta, rovnako ako tento počet klesá aj v rámci kraja kým naopak počet ekonomicky aktívnych obyvateľov v Bratislave v roku 2006 vzrástol
- klesá aj počet evidovaných nezamestnaných a počet disponibilných uchádzačov o zamestnanie vo všetkých troch porovnávaných územných jednotkách

Tabuľka 27: Miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) (v %)

	Spolu			Muži			Ženy		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Slovenská republika	13,07	11,36	9,40	12,35	10,50	8,32	13,94	12,39	10,72
Košický kraj	18,89	17,50	15,18	18,00	16,56	13,88	19,97	18,64	16,76
Okres Košice I	11,01	9,23	7,80	11,63	8,72	7,15	10,43	9,80	8,54
Okres Košice II	11,70	10,65	9,07	11,19	9,91	7,63	12,23	11,47	10,70
Okres Košice III	11,11	9,90	8,38	10,15	9,24	6,84	12,11	10,59	10,01
Okres Košice IV	10,33	8,83	7,05	10,43	8,00	5,99	10,23	9,76	8,27

Zdroj: ŠÚ SR

- z vyššie uvedenej tabuľky je zrejmé, že MEN vo všetkých okresoch mesta Košice je nižšia ako nezamestnanosť na úrovni KSK, jej úroveň medziročne klesá, rovnako ako vo všetkých porovnávaných územiach
- najvýraznejší pokles celkovej nezamestnanosti (ako rozdiel percentuálnych hodnôt v rokoch 2004 a 2006) dosiahol okres Košice IV spolu s Košicami I
- najvýraznejší pokles nezamestnanosti žien do roku 2006 nastal v okrese Košice III, kým u mužov to bolo v okrese Košice I
- pokles nezamestnanosti všetkých skupín nezamestnaných bol pomerne stabilný pre všetky analyzované územia (3-4 percentuálne body), s výnimkou BA, kde sa EMN postupne stabilizuje približne na úrovni 2 % pre mužov aj ženy (Obr. 9)

K 31. 10. 2007 sa miera evidovanej nezamestnanosti v Košiciach pohybuje na úrovni 6,36 %, čo predstavuje priaznivý vývoj.

Tabuľka 28: Evidovaní nezamestnaní podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

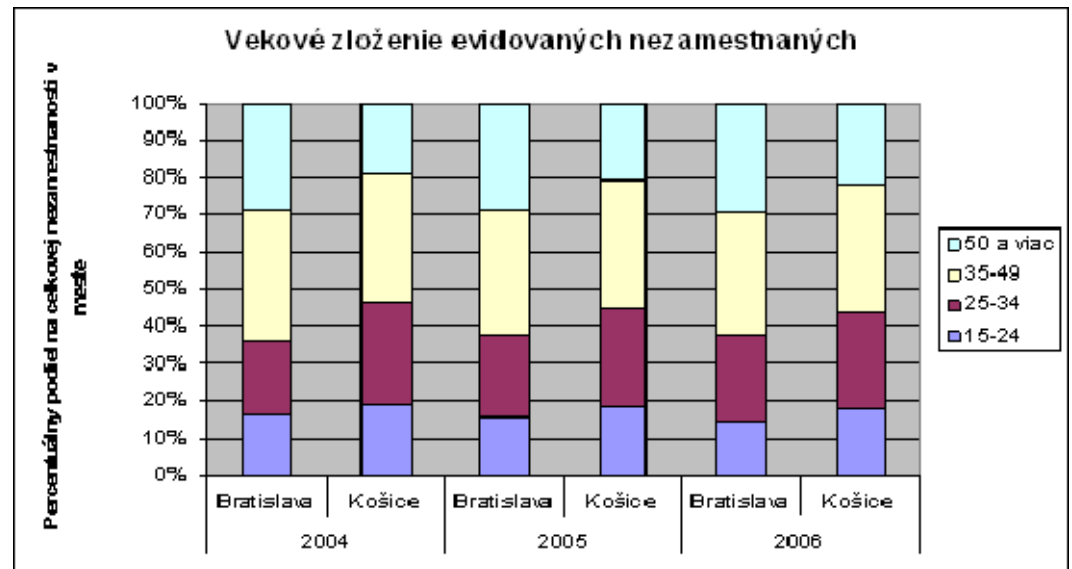
Najvyšší dosiahnutý stupeň vzdelania	2004		2005		2006	
	Kraj spolu	Košice	Kraj spolu	Košice	Kraj spolu	Košice
Uchádzači spolu	77 602	13 848	70 237	11 980	58 506	9 485
vedecká výchova	19	9	17	7	14	6
vysokoškolské	1 932	969	1 751	885	1 484	715
vyššie vzdelanie	315	118	292	128	269	104
úplné stredné odborné s maturitou	11 040	3 030	9 527	2 600	7 234	1 999
úplné stredné všeobecné s maturitou	2 517	639	2 148	534	1 720	431
úplné stredné s maturitou	5 661	1 538	5 198	1 339	3 848	1 016
stredné odborné bez maturity	212	27	152	25	121	23
vyučenie	26 208	4 202	22 488	3 520	17 454	2 707
úplné základné	24 757	3 144	23 697	2 732	21 298	2 145
nedokončené základné a bez vzdelania	4 941	172	4 967	210	5 364	339

Zdroj: ŠÚ SR

- najviac evidovaných nezamestnaných je zo skupiny s najvyšším dosiahnutým vzdelaním „Vyučenie“.
- Počet evidovaných nezamestnaných vo všetkých skupinách klesá, s výnimkou nezamestnaných s nedokončeným vzdelaním a bez vzdelania (ich počet sa zvýšil o viac ako 97% oproti roku 2004, ich absolútny počet je však nízky)
- Najvýraznejší pokles počtu nezamestnaných od roku 2004 vzhľadom k roku 2004 nastal v skupine „vyučenie“ (o viac ako 35% v porovnaní s rokom 2004), vo väčšine skupín evidovaných nezamestnaných rozdelených podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania bol tento pokles minimálne 25%
- Najmenej výrazný pokles počtu evidovaných nezamestnaných nastal v skupine nezamestnaných s vyšším vzdelaním (11,86% oproti roku 2004) a tiež

v skupine so stredným odborným vzdelaním bez maturitnej skúšky (pokles o 14,81%)

- Košice sa vyznačujú nižším podielom nezamestnanosti vekovej skupiny 50 r. a viac na celkovej nezamestnanosti v meste ako Bratislava, pričom sa ale tento podiel medziročne mierne zvyšuje)
- Stabilný je podiel nezamestnaných vo veku 35-49 rokov, kým v BA sa mierne zvyšuje
- Na druhej strane sa Košice tiež vyznačujú vyšším podielom nezamestnaných vo veku 15-24 na celkovej nezamestnanosti v porovnaní s Bratislavou
- V Bratislave sa zvyšuje podiel nezamestnanosti evidovaných uchádzačov vo veku 25- 34 rokov, kým v Košiciach je tento podiel takmer stabilný
- Vo všeobecnosti dochádza len k malým medziročným zmenám jednotlivých percentuálnych podielov evidovaných uchádzačov o zamestnanie podľa veku na celkovej nezamestnanosti
- Z hľadiska veku bola v roku 2006 najpočetnejšou skupinou nezamestnaných skupina 35-49 ročných rovnako ako Bratislave
- K najvýraznejšiemu poklesu nezamestnanosti v roku 2006 vzhľadom na rok 2004 došlo v Košiciach v skupine 15-24 ročných, podobne ako v Bratislave
- K najmenšiemu poklesu nezamestnanosti v roku 2006 vzhľadom na rok 2004 došlo v Košiciach v skupine 50 r. a viac, kým v Bratislave to bolo v skupine 25-34 ročných

Graf 14: Vekové zloženie evidovaných nezamestnaných na vybraných územiach
 Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 29: Evidovaní nezamestnaní podľa veku

		15-24	25-34	35-49	50 a viac	Spolu
Bratislava	2004	1239	1564	2681	2231	7715
	2005	906	1307	1935	1684	5832
	2006	720	1156	1639	1450	4965
Košice	2004	2607	3834	4793	2614	13848
	2005	2171	3213	4162	2434	11980
	2006	1668	2491	3289	2037	9485

Zdroj: ŠÚ SR

- z tohto grafu a z predchádzajúcej tabuľky je zrejmé, že hoci vývoj medzi percentuálnymi podielmi uchádzačov o prácu na celkovej nezamestnanosti v oboch mestách je podobný, absolútne čísla svedčia v neprospech mesta Košice

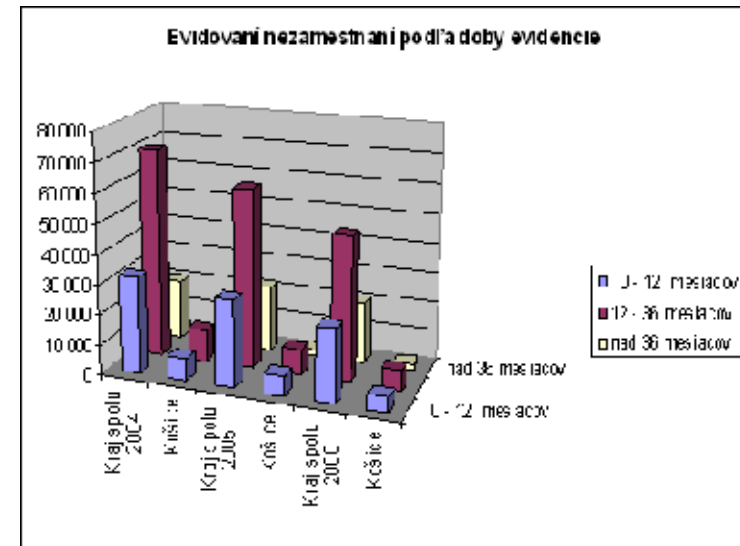
Analýza nezamestnanosti podľa dĺžky evidencie uchádzačov o prácu

Z hľadiska analýzy zamestnateľnosti v meste je dôležitým ukazovateľom doba evidencie nezamestnaných. Podľa tohto kritéria je skladba nezamestnaných na sledovanom

území nepriaznivá, keďže najväčší počet nezamestnaných je v evidencii od 1 do 3 rokov (6 623 k 31. 12. 2006) a pomerne vysoký je i počet, ktorý je v evidencii nad 3 roky (1989), avšak vývoj početnosti všetkých skupín nezamestnaných podľa doby evidencie dosahuje pozitívny medziročný trend.

Obdobie	2004		2005		2006	
	Kraj spolu	Košice	Kraj spolu	Košice	Kraj spolu	Košice
0 - 12 mesiacov	32 427	7 438	29 135	6 540	24 344	5 179
12 - 36 Mesiacov	70 029	10 707	60 219	8 707	48 394	6 623
nad 36 mesiacov	20 321	2 113	21 985	2 177	20 530	1 989

Tabuľka 30: Evidovaní nezamestnaní podľa doby evidencie, Zdroj: ŠÚ SR

Graf 15: Evidovaní nezamestnaní podľa doby evidencie
Zdroj: ŠÚ SR

3.3 Hospodársky potenciál mesta a podpora podnikateľského prostredia

Mesto Košice je ekonomicky najsilnejším a prirodzeným centrom nielen v rámci Východného Slovenska, ale aj cezhraničného regiónu (pokrývajúceho časť Maďarska, Ukrajiny a Poľska). To podporuje aj smerovanie domácich a zahraničných investícií, ktoré smerujú alebo do samotného mesta alebo do jeho tesnej blízkosti, rovnako ako aj rozvoj MSP.

Mesto aj naďalej poskytuje mnoho podnikateľských príležitostí (početné skupiny nezamestnaných, sídliská s nedobudovanými službami), má výhodnú geograficko – strategickú polohu vzhľadom na Schengenskú hranicu, mesto disponuje ekonomicky aktívnym obyvateľstvom s rôznorodou úrovňou dosiahnutého vzdelania a kvalifikácie. Pre investorov a budúcich zamestnávateľov je podstatná aj nižšia cena práce v porovnaní s Bratislavou a tiež nižšie životné náklady. Mladá generácia je v súlade s celosvetovým trendom pripravená jazykovo rovnako ako aj v oblasti IT technológií lepšie ako staršia generácia.

Mesto má pomerne dobré dopravné a komunikačné prepojenie s okolitým svetom, avšak problematickou oblasťou je stále dostavba chýbajúcej diaľničnej siete.

Priame zahraničné investície

O tom, že mesto Košice je cieľovou stanicou mnohých investorov svedčí nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 31: PZI v meste Košice

	Prílev priamych zahraničných investícií za rok (v mil. SKK)			Stav priamych zahraničných investícií v SR k 31. 12. (v mil. SKK)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Spolu SR	29008	22147	61608	329948	353770	417385
Spolu KSK	1123	1680	1113	34434	36087	37774
Okres Košice I	84	176	501	2586	2563	3209
Okres Košice II	126	16	38	25601	25611	25649
Okres Košice III	392	0	0	554	554	554
Okres Košice IV	221	523	164	1066	1670	1904
Spolu KE	823	715	703	29807	30398	31316
Podiel KE/SR	2,84%	3,23%	1,14%	9,03%	8,59%	7,50%
Podiel KE/KSK	73,29%	42,56%	63,16%	86,56%	84,24%	82,90%

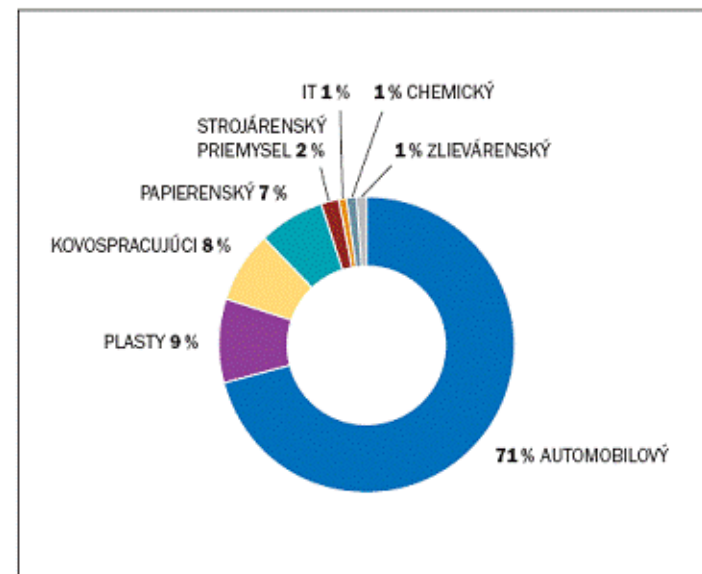
Zdroj: ŠÚ SR

Z tabuľky je zrejmé že medziročne klesá podiel PZI smerujúcich do Košíc ku celkovým PZI v rámci SR a tiež že PZI postupne smerujú a budú smerovať aj mimo územia mesta Košice. Zoznam investorov v meste Košice k 31.12.2005 je uvedený v prílohe (vid' Príloha 5).

Zdrojom nasledujúcich Informácií slúžiacich pre analýzu tokov PZI je agentúra SARIO, pričom sa jedná o údaje o výške investícií implementovaných agentúrou SARIO. Okresy v rámci mesta Košice (KE I – IV a Košice-okolie) sú považované v tejto analýze za jeden celok. Je však potrebné spresniť, že v rámci tohto celku bolo najviac investícií realizovaných v priemyselnom parku Kechnec.

Tabuľka 32: PZI implementované agentúrou SARIO v meste Košice a Košice okolie

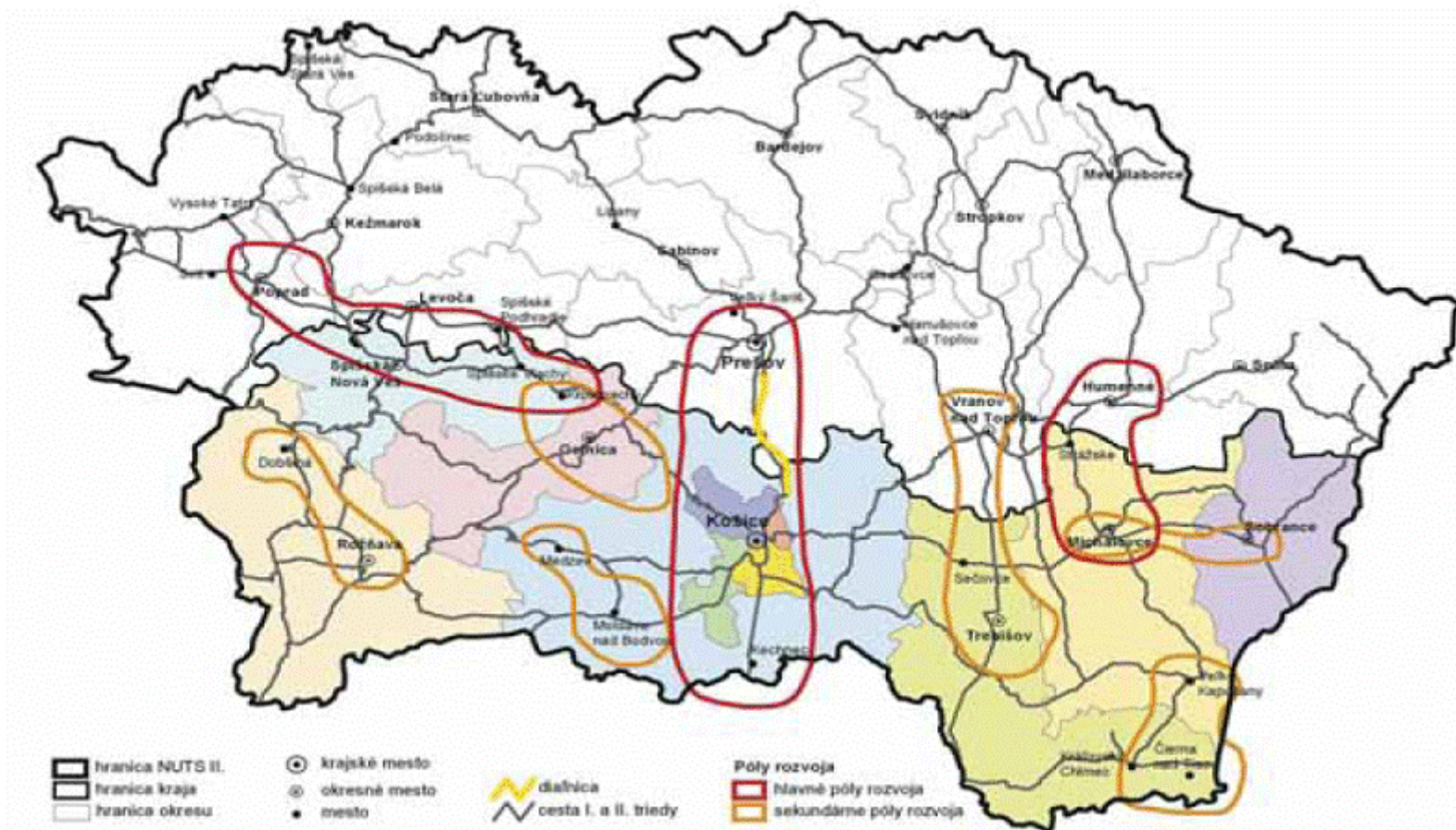
Typ odvetvia	Počet invest.	Veľkosť investícií v mil. EUR	Počet vytvorených pracovných miest
automobilový	2	350	1037
plasty	2	42,76	923
kovospracujúci	1	38	100
papiereňský	1	37	125
strojársky priemysel	2	11,3	183
IT	1	6,6	220
chemický	1	5	100
zlievárenský	1	4,5	30
Zdroj: SARIO; Rok 2006			

Graf 16: Odvetvové členenie PZI implementovaných agentúrou SARIO v meste Košice a Košice okolie

Z tabuľky aj obrázku je zrejmé, že najviac investícií smerovalo do automobilového odvetvia. Ďalšími významnými odvetvami bolo odvetvie výroby plastov, kovospracujúci priemysel a tiež papiereňský priemysel.

Nasledujúci obrázok zobrazuje najvýznamnejšie póly rozvoja Košického kraja. Dôraz je kladený na rozvoj mesta Košice a Prešov a priemyselného parku Kechnec, ako hlavných pól rozvoja.

Obrázok 4: Rozvojové póly KSK v oblasti priemyslu a služieb

Zdroj: KSK, 2005

Zameranie smerovania PZI do mesta ovplyvňuje aj zameranie disponibilných lokalít podľa ich vymedzenia územným plánom . Nasledujúca tabuľka zobrazuje možné resp. pripravované lokality z hľadiska územného plánu určené pre rozvoj, prestavbu i novú výstavbu, vhodné pre ďalšie investície:

Tabuľka 33: Možné respektívne pripravované lokality v meste pre ďalšie investície

	Vlastníctvo	Územný plán
Malinovského kasárne	Majetok mesta Košice	územný plán tomuto územiu určuje funkciu občianskej vybavenosti mestského a nad mestského charakteru
Bačíkove kasárne	Majetok VÚC	územie určené na funkciu občianskej vybavenosti, využitie vzhľadom k polohe v Mestskej pamiatkovej rezervácii je limitované aj Pamiatkovým úradom (funkcia, výraz, výška zástavby...)
Továrenská – Mariánsky dvor	Majetok súkromnej spoločnosti	občianska vybavenosť pri rešpektovaní pamiatkovej ochrany
Nemocnica I	vlastníctvo štátu resp. Fakultnej nemocnice L. Pasteura	územie podľa aktualizácie územného plánu určené na polyfunkčnú zástavbu (bytová funkcia a občianska vybavenosť)
Nemocnica II	vlastníctvo súkromné - zahraničný investor	územie podľa aktualizácie územného plánu ÚPN HSA Košice určené na polyfunkčné využitie (viacpodlažná bytová zástavba s možnosťou občianskej vybavenosti ako doplnkovej funkcie)
Nemocnica – VÚSCH - (Východoslovenský ústav srdcových chorôb)	vlastníctvo VÚSCH	funkcia občianskej vybavenosti
Asanačné pásмо	sú rozdrobené do malých území a parciel Mesto Košice - 48% Mestská časť Košice - Západ - 7% súkromní vlastníci - 5% iné subjekty - 40%	na predmetné územie je spracovaná územnoplánovacia dokumentácia – Regulačný plán na Obvodové centrum Terasa z r.2000, ktorý podrobne reguluje funkčné, priestorové a technické podmienky využitia územia, ktoré má vytvoriť možnosti na realizáciu integrovaného územia od jadra historického centra po centrum nového mesta Košíc, vrátane ciest, verejných parkov, peších priestranstiev a iných verejných plôch. Na realizáciu tohto zámeru bola v roku 2005 vypísaná obchodná verejná súťaž.
Pivovar	súkromné vlastníctvo	Územným plánom je lokalita určená na funkciu občianskej vybavenosti a viacpodlažného bývania
Kasárne kpt. Jaroša	prevažná časť územia a objektov delimitovaná v roku 2005 do majetku mesta. Časť objektov ostala vo vlastníctve štátu	územný plán počíta na predmetnom území s funkciou zelene – je potrebné rozšíriť funkcie o obytnú funkciu a občiansku vybavenosť, pri zachovaní existujúcej kvalitnej zelene
Námestie osloboditeľov	súkromné vlastníctvo – zahraničný investor	územie je ÚPN HSA určené územným plánom na funkciu občianskej vybavenosti. Na predmetné územie je spracovaná podrobnejšia dokumentácia – Regulačný plán Námestia osloboditeľov, ktorá mu určuje presnejšie podmienky zástavby

Železničná stanica	prevažne Železnice SR, Mesto Košice	územie je ÚPN HSA charakterizované v prevažnej miere ako dopravné plochy (železnica, SAD, konečná stanica a otočka električkovej dopravy ...)
Areál bývalej magnezitky	Súkromné vlastníctvo	Územie je vhodné pre vedecko–technologicko–výrobné využitie po revitalizácii územia bývalého závodu v súčasnosti v procese odstraňovania starých environmentálnych záťaží.
Areál Anička	Súkromné vlastníctvo	rezervované pre funkciu športovo-rekreačných plôch s doplnkovou funkciou bývania a občianskej vybavenosti
Pereš	Súkromné vlastníctvo	Ide o územie územným plánom mesta určené pre priemyselný park s rozlohou 190 ha s možnosťou ďalšieho prípadného rozšírenia, zatiaľ využívaného ako poľnohospodárska pôda.
Lokalita Bočiar	x	Je súčasťou priemyselnej zóny v blízkosti areálu U.S.STEEL. Územie je možné využiť pre nezávadnú výrobu, sklady, výrobné a dopravné služby, vedecko-technologický park a administratívu.
Lokalita 4. výrobný okrsk - Jazero	x	funkciu nezávadnej výroby, skladov a výrobných služieb s doplnkovou funkciou vybavenosti.
Lokalita VŠA	Majetko-právne vzťahy – vlastníctvo zmiešané– súkromné mesto.	územie , ktoré je vyčlenené pre výstavbu výstavného areálu

Zdroj: Informácie pre investorov, MMK, r. 2005

Malé a stredné podnikanie a podpora podnikania

Pre rozvoj mesta je rovnako ako prílev zahraničných investícií dôležitý aj rozvoj malého a stredného podnikania (MSP - malé a stredné podniky sú srdcom ekonomiky Slovenska a Košického kraja, keďže sa na tvorbe HDP podieľajú vyše 60%. Malé a stredné podniky by mali byť schopné rýchlejšej reakcie na neustále sa meniace trhové podmienky ako veľké firmy.

Podpora MSP, keďže ide o prevažujúcu formu podnikateľských subjektov v meste, je rovnako dôležitá ako podpora prílevu PZI. Inštitucionálna podpora MSP zahŕňa viacero organizácií. Pod záštitou Národnej agentúry pre rozvoj MSP v Bratislave vznikla sieť poradenských centier a inkubátorov. Sieť centier pre podnikateľov v Košiciach tvoria: regionálne poradenské a informačné centrum (RPIC), podnikateľské a inovačné centrum (BIC), podnikateľský inkubátor

3.4 Zhrnutie

Mesto Košice, ako hospodárske centrum Východného Slovenska sa vyznačuje rozvinutou hospodárskou sférou, ktorej dominuje priemysel so zameraním najmä na hutnícku výrobu a jej pridružených odvetví - spoločnosť viaže na seba dodávateľov rovnako ako aj odberateľov, a spôsobuje koncentráciu kovospracujúcich podnikov v meste. V meste významným je tiež energetický priemysel. Priemyselné podniky sú zároveň prevažujúcimi veľkými zamestnávateľom v meste, rovnako ako sa toto odvetvie vyznačuje najvyšším počtom zamestnancov.

Mesto sa vyznačuje aj rozvinutým odvetvím služieb rôznych typov. Nezamestnanosť v meste klesá, rovnako ako aj v prípade SR a samotného KSK.

Z preskúmania súčasného stavu v tejto oblasti v meste ďalej vyplýva, že investori majú záujem o investície v meste, nie vždy sú im poskytnuté kompletné a reálne informácie. V meste tiež chýba podpora podnikania malých a stredných podnikov – mesto na to nemá nástroje ani kompetencie. Podpora MSP vedie k vyššiemu podielu samo zamestnanosti, ktorá by umožnila korigovať prípadné nepriaznivé dopady závislosti na zamestnanosti v odvetví priemyslu.

Mesto Košice sa vyznačuje vysokým potenciálom kvalifikovanej pracovnej sily, vzhľadom na prítomnosť viacerých VŠ ako aj vedecko – výskumných ústavov a pracovísk. S výhľadom na súčasné trendy vývoja, kedy sú podporované najmä odvetvia vytvárajúce vysokú pridanú hodnotu, ktoré by v prípade mesta Košice umožnili diverzifikáciu hospodárskej sféry a tiež sa nevyznačujú veľkým zaťažovaním ŽP je vhodné podporou MSP v meste Košice smerovať k takejto štruktúre hospodárstva s kľúčovými segmentmi akými sú napríklad IT, bio-medicína, high tech materiály, nano-technológie a presné strojárstvo, ako aj obnoviteľné zdroje, načo je mesto predurčené jednak svojou polohou ako hospodárske centrum regiónu ako aj svojim potenciálom.

3.5 Prílohy

Príloha 1: Podniky zapísané v ORSR podľa počtu zamestnancov

Odvetvie ekonomické činnosti	2004								2005								2006							
	Spolu	v tom s počtom zamestnancov							Spolu	v tom s počtom zamestnancov							Spolu	v tom s počtom zamestnancov						
		0-9	10-19	20-49	50-249	250-499	500-999	1000 a viac		0-9	10-19	20-49	50-249	250-499	500-999	1000 a viac		0-9	10-19	20-49	50-249	250-499	500-999	1000a viac
pôdohospodárstvo	35	30	2	1	2	0	0	0	44	40	2	1	1	0	0	0	48	40	7	0	1	0	0	0
priemysel	563	396	74	36	43	8	3	3	599	431	74	36	46	6	3	3	643	454	95	43	36	9	3	3
stavebníctvo	399	290	61	25	21	1	0	1	442	330	62	30	18	0	1	1	449	324	70	31	22	0	1	1
veľkoobchod, maloobchod, opravy	2584	2313	197	46	24	4	0	0	2813	2559	198	30	23	3	0	0	3076	2753	257	46	18	2	0	0
cestovný ruch	42	37	4	1	0	0	0	0	40	36	4	0	0	0	0	0	40	37	3	0	0	0	0	0
doprava, pošty, tel.	117	92	11	6	5	1	1	1	132	106	12	5	6	1	1	1	149	118	13	6	9	1	1	1
finančné sprostredkovanie	46	39	0	3	2	2	0	0	49	42	0	3	2	2	0	0	48	40	2	2	4	0	0	0
nehuteľ., prenájom, obchodné služby	1544	1370	81	50	32	6	3	2	1811	1639	88	44	32	5	2	1	2013	1791	125	53	33	7	3	1
Spolu	5330	4567	430	168	129	22	7	7	5930	5183	440	149	128	17	7	6	6466	5557	572	181	123	19	8	6

Zdroj: ŠÚ SR

Príloha 2: Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa odvetví

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
poľnohospodárstvo, lesníctvo, poľovníctvo a chov rýb	273	249	433	344	273	262
priemysel	26920	26204	25584	24740	23934	24226
<i>Z toho priemyselná výroba</i>	<i>24768</i>	<i>23564</i>	<i>22885</i>	<i>22143</i>	<i>21391</i>	<i>21648</i>
stavebníctvo	3677	3704	3450	3304	3433	3499
obchod, oprava motorových vozidiel a spotrebného tovaru	5025	5545	5535	5891	6090	6009
hotely a reštaurácie	1206	1024	908	1104	1064	1026
doprava, sklad, pošty a telekomunikácie	9492	9466	9093	8882	8625	8271
finančné sprostredkovanie	2207	2133	1951	1983	1903	1862
Nehnutelnosti, prenájom a obchodné činnosti	5568	5556	5276	5250	6458	6743
verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie	4473	4519	4739	5249	6114	7461
školsťvo	10948	10877	10842	10713	10499	10891
zdravotníctvo a sociálna pomoc	8141	7769	7727	7652	7561	7567
ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	3561	3132	2840	2949	3102	3099
Spolu	81491	80178	78378	78061	79056	80916

Zdroj: ŠÚ SR

Príloha 3: Evidenčný počet zamestnancov podľa klasifikácie zamestnaní

Spolu	Okres / rok				Spolu
	Košice IV	Košice III	Košice II	Košice I	
3428	586	52	1485	1305	2004
3451	696	53	1357	1345	2005
3722	721	54	1216	1731	2006
10727	2084	297	2528	5818	2004
10946	2452	375	2120	5999	2005
11113	2334	366	2038	6375	2006
16746	3532	169	6457	6588	2004
17011	4480	189	5386	6956	2005
17486	4953	215	5342	6976	2006
2392	754	31	573	1034	2004
2322	782	46	466	1028	2005
2311	720	44	486	1061	2006
6391	2207	63	1927	2194	2004
6504	2000	68	1855	2581	2005
8595	2000	69	1541	4985	2006
232	133	0	7	92	2004
218	119	0	2	97	2005
212	120	0	2	90	2006
11865	2245	21	6233	3366	2004
11580	2512	44	5854	3170	2005
11773	2637	41	5785	3310	2006
13597	1645	223	8149	3580	2004
14277	2189	273	8236	3579	2005
14936	2641	288	8167	3840	2006
5765	1281	99	1795	2590	2004
5790	1446	95	1577	2672	2005
5986	1403	113	1635	2835	2006
27	0	0	0	27	2004
2	0	0	0	2	2005
0	0	0	0	0	2006
71170	14467	955	29154	26594	2004
72101	16676	1143	26853	27429	2005
76134	17529	1190	26212	31203	2006

Zdroj: ŠÚ SR, údaje sú spracované podnikovou metódou za podniky s počtom zamestnancov 20 a viac a sú vrátane zamestnancov pracujúcich v zahraničí.

Príloha 4: Priemerná mesačná mzda zamestnancov

	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo; Rybolov, chov rýb			Priemysel spolu (okrem stavebníctva)			Priemyselná výroba			Stavebníctvo			Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Slovenská republika	13102	14166	15504	18027	19529	20863	17324	18848	20115	16352	17640	19512	17259	18500	20125
Bratislavský kraj	15965,6	16418	18093	26308	30058	31504	26056	29964	30430	21493	22212	24441	27345	29925	32496
Priemer BA	15965,6	16972,6	21723,6	26462,2	30374	31364	26357,2	30889,6	30570	21657,8	22654,6	24185	27019	29268,4	31405,4
Košický kraj	12239	12983	14520	21629	22902	24655	21434	22650	24243	17115	19292	21241	13772	14729	15684
Priemer KE	15321,25	18275	20543,67	20782,3	22853,25	25872	17659,5	20408,25	23589	19187,25	21034,25	22856	15308	14995,5	17392,75

	Hotely a reštaurácie			Doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie			Finančné sprostredkovanie			Nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti			Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Slovenská republika	12928	13666	14721	18526	19961	21440	34139	35974	40013	20557	22519	25985	19241	21038	23787
Bratislavský kraj	16231	17032	18808	25265	27025	30847	41493	43258	47319	26882	30960	35768	22267	24384	27640
Priemer BA	15457	16277	17827	24493	25692	29022	39003	39879	41958	26316,8	30131	33769	21681	23548	28396
Košický kraj	11674	12478	13123	17111	18254	19391	27392	28935	31307	17901	17115	19068	17570	19195	21980
Priemer KE	11536	13155,67	13906	17642	19014	19472	23721	23762	30841	19731	18559	20445	17697	19415	21613

Situačná analýza mesta Košice – Príloha A
Aktualizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice na obdobie 2008-2015

	Školstvo			Zdravotníctvo a sociálna pomoc			Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby			Spolu		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Slovenská republika	12937	14316	15502	12449	13501	14820	13034	14319	15310	16923	18433	20279
Bratislavský kraj	14253	15872	17325	14949	16409	18606	18289	20091	21555	23929	26521	29270
Priemer BA	14364,4	15950,8	17565,2	15441,4	16911,4	19058,2	19397,8	21348,8	23101,2	23980,6	26580,8	29287,2
Košický kraj	13085	14392	15419	12526	13671	14800	11104	12270	12888	17065	18299	19893
Priemer KE	13585,25	14888,5	15900,5	13536,75	16095,5	17609,75	12535,5	13571,25	14332,5	18222	19859	21419,5

Zdroj: ŠÚ SR, Údaje sú za podniky s počtom zamestnancov 20 a viac.

Príloha 5: Investori v meste Košice, stav k 31.12.2005

P.č.	Názov firmy	Mesto	Krajina pôvodu	Typ investície	Predmet činnosti
1.	Východoslovenská energetika, a.s.	Košice	Nemecko, Slovensko	spoločný podnik – Fond národného majetku SR 51% akcií VSE nemecká energetická spoločnosť RWE Energy 49% akcií	výroba elektriny a tepla
2.	VALEO SLOVAKIA, s.r.o.	Košice	Francúzsko, Holandsko	V súčasnosti brownfield, pri predpokladanom rozšírení výroby prechod na greenfield	výroba automobilových súčiastok a komponentov
3.	Howe Slovensko, s.r.o.	Košice	Austrália	brownfield (bývalé vinárske závody)	výroba kožených materiálov pre ich použitie v automobilovom priemysle
4.	NESS Slovakia, s.r.o.	Košice	USA, Izrael, Holandsko	brownfield, priestor bývalých vojenských kasární	poskytovanie software – predaj hotových programov, vyhotovovanie programov na zakázku a systémová integrácia súvisiaca s poskytovaním softwaru
5.	JOBELSA SLOVENSKO, s.r.o.	Košice	Španielsko	brownfield (výroba v prenajatých priestoroch)	výroba textilných výrobkov
6.	Kosit, a.s.	Košice	Taliansko, Slovensko	spoločný podnik - (51%) 4 ITALY (talianska spol.) Mesto Košice (34%) a Košická spoločnosť HOOCH (15%)	čistenie verejných komunikácií a verejných priestranstiev, čistenie budov
7.	U. S. Steel Košice, s.r.o.	Košice	USA	zmena vlastníctva z pôvodnej hutníckej spoločnosti VSŽ Košice, a.s. na súčasnú spoločnosť U.S. Steel Košice, s.r.o.	hutníctvo

Zdroj: Košický samosprávny kraj

3.6 SWOT analýza Hospodárskej oblasti

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - silný dopravný a logistický uzol, prítomnosť letiska - prítomnosť vysokých škôl vytvárajúcich potenciál kvalifikovanej pracovnej sily - prítomnosť vedecko – výskumných ústavov (vedecká základňa) - existujúce tradičné odvetvia v meste - monokulturálne prostredie (1 jazyk, kultúra,...) - relatívne vysoká bezpečnosť (zdravotná bezpečnosť, nízka kriminalita) - dobré vzťahy medzi zamestnávateľmi a zamestnancami („slabé odbory“) - dobrá infraštruktúra finančných inštitúcií - kvalitná občianska infraštruktúra - prítomnosť priemyselného parku Kechnec 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoká fluktuácia zamestnancov - neochota (rómskej skupiny obyvateľov) pracovať - nedostatok kvalifikovaných pracovníkov <ul style="list-style-type: none"> o pre prácu v odvetviach vytvárajúcich vyššiu pridanú hodnotu o v špecifických odvetviach (zvárači, krbári, murári, obkladači) - nedostatok veľkých vlastnícky vysporiadaných priestorov pre investície (priem. parky) - nepripravená technická infraštruktúra pre priemyselné parky - nedostatočné nástroje a nedostatok kompetentných zamestnancov mesta pre podporu podnikania - nedostatok ubytovacej kapacity v meste - nízka mobilita pracovnej sily z okolia mesta
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - získať pozíciu strategického a logistického uzla a s nimi spojenými službami - vytváranie nových pracovných miest s vyššou PH - EHMK, Majstrovstvá sveta v hokeji - využitie silných podnikateľov so vzťahom k mestu - využitie kvalifikovanej pracovnej sily okolitých krajín - podpora MSP (do 49 zamestnancov) – vytváranie inkubátorov, poradenstvo - zriadenie „Živnostenského inštitútu“ 	<ul style="list-style-type: none"> - riziko odchodu (zahraničných) investorov najmä z odvetví s vyššou pridanou hodnotou - riziko odchodu kvalifikovanej pracovnej sily

3.7 Identifikované problémy Hospodárskej oblasti

- Nedostatočná podpora podnikania pre začínajúcich podnikateľov v odvetviach s vyššou pridanou hodnotou prinášajúcich inovatívne riešenia
- Nedostatočná podpora prílevu investícií
- Vysoké zaťaženie mestského rozpočtu mestskými podnikmi.

4 Cestovný ruch

Na cestovný ruch sa v všeobecnosti nahliada ako na oblasť, ktorej „pozitívne vplyvy sú, v prípade jeho adekvátneho rozvoja nepochybné vo viacerých oblastiach, ako napr. veľmi priaznivé dopady na HDP, zamestnanosť, reštrukturalizáciu, podporu vzniku nových výrobných a stimuláciu nových podnikateľských aktivít, export/obchodnú bilanciu, vzdelávanie, rozvoj IT a komunikácií, dopravu, legislatívu, kultúru, životné prostredie, rozvoj vidieka, rozvoja MSP, podporu rozvoja nových interregionálnych aktivít, vitalitu a zdravie ľudí, na spoluprácu štátnej správy a samosprávy, vplýva na medzinárodné vzťahy atď. s príslušnými, mimoriadne zaujímavými efektmi výstupov.“

Zdroj: Charta na podporu rozvoja cestovného ruchu Slovenska, Bratislava, 13.4.2006

Z tohto hľadiska nie je nevýznamné, že Košice, ako druhé najväčšie mesto Slovenska sa dostáva postupne čoraz viac do centra pozornosti nielen domácich, ale i zahraničných cestovných kancelárií, pričom informácie o ňom nájdeme v súčasnosti prakticky na všetkých významnejších web stránkach, venovaných tejto problematike.

V ich obsahu, bez zreteľa na spracovateľa dominujú informácie o historickom vývoji mesta (viď úvodnú časť profilu) s dôrazom na predstavenie Košíc ako jadra oblasti Východných Karpát, spájajúcej špecifiká viacerých národov a národností, ktoré bolo po stáročia najvýznamnejším strediskom celého regiónu, prirodzeným centrom obchodu, remesiel, kultúry a vzdelanosti s výsadami slobodného kráľovského mesta od r. 1342, mesta s najväčšou mestskou pamiatkovou rezerváciou na Slovensku, s múzeami, galériami a zaujímavým prírodným zázemím

4.1 Prírodné a geografické podmienky

Pre rozvoj aktívneho cestovného ruchu v Košiciach nie je nevýznamná geografická poloha mesta. Najmä blízkosť ďalších prírodných krás, historických a turistických zaujímavostí Košického kraja s predpokladmi pre rozvoj poznávacej, horskej, vidieckej turistiky a agroturistiky, turistiky, kongresovej i kúpeľnej.

Na území kraja sa nachádzajú dva národné parky: Slovenský raj a Slovenský kras, dve chránené krajinné oblasti a tiež 6 jaskýň sprístupnených verejnosti, (dva svetové unikáty - aragonitová + ľadová). Nachádza sa tu aj množstvo prírodných útvarov zapísaných do Zoznamu prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. Vzhľadom na dobré cestné a železničné dopravné spojenie v rámci kraja sú jednotlivé lokality jednoducho dosiahnuteľné aj zo samotného mesta. Medzi letné turistické centrá v rámci kraja patria vodné nádrže: Zemplínska šírava v blízkosti Michaloviec, Ružín na rieke Hornád a Bukovec v blízkosti Košíc. Oddych poskytujú klimatické kúpele Štós a Herľany so známym gejzírom.

V horských oblastiach Košického kraja je vybudovaná sieť kvalitne vyznačených turistických chodníkov. O ich údržbu a značenie sa stará Klub slovenských turistov (KTS). V Košickom kraji je vyznačených celkovo okolo 650 km turistických chodníkov (v NP Slovenský raj 275 km, v NP Slovenský kras 244 km, vo Vihorlate – CHKO a ostatná časť horstva – 98,7 km).

Súčasťou siete turistických chodníkov sú aj náučné chodníky, vďaka ktorým sa v každej horskej destinácii návštevníci môžu dozvedieť zaujímavé informácie o danej lokalite. V Slovenskom raji je spolu 6 náučných chodníkov o celkovej dĺžke 43 km, v Slovenskom krase sú 4 chodníky s dĺžkou 29 km a v CHKO Vihorlat sú 2 chodníky v dĺžke 20 km.

Stále populárnejšou turistickou aktivitou je **cykloturistika**. Kvôli bezpečnosti cykloturistu sa budujú cyklotrasy. V Košickom kraji máme zatiaľ vyznačené iba cyklotrasy v horskom prostredí. Ich vytyčovanie a značenie má takisto KST. Celkovo je v kraji vyznačených 287,6 km cyklotrás (Vihorlat 43,6 km. Slovenský raj + ochranné pásmo Slovenského raja 65 km, Slovenský kras 179 km).

Oveľa nepriaznivejšia situácia je v prípade **cestnej cykloturistiky**. V najfrekventovanejších lokalitách (blízke okolie miest a pod.) chýbajú osobitné cyklochodníky, iba v niektorých mestách (Košice, Michalovce) sú v peších zónach vyhradené osobitné chodníky pre cyklistov.

V podmienkach Košického kraja existuje v súčasnosti vyše 20 **lyžiarskych stredísk**, Najznámejšie strediská pre zimné športy sú Plejsy pri Krompachoch, Mlynky v Slovenskom raji, Kojšovská hoľa v Zlatej Idke a Jahodná pri Košiciach. V meniacich sa klimatických podmienkach majú zabezpečenú prevádzku zhruba 80 – 90 dní iba tie strediská, ktoré disponujú zariadeniami na umelé zasnežovanie.

Situácia v celkovej vybavenosti zimných stredísk sa postupne zlepšuje - okrem základných stravovacích služieb (minimálne bufetové stánky) sú skoro vo všetkých strediskách požičovne výstrojov pre zimné športy, naďalej však absentujú však kvalifikovaní inštruktori lyžovania a animátori, ktorí by sa starali o spestrenie pobytu turistov v strediskách.

Menej pozornosti sa venuje **bežeckým tratiam**. Žiada sa, aby v každom stredisku zjazdového lyžovania boli upravované aj bežecké trate. Navyše, podmienky pre tento druh športových aktivít možno zabezpečiť aj v turistických centrách, ktoré sú nižšie položené, ale sú bohaté na sneh (Zemplínska šírava).

4.2 Potenciál cestovného ruchu Košickej oblasti ³

Z informácií, obsiahnutých v úvode, ale i z analýz, ktoré vyústili v spracovanie Novej stratégie cestovného ruchu SR vyplýva, že Košická oblasť má z celoslovenského hľadiska dosiahnutý :

- **Dlhodobý potenciál cestovného ruchu,**
 - Vysoký v oblastiach akými sú: návšteva jaskýň a speleológia, paragliding,
 - Dobrý v oblastiach: Pobyt/rekreácia pri vode, Vodné športy, Pobyt v lesnom/horskom prostredí, Pešia turistika, Cykloturistika
- **Strednodobý potenciál cestovného ruchu,**
 - Vysoký v oblastiach, akými sú: Obchodný turizmus, Poznávanie kultúrneho dedičstva (historické centrum mesta je rozlohou najväčšou mestskou pamiatkovou rezerváciou na Slovensku)
 - Dobrý v oblastiach: Pobyt/rekreácia pri vode Pešia turistika Návšteva múzeí a galérií Návšteva podujatí; Účasť na kongresoch a konferenciách; Iné športové aktivity (Medzinárodný maratón mieru, patrí k najstarším na svete)

³ Zdroj: Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013

4.2.1 Dosiahnutý dlhodobý potenciál oblastí cestovného ruchu podľa aktivít

Aktivita	Potenciál			
	Vysoký	Dobry	Priemerný	Základný
Pobyt/rekreácia pri vode		Košická oblasť		
Vodné športy		Košická oblasť		
Pobyt/rekreácia pri termálnej vode				Košická oblasť
Pobyt v lesnom/horskom prostredí		Košická oblasť		
Pešia turistika		Košická oblasť		
Cykloturistika		Košická oblasť		
Zjazdové lyžovanie			Košická oblasť	
Lyžiarska turistika (výlety na lyžiach, skialpinizmus)			Košická oblasť	
Pobyt na vidieku (vidiecky turizmus)			Košická oblasť	
Horolezectvo				
Návšteva jaskýň a speleológia	Košická oblasť			
Vodná turistika/vodáctvo		Košická oblasť		
Paragliding	Košická oblasť			

4.2.2 Dosiahnutý strednodobý potenciál oblastí podľa aktivít

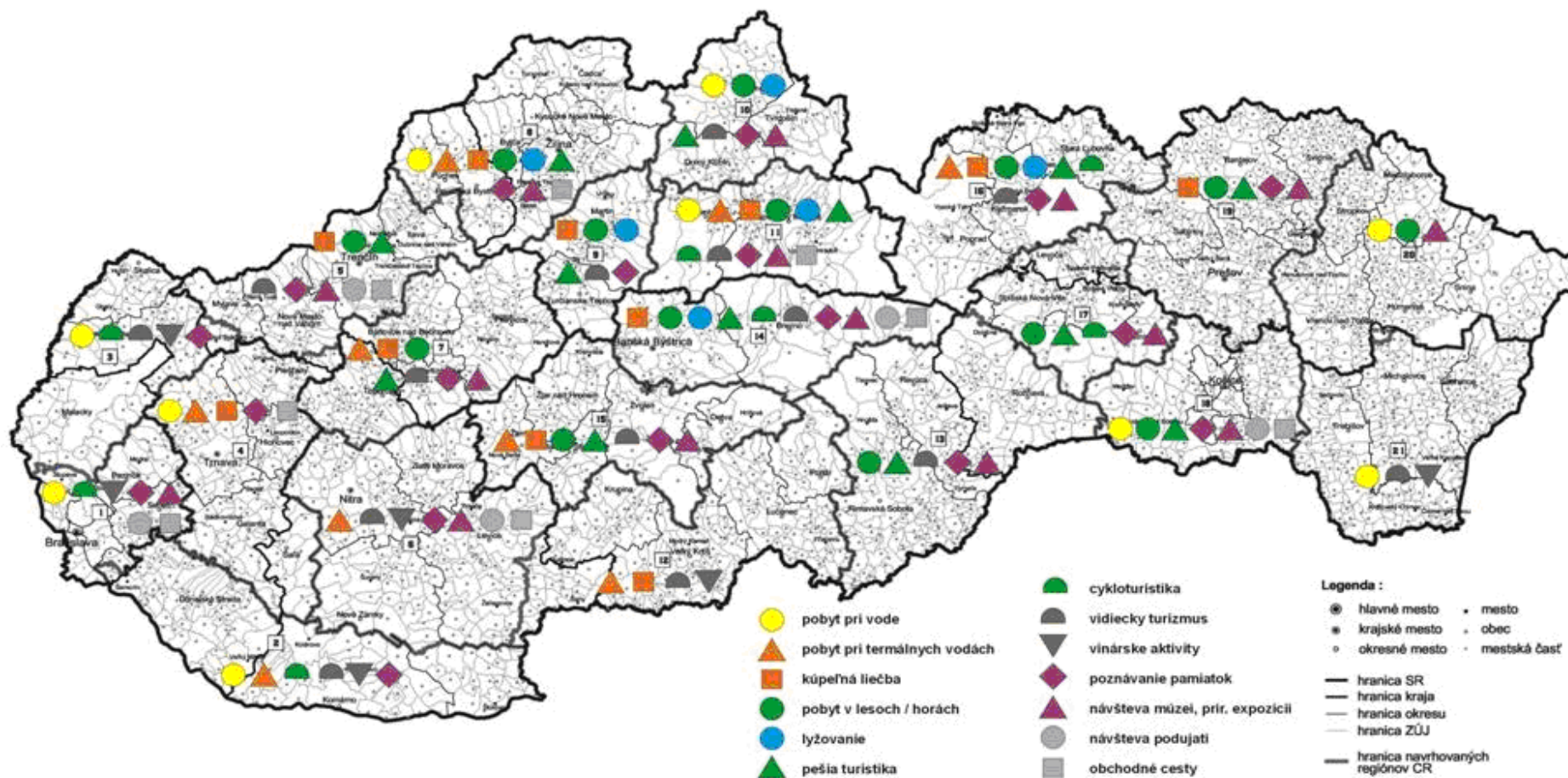
Aktivita	Potenciál			
	Vysoký	Dobry	Priemerný	Základný
Pobyť/rekreácia pri vode		Košická oblasť		
Pobyť/rekreácia pri termálnej vode				
Vodné športy				Košická oblasť
Pešia turistika		Košická oblasť		
Zjazdové lyžovanie/snowboarding			Košická oblasť	
Bežecké lyžovanie				Košická oblasť
Cykloturistika				Košická oblasť
Pobyť/rekreácia v kúpeľoch			Košická oblasť	
Poznávanie kultúrneho dedičstva	Košická oblasť			
Návšteva múzeí a galérií		Košická oblasť		
Návšteva podujatí		Košická oblasť		
Účasť na kongresoch a konferenciách		Košická oblasť		
Iné športové aktivity		Košická oblasť		
Obchodný turizmus	Košická oblasť			

Aktivita	Potenciál	
	Zvýšený	Základný
Poznávanie miestnych tradícií		Košická oblasť
Účasť/návšteva veľtrhov a výstav		Košická oblasť

4.2.3 Dosiahnutý potenciál oblastí vo vybavenosti

Aktivita	Potenciál			
	Vysoký	Dobry	Priemerný	Základný
Prechodné ubytovanie		Košická oblasť		

Vybavenosť	Potenciál			
	Vysoký	Dobry	Priemerný	Základný
Turisticko informačné kancelárie		Košická oblasť		

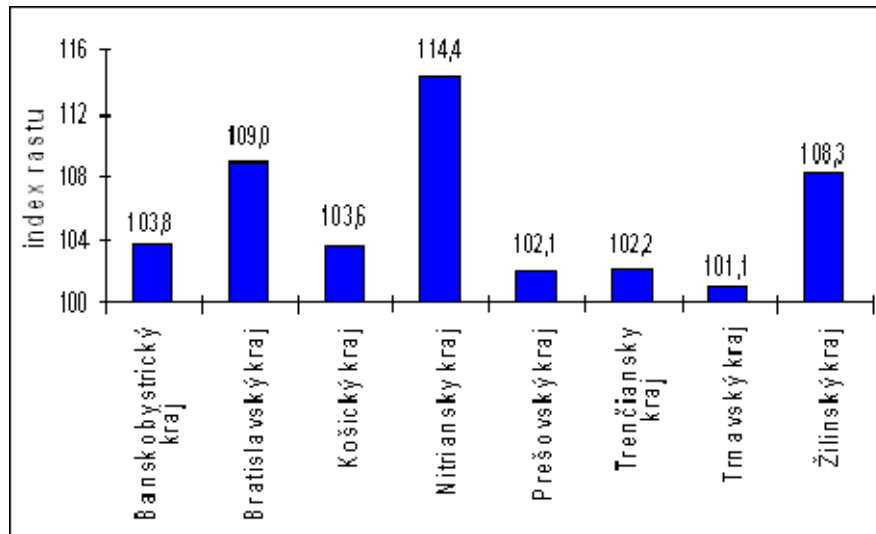

Obrázok 5: Nosné formy cestovného ruchu

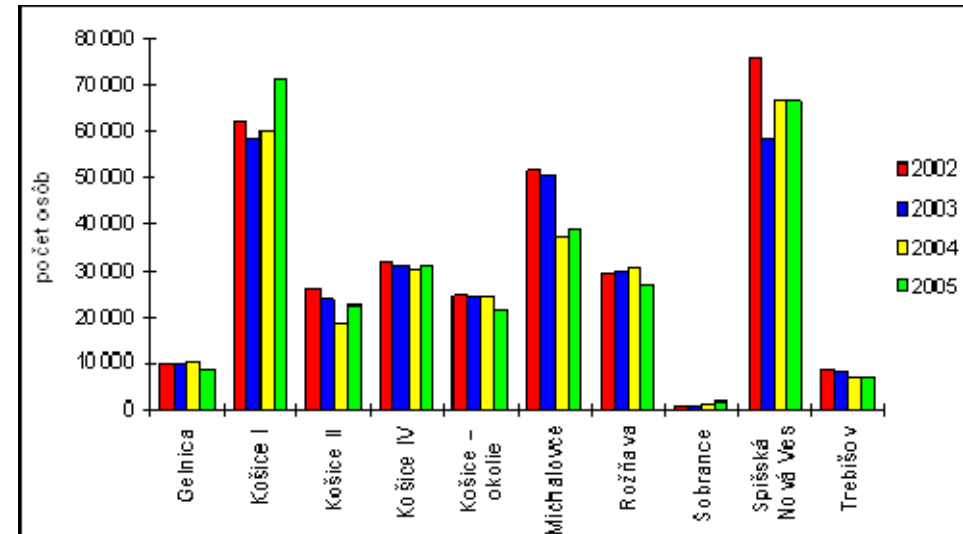
Zdroj: Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013

4.3 Návštevnosť mesta a turistická infraštruktúra

V porovnaní s ostatnými krajinami v rámci SR sa návštevnosť v Košickom kraji dlhodobo drží na 5. mieste. Rovnako aj podiel na celkovej návštevnosti SR sa dlhodobo pohybuje na úrovni od 9,3% (rok 2002) do 8,6% (rok 2005). Podľa obrázku č. 163 bol index rastu návštevnosti v roku 2005 v Košickom kraji 103,6. Na celkovej návštevnosti kraja sa v najväčšej miere podieľal okres Košice I (s výrazným nárastom počtu návštevníkov v roku 2005) a okres Spišská Nová Ves. Je tiež zrejmé, že celková návštevnosť mesta Košice značne prevyšuje návštevnosť všetkých ostatných okresov kraja.

Graf 17: Index rastu návštevnosti krajov v roku 2005
 Zdroj: ŠÚ SR

Graf 18: Vývoj návštevnosti okresov Košického kraja v rokoch
 Zdroj: ŠÚ SR.

Z turistickej infraštruktúry ŠÚ SR sleduje iba kapacity a výkony ubytovacích zariadení. Kompletný prehľad stravovacích zariadení nie je k dispozícii, pretože v tomto segmente je výrazný pohyb a zatiaľ ho ŠÚ SR nesleduje. Počet ubytovacích zariadení a počet lôžok v meste Košice rastie, rovnako ako rastie počet návštevníkov a výška tržieb za ubytovanie.

Tabuľka 34: Ubytovacie zariadenia a ich návštevnosť

Ukazovateľ	2004			2005			2006		
	KE - kraj	SR	Košice	KE - kraj	SR	Košice	KE - kraj	SR	Košice
Ubytovacie zariadenia	279	2 519	33	291	2 446	42	281	2 490	43
Izby	4 199	x	973	4 511	x	1 152	4 448	x	1 208
Lôžka	11 429	177 883	2 019	11 986	176 253	2 392	11 753	161 196	2 487
Návštevníci	285 514	3 244 485	109 105	295 752	3 428 083	125 112	305 970	3 583 879	129 827
z toho: domáci	182 925	x	67 712	188 641	x	76 807	193 270	x	77 386
zahraniční	102 589	x	41 393	107 111	x	48 305	112 700	x	52 441
Prenocovania spolu	685 187	10 748 537	182 420	694 986	10 732 754	206 827	689 704	11 137 565	226 586
Prenocovanie domácich návštev	430 557	x	100 631	429 385	x	114 978	404 988	x	118 250
Prenocovanie zahraničných návštev	254 630	x	81 789	265 601	x	91 849	284 716	x	108 336
Priemerné prenocovania	2,4	3,3	1,7	2,4	3,1	1,7	2,3	3,1	1,8
Priemerné prenocovania dom. návštevníkov	2,4	x	1,6	2,3	x	1,6	2,1	x	1,6
Priemerné prenocovania zahr. návštevníkov	2,5	x	2,0	2,5	x	2,0	2,5	x	2,0
Tržby za ubytovanie	336 041	x	187 932	398 423	x	211 881	397 337	x	218 740
z toho: za domácich návštevníkov	165 903	x	73 768	201 257	x	86 150	183 044	x	86 713
za zahraničných návštevníkov	170 138	x	114 164	197 166	x	125 731	214 293	x	132 027

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 35: Čisté využitie kapacity ubytovacích zariadení

Ukazovateľ	KE - kraj 2004	Košice 2004	KE - kraj 2005	Košice 2005	KE - kraj 2006	Košice 2006
Čisté využitie kapacity ¹⁾	13,9	24,4	13,9	28,7	15,3	28,0
z toho:						
hotely, motely, penzióny	23,9	29,4	25,5	29,6	24,6	30,1
turistické ubytovne	18,2	27,4	17,8	0,0	16,7	33,5
chatové osady	17,0	0,0	16,8	0,0	16,3	0,0
ostatné hromadné ubytovne	7,6	15,9	6,8	16,2	8,8	17,2

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 36: Zamestnanosť a mzdy v odvetví hotely a reštaurácie

Územie	Zamestnanosť									Priemerná mesačná mzda zamestnancov v odvetví hotely a reštaurácie (podniky s viac ako 20 zamestnancami)		
	Spolu			Muži			Ženy			2004	2005	2006
Rok	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
SR	11324	11539	10889	3852	4019	3716	7472	7520	7173	12928	13666	14721
Spolu BA	3351	3495	2950	1393	1485	1219	1958	2010	1731	15457,8	16277	17827,8
Košický kraj	1462	1360	1428	419	417	437	1043	943	991	11674	12478	13123
Košice I	455	472	499	214	234	237	241	238	262	12521	12950	14901
Košice II	554	544	487	91	84	70	463	460	417	12669	13514	13113
Košice III
Košice IV	95	48	40	16	13	4	79	35	36	9420	13003	13704
Spolu KE	1104	1064	1026	321	331	311	783	733	715	11536,67	13155,67	13906

Zdroj: Zdroj: SÚ S; RPozn.: x- nedostupné údaje, bez údajov za Košice III – dôverné údaje

4.3.1 Hodnotenie hotelov a penziónov Košíc v rámci Slovenska

V rámci hodnotení, publikovaných v ročenke E - trendu TREND TOP REŠTAURÁCIE a HOTELY sa medzi Top hotelmi (z hľadiska servisu, vybavenosti, kvality, ceny) umiestnil len jeden z hotelov, a to na 34 mieste z 53 hodnotených). V ďalších rebríčkoch sa Košické hotely a penzióny umiestnili takto:

- Top hotelový servis- 1 hotel na 29. – 37. mieste, 2 hotely na 38. – 43. mieste (zo 43 zaradených v SR)
- Top vybavenosť hotelov - 1 hotel na 29. – 30. mieste, 1 hotel na 38. – 40. mieste (zo 42)
- Top hodnota pre zákazníka – do rebríčka sa nedostal žiadny z košických hotelov
- Top hotely pre rodiny s deťmi – 1 hotel na 17. mieste (z 21),
- Top hotely s vodnými atrakciami - do rebríčka sa nedostal žiadny z košických hotelov
- Top hotely v historických budovách - do rebríčka sa nedostal žiadny z košických hotelov
- Top konferenčné hotely - do rebríčka sa nedostal žiadny z košických hotelov
- Top biznis hotely – 1 hotel na 14. mieste a 1 hotel na 16. mieste (z 18)
- TOP***hotely na Slovensku – do rebríčka sa nedostal žiadny z košických hotelov
- TOP****hotely na Slovensku – 1 hotel na 28. -29. mieste , 1 hotel na 32. mieste (z 35)
- TOP penzióny na Slovensku – 2 penzióny na a 8.- 9. mieste, 1 na 35 mieste (z 38).

Poznámka: aj keď tabuľka vystihuje poradie len tých hotelov a penziónov, ktoré boli ochotné vystaviť sa hodnoteniu, predsa má výpovednú hodnotu o vybavení a rozsahu poskytovaných služieb tých subjektov, ktoré vítajú celoslovenskú konfrontáciu ako jeden z predpokladov svojho rozvoja.

4.4 Cestovné kancelárie⁴

Dosiahnutý potenciál vo vybavenosti turisticko – informačnými kancelármi v Košickej oblasti je hodnotený v rámci Novej stratégie cestovného ruchu SR ako dobrý. Pre rozvoj cestovného ruchu v Košickej oblasti však majú význam tie cestovné kancelárie a cestovné agentúry, ktoré sa venujú domácemu cestovnému ruchu a aktívnemu/incomingovému cestovnému ruchu. Zo subjektov pôsobiach v Košiciach – členov Slovenskej asociácie cestovných kancelárií – sa domácemu cestovnému ruchu venujú: Chotour Košice, CK Zlatka Košice, Slovoptimus Košice, CK Topas Košice, CK Juventus, Stavoprojekting, aktívnemu/incomingovému cestovnému ruchu všetky okrem posledne menovanej. Ostatné cestovné kancelárie a cestovné agentúry pôsobiace v kraji sa týmto aktivitám venujú iba sporadicky – prakticky iba po oslovení objednávateľom. Osobitné aktivity v uvedenom smere vyvíja ICMK.

4.5 Hlavné zistenia

Hlavný strednodobý potenciál rozvoja mesta Košice v oblasti CR, leží, vzhľadom na polohu mesta, v realizácii obchodnej a kongresovej turistiky, ako aj kultúrno poznávacieho turizmu založeného na využití rozsiahlej pamiatkovej zóny mesta a s tým súvisiacej pešej turistiky. K rozvoju tejto oblasti CR prispieva aj vysoký prírodný potenciál najmä okolia mesta Košice, ktorý vytvára predpoklady aj pre krátke výlety a spestrenie programu účastníkov kongresu, či návštevníkov mesta prichádzajúcich za kultúrou.

Napriek vysokému potenciálu pre rozvoj turizmu sa Košice vyznačujú **najnižším počtom prenocovaní zo všetkých sledovaných území (1,6 prenocovaní)**, prevládajú domáci návštevníci. Vyššie tržby za ubytovanie prinášajú zahraniční návštevníci. Medziročne rastie podiel návštevníkov mesta Košice na počte návštevníkov v rámci KSK (v roku 2006 to bolo 42,43%), Košice si medziročne udržiavajú takmer rovnaký podiel na celkových tržbách za ubytovanie v KSK vo výške približne 55%. Z nasledujúcej tabuľky (**Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.**) je zrejmé, že či už na úrovni zariadení v KSK alebo na úrovni ubytovacích zariadení v mesta existujú možnosti na zvýšenie využitia kapacít. Hotely v Košiciach sa vyznačujú vyšším využitím kapacít v porovnaní s priemerným ukazovateľom na úrovni KSK s pozitívnym medziročným vývojom, avšak v súvislosti s budúcimi Majstrovstvami sveta v ľadovom hokeji 2011 bude nutné rozšírenie ubytovacích kapacít vyššieho štandardu.

Problematickou otázkou v ďalšom rozvoji CR v meste Košice je aj chýbajúca propagácia mesta, ktorá je dôsledkom chýbajúceho systému marketingu bez definovaných cieľových skupín - bez vytvorených produktov vhodných na propagáciu, bez informačného systému pre návštevníkov mesta. V meste chýba aj spolupráca medzi subjektmi CR a mestom.

Nedostatočnou je aj supra a infraštruktúra pre rozvoj CR - chýbajú hotely vyššej kategórie o čom svedčí aj umiestnenie vybraných hotelov v rámci rebríčka TOP hotelov, v meste chýba aj kongresová hala. Služby, ktoré sú základom CR – hotelové a reštauračné sú nedostatočnej kvality, čo je spôsobené aj nedostatočnou motiváciou, prípadne kvalifikáciou zamestnancov v tejto oblasti. V meste nie sú dostatočne vybudované ani kvalitné základné podporné služby pre ďalší rozvoj CR – ako verejné toalety, označenie a smerovky v meste, vstupy do mesta, a pod.

⁴http://www.mesto.sk/firmy/_KE/doprava_a_cestovanie/cestovne_kancelarie/

4.6 SWOT analýza oblasti Cestovný ruch

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - výhodná geografická poloha Košíc v strede Európy - najväčšia mestská pamiatková rezervácia v rámci SR - prítomnosť medzinárodného letiska - existencia tradičných kultúrnych a športových podujatí – napr. MMM - prírodné podmienky na fakultatívne výlety (jaskyne, speleológia paragliding) – „hviezdicové“ zázjazy - prítomnosť VŠ so zameraním na CR - existencia atrakcií pre CR <ul style="list-style-type: none"> o detskej železnice o botanickej a zoologickej záhrady 	<ul style="list-style-type: none"> - slabý image mesta - nepostačujúca infraštruktúra - ubytovacie zariadenia vyššej kategórie - priestory pre kongresový CR - nízka obsadenosť ubytovacích kapacít v meste (víkendy a letné obdobie) - zlý technický stav a nedostatočná starostlivosť o objekty v pamiatkovej rezervácii - nedokončený / ohrozený archeologický komplex - nedostatok produktov CK ponúkajúcich Košice - nedostatok finančných prostriedkov pre manažment CR - nepostačujúca kvalita propagačných materiálov - nekoordinácia verejnej a súkromnej sféry v oblasti CR (neexistencia združenia) - nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v oblasti CR (sprievodcovia, hotelový a reštauračný personál, ap.) - nedostatočná legislatívna úprava CR
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj kongresovej a biznis turistiky - zlepšovanie spolupráce s tour operátormi v zahraničí - vybudovanie zábavných a wellness zariadení (aquapark s termálnou vodou – Ďurkov) - zatraktívnenie mesta ako celku (aj sídliská) - aktivita nízkonákladových leteckých spoločností 	<ul style="list-style-type: none"> - rastúca konkurencia na trhu CR v susedných regiónoch - odchod v CR kvalifikovaných mladých ľudí za prácou do zahraničia - podceňovanie starostlivosti o kultúrne pamiatky

4.7 Identifikované problémy oblasti Cestovný ruch

- Nedostatočná infraštruktúra CR
- Nedostatok a nekvalitné produkty CR
- Nepostačujúca propagácia produktov CR a mesta

5 Kultúra

Mesto Košice - metropola východného Slovenska - jeho osobnosti a kultúrne inštitúcie významným spôsobom prispievajú k formovaniu slovenskej kultúry. Mesto patrí k tomu najvýznamnejšiemu v oblasti kultúry a histórie v Slovenskej republike. S podporou samosprávy, regiónu i štátu nadobúdajú realizované kultúrne podujatia postupne nadregionálny rozmer s inšpiratívnymi odkazmi obohatiť kultúrnu rozmanitosť Európskej únie a rozmanitosť kultúr vôbec. Kultúra ako „zrkadlo doby“ preniká k divákovi – konzumentovi kultúry, vyhľadáva ho a pôsobí v interakcii s jeho vkusom. Strana ponuky kultúrnych akcií sa postupne odkláňa od úzko špecializovaných podujatí a „jedno žánrovosti“ k prelínaniu, fúzovaniu žánrov, ktoré sú sprievodným znakom novodobého pohľadu na kultúru.

Mesto Košice sa môže pochváliť zachovalým historickým jadrom, je sídlom kultúrnych inštitúcií, ako Štátne divadlo, Štátna filharmónia, Východoslovenská galéria. V minulom roku mesto získalo prostredníctvom Zimného štadióna Steel Aréna nový priestor, ktorý umožňuje doteraz chýbajúcu a veľmi potrebnú organizáciu veľkých koncertov, kultúrnych a športových podujatí.

Tabuľka 37: Sumárne finančné prostriedky poskytnuté zriaďovateľom kultúrnych organizáciám v meste Košice v roku 2006

Zriaďovateľ	Poskytnutá suma v Sk	Iné výnosy v Sk
MK SR	192 987 000	18 002 000
KSK	73 213 000	12 340 000
Mesto Košice	7 100 000	-
Spolu	273 300 000	30 342 000

Zdroj: Výročné správy – ŠDK, ŠfK, STM, ŠVK v roku 2006, Prieskum stavu, nástrojov a trendov rozvoja regionálnej kultúry na Slovensku - podkladový materiál KSK za rok 2007

Celkové kultúrne organizácie získajú od svojich zriaďovateľov 273 300 tis. Sk na realizáciu koncertov, divadelných predstavení, usporiadanie stálych expozícií a výstav, knižničnú vybavenosť a ich celkové prevádzkové náklady. Z kultúrnych podujatí a inej prevádzkovej činnosti získajú organizácie 30 342 tis. Sk. Pri vyhodnotení finančného zabezpečenia kultúrnych programov a akcií majú kultúrne organizácie k dispozícii cca 303 642 tis. Sk.

Tabuľka 38: Plánované výdavky mesta Košice na kultúru

Výdavky	Odvetvie	Rozpis požiadavky	Rok 2007 (v Sk)	Rok 2008 (v Sk)	Rok 2009 (v Sk)
Bežné výdavky	Kultúra		7100000	7600000	8360000
		Kronika, oblasť histórie pamiatok, významné výročia, kladenie vencov	585000		
		Kultúrne podujatia organizované mestom: Deň mesta, Leto v Košiciach, Vianoce, Silvester	3000000		
		Medzinárodné podujatia pod záštitou primátora v spolupráci s mestom	415000		
		Duchovný rozvoj - festival sakrálneho umenia, výročie narodenia sv. Alžbety	600000		
		Športové podujatia organizované mestom, stretnutie samospráv	500000		
		Oblasť CR - veľtrh CR propagácia podujatia prostredníctvom odd. kultúry	2000000		
	Mestská knižnica	Príspevok na prevádzku	1200000	12840000	14130000
Kapitálové výdavky	Knižnica pre mládež	Nákup osobného automobilu Nákup výpočtovej a kancelárskej techniky	300000 150000	200000	200000

Zdroj: Kultúrny profil mesta Košice

Tabuľka 39: Počet subjektov kultúrno – osvetovej činnosti v KSK

okres	Kultúrne osvetové zariadenia + subjekty spolu	Kultúrne osvetové zariadenia spolu	v tom				v tom				iné (FO)	Ostatné KOS činnosť
			samo-správa	VÚC - ROS ¹	obecné	iných PO	Maticie Slovenskej	MNO	cirkvi a nábož.	iných		
Košice I-IV	278	270	143	0	143	127	0	106	17	4	0	8
Košice-okolie	367	362	349	56	293	13	1	7	0	5	0	5
KSK- spolu	2 163	2 090	1 825	133	1 692	259	9	191	27	32	6	73

Zdroj: Národné osvetové centrum - Miestna a regionálna kultúra v Slovenskej republike v roku 2005

¹Pre výpočet naplnenia reprezentatívnosti vzorky bola použitá metóda „do sto“.

5.1 Kultúrne dedičstvo

Mesto Košice je najväčšia pamiatková rezervácia na Slovensku. Mesto sa vyznačuje bohatou históriou, ktorá poznamenala aj jeho architektonický vzhľad. Historické centrum mesta je architektonickým skvostom, predstavuje ho dobre zachovaný a dokonale vyvinutý typ mesta so šošovkovitým námestím.

Dominantu centra mesta vytvára **Dóm svätej Alžbety**, ktorý je najvýchodnejšou gotickou katedrálou v Európe a zároveň najväčšou na Slovensku. Je postavený v sluhu vrcholnej gotiky a zasvätený bol svätej Alžbete. Jeho výstavba začala okolo roku 1380 a pokračovala vo viacerých etapách až do roku 1508. Táto katedrála ukrýva vzácny interiér ako hlavný oltár sv. Alžbety, zavesená plastika Immaculaty a neskorogotický krídlový oltár Navštívenie Panny Márie. Pod severnou loďou Dómu bola vybudovaná krypta, do ktorej v roku 1906 preniesli pozostatky Františka Rákocziho II a jeho druhov z Turecka.

Ďalšími dominantami košickej šošovky sú **kaplnka sv. Michala**, postavená v 14. storočí, pôvodne ako účelová stavba cintorína, Urbanova veža, druhá najstaršia stavebná pamiatka v Košiciach postavená v polovici 14. storočia.

Najstaršou sakrálnou pamiatkou v meste je **Dominikánsky kostol** z 13. a 14. storočia, gotický Kostol františkánov zo 14. a 15. storočia, Univerzitný kostol sv. Trojice postavený jezuitami v roku 1681.

Pozostatky dolnej mestskej brány boli objavené pri rekonštrukcii na Hlavnej ulici v rokoch 1996 – 1997, z ktorých je v súčasnosti sprístupnených 26 fragmentov hradieb v podzemí mesta, v archeologickom komplexe Dolná brána.

Významnou pamiatkou je aj najkrajšie **barokové súsošie Immaculata**, postavené z vďaky za zažehnanie morovej epidémie v rokoch 1720-1723.

K historickým a kultúrnym pamiatkam patria aj budovy **Župný dom**, **Štátne divadlo** postavené v rokoch 1897 – 1899, klasicistická budova starej radnice, postavená v rokoch 1779 – 1780, ktorej reprezentačné priestory v súčasnosti slúžia pre účely primátora mesta, a mnoho palácov napríklad palác grófa Forgáča, postavený v empírovom a Čáky-Dessewffyho palác, v ktorom sídli Ústavný súd SR.

V novodobej histórii vznikla aj **ulička remesiel** – Hrnčiarska ulica. Sídlia tam rôzni remeselníci, ktorí vyrábajú, súčasne predvádzajú historické remeslá. V malých obchodíkoch je možné kúpiť aj ich výrobky. V

V rokoch 1996-1997 prebehla v historickom centre mesta rozsiahla rekonštrukcia na Hlavnej ulici, počas ktorej boli vymenené všetky inžinierske siete a osadená bola nová dlažba. V tom čase vznikol aj Košický **chodník slávnych**, medzi Dómom sv. Alžbety a Kaplnkou sv. Michala, kde sú osadené dlaždice rôznych významných osobností, ktoré svojou návštevou poctili mesto. Patria sem Pápež Ján Pavol II., hlavy štátov, kultúrne osobnosti, ako Luciano Pavarotti, členovia kráľovských rodín, ako švédsky kráľ Gustáv, monacké knieža, princ Albert.

Ku košickým národným kultúrnym pamiatkam podľa ústredného zoznamu SR, patria:

- Košice – Dom sv. Alžbety,
- Budova vyhlásenia KVP.

Kultúrny život v meste reprezentuje široké spektrum inštitúcií, zariadení a subjektov, ktoré organizujú mnohé kultúrne podujatia.

5.2 Kultúrne zariadenia

5.2.1 Knižnice

V Košiciach existuje **osem knižníc** v rôznej zriaďovateľskej pôsobnosti - Štátna vedecká knižnica, Verejná knižnica Jána Bocatia, Knižnica pre mládež mesta Košice, Univerzitná knižnica UPJŠ a Univerzitná knižnica TU Košice, ďalej Ústav vedeckých informácií a knižnica, Rakúska knižnica a The British council.

Štátna vedecká knižnica

Štátna vedecká knižnica v Košiciach patrí k najväčším knižniciam na Slovensku, v počte knižničného fondu jej patrí 2. miesto. Je univerzálna vedecká knižnica, ktorej hlavnou náplňou sú služby širokej verejnosti. Je to kultúrna, informačná a vzdelávacia inštitúcia zameraná najmä na knižničnú, bibliografickú, výskumnú a vydateľskú činnosť. Plní funkciu teritoriálneho strediska špeciálnej technickej literatúry. V jej databáze je evidovaných cca 23400 používateľov, z ktorých aktívne využije služby knižnice v priebehu roka vyše 40%, nových takmer 38%. Používateľské zázemie knižnice je tvorené z väčšej časti poslucháčmi a absolventmi vysokých škôl.

Pri hodnotení infraštruktúry je potrebné uviesť, že hoci rekonštrukcia objektu ŠVD v Košiciach na Hlavnej 10 bola schválená v programe priorít za r. 2006-2008 Uznesením Vlády SR, k jej uskutočneniu nedošlo. Predpokladaná suma na stavebný projekt a rekonštrukciu je 200 mil. Sk. Stratégia rozvoja ŠVK na roky 2008-2010 počíta aj s komplexnou rekonštrukciou historického objektu na Hlavnej 10 v celkovej sume 87 mil. Sk v členení: stavebná časť 85 mil. Sk, projektová dokumentácia 2 mil. Sk. Dlhodobá rozostavanosť objektu na Pribinovej 1 znehodnocuje celú budovu a vykonané práce, budova nevyhovuje požiadavkám návštevníkov i knižnice. Na ukončenie rekonštrukcie – západného krídla je potrebných ešte 33.800 tis. Sk.

Verejná knižnica Jána Bocatia

Verejná knižnica Jána Bocatia v súčasnosti pôsobí v nových, zrekonštruovaných priestoroch budovy bývalej školy na Hviezdoslavovej 5 a súčasne do Barkóczyho paláca na Hlavnej 48, kde sa vytvárajú nové organizačno-prevádzkové podmienky pre odbornú činnosť a služby. V roku 2002 sa uskutočnila transformácia Verejnej knižnice Jána Bocatia v Košiciach pod nového zriaďovateľa - Košický samosprávny kraj.

Knižnica pre mládež mesta Košice

Knižnica pre mládež poskytuje svoje služby deťom predškolského veku, žiakom základných škôl, handicapovaným deťom i chorým deťom umiestneným v nemocniciach, pedagógom, knihovníkom i ostatným záujemcom o detskú knihu. Knižnica pre mládež má sieť mimoškolských pobočiek i integrovaných školských knižníc na území celého mesta. Svoje služby poskytuje 17.000 čitateľom, ročne ju navštívi okolo 180.000 používateľov. Jej knižničný fond tvorí 265.000 zväzkov. Počet výpožičiek je 420.000 knižničných jednotiek.

5.2.2 Múzeá a galérie, výtvarné umenie

Múzeum Vojtecha Löfflera

Múzeum bolo zriadené samosprávou mestskej časti Košice - Staré mesto v roku 1993. Prezентuje stálu expozíciu významného košického sochára Vojtecha Löfflera (1906-1990). Expozícia obsahuje viac ako 2000 exponátov majstrovej jedinečnej zbierky. Ďalším nosným programom múzea je príprava a realizácia výstavných projektov zameraných na mapovanie aktuálneho smerovania súčasnej výtvarnej scény s cieľom napomáhať profilácii moderného výtvarného umenia a prezentovať výsledky prevažne mladej generácie výtvarníkov. Vzájomná výmena výstav s galériami v Českej republike, Maďarsku, Poľsku a Rumunsku je významným prínosom pre vzájomné spoznávanie sa a pre skvalitňovanie kontaktov z medzinárodného hľadiska. Popri výstavnej činnosti múzeum organizuje prednášky s tematikou výtvarného umenia, besedy, stretnutia s umelcami, komorné hudobné koncerty a podujatia z oblasti hovoreného slova.

Múzeum Vojtecha Löfflera pri hodnotení súčasnej infraštruktúry poukazuje na priestorové otázky, ktoré sú rovnako ako aj pre ďalšie múzea v Košiciach nepostačujúce. V budúcnosti je potrebné vyriešiť nové priestory pre výstavy tak, aby spĺňali všetky predpoklady pre výstavy veľkých a vzácných umeleckých diel. Múzeum potrebuje zmodernizovanie, výmenu okien na priečelí, odizolovanie vlhkosti múrov, rekonštrukciu osvetlenia a prebudovanie átria. Uvedené rekonštrukčné práce vyžadujú finančné prostriedky v hodnote 1,5 – 2,0 mil. Sk, čo z ročného rozpočtu múzea sa nedá uskutočniť.

Slovenské technické múzeum

Slovenské technické múzeum (STM) v Košiciach má špecifické postavenie medzi ostatnými múzeami na Slovensku, ktoré vyplýva zo zamerania jeho činnosti, ako jediného pracoviska na záchranu historických technických pamiatok, ich dokumentovanie a zhromažďovanie, ako aj výskum v oblasti dejín vedy, výroby a techniky na Slovensku. V roku 2007 STM oslávilo 60 rokov od svojho ustanovenia. Súčasťou múzea je aj planetárium.

Pri hodnotení infraštruktúry STM v Košiciach je potrebné uviesť práce zamerané na opravy a údržby pre prípravu priestorov 2. etapy dynamickej expozície „Elektrotechnika a energetika v dynamike“, ako aj inštalácia exponátov a výstavné vybavenie miestnosti. Ďalej rozšírenie prevádzkových priestorov najmä v súvislosti so sprístupnením ďalších stálych expozícií v Múzeu letectva.

Múzeum letectva bolo po prvýkrát verejnosti sprístupnené v roku 2002. V interiéri i exteriéri expozície je vyše 30 historických strojov a prístrojov, letecké motory, meracie, navigačné a iné prístroje používané v lietadlách. V expozícii je umiestnených 24 ks historických leteckých motorov, počnúc rokmi 1915/16 až po najnovšie letecké prúdové motory R 13 F 2 S-300. Expozíciu dopĺňajú letecké modely, makety historických lietadiel, v počte asi 50 ks. Letecké múzeum v Košiciach je situované v Mestskej časti Košice – Barca a je jediným svojho druhu na Slovensku a pýši sa atraktívnymi exponátmi darovanými z celého sveta.

Tabuľka 40: Návštevnosť Slovenského technického múzea v rokoch 2006 - 2006

Návštevnosť	2005	2006	Rozdiel 2005/2006
Expozície a výstavy	43 337	60 799	+ 40 %
z toho neplatiaci	9 121	12 809	+ 40 %
Kultúrno-výchovne podujatia	12 576	14 752	+ 17 %
Celková návštevnosť	55 913	75 551	+ 35 %

Zdroj: STM

Najmladšie v Košiciach a zároveň prvé múzeum svojho druhu na Slovensku je **Múzeum voskových figurín**, nachádzajúce sa v Urbanovej veži. 23 vystavených figurín prezentujú predovšetkým tie osobnosti z histórie Slovenska, ktoré aspoň nejaký čas v Košiciach bývali, alebo sú s mestom určitou formou spojené, prípadne ho preslávili vo svete.

Minimálne slovenskou raritou je aj **Podzemné archeologické múzeum**, nachádzajúce sa pod úrovňou Hlavnej ulice, kde je možné vidieť základy častí niekdajšieho mestského opevnenia Košíc, ktoré vzniklo v druhej polovici 13. storočia. V priebehu času prešlo komplikovaným vývojom a má množstvo stavebne odlišných etáp. Do dnešných čias sa zachovalo v rôznych častiach centra mesta celkom 26 fragmentov hradieb. Areál Dolnej brány je z nich nielen najväčší, ale aj najzaujímavejší.

Východoslovenské múzeum v Košiciach

Východoslovenské múzeum v Košiciach má tri odborné odbory - prírodovedný odbor, historický odbor a umeleckohistorický odbor. V súčasnosti spravuje vyše 450.000 predmetov, výber z ktorých predstavuje v deviatich stálych tematických expozíciách. Od roku 2002 je akreditovaným vedecko-výskumným pracoviskom a v tom istom roku mu bola udelená Cena mesta Košice. Pri Východoslovenskom múzeu pôsobia jednotlivé kluby: Prírodovedný klub, Mineralogický klub, Klub zlatokopov, Mineralogický klub mládeže Klub dejín medicíny, Klub dejín farmácie, Klub dejín veterinárneho lekárstva. V múzeu sa nachádza aj expozícia Košického zlatého pokladu

Galéria Júliusa Jakobyho

Galéria vznikla v r. 1951 ako prvá regionálna galéria na Slovensku pod názvom Krajská galéria (v r. 1960 - 1991 pod názvom Východoslovenská galéria, od r. 1992 do r. 1996 niesla názov Galéria Júliusa Jakobyho). Jej hlavným zberateľským programom je dokumentovanie výtvarného života vo východoslovenskom regióne. V súčasnosti galéria eviduje vyše 6 600 diel. Zberkový fond, okrem reprezentatívnej zbierky umenia 19. a 20. storočia východoslovenského regiónu, poskytuje aj prehľad o umení na Slovensku v 20. storočí. Galéria ročne usporiada na Slovensku i v zahraničí vyše 40 výstav. V centre mesta, v blízkosti Dómu sv. Alžbety na Alžbetinej ulici, sa nachádza druhá budova galérie. Študovňa umeleckej literatúry sprístupňuje verejnosti knižničný fond, ktorý tvorí okrem umenovednej literatúry (5 200 zv.), domácich a zahraničných časopisov so zameraním na jednotlivé umelecké odbory i zbierky takmer 5 000 katalógov výstav výtvarného umenia (aj zahraničných). Súčasťou služieb hlavnej budovy je premietanie videosnímkov o výtvarnom umení a celovečerných filmov vo Filmovom klube.

Galéria PANOPTIKUM

Galéria Panoptikum vznikla v roku 2003. Venuje sa prevažne súčasnému umeniu, pričom vystavuje tvorbu mladých výtvarníkov a študentov umenia. Pripravila však už aj rozsiahlejšie výstavy balkánskej grafiky a dokumentárnej fotografie.

Fotogaléria NOVA

Ide o stálu galériu so zameraním na fotografiu, ktorá sídli v knižničnej budove Verejnej knižnice J. Bocatia - Bárkoczy palác na Hlavnej 48. Počas doby svojej existencie zaznamenala cca 300 výstav, množstvo kultúrno-spoločenských a výchovno-vzdelávacích podujatí (odborné prednášky, diaprehliadky, stretnutia a besedy s významnými osobnosťami fotografie apod.) Galéria sa každoročne zapája do tradičných regionálnych podujatí (Deň mesta Košice, České dni na východnom Slovensku, Košické kultúrne leto...), vyhľadáva talenty a prezentuje práce debutujúcich autorov a samozrejme buduje zbierku fotografií.

Galéria Veritas

Galéria Veritas vznikla spolu s filmovým klubom FK Cinefil. Pôvodnou myšlienkou bolo prezentovať práce mladých výtvarníkov a tým priblížiť súčasné umelecké dianie mladému divákovi. Postupne však filmový klub začal spolupracovať s rôznymi inštitúciami a ponuka výstav sa tak stala zaujímavou pre všetky vekové kategórie. Svoje diela prezentujú hlavne mladí košickí autori, ale galéria organizuje aj výstavy vytvorené v spolupráci s rôznymi kultúrnymi inštitútmi.

Galéria KOPA DESIGN je zameraná na súčasné umenie. Umožňuje prezentáciu tvorby mladých, talentovaných autorov. V súčasnosti rozvíja spoluprácu so slovenskými i zahraničnými galériami v rámci rozšírenia možností prezentácií putovných výstav. Je súkromnou inštitúciou, ktorá ponúka zároveň spoločné výstavy viacerých umelcov alebo umeleckých skupín.

Klub amatérskych výtvarníkov

V súčasnosti je klub súčasťou Košického osvetového strediska, ktoré ho riadi. Členovia klubu sa celoročne schádzajú dvakrát do týždňa v priestoroch pobočky Verejnej knižnice Jána Bocatia na sídlisku Mier, Národná trieda 56, Košice.

Združenie košických fotografov Fotoklub K-91 je úspešným klubom, ktorý sídli v Jumbo centre v Košiciach na Masarykovej 2, ktoré je sídlom **UNICON-ART-GALERY**.

Podľa dostupných podkladov stav depozitárov v múzeách a galériách v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja je nevyhovujúci a alarmujúci. Prejavuje sa akútny nedostatok v kapacite depozitárov, v ich vybavení špecializovaným depozitárnym nábytkom. Ani jeden depozitár nie je vybavený klimatizáciou (zdroj KSK).

Základom existencie múzeí a galérií a ich činností sú však zbierky. Najnovšie prírastky, ktoré by dokumentovali posledné desaťročia ako aj súčasnosť sú len torzovité. V každej oblasti dokumentácie je badať značný dlh, ktorý je zapríčinený nedostatkom financií na nákup zbierok (s výnimkou Východoslovenskej galérie, ktorá v roku 2005 vynaložila na nákup 1 350 500 Sk). Pokiaľ sa tento stav nezmení, múzeá v budúcnosti nebudú môcť nasledujúcim generáciám uchovať a priblížiť pamiatky na uvedené obdobie. Mnoho zbierok je tiež v nevyhovujúcom stave a bude nutné ich čo najrýchlejšie odborné ošetrovanie – reštaurovanie a konzervácia

Tabuľka 41: Budovanie zbierkového fondu

Názov inštitúcie	2005		
	zbierkový fond celkový stav v ks	zbierkový fond prírastok v ks	finančné prostriedky na nákup zbierkových predmetov v Sk
Východoslovenské múzeum Košice	451 706	1 633	144 710
Východoslovenská galéria Košice	6 971	101	1 350 500

Zdroj: KSK.

Tabuľka 42: Stav zbierkového fondu

Názov inštitúcie	2005		
	stav v % dobrý	stav v % nevyhovujúci	stav v % alarmujúci
Východoslovenské múzeum Košice	40	50	10
Východoslovenská galéria Košice	95	5	0

Zdroj: KSK.

Múzeá a galérie používajú v súčasnosti na odborné elektronické spracovanie svojich zbierok softvér. Táto práca však vzhľadom na hardvérové a personálne vybavenie inštitúcií je len v počiatočnom štádiu, ako zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 43: Digitalizácia zbierkových fondov

Názov inštitúcie	Počet digitalizovaných zbierkových predmetov v %
Východoslovenské múzeum Košice	8,8
Východoslovenská galéria Košice	6,0

Zdroj: KSK.

5.2.3 Hudba a tanečné umenie, divadlá

Štátna filharmónia Košice so sídlom v Dome umenia bola založená v roku 1968 a v súčasnosti patrí medzi popredné symfonické telesá z medzinárodného hľadiska. Ako jediný orchester na Slovensku je organizátorom Košickej hudobnej jari a Medzinárodného organového festivalu.

Z hľadiska výchovy profesionálnych umelcov v oblasti hudby je význam umeleckého hudobného školstva nespochybniteľný. **Konzervatórium Košice** (so sídlom na Timonovej 2) je známe svojimi orchestrami: Symfonickým orchestrom Konzervatória – Akordeónovým orchestrom Konzervatória Košice a Brass orchestrom, ktoré majú za sebou bohatú koncertnú činnosť a vlastní rad významných ocenení.

Úspešný komorný orchester **Cassovia Camerata Orchestra DI ARCHI** je zložený z hráčov Štátnej filharmónie, Štátneho divadla a profesorov Konzervatória Košice.

Neprofesionálne orchestre, dychové skupiny a spevácke zbory pôsobiace v meste Košice sú napr.: Collegium Technicum (Technická univerzita, Letná 9), Košický spevácky zbor učiteľov, Katedrálly zbor pri Dóme sv. Alžbety v Košiciach, Zbor sv. Cecílie, Chorus Comenianus – mládežnícky pri Evanjelickom Gymnáziu v Košiciach, Musica Iuvenalis, Dychový orchester mladých, ktorý pôsobí pri Centre voľného času, gitarovým súborom Sexto Cordés a Fanfárovým súborom. Spolok dychovej hudby Kodurka je známy osobitým prednesom úpravy východoslovenských melódii. Ďalším známym spolkom je Posádková hudba Košice.

Štátne divadlo Košice je druhá najvýznamnejšia inštitúcia profesionálneho hudobného umenia. Jeho prínos v oblasti hudobného umenia je zrejmy hlavne pôsobením orchestrov operných a baletných súborov divadla v Košiciach, ktoré sa popri hlavnej činnosti venujú aj uvádzaniu diel symfonickej tvorby.

Štátne divadlo je však v prvom rade reprezentantom divadelnej kultúry, ktoré rozvíja národnú divadelnú kultúru a prezentuje ju na celoslovenskej i medzinárodnej úrovni. Divadlo prostredníctvom operného, činoherného a baletného súboru prezentuje bohatú divadelnú dramaturgiu. Má dve scény - Hlavná scéna je v Historickej budove a Malú Scénu, ktorá sa nachádza v neďalekej secesnej budove. Iba jedna scéna a tri súbory (opera, balet, činohra) vedú k priestorovým obmedzeniam, ktoré je hlavnou príčinou obmedzeného počtu predstavení v Historickej budove. Rovnako Malá scéna Štátneho divadla Košice sa stále viac približuje vkusu prevažne mladého diváka, od čoho závisí aj výber žánrov. V poslednom období sa úspešne dokončila rekonštrukcia podkrovia Malej scény, čo predstavuje významnú úsporu celkovej prevádzky Štátneho divadla.

Tabuľka 44: Počet predstavení ŠKD na domácej scéne a celkom

Rok	Počet predstavení ŠD			Celkom
	Na domácej scéne	Hostovanie v SR	Hostovanie v zahraničí	
2002	265	5	4	274
2003	286	5	16	307
2004	284	4	12	300
2005	352	7	22	381
2006	377	11	69	457

Zdroj: Výročná správa ŠD Košice za rok 2006

Ďalším z divadiel umiestnených v centre mesta je **Staromestské divadlo – malá scéna**. Ide o voľné združenie umelcov, divadelníkov, priaznivcov a milovníkov divadla. V roku 1999 bolo na podporu aktivít Staromestského divadla založené Združenie Staromestské divadlo.

Bábkové divadlo (Tajovského 4) vzniklo ako v poradí štvrté divadlo na Slovensku v roku 1959. V súčasnosti má k dispozícii dva hracie priestory. Bábkovú sálu, ktorá sa nachádza v objekte na Alžbetinej ulici a sálu pre činoherné predstavenia pre mládež a dospelé publikum známu ako scéna Jorik na Tajovského ulici.

Činoherné štúdio Jorik, je divadelnou scénou zameranou na uvádzanie inscenácií pre mladé publikum a divadlo experimentálneho typu. Zriaďovateľom divadla je Košický samosprávny kraj.

Divadlo Thália Színház pôsobí ako zájazdové divadlo a divadlo je určené pre maďarskú národnostnú menšinu s celoslovenskou pôsobnosťou. V roku 2005 sa uskutočnila rekonštrukcia divadelnej sály a vstupných priestorov divadla, ponúkaná kapacita 100 miest tým poskytuje vyšší komfort a lepši umelecký zážitok.

Divadlo Romathan - tiež „Dom/miesto pre Rómov“ je rómskym profesionálnym divadlom. Od svojho vzniku, napriek mnohým organizačným, personálnym i finančným problémom sa postupne vyprofilovalo na profesionálny a uznávaný divadelný kolektív, ktorý veľmi úspešne reprezentuje kultúru Rómov žijúcich na Slovensku doma aj v zahraničí. Jeho návštevnosť je zarážajúco vysoká¹⁰, je najvyššia spomedzi slovenských divadiel. Priemerne až 97 percent predstavení sa odohrá na zájazdoch. Divadlo Romathan okrem umeleckej reprezentácie Rómov, plní aj nezastupiteľnú spoločensko-kultúrnu úlohu. Jeho poslaním je originálnou umeleckou tvorbou presadzovať demokratické princípy v spoločnosti, rasovú znášanlivosť, vzájomnú úctu a toleranciu.

Divadlo Veritas je pomerne mladé, vzniklo v máji 2005 ako nezávislý a neziskový súbor. Sezónne odohrá cca 20 predstavení. Divadlo spolupracuje s televíziou, rozhlasom a amatérskym filmom.

5.2.4 Kiná

Svoje miesto v kultúrnom živote mesta majú aj **kiná**, ktorých je v meste 7, a to: Capitol - najlepšie jednosálové kino, Tatra, Družba, ktoré je súčasťou siete európskych kín Europa Cinemas, Úsmev, Kino impulz, filmový klub Galéria a filmový klub Cinefil - najúspešnejší filmový klub (FK Cinefil), z nich sú s počtom divákov cca 50 tis. ročne sú najnavštevovanejšími košickými kinami FK Cinefil, Capitol a Úsmev.

V lete v meste pôsobí aj Letné kino KE, resp. "Letné kino na Hlavnej", ktoré je jediné na Slovensku, vzhľadom na charakter premietania, so vstupom zdarma. Táto akcia v rámci Kultúrneho leta slúži na podporu kandidatúry mesta na titul Európske hlavné mesto kultúry (projekt EHMK).

5.3 Kultúrne subjekty – kluby a spolky

Nezastupiteľné miesto v rozvoji kultúry majú aj **kluby a združenia**: Klub národnostných menšín v Košiciach, Združenie FEMAN, Karpatskonemecký spolok na Slovensku, Literárna spoločnosť Pravé orechové, Združenie košických fotografov K-91, Speleoložub Cassovia, Slovenská numizmatická spoločnosť, Slovenská akademická informačná agentúra – Servisné centrum pre tretí sektor, SOSNA – občianske združenie, URBI – Občianske združenie, Život a zdravie – združenie občanov, Senior dom, Združenie priateľov a príbuzných Radosť, Detský klub.

Folklór v meste zastupujú najmä nasledujúce združenia : Folklórny súbor Jahodná, Folklórny súbor Železiar, Detský folklórny súbor Železiarik, Folklórny súbor Hornád a detský folklórny súbor Hanička, Kultobin, Košické folklórne štúdio, Občianskej združenie centrum folklórnych aktivít Slovenska, SZUŠ a Folklór v Košiciach.

5.4 Kultúrne podujatia

Významnými kultúrnymi podujatiami v priebehu roka sú Košická hudobná jar, Medzinárodný organový festival, Festival sakrálneho umenia, Festival súčasného umenia, promenádne koncerty v rámci Košického kultúrneho leta, cyklus podujatí v priestoroch Dolnej brány, Festival divadiel strednej Európy (Central European Theatre Festival). Združenie Staromestské divadlo Košice s podporou Mesta Košice a Košického samosprávneho kraja v roku 2006 usporiadalo už 9. festival nezávislých divadiel.

V športových a multifunkčných halách a zariadeniach (Steel Arána, Infinity Aréna, Športová hala Cassosport, Jumbo Centrum, Dom Umenia,...) sú uskutočňované koncerty populárnej hudby a vystúpenia hudobných skupín, prípadne divadelné predstavenia na ľade a pod.

Medzi najvýznamnejšie kultúrno-spoločenské podujatia patria nesporne **oslavy Dňa mesta Košice**, ktoré už majú svoju tradíciu a získali si ohlas i za hranicami Slovenska. 7. mája 1369 dostali Košice ako prvé mesto v Európe svoju erbovú listinu. Košičania si považujú za česť prispieť svojim dielom k oslavám výročia. Ďalším známym podujatím sú Košické Vianoce, ktoré vďaka estetickému výzdobe, tradičným vianočným trhom a sprievodným kultúrnym programom si získali priazeň obyvateľov a návštevníkov mesta. Ročný cyklus bohatého kultúrneho života Košíc zakončuje zábavný silvestrovský program. Významným cyklom kultúrnych podujatí sú aj každoročné Košické Vianoce.

V súčasnosti mesto Košice začalo svoju kandidatúru a vážny úmysel ašpirovať na Hlavné mesto kultúry v roku 2013. **Projekt „Košice – kandidát na Európske hlavné mesto kultúry 2013“** už stojí na pevných nohách, na ideových pilieroch aj hlavnej myšlienke celej kampane. Je ňou INTERFACE – bod spojenia. Ideový zámer predstavuje vzájomnú komunikáciu mesta smerom k vlastným občanom, a navonok k jeho návštevníkom a celej Európskej únii. Projekt chce dať priestor každému, kto má záujem o kultúru, kultúrne dianie v meste, ale aj záujem zmeniť, zlepšiť a skultúrniť naše mesto. Projekt bude otvorený všetkým inovatívnym a kreatívnym nápadom z radov laickej aj odbornej verejnosti. Tento postup a postoj potvrdila na svojom druhom zasadnutí aj Rada projektu v júni 2007. Zmyslom celého snaženia je vyraziť do ulíc, na sídliská a tiež do tých častí mesta, kde by sme kultúru ani nehľadali. Cieľom je priblížiť kultúru čo najväčšiemu publiku a dostávať ju aj na neobvyklé miesta pri nízkych investíciách. Malé galérie, či divadielka pre 20 – 30 ľudí síce nespasia Košice, ale nájdú si svojich stálych priaznivcov, ktorí by si inak cestu do veľkých kamenných budov a kultúrnych inštitúcií nenašli.

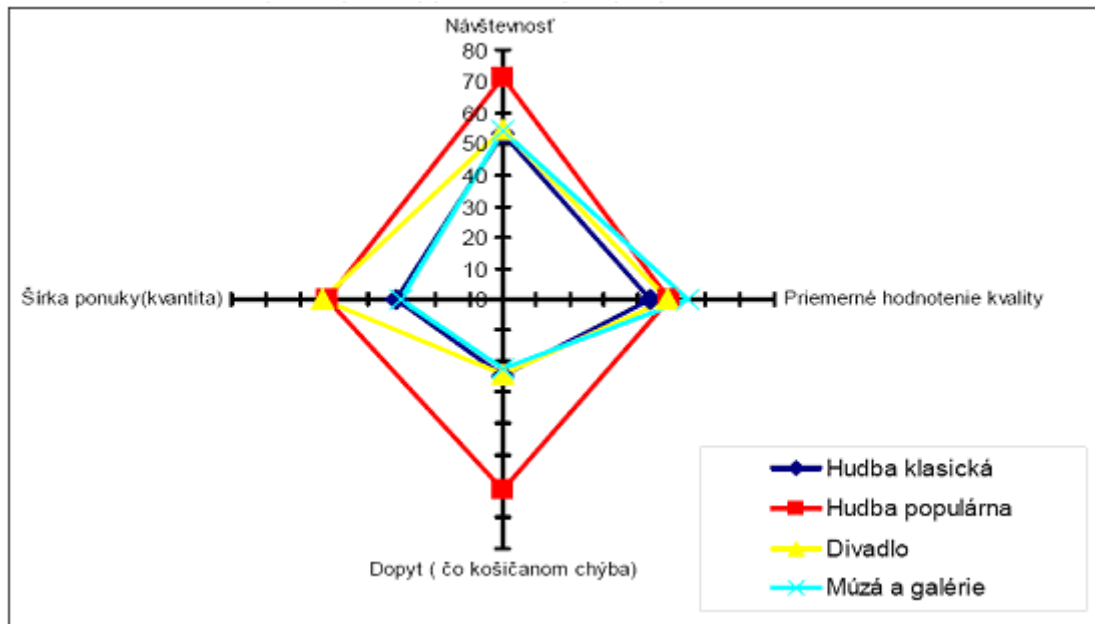
Súčasťou projektu Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013 nie sú iba kultúrne podujatia, ale aj veľké investičné zábery, ktorých cieľom je zlepšiť nevyhovujúcu kultúrnu infraštruktúru Košíc. Najväčším prínosom by mala byť premena niektorých nefunkčných budov a areálov na kultúrne centrá. Pozornosť sa bude samozrejme naďalej venovať aj tradičným miestam kultúry a vzdelania ako: Dóm sv. Alžbety, Stará synagóga či Dom umenia.

Organizovaniu kultúrnych podujatí pre obyvateľov mesta rovnako ako aj pre návštevníkov, sa venujú aj kultúrne zariadenia a subjekty – kluby a spolky, ktoré sú situované v iných MČ ako je samotné centrum. Existujúce kultúrno-spoločenské centrá, kultúrne domy, základné a stredné školy a centrá voľného času, ktoré poskytujú priestory, v ktorých sa uskutočňujú športové, kultúrno – záujmové aktivity pre všetky vekové kategórie. Na území pôsobí celý rad umeleckých kolektívov, z ktorých dominujú folklórne súbory a skupiny.

5.5 Zhodnotenie ponuky a dopytu v sektore kultúry v meste Košice

Zhodnotenie vzťahu medzi ponukou a dopytom v rámci kultúrnych možností v meste Košice vychádza z materiálu Kultúrny profil mesta Košice, spracovaným Inštitútom regionálneho a komunálneho rozvoja.

Zhodnotenie medzier medzi ponukou a dopytom vychádzalo z dotazníkového prieskumu s cieľovými skupinami obyvateľa mesta, ako aj kultúrne inštitúcie a organizácie pôsobiace v oblasti kultúry. Na zhodnotenie rozdielov medzi ponukou a dopytom bol vytvorený tzv. pavučinový graf. Tento umožňuje dať do súvislosti tri kvantitatívne ukazovatele ponuky a dopytu po rôznych kategóriách kultúry v meste Košice a jeden kvalitatívny ukazovateľ.

Graf 19: Zhodnotenie ponuky a dopytu kultúrnych programov v meste Košice

Zdroj: Kultúrny profil mesta Košice, Inštitút regionálneho a komunálneho rozvoja, Technická univerzita v Košiciach

Na ľavej strane osi x je znázornené, ako vnímajú respondenti šírku ponuky v jednotlivých kultúrnych kategóriách. Čím vyššie je percento, tým je vnímanie početnosti podujatí kategórii väčšie. Na pravej strane osi x je zase znázornené vnímanie kvality podujatí v jednotlivých kultúrnych kategóriách. Čím bližšie k nule tým je kvalita podujatí v danej kultúrnej kategórii vyššia.

Os y dáva do pomeru návštevnosť a dopyt po kultúrnych podujatiach. Horná časť osi y znázorňuje návštevnosť. Čím vyššia je hodnota tým vyššia je návštevnosť v danej kultúrnej kategórii. Spodná časť osi y znázorňuje dopyt resp. neuspokojenú potrebu Košičanov po podujatiach v tej ktorej kultúrnej kategórii. Vzdialenosť vrcholu štvoruholníka od nuly indikuje výšku neuspokojenej potreby – dopytu po kultúrnych podujatiach v danej kategórii. Čím väčšia je vzdialenosť tým väčší je dopyt.

Klasická hudba, v porovnaní s inými kategóriami, dosahuje relatívne nízku návštevnosť, nízke hodnoty dopytu a vnímania šírky ponuky, ale dosahuje najlepšie hodnotenie čo sa týka kvality ponúkaných podujatí. Z tohto pohľadu by bolo možné konštatovať, že súčasná situácia v tejto oblasti je v Košiciach vyrovnaná. Podujatia klasickej hudby majú v Košiciach svojich stálych konzumentov, ktorí sú spokojní tak s množstvom ako aj s kvalitou podujatí v tejto oblasti.

Diametrálne odlišná situácia je v oblasti **modernej hudobnej produkcie**. Aj napriek relatívne vysokej návštevnosti a vzhľadom k ostatným kultúrnym kategóriám aj širokej ponuke stále existuje vysoký neuspokojený dopyt po tomto type kultúry. Relatívne zle je hodnotená aj súčasná kvalita podujatí. Z toho je zrejme, že v oblasti populárnej hudby existuje v Košiciach vysoký neuspokojený dopyt a to nie len čo sa týka množstva, ale aj kvality podujatí.

Situácia v oblasti **divadelnej scény** je v mnohom podobná klasickej hudbe. Rozdiel je vo vnímaní šírky ponuky divadelných predstavení. Tých sa zdá byť dostatok. Trošku horšie ako v prípade klasickej hudby je hodnotená kvalita divadelnej produkcie v Košiciach. Neuspokojený dopyt je relatívne nízky. Preto by v tejto oblasti bolo potrebné sústrediť sa viac na zvyšovanie kvality a vzdelávanie návštevníka ako na zvyšovanie počtu podujatí.

Poslednou hodnotenou kategóriou sú **výstavy v múzeách a galériách**. Vrcholy štvoruholníka indikujú najhoršiu situáciu vo všetkých hodnotených ukazovateľoch. Táto kategória je charakteristická nízkou návštevnosťou, slabou šírkou ponuky, nízkym dopytom najhorším hodnotením kvality.

Jedným z výsledkov dotazníkového prieskumu v oblasti potenciálu ako zvýšiť návštevnosť múzeí a galérií je ich otvoriť pre netradičné podujatia tak ako je tomu aj vo svete. Problémom je aj nedostatočná propagácia.

Pozitívnym dôsledkom dotazníkového prieskumu bolo prekvapivo vysoké hodnotenie súčasného stavu kultúry v porovnaní s Bratislavou. Až 57% respondentov vníma stav kultúry v meste Košice ako porovnateľný s hlavným mestom. Horšie sme na tom v porovnaní so štátmi V4 kde až 70% respondentov hodnotí úroveň kultúry v Košiciach ako nižšiu. Podľa očakávania ešte horšie vnímajú Košičania súčasný stav kultúry v porovnaní so západoeurópskymi krajinami. Viac ako 90% respondentov si myslí, že kultúra v Košiciach je na nižšej alebo podstatne nižšej úrovni ako západoeurópskych mestách.

Záverom z prieskumu je aj chýbajúce pouličné umenie, aj preto, že mesto nevytvára dostatočné podmienky pre jeho rozvoj - najmä zahraničných tanečných súborov, súčasné umenie rôzneho charakteru ako aj multimedialne kultúrne aktivity. Respondentom chýba aj kvalitný festival filmov, folklór a dychová hudba, moderné tance. Objavila sa aj nespokojnosť s podporou domácich mladých začínajúcich umelcov. V meste chýbajú aj kultúrne podujatia nadregionálneho významu, mesto nepriťahuje návštevníkov z iných častí Slovenska či zo zahraničia.

Napriek existencii týchto inštitúcií a zlepšujúcej sa infraštruktúry zostáva otázkou, či mesto žije kultúrou a kultúrna produkcia Košíc dokáže prilákať divákov nielen z Košického regiónu, ale aj spoza hraníc Slovenska.

5.6 Hlavné zistenia

Historický ráz mesta a množstvo architektonických kultúrnych pamiatok, ako aj kultúrnych inštitúcií vytvára podmienky pre realizáciu najmä tradičných kultúrnych podujatí a aktivít. V súčasnosti mesto nedisponujeme vlastnými priestormi na organizovanie kultúrnych aktivít a podujatí.

Situácia v oblasti návštevnosti, spokojnosti a ponuky kultúrnych podujatí je najlepšia v oblasti populárnej hudby, najhoršia zase v oblasti múzeí a galérií, prípadne v oblasti klasickej hudby, ktorá sa vyznačuje stálymi návštevníkmi.

Problémovou v oblasti kultúry v meste je aj nedostatočná ponuka alternatívnych kultúrnych podujatí a aktivít ktoré by oživilo tradičné kultúrne prostredie, aj v dôsledku nedostatočnej podpory mesta – keďže mestu chýba cielený manažment kultúry vrátane efektívneho grantového systému podpory kultúry. Mesto tiež nedokáže prilákať umelcov zo zahraničia a nemá vybudovaný imidž regionálneho kultúrneho centra. Nedostatočné je zapojenie rôznorodých subjektov – škôl, občanov do „tvorby“ a ponuky kultúry.

Významnou skutočnosťou v oblasti kultúry je v súčasnosti aj kandidatura mesta Košice na titul EHMK 2013. Základnou ideou tohto projektu je INTERFACE – bod spojenia, ktorý predstavuje snahu o komunikáciu a zapojenie všetkých, ktorí majú záujem o kultúru, kultúrne dianie v meste, ale aj záujem zmeniť, zlepšiť a skultúrniť mesto. Zmyslom tohto projektu je jednak rekonštrukcia vybraných objektov na kultúrne zariadenia, ale najmä rozšírenie a sprístupnenie kultúry aj v MČ mimo centra mesta, čo v súčasnosti chýba. Pozornosť je potrebné naďalej venovať aj obnove tradičných miest kultúry a vzdelania ako napr.: Dóm sv. Alžbety, Stará synagoga či Dom umenia a ostatné múzea a galérie.

5.7 SWOT analýza oblasti Kultúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - výhodná geografická poloha Košíc v strede Európy - najväčšia mestská pamiatková rezervácia v rámci SR - prítomnosť medzinárodného letiska - existencia tradičných kultúrnych a športových podujatí – napr. MMM - prírodné podmienky na fakultatívne výlety (jaskyne, speleológia paragliding) – „hviezdicové“ zázjazy - prítomnosť VŠ so zameraním na CR - existencia atrakcií pre CR <ul style="list-style-type: none"> o detskej železnice o botanickej a zoologickej záhrady 	<ul style="list-style-type: none"> - slabý image mesta - nepostačujúca infraštruktúra - ubytovacie zariadenia vyššej kategórie - priestory pre kongresový CR - nízka obsadenosť ubytovacích kapacít v meste (víkendy a letné obdobie) - zlý technický stav a nedostatočná starostlivosť o objekty v pamiatkovej rezervácii - nedokončený / ohrozený archeologický komplex - nedostatok produktov CK ponúkajúcich Košice - nedostatok finančných prostriedkov pre manažment CR - nepostačujúca kvalita propagačných materiálov - nekoordinácia verejnej a súkromnej sféry v oblasti CR (neexistencia združenia) - nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v oblasti CR (sprievodcovia, hotelový a reštauračný personál, ap.) - nedostatočná legislatívna úprava CR
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj kongresovej a biznis turistiky - zlepšovanie spolupráce s tour operátormi v zahraničí - vybudovanie zábavných a wellness zariadení (aquapark s termálnou vodou – Ďurkov) - zatraktívnenie mesta ako celku (aj sídliská) - aktivita nízkonákladových leteckých spoločností 	<ul style="list-style-type: none"> - rastúca konkurencia na trhu CR v susedných regiónoch - odchod v CR kvalifikovaných mladých ľudí za prácou do zahraničia - podceňovanie starostlivosti o kultúrne pamiatky

5.8 Identifikované problémy oblasti Kultúra

- Nedostatočne využitý potenciál rozvoja kultúry v meste (infraštruktúra, koordinácia, osвета a výchova)

6 Šport a aktívny oddych obyvateľov mesta

Na území mesta je zastúpených mnoho športov, ktorých členovia sú združení v kluboch baseballu, basketbalu, bedmintonu, bridžu, floorballu, futbalu, hádzanej, hokejbalu, hokeja, pričom HC Košice je dvojnásobným majstrom Česko-Slovenska a trojnásobným majstrom Slovenska. Nohejbal má silné zastúpenie a to v troch kluboch Prometal Šaca, AL KAC Košice a najznámejším klubom, Nohejbalový klub DPMK, ktorý je niekoľkonásobným majstrom Slovenska, Európy a sveta. Z ďalších športov je zastúpený streetball, tenis, volejbal, skateboarding, airsoft, atletika, karate, judo, JU-jitsu, stolný hokej, cyklistika, vodné lyžovanie, letecké modelárstvo a tanec.

Tabuľka 45: Prehľad športových zariadení na území mesta Košice k 31.12.2005

Športové zariadenia	Počet
<i>Kúpaliská umelé a prírodné</i>	5
Bazény spolu:	20
v tom:	
kryté	3
otvorené	11
školské (kryté a otvorené)	6
<i>Štadióny spolu</i>	9
v tom:	
zimné (kryté a otvorené)	1
ostatné(otvorené)	8
<i>Ihriská spolu</i>	161
v tom:	
pre futbal (okrem školských)	17
školské	73
ostatné(otvorené)	71
<i>Športové haly</i>	4
<i>Ostatné športové zariadenia</i>	51

Zdroj: ŠÚ SR

Športové plochy a zariadenie zaradené do užívania po 31.12.2005:

- Športovo-zábavný areál na Alejovej ulici
- Mobilné ľadové plochy umiestnené v jednotlivých mestských častiach

Jedným z najväčších športovísk je **Steel Aréna – Košický štadión Ladislava Trojáka**, ktorá je najmodernejšou multifunkčnou halou na Slovensku a zároveň domovským hokejovým štadiónom klubu HC Košice. Jeho súčasťou je Club Hotel, ktorý bude po ukončení plánovanej rekonštrukcie bude s halou priamo prepojený. Steel Aréna tvorí dôstojné podmienky pre rozvoj košického hokeja, ktorý je prirodzene dominantný a zároveň umožňuje organizáciu rôznych iných športových, kultúrnych a spoločenských podujatí, výstav, koncertov, majstrovstiev a turnajov, mítingov, kongresov a plesov.

Po prestavbe bol zimný štadión otvorený 24. Februára 2006. Jeho kapacita je 8378 miest a je pomenovaný po generálnom sponzorovi klubu, U.S. Steel Košice, s.r.o. a tiež po Ladislavovi Trojákovi, košickom hokejistovi, ktorý sa ako prvý Slovák stal majstrom sveta v česko-slovenskom národnom hokejovom mužstve.

V Košiciach sú organizované aj športové podujatia s dlhodobou tradíciou:

Medzinárodný maratón mieru, najstarší európsky maratón a druhý najstarší maratón vo svete je už tradične usporadúvaný v prvý októbrovú nedeľu. Teší sa veľkej popularite domácich i svetových maratónco. Okrem maratónskej trate v dĺžke 42 km, ktorú zdolávajú trať v s nižším počtom kilometrov vozíčkari, korčuliari, handbikeri, usporadúva sa firemný beh a mini maratón v dĺžke 4,2 km, ktorý si nachádza obľubu u celých rodín.

Medzinárodné cyklistické preteky okolo Slovenska – usporadúvané na prelome augusta a septembra.

Rally Košice sa koná každoročne v októbri za spoluúčasti mesta a zároveň je to súťaž o „Pohár primátora mesta pre najlepšiu posádku“.

Aktívny oddych obyvateľov mesta

Obyvatelia mesta, ktorí majú záujem o rýchlo a ľahko dostupný aktívny oddych majú viacero možností vo všetkých ročných obdobiach. **Vodné pomery mesta** neboli priaznivé pre vytvorenie prírodných vodných plôch. V intraviláne mesta a jeho okolí sa nachádzajú umelé vodné nádrže na rieke Hornád, Ida viaceré bagrové, resp. štrkové jazerá a rybníky. Pozdĺž Hornádu v južnej časti sú zachované slepé ramená. Najznámejšie vodné plochy sú vodná plocha na sídlisku nad Jazerom, vrátane vodnolyžiarskeho vleku a cyklistického a korčuliarskeho chodníka vedúceho popri rieke Hornád. Ďalšími sú Seligovo jazero, Čanianske jazerá, vodná nádrž Bukovec a vodná nádrž pod Bukovcom, ktorá je v lete veľmi obľúbeným sa cieľom prímestských výletov. V lokalite je možnosť kúpania, vodných športov a rybolovu. V areáli **Hotela Hrabina** sa nachádza 6-jamkové **golfové ihrisko** s golfovým trenažérom.

V meste Košice na oddych spojený s vodou slúžia **kúpalisko Triton**, Mestská krytá plaváreň, Plaváreň v Mestskom parku, Plaváreň Športového klubu v Košiciach a kúpalisko Ryba. Tieto zároveň slúžia aj ako oddychové zóny spojené s parkom či inými športoviskami, poskytujúcimi aktívny oddych.

Medzi zaujímavosťami mesta určite patrí **Zoologická záhrada v Košiciach v Kavečanoch**, ktorá je najrozsiahlejšou v strednej Európe, s rozlohou 288 ha. Je tu viac ako 100 druhov zvierat. Pýchou zoologickej záhrady je chov huculských koní, zaradený do geofondu huculských koní v Európe. Ďalšou raritou sú päťročatá medveďa hnedého, narodené v ZOO. Areál zoologickej záhrady poskytuje okrem expozícií živých zvieraj aj množstvo atrakcií pre celodennú pohodu a oddych, hlavne detí. ZOO je situovaná v Kavečanoch vzdialených 5 km od mesta. V jej blízkosti sa nachádza aj bobová dráha, rovnako ako stredisko zimných športov.

Ďalšou košickou raritou je **Botanická záhrada**, ktorá je rozlohou najväčšou v SR, kde sa pestuje viac ako 4000 druhov rastlín, z toho vyše 1000 je kaktusov a sukulentov. Je to najväčšia zbierka na území bývalého Československa.

Bankov (3 km) a Alpinka (5 km) sú miesta najčastejšie vyhľadávané Košičanmi na oddych, šport a zábavu. Sú prístupné autom, ako aj autobusovou dopravou. Na Alpinku premáva **detská železnica** (5,5 km) - najstaršia a jediná dodnes zachovaná na Slovensku. Bola postavená v rokoch 1955 – 56. Je

cennou technickou pamiatkou vďaka svojim vozidlám. Trať je dlhá 4,2 km, má tri zastávky. Nástupná stanica je v Čermeli a konečnú stanica vo výletnom areáli Alpinka. V areáli sa nachádza 9-jamkové golfové ihrisko

V letných mesiacoch je ľahko dostupný a vo veľkej miere využívaný aj areál Anička, kde sa nachádza kúpalisko, detský areál a minigolfové ihrisko Anička poskytujúca oddych pre všetky vekové kategórie.

Oblúbeným výletným miestom je aj Hradová (466 m n. m., dĺžka trasy asi 3 km), ktorá bola v minulosti miestom stredovekého hradu, zo strategického hľadiska, kvôli svojej výhodnej polohe. V súčasnosti miesto s **vyhlídkovou vežou** so širokým výhľadom do Košickej kotliny.

Najmä v zime je vyhľadávané aj rekreačno-športové stredisko **Jahodná (9 km)**, Areál zimných športov Jahodná, nachádzajúci sa 15 km od Košíc, okrem zimného vyžitia, či už na zjazdové lyžovanie alebo bežky je aj východným bodom pre pešiu turistiku i cykloturistiku. Zároveň poskytuje aj ubytovanie vrátane multifunkčného ihriska a služieb wellnes. Rovnako využívané je aj rekreačné stredisko Kojšovská Hoľa blízko Zlatej Idky, s vybudovanými lyžiarskymi vlekmí a sedačkovou lanovkou a tiež s množstvom značkovaných trás pre pešiu turistiku a areál zimných športov Košice Kavečany je situovaný 6 km od centra mesta s relatívne dobrou dostupnosťou. Nachádzajú sa tu lyžiarske trate, ktoré sú zasnežované technickým stehom. Ďalšou atrakciou poskytujúcou celoročný relax je areál zimných a letných športov na Červenom brehu, kde okrem lyžiarskych a korčuľarskych aktivít je strediskom pre vyznávačov adrenalínových športov.

6.1 Hlavné zistenia

Podpora športu pre všetkých, resp. podpora rozvíjania voľno časových aktivít obyvateľov mesta je nevyhnutné pre zabezpečenie ich dobrého zdravotného stavu a prevencie ochorení. V meste Košice sa nachádzajú viaceré plochy na rekreáciu, nie všetky sú vo vyhovujúcom stave, v meste je nedostatok cyklistických chodníkov. Neustále zaznamenávame pokles záujmu o pravidelné športové a telovýchovné aktivity občanov, najmä u dospeljej populácie. Spôsobuje to zvyšovanie cien v dostupných telovýchovných a športových zariadeniach, veľakrát aj nedostatočne vybavených. Medzi ďalšie príčiny patrí nedostatočná podpora mesta organizátorov týchto podujatí a veľká nákladovosť projektov, ktoré sú pre športové kluby vyčerpávajúce finančne aj časovo. Veľakrát sa táto oblasť celospoločensky podceňuje. V Košiciach úplne absentujú podmienky na realizáciu športovej činnosti pre občanov so zdravotným postihnutím. Občianske združenia z pochopiteľných dôvodov uprednostňujú projekty komerčného charakteru, alebo sa sústreďujú na zviditeľnenie športu organizovaním športových podujatí. Miestne samosprávy a mesto by však malo investovať do budovania nenáročných športových objektov, ktoré by umožňovali zúčastňovať sa čo najväčšiemu počtu jedincov športových a rekreačných aktivít, bez veľkých finančných nákladov. Vyškolení tréneri, cvičitelia, inštruktori a iní športoví odborníci ktorí by mohli pracovať v hnutí športu pre všetkých, nie sú dostatočne motivovaní, aby ostávali pracovať s mládežou vo voľnom čase. To sa prejavuje aj v ponuke konkrétnych projektov pre jednotlivé vekové, sociálne, resp. zdravotné skupiny obyvateľov mesta.

7 Školstvo

Školský systém na Slovensku podlieha rôznym zriaďovateľským kompetenciám na rôznych stupňoch, vzhľadom na to, že Ministerstvo školstva Slovenskej republiky v súlade s Národným programom výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov zavádza v rámci decentralizácie štátnej správy na úseku školstva špecializovanú správu v školstve.

Ku kompetenciám obce patrí výkon prenesených kompetencií výkonu štátnej správy v školstve v oblasti vytvárania podmienok na plnenie povinnej školskej dochádzky (zriadenie a zrušenie základných škôl), určovanie školských obvodov a kontrolu výkonu a plnenia povinnej školskej dochádzky. Obec pri výkone samosprávy zriaďuje a zrušuje podľa siete: základné umelecké školy, materské školy, školské kluby detí, školské strediská záujmovej činnosti, centrá voľného času, zariadenia školského stravovania pre žiakov základných škôl a materských škôl, jazykové školy pri základných školách, strediská služieb škole. Činnosti spojené so zriaďovateľskou pôsobnosťou obce zabezpečuje školský úrad.

Normatívny spôsob financovania škôl a školských zariadení a nedostatok financií na krytie originálnych kompetencií zriaďovateľa naďalej ovplyvňovali ucelenú koncepciu rozvoja školstva v meste. Aj napriek tomuto nepriaznivému stavu sú neustále vyhľadávané možné riešenia v prospech skvalitnenia činnosti škôl a školských zariadení, ktoré súvisia so spoločenskými zmenami spoločnosti, vzhľadom na vstup Slovenska do Európskej únie. Prispôbovanie vzdelávacieho systému potrebám informačnej spoločnosti, v ktorej školstvo je najvýznamnejším výrobným rezortom, má zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť Slovenska.

Významnou je aj racionalizácia prebiehajúca v regionálnom školstve, ktorá znamená úpravu siete škôl pri zohľadňovaní ekonomických možností zriaďovateľa, ktorou prispôbuje kapacitu škôl aktuálnym a perspektívnym tendenciám populačného vývoja, potrebám žiadanej kvalifikovanej pracovnej sily na trhu práce, optimalizuje prevádzku škôl z personálneho a finančného hľadiska.

Jedným zo zriaďovateľov škôl a školských zariadení je aj mesto Košice prostredníctvom školského úradu. K 30.6.2006 bolo v meste Košice 41 štátnych základných škôl, z toho:

- 39 ZŠ bolo plne organizovaných, s právnou subjektivitou,
- jedna ZŠ s ročníkmi 1. – 4. v MČ Poľov, bez právnej subjektivity,
- jedna ZŠ v MČ Krásna len s ročníkmi 1.- 8., teda nie so všetkými ročníkmi základnej školy, bez právnej subjektivity.

Mesto ďalej spravovalo:

- 41 školských klubov detí,
- 10 školských stredísk záujmovej činnosti,
- 65 materských škôl, z ktorých bolo 7 v zriaďovateľskej pôsobnosti mestských častí,
- 98 školských jedální a kuchýň.

V rámci originálnych kompetencií sa Mesto Košice naďalej staralo o:

- 5 centier voľného času (z nich jedno bez právnej subjektivity),
- 5 základných umeleckých škôl,
- 1 jazykovú školu,
- 1 strediska služieb škole,
- 2 detských jasí, ktoré však nie sú školským zariadením, ale boli riadené prostredníctvom oddelenia školstva MMK.

7.1 Zariadenia predškolskej výchovy

K 30.9.2006 sa v meste Košice nachádzalo spolu 74 predškolských zariadení. Z nich bolo 65 obecných (verejných). Pre 57 z nich bolo zriaďovateľom Mesto Košice. Ostatné zriaďovali mestské časti – Staré mesto (6 MŠ), Ťahanovce (1), Šaca (1). Zo 65 materských škôl malo 18 právnu subjektivitu. Mesto zriaďovalo aj dve detské jasle, ktoré však nie sú školským zariadením, ale boli riadené prostredníctvom oddelenia školstva MMK. V meste sa nachádzalo 5 cirkevných zariadení a tiež 4 súkromné zariadenia

Normatívny spôsob financovania ŠaSZ a objem pridelených financií na krytie originálnych kompetencií zriaďovateľa v školskom roku 2006/2007 už nemalo ďalší výrazný negatívny dosah na celkové zmeny v predškolských zariadeniach v meste.

7.1.1 Prehľad zariadení predškolskej výchovy v Meste Košice podľa rôznych zriaďovateľov.

Tabuľka 46: Zariadenia predškolskej výchovy (ZPV) -mestské

Šk. rok	Počet ZPV			Počet tried			Počet zapísaných žiakov			Počet detí na triedu			Počet pedagógov včítane riaditeľky			Počet detí na 1 pedagóga		
	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007
Počet	66	65	65	291	280	278	6997	6555	6420	24,04	23,41	23,09	627	603	601	11,16	10,87	10,68

Zdroj: UIPS, Údaje k 30.9. príslušného šk. roka

Počet tried v 65 –tich materských školách mierne poklesol na 278 oproti 280 v 30.9.2005 (školský rok 2005/2006) v súvislosti so znižovaním počtu zapísaných detí. Tieto zariadenia k 30.9.2006 navštevovalo 6420 detí, čo predstavuje pokles o viac ako 2% oproti predchádzajúcemu roku, medziročne sa však pokles spomalil. Medziročne klesá aj počet detí na triedu a počet detí na 1 pedagóga. Pokles počtu detí zodpovedá nepriaznivej demografickej štruktúre v meste, rovnako súvisí aj s rastom počtu cirkevných a súkromných zariadení predškolskej výchovy v meste.

K 30.9.2006 pracovalo v predškolských zariadeniach zriadených mestom 601 pedagogických pracovníkov. Ich počet medziročne klesá, rovnako ako počet detí, avšak medziročný pokles nie je percentuálne rovnaký s medziročným poklesom počtu žiakov (počet detí klesá rýchlejšie).

Celková úroveň práce materských škôl, posudzovaná podľa hodnotiacich správ, predložených jednotlivými materskými školami, a aj na základe poznatkov zo ŠŠI, bola dobrá až veľmi dobrá. Určite nemalou mierou k tomu prispela aj pomerne vysoká kvalifikovanosť učiteliek MŠ, kedy v šk. roku 2005/06 k 15.9.2005 pracovalo v MŠ 15 nekvalifikovaných učiteliek (vlni 28), čo je 2,37% z celkového počtu 606 učiteliek MŠ. 23 učiteliek v šk. roku 2005/06 študovalo na VŠ a 7 si na strednej škole získavalo odbornú a pedagogickú spôsobilosť. Nekvalifikované učiteľky sú prevažne dlhoročné zamestnankyne materských škôl.

Tabuľka 47: Zariadenia predškolskej výchovy - cirkevné

rok	Počet ZPV			Počet tried			Počet zapísaných žiakov			Počet detí na triedu			Počet pedagógov			Počet detí na 1 pedagóga		
	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Počet	3	4	5	7	9	10	155	207	243	22,14	23	24,3	14	19	20	11,07	10,89	12,15

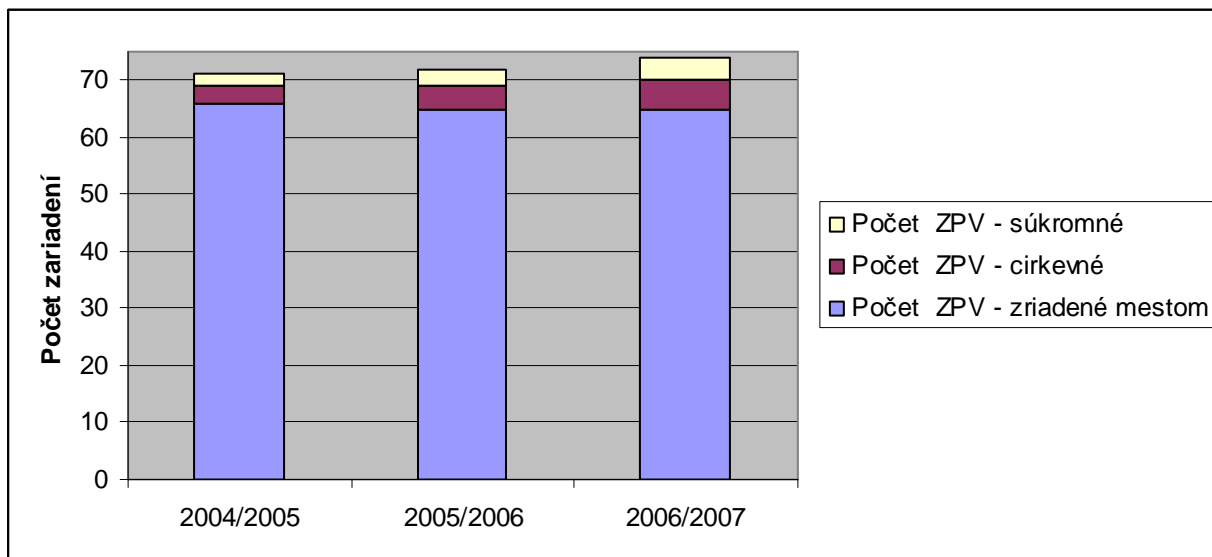
Zdroj: UIPS, údaje k 30.9. príslušného šk. roka

Tabuľka 48: Zariadenia predškolskej výchovy - súkromné

rok	Počet ZPV			Počet tried			Počet zapísaných žiakov			Počet detí na triedu			Počet pedagógov včítane riaditeľky			Počet detí na 1 pedagóga		
	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Počet	2	3	4	3	4	6	55	70	106	18,33	17,5	17,67	7	8	10	7,857	8,75	10,6

Zdroj: UIPS, údaje k 30.9. príslušného šk. roka

Z uvedených tabuliek vyplýva, že rastie počet zariadení predškolskej výchovy iných ako štátnych, rastie počet ich tried a žiakov, aj na úkor štátnych škôl. Súkromné školy sa vyznačujú nižším počtom detí pripadajúcich na jedného pedagogického zamestnanca a tiež nižším počtom detí pripadajúcich na jednu triedu v porovnaní so ZPV zriadenými mestom, avšak tieto ukazovatele medziročne rastú. Vývoj počtu ZPV podľa zriaďovateľov v priebehu skúmaného obdobia zobrazuje nasledujúci graf:

Graf 20: Zariadenia predškolskej výchovy v meste Košice podľa zriaďovateľa

Zdroj: ŠÚ SR

Pomerne výrazný vplyv na mierne klesajúci počet detí v predškolských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Košice mal výnos MPSVaR SR o dávkach v hmotnej núdzi, na základe ktorého deti rodičov, ktorí sú v hmotnej núdzi, majú minimálne výdavky na stravu detí v MŠ – 1+2 koruny denne a nulové poplatky na uhrádzanie vyhláškou stanovených nákladov, spojených s hmotným zabezpečením v predškolskom zariadení, tzv. školné, nakoľko sú rodičia od týchto poplatkov oslobodení. Spomínaný výnos síce zvýšil počet detí rodičov v hmotnej núdzi, avšak na tieto deti štát neposkytuje ani príspevok na učebné pomôcky paušálne, iba na

deti 5-6 ročné 2x ročne po 500 Sk. Rovnakú zľavu na strave majú aj deti rodičov, ktorí sú zaradení do kategórie ľudí na hranici životného minima. Za tieto deti sa príspevky na čiastočnú úhradu nákladov v materskej škole, spojených s hmotným zabezpečením, rodičia uhrádzajú. Príspevky rodičov, hradené v zmysle vyhlášky MŠ SR č.353/1994 Z.z. o predškolských zariadeniach sa napriek tomu, že pôvodne boli určené ako príjmy materských škôl na zabezpečenie materiálno-technického vybavenia výchovno-vzdelávacieho procesu, boli príjmami mesta a použili sa prevažne pre potreby a prevádzku predškolských zariadení, avšak v oblasti poplatkov za médiá.

Materské školy realizujú výchovno-vzdelávací proces prostredníctvom **Programu výchovy a vzdelávania** - ako záväzného dokumentu, schváleného MŠ SR. Z alternatívnych pedagogických smerov sa realizujú – prevažne iba začleňovaním ich prvkov do VVP - pedagogika Montessori, Waldorf, metodika Krok za krokom. Spracované sú rôzne projekty, z ktorých najväčšie zastúpenie má projekt Škola podporujúca zdravie (ŠPZ). Do národnej siete ŠPZ je zaradených 40 z 59-tich MŠ v Košiciach (bez MŠ v Starom meste). Ďalšie 3 materské školy realizujú projekt ŠPZ zatiaľ bez zaradenie do siete. V MŠ sú spracované a priebežne realizované aj ďalšie projekty, napr. Adamko hravo zdravo, Globálna výchova, Dýchame čistý vzduch, Dni jari v EU, projekt IND, projekt TGV, projekt pre 2-ročné deti s rodičmi. V októbri 2006 sa v Košiciach po prvýkrát uskutočnila celoslovenská odborná konferencia s medzinárodnou účasťou na úseku predškolského vzdelávania. Hlavným organizátorom bol SV OMEP (Slovenský výbor svetovej organizácie pre predškolskú výchovu), RS OMEP Košice, Mesto Košice a OŠ MMK. Konferencia pod názvom Kvalita materskej školy v teórii a praxi trvala dva dni a mala vynikajúcu úroveň.

Vzdelávanie v predškolských zariadeniach je zabezpečované aj v alternatívnych oblastiach a to v environmentálnej výchove, Škole podporujúcej zdravie, Lego-Dacta, Etickej výchove a Krok za krokom.

V školskom roku 2006/2007 boli učiteľky košických MŠ zapojené do výukového seminára, deti boli zapájané do prehliadok v sólovom speve, detských speváckych zborov, prednese poézie a prózy, kreslenia na asfalt, do výtvarných súťaží, športových súťaží.

Na úseku predškolskej edukácie pri Oddelení školstva MMK začalo pracovať metodické združenie, ktorú je zamerané na oblasti rozumovej výchovy, telesnej výchovy, literárno-dramatickej výchovy, hudobnej výchovy a výtvarnej výchovy.

Vzhľadom na demografický vývoj, kedy dochádza k poklesu detí, je v rámci udržania efektívnosti siete škôl je potrebné školskú sieť racionalizovať, z hľadiska počtu zariadení a počtu učiteľov. Na úseku materských škôl a ďalších ŠaŠZ však už nedošlo k ďalším rušeniam, keďže v súčasnosti sa pokles žiakov ustáľuje a očakáva sa mierny nárast žiakov nižšej vekovej kategórie, najmä v niektorých mestských častiach.

7.2 Základné školstvo

Na vývoj základného školstva vplývajú faktory ako ekonomické zázemie mesta Košice, financovanie školstva, demografický vývoj obyvateľstva, racionalizácia siete základných škôl, kurikulárna reforma školstva, stav učiteľstva a ďalšie vzdelávanie vedení škôl a pedagogických zborov.

Potreba permanentného zlepšovania kvality pri súčasnom znižovaní nákladov je spôsobená veľkou konkurenciou a neustále sa zvyšujúcimi požiadavkami partnerov školy. Úlohou základného školstva je plne rozvinúť osobnosti žiakov, naučiť ich žiť svoj vlastný život. Na dosiahnutie lepšej kvality života najúčinnším nástrojom je kvalitné vzdelanie.

Počet žiakov v základných školách bol k 01.09.2006 (šk. rok 2006/2007) spolu 19 977 v 905 triedach, čo predstavuje súhrn bežných tried, špeciálnych tried a nultého ročníka v 41 základných školách. Z tabuľky je zrejmé, že rovnako ako v prípade predškolských zariadení počet žiakov, a tomu zodpovedajúci počet tried, medziročne klesá

Tabuľka 49: Vývoj počtu žiakov a tried

Šk. rok	počet žiakov	rozdiel	% pokles	počet tried	rozdiel	% pokles	počet žiakov na 1 triedu
2004/2005	22424			995			22,54
2005/2006	21047	-1377	-6,14	939	-56	-5,63	22,41
2006/2007	19977	-1070	-5,08	905	-34	-3,62	22,07

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k 15.9. príslušného školského roka

Tabuľka 50: Prehľad o počte žiakov a tried v šk. roku 2006/07

triedy	počet tried	počet žiakov	počet škôl	počet žiakov na 1 triedu
Bežné triedy	857	19498	41	22,75
Špeciálne triedy	45	428	14	9,73
Nultý ročník	3	41	3	13,67
Spolu	905	19 977		22,07

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k 15.9.2006

K 1.9.2006 najnižší počet žiakov vykazovali ZŠ Dolina v MČ Poľov – s počtom 50 žiakov 1.- 4. ročníka v 4 triedach a ZŠ Rehoľná 2 v MČ Krásna s počtom 96 žiakov v ročníkoch 1.-8.

K zmene počtu žiakov dochádza aj v priebehu školského roka, ako zobrazuje nasledujúca tabuľka (**Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.**). Z hodnotiacich správ základných škôl k 30.6.2007 vyplývajú nasledujúce údaje:

Tabuľka 51: Vývoj počtu žiakov a počtu tried v priebehu školského roka

Počet žiakov a tried	Triedy spolu	Triedy I. st	Triedy II. st	Žiaci spolu	Žiaci I. st	Žiaci II. st
2004/05	954	419	535	21900	9330	12570
2005/06	938	419	518	20973	9122	11837
2006/07	905	413	492	19844	8955	10889

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k 30.6. príslušného školského roka

V školskom roku 2006/07 došlo k 30.6.2007, oproti údajom k 15.9.2006 – zahajovací výkaz, k poklesu počtu žiakov o 133 detí, rovnako ako tomu bolo aj v predchádzajúcich rokoch, z dôvodu, že žiaci z marginalizovaných skupín sa sťahujú v rámci SR a nenahlásia nové miesto pobytu, prípadne odchádzajú do zahraničia bez oznámenia, kde navštevujú školu na kratší, resp. dlhší čas. Táto skutočnosť sa stáva problematickou v prípade, že sa rodina rozhodne vrátiť zo zahraničia, kedy je v niektorých prípadoch ťažké žiakov opätovne zaradiť do vyučovacieho procesu.

Od roku 1992 sú na niektorých školách zriaďované tzv. nulté ročníky určené najmä pre deti z marginalizovaných skupín. Ich cieľom je prevencia neúspešnosti žiaka vo vyučovacom procese, tvorba pozitívneho vzťahu ku škole, k vzdelaniu a ďalšej perspektíve osobností intenzívnym, cieľavedomým edukačným pôsobením skúsených pedagógov, kedy sa počas dvojročného cyklu umožní žiakom z málo podnetného, jazykovo a sociálne znevýhodneného prostredia zvládnuť učivo prvého ročníka základnej školy⁵.

V Košiciach boli k začiatku roka 2006 na ZŠ zriadené 4 triedy nultého ročníka **Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.**s počtom žiakov 49. Jednou z nich bol aj nultý ročník na Základnej škole Juhoslovanská vykazovaný v rámci špeciálnej triedy.

Tabuľka 52: Nulté ročníky na základných školách

Základná škola	počet tried	počet žiakov
Mládežnícka	1	17
Podjavorinskej	1	15
Rehoľná	1	9
Juhoslovanská – špeciálna tr.	1	8
Spolu	3+1	41+ 8

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k: 30.6.2007

Z hodnotiacich správ základných škôl vypracovaných ku koncu príslušného školského roka vyplývajú nasledujúce údaje:

	O - roč.- počet tried	Žiaci
2004/05	4	53
2005/06	3	42
2006/07	4	49

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k 30.6. príslušného školského roka

⁵ Maczejková, M. et al. (2000) Prípravný – nultý ročník v ZŠ pre šesťročné deti nepripravené pre úspešný vstup do školy, Prešov: Metodicko-pedagogické centrum, s. 78

Tabuľka 53: Vývoj počtu žiakov v hmotnej núdzi

Šk. rok	Počet žiakov k 15.9.	Žiaci v hmotnej núdzi k septembru roka	% podiel z celkového počtu žiakov
2004/05	22 424	2992 január 2005	13,34
2005/06	21 047	2441 rok 2005	11,60
2006/07	19 977	3184 rok 2006	15,94
2007/08	18 752	2932 rok 2007	15,64

Ďalšiu významnú skupinu žiakov ZŠ tvoria deti zo sociálne znevýhodneného prostredia. Z tabuľky je zrejmé, že absolútny počet žiakov v hmotnej núdzi klesá oproti východiskovému školskému roku

2006/2007. Z tabuľky je tiež zrejmé že ich podiel na celkovom počte žiakov sa za posledné dva roky výrazne nemenil.

Zo strany škôl sa preto kládol dostatočný dôraz na zvýšenie starostlivosti o deti zo sociálne znevýhodneného prostredia. Niektoré školy spolupracovali s rôznymi organizáciami v nadväznosti na projekty, ktoré sa venujú problematike vzdelávania aj rómskych žiakov.

Sociálna pomoc deťom v hmotnej núdzi napomáhajúca ich bezproblémovému plneniu učebných povinností prebiehala formou poskytnutia finančnej podpory na zabezpečenie učebných pomôcok a tiež prostredníctvom podpory zlepšenia prospechu týchto detí poskytnutím tzv. štipendií pre deti v hmotnej núdzi,

7.2.1 Školské kluby detí

Školské kluby detí boli v školskom roku 2006/2007 otvorené na všetkých základných školách - ich počet z 40 vzrástol o 1 školský klub na ZŠ Rehoľná.

Tabuľka 54: Porovnanie počtu žiakov a počtu oddelení za tri školské roky

šk. rok	počet žiakov	rozdiel	% zmena	počet oddelení	rozdiel	% zmena	Počet žiakov na 1 oddelenie
2004/2005	4983			179			27,84
2005/2006	4805	-478	-9,59	172	-7	-3,91	27,94
2006/2007	5409	604	12,57	176	4	2,32	30,73

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaj k 15.9. príslušného šk. roka

Úsporné opatrenia realizované na ZŠ sa

dotkli aj organizácie ŠKD, kde v školskom roku 2006/2007, pri výraznom medziročnom zvýšení počtu zapísaných žiakov sa počet oddelení zvýšil iba mierne. Ešte výraznejší je tento fakt pri porovnaní so školským rokom 2004/2005, kedy bol zriadený takmer rovnaký počet oddelení ŠKD pri výrazne menšom počte detí. Obmedzenie počtu oddelení ŠKD v školskom roku 2006/2007 malo logicky za následok rast priemerného počtu žiakov na oddelenie, čo síce prináša finančné úspory, ale na niektorých školách už počet žiakov pripadajúcich na 1 oddelenie ŠKD presiahol normu 30 žiakov, čo je nedostatok súvisiaci s dodržiavaním platných predpisov a bezpečnosti žiakov. Hoci počet žiakov navštevujúcich ZŠ absolútne klesá, medziročne rastie počet žiakov v ŠKD, čo svedčí o pracovnej vyťažnosti rodičov. Vďaka zavedeniu vzdelávacích poukazov, v rámci ŠKD na mnohých školách poskytujú aj pestrú krúžkovú činnosť. V posledných rokoch je pozitívom skutočnosť, že :

- do ŠKD chodí vyšší počet žiakov 3.a 4. ročníka ZŠ (čo bolo hlavne na veľkých školách problematické, keďže bolo veľa žiakov v 1. a 2. ročníku a kapacitne to školy nezvládali),
- ak kapacitné možnosti to umožňujú, riaditelia ZŠ sú ústretoví k rodičom žiakov 5. ročníka, ktorí požiadajú o zapísanie dieťaťa do ŠKD.

7.2.2 Školy s rozšíreným vyučovaním niektorých predmetov

Na niektorých ZŠ sa v rôznej miere a v rôznej špecializácii uplatňujú jednotlivé modely rozšíreného vyučovania rôznych predmetov. Variant z učebných plánov „Rozšírené vyučovanie cudzích jazykov“ využilo v školskom roku 2006/07 25 základných škôl, 5000 žiakov sa vzdelávalo v 308 jazykových triedach, čo predstavuje medziročný nárast o 84 tried.

Tabuľka 55: Prehľad počtu tried s rozšírenom vyučovaním, šk. rok 2006/2007

Triedy a žiaci s rozšíreným vyučovaním:															
matematiky		cudzích jazykov 1.-9.		cudzích jazykov 3.-9.		cudzích jazykov 5.-9.		hudobnej výchovy		výtvarnej výchovy		technického vyučovania		športu	
triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci
28	685	113	2255	175	2240	20	505	0	0	11,5	239	2,5	56	17	346

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k: 15.9.2006

Rozšírené vyučovanie technického vyučovania v školskom roku 2006/2007 v porovnaní s predchádzajúcim rokom umožnila jedna škola pre 56 žiakov, čo predstavuje medziročný nárast o 18 žiakov, pričom v dvoch triedach so 42 žiakmi sa uskutočňuje variant – práca s počítačom.

Pomerne stabilný je počet žiakov i tried s rozšíreným vyučovaním matematiky (28 tried v školskom roku 2006/2007, medziročný pokles o 2 triedy a 685 žiakov – medziročne pokles o 39 žiakov). O štyri triedy medziročne poklesol počet tried s rozšíreným vyučovaním športovej prípravy, čo predstavovalo pokles žiakov o 95. Stabilné počty žiakov a tried s rozšíreným vyučovaním výtvarnej výchovy zaznamenala ZŠ Maurerova 21.

Tabuľka 56: Odbornosť vyučovania cudzích jazykov v percentuálnom vyjadrení

	Nemecký jazyk	Anglický jazyk	Ruský jazyk	Francúzsky jazyk	Španielsky jazyk
1.- 4. ročník	75,71	73,3		100	
5.- 9. ročník	86,68	65	100	100	25
SR Φ na 1. st.	55,8	47,2			
SR Φ na 2. st.	60,9	50,3			

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k: 31.1.2007 (polročné hodnotenie)

Priemerná odbornosť vyučovania cudzích jazykov na ZŠ, ktorých zriaďovateľom je mesto Košice je vyššia ako priemer SR v Nemeckom aj Anglickom jazyku na oboch stupňoch ZŠ. V oblasti odbornosti výučby je lepšia situácia vo vyučovaní Nemeckého jazyka v porovnaní s Anglickým jazykom. Úplná odbornosť bola dosiahnutá vo výučbe Francúzskeho jazyka na oboch stupňoch ZŠ a v prípade Ruského jazyka na druhom stupni ZŠ.

7.2.3 Špeciálne ZŠ a integrácia žiakov v ZŠ

Z dôvodu racionalizačných opatrení MŠ SR sa pokračovalo aj v individuálnej i skupinovej integrácii žiakov v základných školách. Ako vyplýva z hlásení zo škôl, v školskom roku 2006/2007 bolo v bežných triedach integrovaných 918 žiakov (individuálna integrácia) a v špeciálnych triedach 428 žiakov (skupinová integrácia), čo spolu predstavuje 1346 žiakov. Podiel integrovaných žiakov na celkovom počte žiakov v danom školskom roku je 6,74% (k 19 977 – stav 1.9.2006). V celkovom počte za špeciálne triedy nie je zahrnutých 170 žiakov v skupinovej integrácii v rámci 14 tried s intelektovo nadanými žiakmi (**Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.**).

V ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice boli integrované deti:

- so sluchovým (ZŠ Juhoslovanská), zrakovým (ZŠ Gemerská) a telesným postihnutím (ZŠ Jána Pavla II),
- s vývinovými poruchami správania a učenia,
- a intelektovo nadané (ZŠ Krosnianska 4).

Medzi špeciálne triedy je potrebné zaradiť aj triedy a ich žiakov zo ZŠ Krosnianska 4, hoci ide o triedy pre intelektovo nadaných žiakov tento typ tried sa radí do kategórie špeciálneho školstva. V školskom roku 2006/2007 došlo medziročne k rastu počtu špeciálnych tried na prácu s intelektovo nadanými deťmi. Jediná základná škola Krosnianska 4 evidovala špeciálne triedy (14) pre 170 intelektovo nadaných žiakov, ďalšie dve ZŠ v danom školskom roku vykázali individuálnu integráciu 6 intelektovo nadaných detí.

Tabuľka 57: Intelektovo nadaní žiaci

škola	2004/05		2005/06		2006/07	
	počet žiakov	počet tried	počet žiakov	počet tried	počet žiakov	počet tried
Krosnianska 4	123	10	147	10	170	14
Polianska	-	-	-	-	5	0
Postupimská	-	-	-	-	1	0

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k: 15.9.2006

Potreba a opodstatnenosť existencie tried s intelektovo nadanými žiakmi, špeciálne na ZŠ Krosnianska 4, sa preukázala aj pri sledovaní prospechu žiakov, v ktorom títo žiaci dosiahli veľmi dobré výsledky (zdroj: Školský úrad OŠ MMK)

7.2.4 Mimoškolská záujmová činnosť

Výchovné formovanie žiakov sa neuskutočňuje iba na vyučovaní ale hlavne v rámci mimoškolskej činnosti. Školy organizovaniu a využitiu voľného času žiakov venujú osobitnú pozornosť, najmä po zavedení tzv. výmenných poukazov, ktoré Ministerstvo školstva SR zaviedlo v školskom roku 2004/2005. Pomocou týchto poukazov si školy a iní organizátori mimoškolskej záujmovej činnosti môžu finančne priliepiť, keďže za každý odovzdaný vzdelávací poukaz

dostáva organizátor štátny finančný príspevok vo výške 80,- Sk na mesiac. Z takto získaných prostriedkov majú možnosť odmeniť prácu vedúceho krúžku, zakúpiť potrebné pomôcky a techniku na činnosť krúžku, hradiť náklady na energie.

Z psychohygienického hľadiska je voľný čas trávený krúžkovou činnosťou najefektívnejší, prináša deťom relax, uvoľnenie a radosť z pohybu. Školy, ktoré majú vybudované nové športové areály sú v popoludňajších hodinách bohato využívané na krúžkovú činnosť. V obľúbenosti nezaostávajú krúžky zamerané na prácu s počítačom. Populárne sú tiež keramické dielne, šikovné ruky, varenie, pečenie, o tieto aktivity sa zaujímajú najmä dievčatá.

Nižší záujem je o záujmové krúžky zamerané na vzdelávanie – historický, konverzácia z cudzích jazykov a pod. Výnimku tvoria krúžky zamerané na prípravu na Monitor, prijímacie pohovory. V ponukách krúžkov sa vyskytujú aj krúžky zamerané podľa osobitostí a technického alebo personálneho vybavenia školy.

V školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice sa mimoškolská záujmová činnosť uskutočňovala v rámci krúžkov školy, ŠKD a od 1.1.2005 aj rámci krúžkov školských stredísk záujmovej činnosti.

Krúžková činnosť v škole a v ŠKD

Pre školu prináša krúžková činnosť okrem dodatočných finančných prostriedkov aj prácu nad rámec povinností - pedagógovia školy sa po hodinách vyučovania stávajú vedúcimi krúžkov a venujú svoj čas a schopnosti záujmovej činnosti. Za školský rok je škola povinná odovzdať každému žiakovi 60 hodín záujmovej činnosti.

Tabuľka 58: Krúžková činnosť zabezpečovaná školou a ŠKD v šk. roku 2006/07

1.-4. ročník			5.-9. ročník			1.-9. ročník			ŠKD		
počet krúž.	poč. žiak.	% zapoj.	počet krúž.	poč. žiak.	% zapoj.	počet krúž.	poč. žiak.	% zapoj.	počet krúž.	poč. žiak.	% zapoj.
271	4 342	62,88	375	5 609	60,32	646	9 951	54,09	128	2486	53,71

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaj k 15.9.2006

V nadväznosti na zavedenie vzdelávacích poukazov v školskom roku 2004/2005 a ich možnosti využitia v záujmových krúžkoch školy a ŠKD, mnohé školy zvýšili počet krúžkov v ŠKD.

V školskom roku 2006/2007 však došlo k medziročnému poklesu ich počtu - oproti 931 krúžkom v rámci školy a ŠKD v šk. roku 2005/06 sa táto činnosť uskutočňovala v šk. roku 2006/07 v 774 krúžkoch školy a ŠKD (pokles o cca 31%). Stalo sa tak z dôvodu, že po zavedení vzdelávacích poukazov došlo na školách k veľkému nárastu krúžkovej činnosti – finančné prostriedky spojené so vzdelávacími poukazmi predstavovali pre školu a jej materiálne vybavenie, rovnako ako aj pre zamestnancov zapojených do krúžkovej činnosti motiváciu. V ďalších rokoch tento záujem postupne klesá, keďže ponuku krúžkovej činnosti zlepšili aj konkurenti samotnej školy v tejto oblasti - rôzne súkromné strediská záujmovej činnosti, ako aj centrá voľného času.

V krúžkoch sa naďalej intenzívne využívali vzdelávacie poukazy na úhradu výdavkov pri činnosti a odmeny za vedenie krúžkov pre pedagogických zamestnancov. Do činnosti týchto krúžkov v rámci škôl a ŠKD bolo v šk. roku 2006/07 zapojených 12 437 žiakov (medziročne tento ukazovateľ zaznamenal pokles o 4493 žiakov – t.j. o 26,54%). Podiel žiakov zapojených do krúžkovej činnosti v ŠKD na celkovom počte žiakov tvoril iba 66,26 %. Medziročne tento ukazovateľ klesá. Tento podiel zodpovedá aj percentu školou prijatých vzdelávacích poukazov.

Tabuľka 59: Krúžková činnosť organizovaná školou a ŠKD - porovnanie za tri šk. roky

Školský rok	Počet krúžkov	Počet zapojených žiakov	Podiel zapojených žiakov k celkovému počtu žiakov
2004/05	783	17 780	79,29%
2005/06	931	16 930	80,44%
2006/07	774	12 437	62,26%

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k: 30.9. príslušného školského roka

Školské stredisko záujmovej činnosti (ŠSZČ)

V sieti MŠ SR bolo v školskom roku 2006/2007 zaradených desať školských stredísk záujmovej činnosti pri Základných školách Družicova, Hroncova, Charkovská, krosnianska 4, Námestie L. Novomeského, Petzvalova, Podjavorinskej, Polianska, Tomášikova, Ulica Slobody. ŠSZČ na ZŠ Charkovská nevykazovalo v tomto školskom roku činnosť a na ZŠ Krosnianska 4 prebiehala činnosť v gescii so súkromným SZČ Kométa. Na 8 školách bolo v 135 krúžkoch do mimoškolskej činnosti zapojených 1809 žiakov, čo predstavuje pokles o 284 žiakov – 13,56 % oproti roku 2005/06. Napriek medzročnému poklesu počtu žiakov využívajúcich záujmovú činnosť počet ponúkaných krúžkov medzročne vzrástol.

Tabuľka 60: Mimoškolská činnosť v ŠSZČ

šk. rok	počet žiakov	počet krúžkov
2005/06	2093	131
2006/07	1809	135

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaj k 30.6. príslušného šk. roka

Podrobnejší prehľad o počte krúžkov a detí v jednotlivých ŠSZČ uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 61: Prehľad o ŠSZČ v školskom roku 2006/2007

P.č.	ZŠ	počet krúžkov			počet žiakov			priemer na krúžok			počet vedúcich krúžkov		
		I.st.	II.st.	spolu	I.st.	II.st.	spolu	I.st.	II.st.	spolu	I.st.	II.st.	spolu
1	Družicová 4	2	0	2	36	0	36	18	0	0	2	0	2
2	Hroncova 23	3	3	6	38	36	74	12,67	12	12,33	3	2	5
3	Nám. L. Novom. 2	3	5	8	43	96	139	14,33	19,20	17,38	2	5	7
4	Petzvalova 4	10	10	20	96	111	207	9,60	11,10	10,35	10	10	20
5	Podjavorinskej 1	5	15	20	101	192	293	20,20	12,80	14,65	5	15	20
6	Polianska 1	4	5	9	45	71	116	11,25	14,20	12,89	4	5	9
7	Tomášikova 31	31	21	52	393	371	764	12,68	17,67	14,69	14	13	27
8	Ulica slobody 1	10	8	18	98	82	180	9,80	10,30	10,00	10	8	18
	spolu	68	67	135	850	959	1809	109	97,3	92,29	50	58	108

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaj k 30.6. 2007

Školské športové stredisko (ŠŠS)

Mimoškolskú záujmovú činnosť je možné uskutočňovať aj v školských športových strediskách pod gesciou športových klubov. Do týchto športových činností bolo v školskom roku 2006/2007 zapojených 21 škôl (čo medziročne predstavuje pokles o 14 škôl) a športové krúžky v školskom roku 2006/2007 navštevovalo 1 241 žiakov (medziročne nárast o 33 žiakov). V základných školách mali žiaci možnosť trénovať basketbal, hádzanú, športovú gymnastiku, nohejbal zápasenie, karate, tenis, streľbu, atletiku, volejbal, futbal, plávanie.

Tabuľka 62: Prehľad o počte žiakov a trénerov, školský rok 2006/2007

počet žiakov			počet trénerov			počet trénerov s licenciou
I.st.	II.st.	spolu	I.st.	II.st.	spolu	
592	649	1 241	25	42	67	61

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaj k: 30.6.2007

Tabuľka 63: Športové zameranie ZŠ

Základná škola	Športové zameranie
Belehradská	basketbal
Bernolákova 16	hádzaná, šp. gymnastika, basketbal, nohejbal
Bruselská 18	zápasenie
Drábova 3	hádzaná, karate
Jenisejská 22	basketbal
Juhoslovanská 2	basketbal
Kežmarská 28	tenis
Kežmarská 30	volejbal dievčatá, šp. gymnastika, streľba
Krosnianska 2	basketbal dievčatá
Krosnianska 4	volejbal
Lechkého 1	basketbal
Maurerova 21	basketbal
Park Angelinum 8	basketbal
Polianska 1	basketbal, volejbal
Postupimská 37	atletika
Považská 12	šp.gymnastika
Staničná 13	basketbal
Starozagorská 8	basketbal
Tomášikova 31	basketbal, plávanie, volejbal, krasokorčuľovanie
Trebišovská 10	atletika, šp. gymnastika, plávanie
Ulica slobody 1	volejbal, futbal

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaj k: 30.6.2007

Základné umelecké školy a centrá voľného času

Záujem žiakov o mimoškolskú záujmovú činnosť ponúkanú ZUŠ, aj napriek zvyšovaniu poplatkov za výuku, v školskom roku 2006/2007 medziročne vzrástol.

Tabuľka 64: Počet žiakov navštevujúcich ZUŠ

	ZUŠ	% podiel z celkového počtu žiakov
2004/05	2289	10,45
2005/06	1963	9,36
2006/07	2021	10,18

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k: 30.6.

Tabuľka 65: Žiaci základných škôl navštevujúci ZUŠ

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, údaje k: 30.6.2007

Základná škola	Najvyššie % žiakov navštevujúcich ZUŠ	Základná škola	Najnižšie % žiakov navštevujúcich ZUŠ
Laca Novomeského	19,52	Podjavorinskej	0
Staničná	18,07	Rehoľná	0
Kežmarská 28	18,05	Škultétyho	1,48
Požiarnická	14,19	Myslavská	1,56
Park Angelinum	13,06	Mládežnícka	2,95

7.2.5 Hodnotenie kvality výchovno-vzdelávacej činnosti

Základnými ukazovateľmi úspešnosti sú údaje o prospechu, správaní a dochádzke žiakov. Od školského roku 2004/2005 sa každoročným hodnotením vedomostí žiakov končiacich ročníkov ZŠ zaoberá centrálné organizované testovanie Monitor 9. Na zabezpečenie bezpečnosti a regulárnosti sa v školách pri testovaní zúčastnili po vzájomnej výmene učiteľa susedných škôl.

Tabuľka 66: Výsledky Monitoru

Výsledky školy Monitor 9 - 2006				Výsledky školy Monitor 9 - 2007			
Slovenský jazyk		Matematika		Slovenský jazyk		Matematika	
body	%	body	%	body	%	známka	%
24,24	80,80	18,22	60,75	19,37	64,55	18,15	60,49
Celoslovenský priemer				Celoslovenský priemer			
24,4	81,2	18,4	61,4	20,1	67,1	18,4	61,2

Porovnanie

Slovenský jazyk	0,40% bodu pod celoslovenský priemer 2006	2,55% bodu pod celoslovenský priemer 2007
Matematika	0,65% bodu pod celoslovenský priemer 2006	0,71% bodu pod celoslovenský priemer 2007

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK

Tabuľka 67: Poradie najúspešnejších a najmenej úspešných ZŠ

Matematika			Slovenský jazyk		
P.č.	Škola	%	P.č.	Škola	%
1	Gemerská 2	76,72	1	Kežmarská 28	79,69
2	Hroncova 23	73,66	2	Polianska 1	75,42
3	Starozagorská 8	73,14	3	Hroncova 23	75,29
4	Kežmarská 28	72,09	4	Nám. L. Novom. 2	75,2
5	Nám. L. Novom. 2	71,21	5	Tomášikova 31	74,14
...					
35	Užhorodská	49,7	35	Družicová 4	55,9
36	Myslavská 401	49,67	36	Užhorodská	55,39
37	Želiarska 4	47,19	37	Myslavská 401	53,83
38	Maurerova 21	46,85	38	Želiarska 4	51,75
39	Podjavorinskej 1	26,63	39	Podjavorinskej 1	32,1

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK, Monitor 9, šk. rok 2006/2007

7.2.6 Stav školskej infraštruktúry

Na kvalite stavu školských budov a školskej infraštruktúry sa v minulosti podpísal najmä nedostatok finančných zdrojov. Spôsob financovania spôsobil, že roky sa do materiálneho vybavenia škôl, do opráv a rekonštrukcií budov venovalo veľmi málo prostriedkov – vo väčšine prípadov sa riešili hlavne havarijne stavy. Jedným z hlavných nedostatkov budov školskej infraštruktúry je nevyhovujúci stav strechy, okien, sociálnych zariadení, fasád.

Materiálne vybavenie škôl sa vo väčšine prípadov zabezpečovalo hlavne vďaka vzdelávacím poukazom a pomoci združení rodičov. V posledných dvoch rokoch sa plnili aj plány opráv a rekonštrukcií na školách a školských zariadeniach. Tento trend by mal pokračovať aj naďalej.

7.2.7 Zamestnanosť v ZŠ zriadených mestom

Tabuľka 68: Vývoj počtu zamestnancov ZŠ

	Pedagogickí zamestnanci						Nepedagogickí zamestnanci			
	Fyz. stav	Prepočítaný stav podľa úväzkov	Z toho:	Asistenti	ŠKD (prepočítaný stav)	Nekvalifikovaní	Z toho:	Študujú	Fyzický stav	Prepočítaný stav
2004/05	1423	1344,1			15	173		118		45
2005/06	1411	1298,34	16		170	89	40	546,4		496,67
2006/07	1343	1259,88	15		162,3	76	33	525		488,12

Zdroj: Školský úrad S MMK, údaje k: 30.6.

Z tabuľky je zrejmé, že medziročne poklesol počet pedagogických i nepedagogických zamestnancov všetkých kategórií. V školskom roku 2006/2007 k 30.6. v ZŠ pracovalo 1 343 učiteľov – medziročne ich fyzický stav poklesol absolútne o 68, čo predstavuje pokles o 4,82%, kým počet žiakov za rovnaké obdobie poklesol o 5,08% a počet tried o 3,62% (**Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.**). Medziročne poklesol aj fyzický stav učiteľov v prepočítanom stave - o 38,46. Počet asistentov môžeme považovať za pomerne ustálený. Asistenti pomáhajú pedagogickým zamestnancom v triedach s veľkým počtom žiakov zo znevýhodneného rodinného prostredia a so zdravotným postihnutím, avšak v školskom roku 2006/2007 bola na KŠÚ zaslaná požiadavka na pridelenie 24 asistentov.

Z celkového počtu pedagogických zamestnancov v školskom roku 2006/2007 už iba 76 učiteľov (medziročný pokles o 13 učiteľov) nespĺňalo kvalifikačné predpoklady v dôsledku výnimky zo zákona vzhľadom na počet odpracovaných rokov v školstve. Nekvalifikovaní učelia sa na celkovom počte učiteľov v sledovanom období podieľali 5,66 %-ným podielom (medziročne ich podiel na celkovom počte učiteľov poklesol o 0,64 % bodu), z toho 43,42% nekvalifikovaných učiteľov si ďalej doplňovalo svoju kvalifikáciu štúdiom (medziročný pokles o sedem učiteľov).

V školskom roku 2006/2007 v ŠKD pracovalo 178 pedagogických zamestnancov (178 fyzický počet = 162,3 prepočítaný počet podľa pracovných úväzkov), čo oproti šk. roku 2005/06 predstavuje absolútny nárast o 8 zamestnancov (fyzický počet) zodpovedajúci nárastu počtu žiakov v ŠKD.

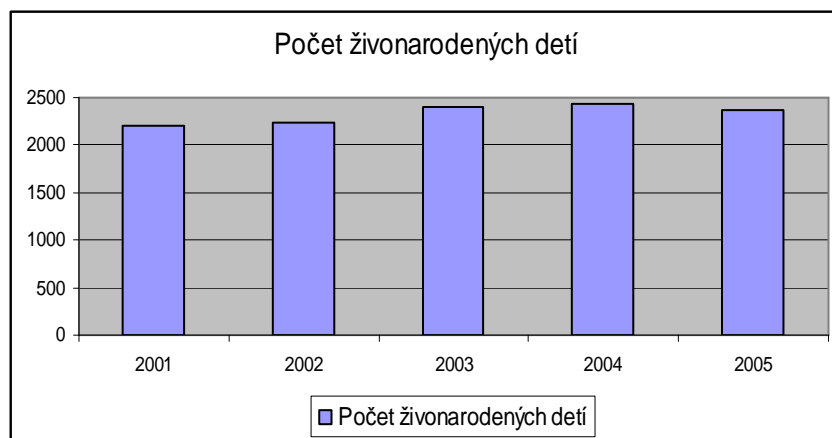
7.2.8 Vývoj počtu žiakov prvých a posledných ročníkov ZŠ

Poznanie a predpovedanie vývoja počtu detí prvého ročníka je nevyhnutné pre zriaďovateľov základných škôl, z dôvodov uskutočňovania racionalizácie siete škôl. Pre zriaďovateľov ZŠ je rovnako dôležité vzájomné porovnanie počtu detí oboch ročníkov pre jednotlivé školy, na základe čoho je možné určiť, do akej miery si ZŠ dokážu prvým ročníkom v porovnaní s posledným ročníkom zabezpečiť svoju ďalšiu existenciu v systéme financovania školstva závislého od normatívov pridelovaných podľa počtu žiakov. Sledovanie počtu žiakov končiaceho ročníka je nevyhnutné nie len pre ZŠ, ale aj pre stredné školy a ich zriaďovateľov, z úplne rovnakého dôvodu ako je tomu u zriaďovateľov ZŠ a tým je súčasný systém financovania školstva a s tým spojená racionalizácia siete škôl. V súčasnej dobe mesto Košice trápí pokles prirodzeného prírastku obyvateľstva, ako aj jeho starnutie, čo sa odráža aj v poklese počtu školopovinných detí.

Tabuľka 69: Počet prvákov a deviatakov v štátnych ZŠ v šk. roku 2006/07

žiaci	počet žiakov	z toho dievčatá	% dievčat	počet tried	priemer
9. ročník	2291	1098	47,93	98	23,38
1. ročník	2280	1120	49,12	102	22,35

Zdroj: Školský úrad OS MMK - hlásenia škôl, údaje k: 15.9. príslušného školského roka

Graf 21: Vývoj počtu živonarodených detí v meste Košice, Zdroj: ŠÚ SR

Vyššie spomínaný negatívny demografický vývoj je viditeľný aj v predchádzajúcej tabuľke, keďže vzniká negatívny rozdiel medzi počtom prvákov a deviatakov.

Tabuľka 70: Počet živonarodených detí v meste Košice

Okres/rok	2001	2002	2003	2004	2005
Okres Košice I	598	641	684	713	678
Okres Košice II	791	772	815	832	844
Okres Košice III	279	303	314	317	306
Okres Košice IV	532	523	591	574	547
Spolu	2200	2239	2404	2436	2375

Zdroj: ŠÚ SR

Z tabuľky č. 70 a z grafu č. 21 je zrejmé, že hoci od roku 2001 počet živonarodených rásťol, od roku 2004 dochádza k ich poklesu, čo sa v šesťročnom časovom horizonte prejaví aj na klesajúcom počte žiakov prvých ročníkov ZŠ. Nasledujúca tabuľka a obrázok zobrazujú demografický vývoj počtu žiakov končiacich ZŠ v meste Košice. Z tabuľky je zrejmé, že pokles počtu žiakov končiacich ročníkov bude pravdepodobne stabilizovaný až v roku 2015.

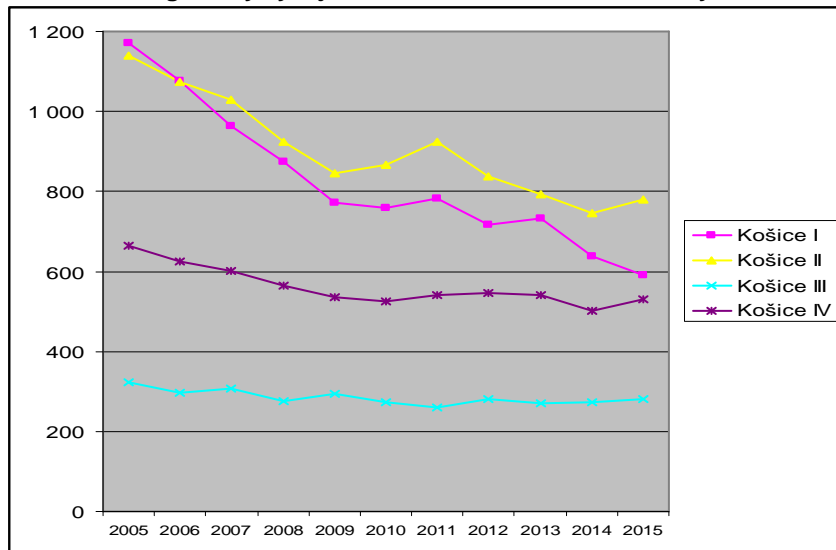
Tabuľka 71: Demografický vývoj počtu žiakov končiacich základné školy v okresoch mesta Košice

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Košice I	1 172	1 077	964	874	772	759	783	718	732	639	592
Košice II	1 140	1 075	1 030	923	846	866	923	838	793	745	780
Košice III	323	298	308	277	293	272	260	280	271	274	280
Košice IV	665	624	602	564	535	524	541	547	541	501	531
Spolu	3 300	3 074	2 904	2 638	2 446	2 421	2 507	2 383	2 337	2 159	2 183

Zdroj: KSK – Matričný úrad

Nasledujúci obrázok premieta očakávaný vývoj počtu žiakov končiacich ročníkov na jednotlivé okresy mesta Košice. Je zrejmé, že najvýraznejší pokles postihne okres Košice I spolu s okresom Košice II, kým ostatné 2 okresy sa vyznačujú pomerne stabilným vývojom. Z predpokladaného vývoja počtu žiakov bude nutné vychádzať pri uskutočňovaní zmien a racionalizačných opatrení v školskej sieti.

Graf 22: Demografický vývoj žiakov končiacich základné školy v okresoch mesta Košice, Zdroj: KSK

7.3 Stredné školstvo

Zriaďovateľom stredných škôl je pri prenesenom výkone štátnej správy samosprávny kraj, krajský školský úrad, štátom uznané cirkvi a náboženské spoločnosti, iné právnické osoby a fyzické osoby. Podstatnú časť vzdelávania v oblasti stredného školstva poskytujú štátne stredné školy, so širokou ponukou študijných a učebných odborov.

Sieť stredných škôl v meste Košice je tvorená štátnymi i neštátnymi gymnáziami a ďalšími druhmi stredných škôl s odborným zameraním - technickým, dopravným, ekonomickým, zdravotníckym a umeleckým zameraním.

Vývoj počtu žiakov študujúcich na stredných školách je závislý aj na demografickom vývoji. Po úspešnom vykonaní prijímacích skúšok na stredné školy bolo v školskom roku 2006/2007 na stredné školy prijatých 2318 žiakov oproti 2 539 žiakov končiacich 9. rok povinnej školskej dochádzky (o 221 menej ako v školskom roku 2005/06) v školskom roku 2005/2006.

Tabuľka 72: Rozmiestnenie žiakov na stredné školy - prehľad za tri školské roky

Školský rok	9. roč.	% podiel na celkovom počte žiakov	G	% podiel na počte žiakov 9. ročníka	SOŠ	% podiel na počte žiakov 9. ročníka	SOU	% podiel na počte žiakov 9. ročníka	OU	% podiel na počte žiakov 9. ročníka	Neumiestnení z 9.ročníka	Neumiestnení z nižšieho ročníka
2004/05	2493	10,98	816		1068		616	27,16			79	
2005/06	2539	12,07	869		1161		520	22,36			12	161
2006/07	2318	11,79	807		1058		418	20,47	17		10	206

Zdroj: Školský úrad OŠ MMK,

Z tabuľky vyplýva, že medziročne pokračuje pokles počtu deviatakov umiestnených na gymnázia o 62 žiakov, na SOŠ o 103 žiakov a na SOU o 62 žiakov. Medziročne o dvoch žiakov poklesol počet neumiestnených žiakov z 9. ročníka a o 42 žiakov medziročne vzrástol počet neumiestnených žiakov z nižšieho ročníka ZŠ.

Dôvodom tohto nárastu je skutočnosť, že neustále narastá počet žiakov ktorí bez nahlásenia škole odchádzajú s rodičmi do zahraničia, tam nenavštevujú žiadnu školu a po návrate pokračujú s vysokým vekom v nízkom ročníku čo spôsobuje školám veľké problémy. Často tak nie sú umiestnení žiaci, ktorí by pri riadnom plnení povinnej školskej dochádzky mohli pokračovať v štúdiu minimálne na strednom odbornom učilišti.

Okres Košice a Košice okolie sa v školskom roku 2005/2006 vyznačovali nasledujúcim zložením stredných škôl podľa zriaďovateľa:

Tabuľka 73: Zastúpenie stredných škôl v okrese Košice a okolie podľa typu zriaďovateľa v školskom roku 2005/2006

Okres	štátne		súkromné		cirkevné		spolu	
	školy	žiaci	školy	žiaci	školy	žiaci	školy	žiaci
Košice a okolie	45	20 074	12	1 542	7	1 623	64	23 239
Spolu KSK	98	39 668	15	2 147	11	2 912	124	44 727

Zdroj: UIPŠ.

Najviac stredných škôl bolo štátnych, takmer všetky súkromné školy nachádzajúce sa v kraji boli situované v okrese Košice a okolie.

Tabuľka 74: Prehľad stredných škôl podľa typu

Typ školy / rok	Počet			Počet žiakov			Počet absolventov			Počet novoprijatých žiakov		
	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Spolu	53	54	59	22984	23063	23960	2543	3285	3635	6543	6538	6460
Z toho:												
Gymnázia	17	18	18	7495	7458	7527	815	1476	1453	1456	1508	1488
SOS a konzervatóriá	21	21	25	8874	8880	8850	nesled.	nesled.	nesled.	2670	2572	2618
Združené SŠ	x	x	2	x	x	1030	x	x	373	x	x	316
SOU a U	15	15	14	6615	6725	6553	1728	1809	1909	2417	2458	2038

Zdroj: Štatistický úrad SR

V školskom roku 2005/2006 v meste Košice bolo v rôznej zriaďovateľskej pôsobnosti 18 gymnázií s počtom 257 tried. Priemerný počet žiakov na jednu triedu bol 29,3 žiaka. Oproti školskému roku 2004/2005 pri nezmenenom počte gymnázií vzrástol počet tried o 15 tried (2004/2005 242 tried) . V školskom roku 2004/2005 bol priemerný počet žiakov na 1 triedu 30,8. Počet učiteľov na tomto type strednej školy predstavoval v školskom roku 2005/2006 vrátane riaditeľa bol 633, čo je predstavuje nárast o 5 učiteľov oproti minulému roku.

Prehľad o počte absolventov za tri školské roky iba orientačným, nakoľko údaje podľa jednotlivých typov stredných odborných škôl a konzervatórií nie sú dostupné. Z tabuľky je zrejmé, že medziročne dochádza k rastu celkového počtu absolventov stredných škôl, ktorý je spôsobený najmä rastom počtu absolventov SOU a U. Počet absolventov gymnázií sa za posledné 2 vykazované školské roky výrazne nemenil.

Stredné odborné školstvo je ťažiskom vo vzdelávaní a tvorí najväčšiu základňu stredoškolských kádrov. Nasledujúca tabuľka detailnejšie špecifikuje zameranie stredného odborného školstva. Pri porovnaní rokov 2003 – 2005 stredné priemyselné školy zostávajú v nezmenenom počte rovnako ako poľnohospodárske a zdravotnícke školy, ale dochádza k zníženiu počtu tried (v prípade stredných priemyselných a zdravotníckych škôl) a zároveň aj zníženiu počtu novoprijatých i študujúcich žiakov.

Stúpajúca tendencia v počte škôl, v počte tried rovnako ako aj v počte žiakov, je zaznamenaná u hotelových a obchodných akadémií, kde pri porovnaní rokov 2003 a 2005 vzrástol počet o 1 novozriadenú školu. Trend je výraznejší pri náraste počtu tried a to z 91 v roku 2003 na 118 v roku 2005. Nárast počtu tried bol sprevádzaný aj nárastom počtu žiakov, ale nie v rovnakej miere, pretože klesol počet žiakov pripadajúcich na jednu triedu.

Tabuľka 75: Prehľad stredných odborných škôl v meste Košice podľa zamerania

	Počet			Počet tried			Počet žiakov			Ø počet žiakov na 1 triedu		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Zameranie SOŠ/ spolu	21	21	25	x	335	355	8874	8880	8850	x	26,50	24,90
priemyselné	7	7	7	176	142	138	4062	3863	3628	23,08	27,20	26,29
hotelové a OA	8	7	9	91	98	118	2485	2762	3059	27,31	28,18	25,92
pedagogické	x	x	1	x	x	2			34	x	x	17,00
poľnohospodárske	1	1	1	6	6	6	171	163	155	28,50	27,17	25,83
umelecké+ konzervat.	2	3	4	30	35	39	530	579	621	17,67	16,54	15,92
zdravotnícke	3	3	3	nezist.	54	52	1625	1513	1353	x	28,02	26,02

Zdroj: Štatistický úrad SR

7.4 Vysoké školstvo

Vysoké školy poskytujú vysokoškolské vzdelávanie a realizujú tvorivé vedecké bádanie alebo umeleckú tvorivú činnosť. Na území Košického kraja sídlia 3 verejné vysoké školy, ktoré majú charakter univerzitných vysokých škôl a 1 súkromná vysoká škola neuniverzitného charakteru.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach poskytuje trojstupňové vysokoškolské vzdelávanie na základe najnovších vedeckých poznatkov na 4 fakultách (lekárska, prírodovedecká, právnická a verejnej správy). Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach je jedinou inštitúciou svojho druhu na Slovensku, vzdelávajúca budúcich odborníkov v oblasti veterinárskeho lekárstva. Technická univerzita v Košiciach poskytuje vzdelávanie v študijných programoch všetkých troch stupňov. Má 9 fakúlt (hutnícka, strojnícka, elektrotechniky a informatiky, stavebná, ekonomická, výrobných technológií so sídlom v Prešove, umení, letecká a fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií), ktoré vzdelávajú nielen v technických disciplínach, ale aj v oblasti ekonomických vied, či umenia.

Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach je súkromná vysoká škola zabezpečujúca vysokoškolské štúdium prvého stupňa zameraného na prípravu odborníkov v oblasti ochrany osôb a majetku. V Košiciach má sídlo aj Podnikovohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave, nachádzajú sa tu aj detašované a konzultačné pracoviská a strediská Katolíckej univerzity v Ružomberku.

7.5 Veda a výskum

Výskum a vývoj predstavuje rozhodujúci potenciál pre ďalší rozvoj mesta Košice ako aj Košického kraja v oblasti znalostnej ekonomiky a udržanie vysoko kvalifikovaných pracovníkov v regióne. Infraštruktúra pre túto oblasť je tvorená predovšetkým tromi univerzitami, ďalšími vzdelávacími inštitúciami a veľkými podnikmi so svojimi výskumnými pracoviskami. Menší podiel na výskume a vývoji už majú malé a stredné podniky, ktoré nie sú schopné financovať často krát nákladný výskum.

Špeciálnu skupinu v kraji tvoria inštitúcie orientované na priamu podporu inovácií a transfer technológií, v ktorých prebieha dotiahnutie výsledkov výskumu a vývoja do realizačnej fázy. Patria k nim Vedecko-technické inkubátory či Podnikateľsko-inovačné centrá v kraji ako aj pripravovaný vedecko-technologický park Technicom Košice.

Právnické a fyzické osoby so sídlom na území SR, ktoré vykonávajú výskum a vývoj, sa začleňujú do nasledovných sektorov:

- sektor vysokých škôl,
- štátny sektor,
- podnikateľský sektor,
- neziskový sektor.

Sektor vysokých škôl v Košiciach tvoria:

- Technická univerzita v Košiciach,
- Univerzita P. J. Šafárika, Košice,
- Univerzita veterinárskeho lekárstva, Košice, ktoré vykonávajú výskum a vývoj na mnohých pracoviskách vedy a výskumu
-

Štátny sektor výskumu a vývoja tvoria výskumné ústavy Slovenskej akadémie vied a štátne organizácie výskumu a vývoja, zriadené ústrednými orgánmi štátnej správy. SAV vykonáva svoju výskumnú činnosť prostredníctvom výskumných ústavov, ktoré zriaďuje ako rozpočtové alebo príspevkové organizácie. V Košiciach bolo v roku 2005 umiestnených šesť ústavov SAV.

Podnikateľský sektor výskumu a vývoja tvoria právnické a fyzické osoby zapísané v obchodnom registri, zvyčajne súkromné akciové spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré sa väčšinou zaoberajú priemyselným výskumom a vývojom. Zameranie ich výskumu a vývoja je v plnej miere podmienené dopytom hospodárskej a spoločenskej praxe.

Tabuľka 76: Právnické a fyzické osoby so sídlom v Košiciach, pôsobiace vo vede a výskume (VaV)

Názov	Zameranie
EDIS výskumné a vývojové družstvo pre elektronické digitálne systémy	<ul style="list-style-type: none"> - výskum špeciálnych senzorov - vývoj inteligentných meracích systémov - číslícové spracovanie signálov - ekologické a priemyselné aplikácie
KYBERNETIKA, s.r.o., Košice	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečenie alebo spolupráca na základnom alebo aplikovanom výskume a vývoji nových technológií alebo produktov - integrácia podnikových a závodných informačných systémov s komunikačnými systémami pre riadenie technologických procesov - vývoj vysoko špeciálnych prístrojov, zariadení a algoritmov - tvorba aplikačného softvéru
MUDr. Oto Sova CSc, BOOS – biologické substancie	<ul style="list-style-type: none"> - Výskum: bielkovín, saponínov, nukleotidov, molekulárnej genetiky, vývojom a výrobou očkovacích látok, vakcín, liečiv, enzýmov, prírodných farbív aróm a podobných substancií. - Na svoj výskumný program firma získava potrebné financie predajom produktov vyrobených na základe výskumu a vývoja uskutočneného v ústave.
SAM HOLDING, a.s.	<p>Ide o výrobcu technických plastových výrobkov a patrí medzi najväčších výrobcov sanitárnych produktov na Slovensku. V plastických laboratóriách realizuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - testovanie používaných materiálov - vykonávanie vstupnej a medzioperačnej kontroly plastových granulátov a komponentov
U.S.Steel Košice, s.r.o. Útvar GM pre výskum a vývoj	<ul style="list-style-type: none"> - Výskum procesov výroby a technológií pre potreby spoločnosti USS KE

Zdroje: Aktuálny výpis právnických osôb VaV a fyzických osôb VaV z databázy IS VVP, údaje za rok 2005, dostupné na: <http://www.veda-technika.sk/>

Zameranie zariadení pre VaV v meste určujú hlavné inovačné kapacity a potenciál pre ďalší rozvoj mesta aj v hospodárskej oblasti. Nasledujúca tabuľka zobrazuje výdavky na VaV a tiež počty jednotlivých druhov inovácií za KSK v porovnaní so SR. Vzhľadom na to, že takmer všetky právnické a fyzické osoby, ktorých výsledky práce sú vykazované v nej vykazované majú sídlo v Košiciach, môžeme údaje s určitou dávkou zovšeobecnenia aplikovať na výskumné ústavy umiestnené v Košiciach.

Tabuľka 77: Počet inovácií a výška výdavkov na VaV v roku 2005

	Druh inovácií					Výdavky inovácií v tis. Sk					
	produkt	proces	organizačné inovácie	marketingové inovácie	Spolu	štátny rozpočet	zahraničné zdroje	vlastné zdroje	iné	Spolu	
Košický kraj	22	64	4	2	92	2800	0	81311	400	84511	
odbor	prírodné vedy	8	7	1	0	16	0	4442	0	4442	
	technické vedy	14	57	3	2	76	2800	76869	400	80069	
	lekárske vedy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	pôdohospodár. vedy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	spoločenské vedy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	humanitné vedy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SR											
SR	prírodné vedy	323	13	2	1	339	23245	18569	180794	18954	241562
	technické vedy	228	179	26	6	439	135079	6267	308747	35778	485871
	lekárske vedy	83	7	0	0	90	200	0	130439	200	130839
	pôdohospodár. vedy	16	32	0	0	48	29773	0	15707	0	45480
	spoločenské vedy	17	31	8	3	59	390580	2430	2167	360	395537
	humanitné vedy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S p o l u	667	262	36	10	975	578877	27266	637854	55292	1299289	
Podiel KSK na SR (v %)	3,30%	24,43%	11,11%	20,00%	9,44%	0,48%	0,00%	12,75%	0,72%	6,50%	

Zdroj: <http://www.veda-technika.sk/>

Z tabuľky je zrejmé, že hoci sa v priebehu roka v KSK realizovalo 9,44% inovácií zo všetkých inovácií v rámci SR, podiel výdavkov na celkových výdavkoch v rámci SR bol iba 6,5%. Na financovanie výskumu neboli použité zahraničné zdroje, veľmi nízky bol aj podiel výdavkov na VaV zo ŠR vydaných v KSK.

VaV v KSK bol financovaný najmä z vlastných zdrojov výskumnej organizácie.

Tabuľka 78: Vývoj výdavkov na VaV

Ukazovateľ	Jednotka	Hodnota údajů						
		r.1999	r.2000	r.2001	r.2002	r.2003	r.2004	r.2005
1. Celkové výdavky na VV	mil. Sk	5552,3	6085,5	6466,8	6332,6	7016,3	6965,4	7503,4
Tendencia 0X/99	%	100	109,6	116,5	114,0	126,4	125,4	135,1
1. Výdavky na VaV zo ŠR	mil. Sk	2657,7	2592,1	2668,0	2792,8	3566,9	3978,4	4278,6
Tendencia 0X/99	%	100	97,5	100,4	105,1	134,2	149,7	161,0
3. Celkové výdavky na VV z HDP	%	0,68	0,686	0,65	0,59	0,59	0,525	0,51
Tendencia 0X/99	%	100	100,9	95,6	86,8	86,8	77,2	75,0
4. Výdavky na VaV zo ŠR z HDP	%	0,33	0,292	0,27	0,26	0,30	0,30	0,29
Tendencia 0X/99	%	100	88,5	81,8	78,8	90,9	90,9	87,9

Zdroj: <http://www.veda-technika.sk/>

Z tabuľky je zjavné, že hoci sa Slovensko zaviazalo smerovať k znalostnej ekonomike a zvyšovať výdavky na VaV až do výšky 3% z HDP podľa Lisabonskej stratégie v pomere 1% zo ŠR a 2% zo súkromného sektora, v roku 2005 výdavky na vedu a výskum zo ŠR dosiahli iba približne 0,3% HDP, pričom tento ukazovateľ je medziročne pomerne stabilný, a celkové výdavky na VaV iba 0,51% z HDP. Podiel výdavkov na VaV zo ŠR k HDP v roku 1999 sa v roku 2005 dokonca znížil.

7.6 Situácia na trhu práce v oblasti školstva

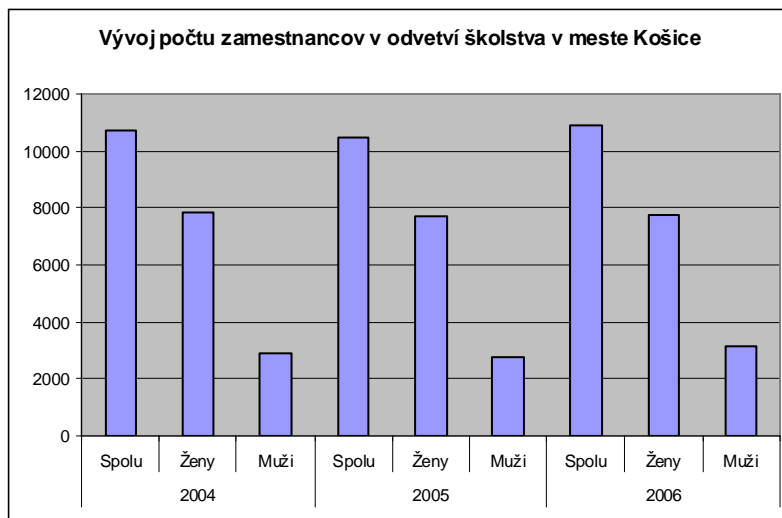
Problémom, ktorý trápi všetky typy škôl, snáď len s výnimkou VŠ, je nedostatok učiteľov s určitým zameraním – jazyky a IKT. Tento problém je spôsobený nízkou motiváciou mladých učiteľov o prácu v školstve, ktorý sa odvíja aj od ich nedostatočného finančného ohodnotenia, kedy priemerná mesačná mzda zamestnancov nedosahuje ani priemernú mzdu (viď oblasť hospodársky rozvoj). Školy sú tak nútené zamestnávať pedagógov dôchodcov. Ďalším problémom, ktorý trápi súčasné školstvo je prílišná prefeminizovanosť učiteľských zborov (Tab. 38 a Obr. 4), ktorá tiež súvisí s nedostatočným finančným ohodnotením.

Tabuľka 79: Priemerná mesačná mzda zamestnancov (Sk), klasifikácia podľa OKEČ

	2004	2005	2006
SR	12937	14316	15502
Bratislavský kraj	14253	15872	17325
Košický kraj	13085	14392	15419
Okres Košice I	15181	16417	17553
Okres Košice II	13102	14053	15260
Okres Košice III	12824	14308	15190
Okres Košice IV	13234	14776	15599
Košice	13585,25	14888,5	15900,5

Zdroj: ŠÚ SR, údaje k 31.12. príslušného roka

	Spolu			Muži			Ženy		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
SR	169441	162477	161282	39111	37389	37571	130330	125088	123711
KSK	24537	23660	23769	5726	5464	5732	18811	18196	18037
Košice I	5405	5253	5339	1847	1737	1792	3558	3516	3547
Košice II	2855	2751	2696	501	493	462	2354	2258	2234
Košice III	443	480	505	79	80	99	364	400	406
Košice IV	2010	2015	2351	471	476	785	1539	1539	1566
Spolu KE	10713	10499	10891	2898	2786	3138	7815	7713	7753

V roku 2006 došlo k medziročnému rastu počtu učiteľov o viac ako 3,77%, pričom počet mužských zamestnancov medziročne v tomto období vzrástol o 12,63%, kým počet žien zamestnaných v odvetví školstva sa medziročne zvýšil iba o 0,5%. Na úrovni SR v tomto období dokonca badať pokles počtu žien pracujúcich v školstve a nárast počtu mužov, rovnako nárast počtu zamestnancov v školstve na úrovni KSK je spôsobený nárastom počtu mužských zamestnancov. Vzhľadom na prílišnú prefeminizovanosť školstva považujeme tento vývoj za pozitívny.

Graf 23: Vývoj počtu zamestnancov v odvetví školstva v meste

Zdroj: ŠÚ SR

7.7 Hlavné zistenia

Významným problémom školstva v meste Košice je nepriaznivý demografický pokles, ktorý pri súčasnom spôsobe financovania školstva ohrozuje existenciu mnohých škôl a školských zariadení a vedie k „boju“ o žiakov medzi školami aj za cenu znižovania kvality školy (najmä v prípade stredných a vysokých škôl). Na strane druhej, paradoxne k poklesu počtu žiakov, rastie počet integrovaných detí s postihnutím a tiež počet špeciálnych tried pre intelektovo nadané deti. Ako dôsledok „boja“ o žiakov sa na trhu začína prejavovať nedostatok rôznych (kvalitných) odborníkov v oblasti remesiel. S tým úzko súvisí ďalší problém v oblasti školstva, ktorým je nedostatočná kvalita výchovno - vzdelávacieho procesu, v školách chýbajú pomôcky a vybavenie pre zavádzanie moderných spôsobov výučby, pri niektorých predmetoch chýbajú kvalifikovaní zamestnanci, ktorí zmeny vyučovacieho procesu zaviedli. Nedostatočná kvalita výchovno vzdelávacieho procesu, bez prvkov kreativity je zrejma už na základných školách v meste, kedy košické ZŠ skončili podľa výsledkov testovania Monitoru 9 pod úrovňou celoslovenského priemeru. Ďalším stálym problémom v oblasti školstva je jeho dlhodobé podfinancovanie, s časti vedúce k znižovaniu motivácie učiteľov a k neskoršej fluktuácii, podobne negatívne ovplyvňuje aj technický stav budov a ostatnej školskej infraštruktúry. Oblasť vedy a výskumu v meste sa vyznačuje, podobne ako oblasť školstva, nedostatočným financovaním zo ŠR, rovnako ako aj súkromným sektorom. Nízky je aj podiel počtu inovácií uskutočnených v meste Košice v oblasti produktu vzhľadom na ich počet v rámci SR.

Zariadenia predškolskej výchovy a základné školy

- významným problémom školstva v meste Košice je nepriaznivý demografický pokles, ktorý pri súčasnom spôsobe financovania školstva ohrozuje existenciu mnohých škôl a školských zariadení
- negatívny demografický vývoj sa medziročne odráža na poklese počtu žiakov zariadení predškolskej výchovy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, aj na úkor skromných a cirkevných zariadení
- podobná situácia v oblasti poklesu počtu žiakov, spôsobu financovania vedúcej ku konkurencii medzi školami je aj v oblasti základného školstva
- na druhej strane rastie počet integrovaných detí s postihnutím a tiež počet špeciálnych tried pre intelektovo nadané deti
- v rámci šetrenia dochádza k obmedzovaniu zriaďovania oddelení ŠKD, niekedy aj za cenu prekročenia normy počtu žiakov na 1 oddelenie súvisiacu s dodržiavaním platných predpisov a bezpečnosti žiakov.
- Nedostatkom je aj ešte stále vysoký počet pracujúcich dôchodcov
- Medzi žiakmi rastie záujem o rozšírené vyučovanie cudzieho jazyka, ale odbornosť učiteľov najmä anglického a nemeckého jazyka nie je dostatočná
- Klesá využitie vzdelávacích poukazov v mimoškolskej činnosti organizovanej školou a ŠKD čo znamená odliv finančných prostriedkov – prechod detí do mimoškolskej činnosti organizovanej inými inštitúciami
- Naďalej sa potvrdzuje potreba existencie tzv. nultých ročníkov
- Medziročne klesá úroveň vedomostí žiakov ZŠ, meraná Monitorom 9, priemerné výsledky zo Slovenského jazyka a z matematiky nedosiahli slovenský priemer v posledných dvoch rokoch
- Dlhodobé podfinancovanie školstva spôsobilo a stále spôsobuje, že technický stav a vybavenie mnohých škôl a školských zariadení je nedostatočný, riešili sa najmä havarijne stavy

Stredné školy:

- stredné školy rovnako ako ostatné školské zariadenia sa v posledných rokoch potýkajú s nepriaznivým demografickým vývojom ktorý pre nich predstavuje pokles žiakov
- v systéme financovania školstva to vytvára medzi školami boj o každého žiaka najmä v prospech gymnázií, ktoré znižujú svoje požiadavku na vedomosti žiakov a to spôsobuje znižovanie kvalitatívnej úrovne jednotlivých stupňov stredných škôl, keďže dochádza k tomu, že žiaci častokrát nenavštevujú typ školy, ktorý zodpovedá ich úrovni vedomostí
- rovnako ako na ostatných stupňoch v školstve, aj v strednom školstve dochádza k racionalizácií a zmenám v sieti škôl z ekonomických dôvodov, hoci mesto Košice sa napriek tomu vyznačuje pomerne stabilnou štruktúrou siete stredných škôl
- vzhľadom na presun žiakov do gymnázií sa v súčasnosti na trhu práce začína prejavovať nedostatok absolventov vo vysoko špecializovaných a kvalifikovaných povolaniach (najmä robotníckeho charakteru) v odvetviach strojárstva, elektrotechniky, chemického priemyslu, ale aj v odvetviach stavebníctva
- Z týchto skutočností vyplýva poznatok, že súčasný systém odborného vzdelávania a prípravy je nepružný, vyznačuje sa vysokou zotrvačnosťou a len pomaly (a často aj neochotne) sa prispôsobuje aktuálnym potrebám priemyslu na kvalifikovanú pracovnú silu.

Vysoké školy:

- mesto Košice sa vyznačuje prítomnosťou štyroch VŠ s rôznym zameraním, čo vytvára dobré predpoklady na budúcu diverzifikáciu hospodárskej sféry v meste ako aj rozvoj inovácií a kreativity
- VŠ rovnako ako aj ostatné druhy škôl sú financované normatívnym spôsobom, čo vedie k prijímaniu vysokého počtu študentov najmä v prvých ročníkoch, čo spôsobuje znižovanie kvality výučby (ak predpokladáme nezmenený stav počtu pedagógov)
- V meste sa nachádzajú aj fakulty a detašované pracoviská iných univerzít

Veda a výskum:

- oblasť VaV sa vyznačuje nedostatočným financovaním zo ŠR, rovnako ako aj súkromným sektorom
- nízky je aj podiel počtu inovácií v oblasti produktu vzhľadom na SR
- chýbajú údaje na zhodnotenie kvality výskumných pracovísk

7.8 Prílohy

Príloha 1: Pracoviská vedy a výskumu v Košiciach kraji.

Názov organizácie	Sídlo	Názov laboratória	Vedná oblasť
Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií TU	Košice-Sever	Skúšobňa ocelových lán - skúšobné laboratórium, SKTC-147, NO c. 1357	Technické vedy
Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií TU	Košice-Sever	Skúšobňa ocelových lán - certifikačný orgán výrobkov, SKTC-147, No c. 1357	Technické vedy
Katedra prístrojového a biomedicínskeho inžinierstva, SjF, TU v Košiciach	Košice-Sever	Laboratórium inteligentných robotických systémov	Technické vedy
Katedra prístrojového a biomedicínskeho inžinierstva, SjF, TU v Košiciach	Košice-Sever	Laboratórium CAD/CAM technológií	Technické vedy
Katedra prístrojového a biomedicínskeho inžinierstva, SjF, TU v Košiciach	Košice-Sever	Laboratórium experimentálnej biomechaniky	Prírodné vedy, Technické vedy, Lekárske vedy
Katedra prístrojového a biomedicínskeho inžinierstva, SjF, TU v Košiciach	Košice-Sever	Laboratórium bezbariérových prostredí	Prírodné vedy, Technické vedy, Lekárske vedy, Humanitné vedy
Katedra prístrojového a biomedicínskeho inžinierstva, SjF, TU v Košiciach	Košice-Sever	Laboratórium servisnej robotiky	Technické vedy
Katedra prístrojového a biomedicínskeho inžinierstva, SjF, TU v Košiciach	Košice-Sever	Laboratórium pohybovej analýzy	Prírodné vedy, Technické vedy, Lekárske vedy
Katedra prístrojového a biomedicínskeho inžinierstva, SjF, TU v Košiciach	Košice-Sever	Laboratórium merania hluku	Technické vedy
Ústav experimentálnej fyziky SAV	Košice-Sever	Laboratórium nanoštruktúrnych magnetických materiálov	Prírodné vedy, Technické vedy
Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií TU	Košice-Sever	Experimentálne laboratórium prvkov dopravných zariadení	Technické vedy
Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach	Košice-Sever	Národné referenčné laboratórium pre pesticídy	Lekárske vedy, Pôdohospodárske vedy
Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach	Košice-Sever	Laboratórium biomedicínskej mikrobiológie a imunológie	Prírodné vedy, Lekárske vedy, Pôdohospodárske vedy
Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach	Košice-Sever	Laboratórium gnotobiológie	Pôdohospodárske vedy

Situačná analýza mesta Košice – Príloha A
Aktualizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice na obdobie 2008-2015

Košiciach			
Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií TU	Košice-Sever	Laboratórium logistiky virtuálnej firmy	Technické vedy
Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií TU	Košice-Sever	Vývojovo-realizačné centrum získavania a spracúvania surovín	Technické vedy
Ústav experimentálnej fyziky SAV	Košice-Sever	Keramické supravodiče a nanomateriály, príprava, mikroštruktúra a vlastnosti	Prírodné vedy, Technické vedy
Ústav experimentálnej fyziky SAV	Košice-Sever	Centrum fyziky veľmi nízkych teplôt UEF SAV a PF UPJŠ	Prírodné vedy, Technické vedy
Ústav experimentálnej fyziky SAV	Košice-Sever	Laboratórium štruktúrálnej a funkčnej analýzy biomakromolekúl	Prírodné vedy
Ústav experimentálnej fyziky SAV	Košice-Sever	Laboratórium chemickej fyziky polymérov	Prírodné vedy, Technické vedy, Lekárske vedy, Pôdohospodárske vedy
Technická univerzita v Košiciach, FEI, KEPM	Košice-Staré Mesto	Laboratórium elektronických technológií	Technické vedy
Technická univerzita v Košiciach, FEI, KEPM	Košice-Staré Mesto	Laboratórium autoelektroniky	Technické vedy
Technická univerzita v Košiciach, FEI, KEPM	Košice-Staré Mesto	Laboratórium softvérového inžinierstva a informačných systémov	Technické vedy
Technická univerzita v Košiciach, FEI, KEPM	Košice-Staré Mesto	Laboratórium Rockwell Automation	Technické vedy
Technická univerzita v Košiciach, FEI, KEPM	Košice-Staré Mesto	Laboratórium počítačového inžinierstva	Technické vedy
Technická univerzita v Košiciach, FEI, KEPM	Košice-Staré Mesto	Laboratórium humanoidných systémov	Technické vedy
Ústav fyziológie hospodárskych zvierat SAV	Košice-Staré Mesto	Laboratórium preimplantačnej embryológie	Prírodné vedy, Lekárske vedy, Pôdohospodárske vedy
Technická univerzita v Košiciach, FEI, KEPM	Košice-Staré Mesto	Laboratórium počítačových sietí	Technické vedy
Neurobiologický ústav SAV	Košice-Staré Mesto	Laboratória na pracovisku bez názvu	Lekárske vedy
Ústav fyziológie hospodárskych zvierat SAV	Košice-Staré Mesto	Laboratórium pre prácu s geneticky modifikovanými organizmami	Prírodné vedy, Pôdohospodárske vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Laboratórium fyziky nízkych teplôt PF UPJŠ – určené pre štúdium kvantových stavov	Prírodné vedy

Situačná analýza mesta Košice – Príloha A
Aktualizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice na obdobie 2008-2015

		nekonvenčných materiálov	
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Laboratórium bunkových kultúr – príprava a kultivácia rôznych nádorových línií buniek	Prírodné vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Laboratórium molekulárnej genetiky - genetická charakterizácia rastlinných taxónov	Prírodné vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Laboratórium molekulárno-biologickej diagnostiky – diagnostifikovanie vírusov a baktérií	Prírodné vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Pracovisko biochémie a štruktúrnej analýzy biomakromolekúl	Prírodné vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Laboratórium nukleárnej magnetickej rezonancie štátneho programu výskumu a vývoja	Prírodné vedy, Technické vedy, Lekárske vedy, Pôdohospodárske vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Laboratórium inkluzívnych a pórovitých materiálov – príprava a štúdium vlastností uvedených materiálov	Prírodné vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Laboratórium koordinačnej chémie – príprava materiálov s významnými magnetickými alebo biologickými vlastnosťami	Prírodné vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Laboratórium štruktúrnej analýzy - štruktúrna analýza monokryštálových a práškových vzoriek	Prírodné vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika – Prírodovedecká fakulta	Košice-Staré Mesto	Laboratórium fyzikálno-chemických metód – štúdium termických a spektrálnych vlastností látok	Prírodné vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach – Lekárska fakulta	Košice-Západ	Laboratórium molekulovej farmakológie	Prírodné vedy, Lekárske vedy
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach – Lekárska fakulta	Košice-Západ	Spánkové laboratórium LF UPJŠ, Košice Polysomnografický systém na registráciu životných funkcií	Prírodné vedy, Lekárske vedy, Humanitné vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium fyziky	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium elektronických meraní	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium leteckej a priemyselnej senzoriky	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium elektronických obvodov	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium tech. normalizácie a bezpečnosti práce	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium leteckej elektrotechniky a kybernetiky	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium aplikovanej magnetometrie	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium mech. Skúšok materiálov	Technické vedy

Situačná analýza mesta Košice – Príloha A
Aktualizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice na obdobie 2008-2015

Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium metalografie	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium merania neelektrických veličín	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium palubných meracích prístrojov	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium palubných sekundárnych zdrojov	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium elektroenergetických systémov	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium RV + RTV radiovybavenie	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium – ZBROJ	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium riadenia	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium L – 39	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium MIG – 21	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium motor R – 13	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium – hala konštrukcie lietadiel	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Lab. – hala systémov pozem. zab. leteckej techniky	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium stavby bezpilotných prieskum. prostr.	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium stavby zemín a stavebných hmôt	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium motorových palív a mazadiel	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Laboratórium opráv lietadiel	Technické vedy
Letecká fakulta, TU Košice	Košice-Džungľa	Aerodynamický tunel	Technické vedy

Zdroj: www.veda-technika.sk.

7.9 SWOT analýza oblasti Školstvo

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kvalitná odborná zdatnosť študentov - záujem o podporu špeciálneho školstva - záujem o mimoškolské aktivity - úspešní študenti v medzinárodnej konfrontácii (olymp.) - existencia všetkých typov škôl (štátne, súkromné, cirkevné) - existencia predškolských zariadení (a ich široké zameranie) - možnosť výberu podľa kvality - možnosť výberu z rôznych typov vysokoškolského vzdelania 	<ul style="list-style-type: none"> - zlý technický stav - nedostatočná vybavenosť škôl - nadmerný počet škôl (najmä gymnázií, čiastočne aj predškolské zar.) - nedôsledná implementácia štandardov pri stredných školách - nedostatočná materiálna vybavenosť výskumných inštitúcií - nedostatočná informovanosť o vede (malý záujem médií) - slabá motivácia (najmä finančná)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - zosúladenie ponuky s dopytom po pracovnej sile - vytvorenie platformy na lepšiu komunikáciu medzi školami rôzneho typu a stupňa - zosúladenie činností odborných inštitúcií so školami v otázke detí so špeciálnymi potrebami - zlepšenie spolupráce medzi výskumnou základňou a súkromným sektorom - zlepšenie informovanosti o aktivitách/úspechoch cez mestskú webstránku - podpora kreativity a súťaživosti - debarierizácia škôl 	<ul style="list-style-type: none"> - zhoršujúca sa fyzická zdatnosť detí, vrátane zdravotného stavu - klesajúci záujem o SOU (nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily, strata tradičných remesiel) - klesajúci trend demografickej krivky - nárast počtu detí so špeciálnymi potrebami - nedostatok kvalifikovaných pedagogických pracovníkov v oblasti jazykov a IKT - deti málo čítajú

7.10 Identifikované problémy oblasti Školstvo

- Zlý technický stav a vybavenosť školskej infraštruktúry
- Nedostatočná kvalita výchovno-vzdelávacieho procesu z pohľadu zvyšovania kreativity
- Nepostačujúca kvalifikácia pracovnej sily a nedostatok kvalifikovaných absolventov v niektorých odvetviach
- Nerozvinuté celoživotné vzdelávanie
- Nedostatočne využitý potenciál pre rozvoj vedy a výskumu

8 Sociálna oblasť

V súčasnosti zabezpečovanie sociálnej pomoci a v rámci nej sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately náleží do kompetencie viacerých subjektov. Rovnakým podielom sa kompetencie delia medzi štátne, samosprávne a mimovládne organizácie. V oblasti

- **sociálnej pomoci rodinám s deťmi** pôsobia predovšetkým štátne orgány - Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Košiciach a ním zriadené rozpočtové organizácie (DeD), orgány miestnej samosprávy (Mesto Košice a mestské časti),
- **sociálnych služieb** poskytovaných seniorom a občanom s ŤZP – KSK, Mesto Košice a mestské časti a ich rozpočtové organizácie,
- **pričom sa v oboch spomínaných oblastiach angažujú mimovládne organizácie** (napr. Červený kríž, ADCH a pod.) (www.kosice.regionet.sk , www.kosice.sk ÚPSVaR KE, ADCH...)

Za jedno z pozitív v meste Košice je možné považovať práve pôsobenie mimovládnych organizácií, ktorých činnosť (okrem KSK) podporuje aj Mesto Košice, v niektorých prípadoch i finančne, a to na základe zmlúv na zabezpečovanie potrebných sociálnych služieb akou je napr. opatrovateľská a prepravná služba (zoznam mestom podporovaných subjektov v prílohe – hypertextový odkaz v digitálnej podobe)

Uvedené subjekty sa venujú početným cieľovým skupinám, ktoré popisujeme a analyzujeme formou vybraných ukazovateľov v tabuľkách a grafoch. V ich rámci predstavujeme mimoriadne početné skupiny obyvateľov Košíc, akými sú poberatelia DHN, štátnych dávok poskytovaných rodinám s deťmi (PND a príspevok pri narodení dieťaťa) a poberatelia dôchodkov, ale aj skupinu detí odkázaných na náhradnú rodinnú starostlivosť, starostlivosť poskytovanú v zariadeniach SPO a rodiny v trvalej starostlivosti orgánu SPO.

Rovnako vyvíjajú aktivity vo vzťahu k občanom, odkázaným na sociálnu pomoc z iných dôvodov ako je vek a zdravotný stav (predstavujú ich napr. bezdomovci, závislí, občania po prepustení z VTOS, obeť násilných trestných činov a pod.)

Z analýz v tabuľkách a grafoch možno vyvodit' v hodnotenej oblasti pre Mesto Košice charakteristické trendy ich dopady a potreby (uvádzame ich v závere kapitoly na str.)

* **poznámka** – v tejto časti sa nevenujeme osobitne problematike Rómskych obyvateľov mesta z dôvodu, že pre túto skupinu má mesto spracované osobitné koncepcie rozvoja, ako aj z dôvodu, že v štatistických ukazovateľoch - napr. o poberateľoch DHN, PND a pod. - sa nevykazujú počty podľa národnosti.

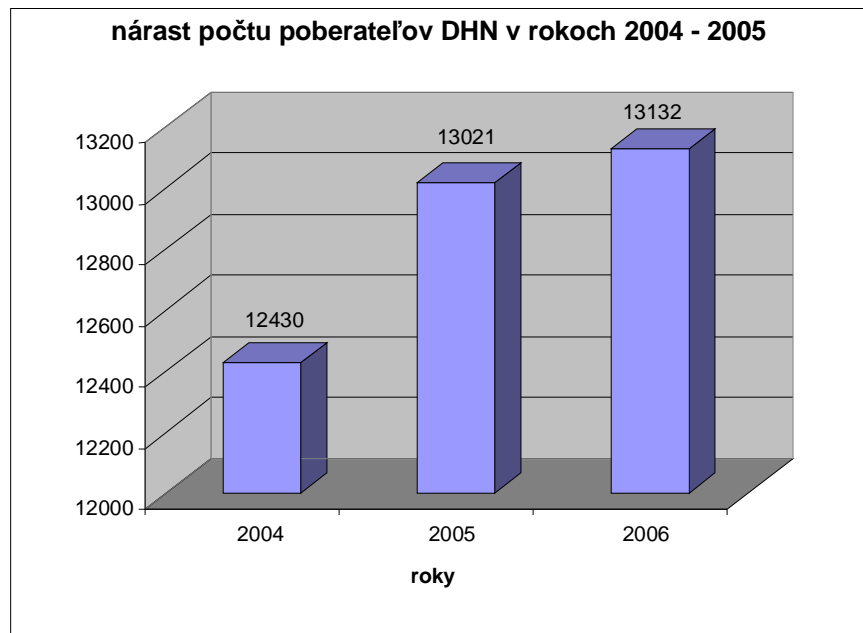
8.1 Vybrané ukazovatele

8.1.1 Sociálna pomoc poskytovaná rodinám s deťmi

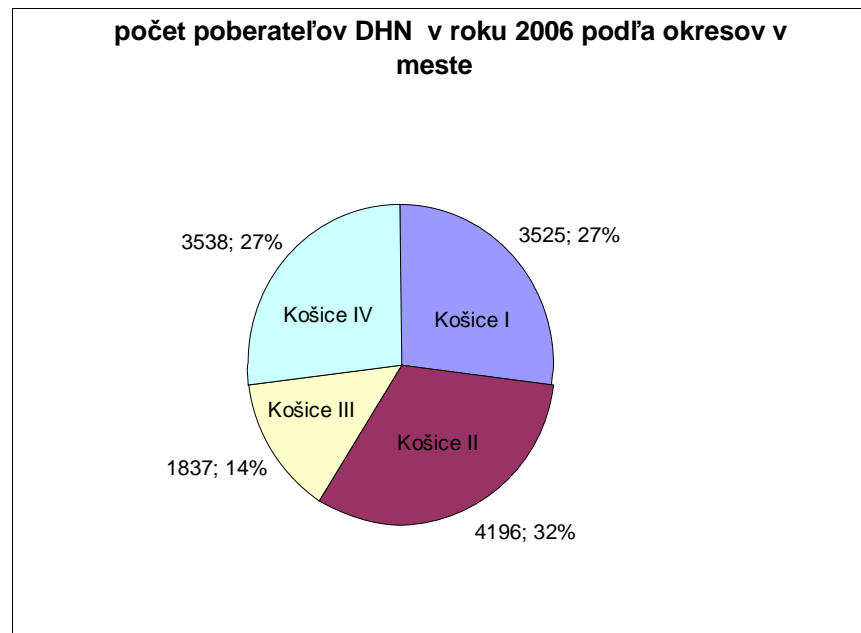
Tabuľka 80: INFORMÁCIE O POBERATEĽOCH DHN

Ukazovateľ		2004		2005		2006		2007 (1 - 9)	
		12/2004	kumulatív	12/2005	kumulatív	12/2006	kumulatív	9/2007	kumulatív
Počet poberateľov DHN spolu za Mesto Košice		9250	12430	8585	13021	9129	13132	8194	11219
Z toho	Košice I	2438	3235	2311	3442	2478	3525	2196	2991
	Košice II	3013	4054	2668	4093	2918	4196	2665	3642
	Košice III	1310	1906	1250	2013	1199	1873	1036	1501
	Košice IV	2489	3235	2356	3473	2534	3538	2297	3085

Graf 25: počet poberateľov DHN v meste Košice podľa rokov

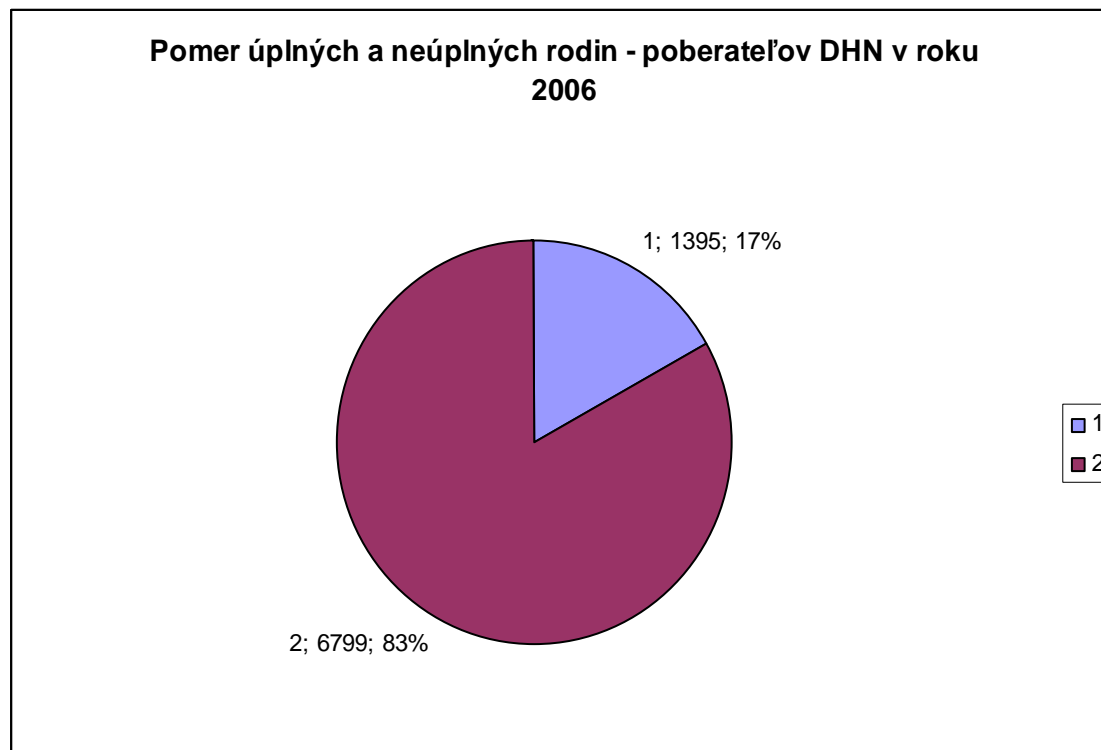

Graf 24: počet poberateľov DHN podľa okresov

Tabuľka 81:

Ukazovateľ		12/2004	12/2005	12/2006	9/2007
Počet poberateľov DHN spolu za Mesto Košice		9250	8585	9129	8194
Z toho	Úplné rodiny	1781	1623	1654	1395
	Neúplné rodiny	7469	6962	7475	6799

Graf 26: pomer poberateľov DHN – úplné a neúplné rodiny

Sociálnu pomoc rodinám s deťmi poskytuje v prevažnej miere Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Košiciach, ktorý je zákonom stanoveným orgánom sociálnoprávnej ochrany.

Formy pomoci rodinám s deťmi sa obmedzujú na **finančnú pomoc pre rodiny** (teda riešenie hmotnej núdze, náhradné výživné, prídavky na deti a pod.) a **sociálnoprávnu ochranu a prevenciu** (poradenstvo, náhradná rodinná starostlivosť, starostlivosť v zariadeniach na výkon SPO a pod.), ktorá je poskytovaná rodinám a v ich rámci predovšetkým nezaopatreným deťom.

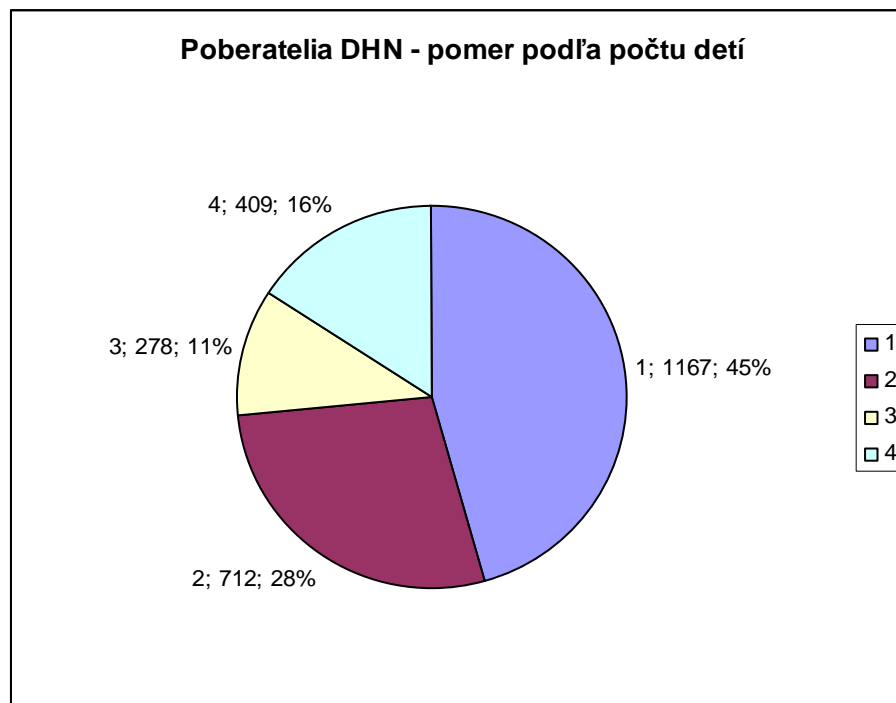
Osobitnou formou pomoci rodinám sú sociálne služby, ktoré rozoberáme podrobne v ďalšej časti tejto kapitoly.

*poznámka - všetky číselné údaje uvádzané v tabuľkách časti sociálna pomoc poskytovaná rodinám s deťmi poskytol ÚPSVaR v Košiciach

1 – úplné rodiny 2 – neúplné rodiny

Tabuľka 82:

Ukazovateľ		12/2004	12/2005	12/2006	9/2007
Počet poberateľov DHN spolu za Mesto Košice		9250	8585	9129	8194
Z toho	rodina s dieťaťom	1344	1260	1167	1041
	s dvoma deťmi	901	745	712	595
	s tromi deťmi	350	292	278	256
	4 a viac detí	533	439	409	356

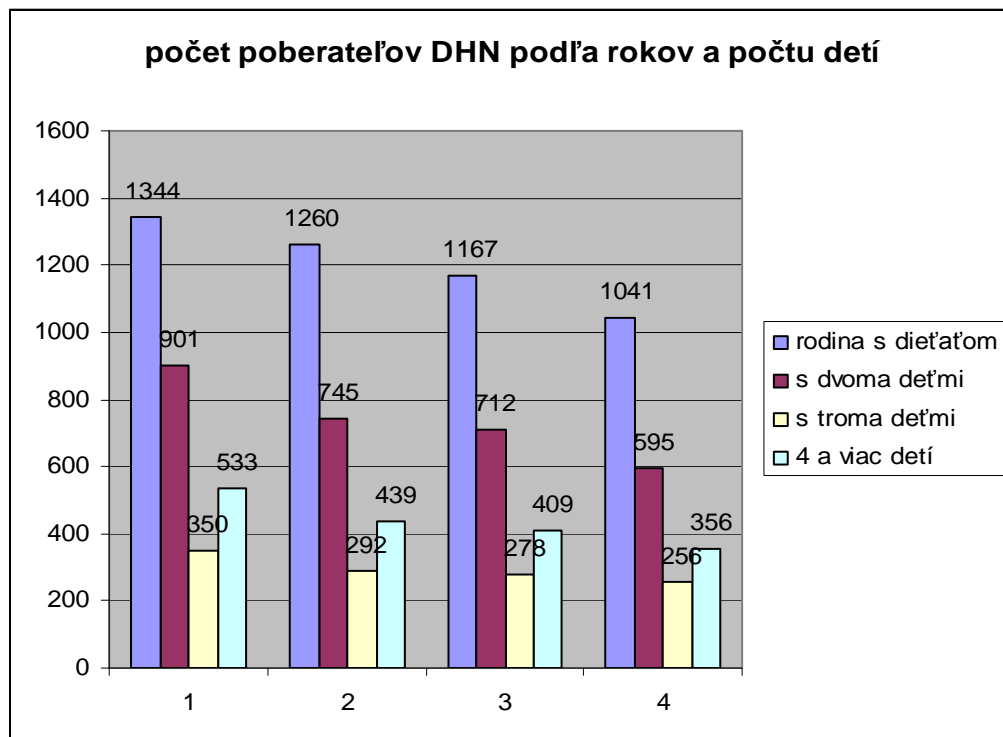

Graf 27: počet poberateľov DHN v roku 2006 podľa počtu detí

Jedným z najcharakteristickejších a najdostupnejších údajov vypovedajúcich o finančnej situácii rodiny je počet poberateľov dávok hmotnej núdze (DHN). **Stúpajúce trendy v počtoch rodín odkázaných na finančnú pomoc štátu** naznačujú aj údaje v tabuľkách za roky 2004 – 2006 (údaje za rok 2007 sú neúplné za obdobie mesiacov január 2007 – september 2007).

Je potrebné ale zdôrazniť, že uvedené ukazovatele mapujú výlučne stav rodín, ktoré sa ocitli v hmotnej núdzi, z čoho však **nemožno vyvodit', že pod hranicou životného minima žije v meste iba toľko rodín koľko poberá DHN.** Legislatívne nastavené hranice životného minima nie sú totiž totožné s hmotnou núdzou. To znamená, že dávkou hmotnej núdze sa nedopĺňa príjem rodiny až do životného minima a teda, že **rodín, žijúcich z príjmov nižších ako je životné minimum je nepomerne viac.** Samozrejme, že z týchto úvah nie je možné vylúčiť ani tie **rodiny, ktoré o DHN nepožiadali, resp. na jej priznanie nespĺnili podmienky z iných ako finančných dôvodov.**

1 – rodina s dieťaťom, 2 – s dvoma deťmi, 3 – s tromi deťmi, 4 – 4 a viac detí

Graf 28: počet poberateľov DHN podľa rokov a počtu detí

Situačiu v stave a podpore mladej rodiny veľmi jednoznačne naznačujú údaje UPSVaR v Košiciach, z ktorých vyplýva, že práve **mladé rodiny s jedným dieťaťom sú ekonomicky najslabšie**. Uvedený jav predznačuje aj **zvýšené riziko budúcej nestability mladej rodiny so zlým finančným zázemím**. Tento náš predpoklad potvrdzujú aj rastúce trendy v rozvodovosti (v kapitole demografia) a zvyšovanie počtu rodín v starostlivosti orgánu SPO, ako aj fakty z oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti, ktoré ďalej uvádzame. **Podobný stav ekonomickej situácie rodiny s jedným dieťaťom (mladej začínajúcej rodiny) konštatuje aj MPSVaR v celoslovenskom rozmere, keď v rámci SR sa takého rodiny podieľajú na pomere poberateľov DHN až 40,2 %** (údaj je prevzatý zo Správy o sociálnej situácii za rok 2006).

Prioritná oblasť - Vybrané ukazovatele poukazujú na potrebu zvýšenej iniciatívy mesta v oblasti podpory mladým rodinám (napr. pomoc v riešení bytovej otázky, pôžičky pre mladé rodiny, návrat k výchove k manželstvu a rodičovstvu a pod.)

1 – 2004, 2 -2005, 3 – 2006, 4 30. 9. 2007

Tabuľka 83:

Ukazovateľ	2004	2005	2006
Počet poberateľov DHN	12430	13021	13132
Odhad počtu osôb žijúcich z DHN	37787	39584	39790
Počet obyvateľov	235 006	234 871	234 596
% osôb žijúcich z DHN z celkového počtu obyvateľov	16,08	16,85 %	16,96 %
Počet obyvateľov vo veku od 0 – 60 r.	200080	199104	Nezistený údaj
% osôb žijúcich z DHN z počtu obyvateľov vo veku od 0 – 60 r.	18,88 %	19,88 %	Nezistený údaj

* Poznámka : vo výpočtoch sme nezohľadňovali poberateľov DHN - jednotlivcov starších ako 60 rokov, ktorým ÚPSVaR vypláca DNH (príspevok na bývanie)

Aj napriek skutočnosti, že počet obyvateľov v meste Košice sa v rokoch 2004 – 2006 (podľa demografických ukazovateľov) mierne znižoval), **absolútny počet poberateľov DHN narastal a zvyšovalo sa aj % osôb žijúcich z DHN**. Ešte výraznejší je tento trend v kategórii obyvateľov mesta vo veku od 0 – 60 rokov (t.z. v kategórii nezaopatrených detí a občanov v produktívnom veku). **Kvalifikovaný odhad osôb žijúcich z DHN v tejto vekovej kategórii v roku 2005 sa približuje až k 20 %.**

Zo správy o sociálnej situácii za rok 2006, ktorú zverejnilo Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny vyplynulo, že **v roku 2006 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi riešených priemerne mesačne 375 835 občanov, čo predstavovalo 7 % - ný podiel na celkovom počte obyvateľov Slovenska**. Z uvedeného vyplýva, že **situácia v meste Košice sa výrazne odlišuje oproti slovenským ukazovateľom, keď podľa kvalifikovaných odhadov je v systéme DHN takmer 17 % obyvateľov z celkového počtu obyvateľov mesta**. Predpokladáme, že táto situácia je výrazným dielom ovplyvnená aj vysokou koncentráciou obyvateľov mesta bez kvalifikácie. Vyslovený predpoklad dokazujú najmä ukazovatele o poberateľoch DHN v jednotlivých okresoch mesta, keď ich najvyšší počet je **v okrese Košice II, na území ktorého sa nachádza sídlisko Luník IX**.

V roku 2006 nadobudol účinnosť Zákon o náhradnom výživnom. Využívanie inštitútu náhradného výživného a **nárast počtu detí, pre ktoré ÚPSVaR v Košiciach realizuje túto formu finančnej podpory**, podobne ako **podiel neúplných rodín na poberateľoch DHN v meste** a narastajúce počty rozvodov naznačujú, že je potrebné zo strany mesta **vytvárať podmienky pre pomoc a podporu rodine a hľadať nové riešenia vedúce k zodpovednému rodičovstvu ale i zodpovednosti detí voči rodičom** – čo by malo byť ďalšou **prioritnou oblasťou** pri tvorbe strategických a rozvojových dokumentov

Tabuľka 84: NÁHRADNÉ VÝŽIVNÉ

Ukazovateľ		12/2004/kumul.	12/2005/kumul.	12/2006	9/2007
Počet poberateľov náhradného výživného spolu za mesto		342	216	298	338
Z toho	Košice I	92	59	74	73
	Košice II	123	78	125	152
	Košice III	31	19	33	37
	Košice IV	96	60	66	76
Počet detí, na ktoré ÚPSVaR vypláca náhradné výživné spolu za mesto		X	X	397	431
Z toho	Košice I	X	X	115	105
	Košice II	X	X	125	152
	Košice III	X	X	47	52
	Košice IV	X	X	110	122

Pozn.: Rok 2004, 2005 – nebolo „náhradné výživné“, ale dávka nahrádzajúca výživné, v štatistikách sa nesledovali počty detí, na ktoré bola vyplácaná; sledovali sa však kumulatívne. Rok 2006, 2007 – v štatistikách sa nesledujú kumulatívy

Tabuľka 85: NÁHRADNÁ RODINNÁ STAROSTLIVOSŤ

Ukazovateľ		2004	2005	2006
Počet detí v NRS spolu za mesto		239	247	263
Z toho	Košice I	67	64	79
	Košice II	117	133	132
	Košice III	15	15	14
	Košice IV	40	35	38

Tabuľka 86: SOCIÁLNOPRÁVNÁ OCHRANA

Ukazovateľ		2004	2005	2006
Počet detí v zariadeniach SPO spolu za mesta		455	455	423
Z toho	Košice I	110	96	75
	Košice II	212	214	200
	Košice III	64	42	49
	Košice IV	69	103	99

Tabuľka 87:

Ukazovateľ		2004	2005	2006
Počet rodín s deťmi v starostlivosti orgánu pre výkon SPO spolu za mesto		9561	9861	10006
Z toho	Košice I	2875	2808	2933
	Košice II	3199	3143	3360
	Košice III	679	578	556
	Košice IV	2808	3332	3157

Údaje o príspevku pri narodení dieťaťa, ktorý vypláca ÚPSVaR pre každé narodené dieťa a prídavkoch na deti uvádzame bez komentára, ako **informácie o stave mesta dokresľujúce demografické ukazovatele** o počte narodených detí a priemernom počte detí v rodine.

Tabuľka 88: PRÍSPEVOK PRI NARODENÍ DIEŤAŤA

Ukazovateľ	2004	2005	2006	2007 (01 – 09)
Počet vyplatených príspevkov za Mesto Košice v roku	2343	2298	2107	1829

* údaj je totožný z počtom narodených detí v meste a dokazuje znižovanie počtu narodených detí

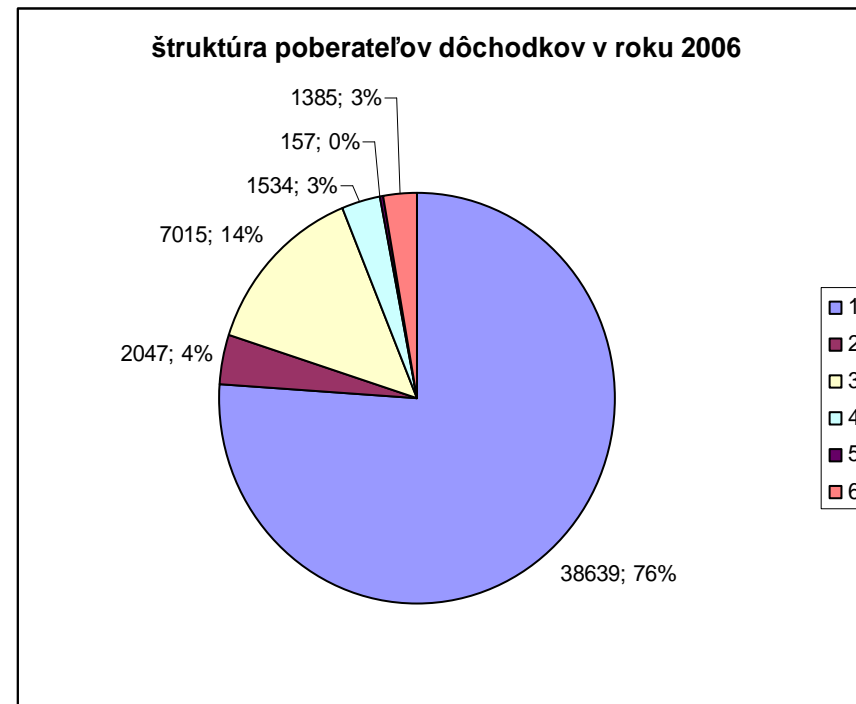
Tabuľka 89: PRÍDAVKY NA DETI

Ukazovateľ	12/2004	12/2005	12/2006	9/2007
Počet poberateľov PND spolu za Mesto Košice v mesiaci	34386	33724	33390	33332
Z toho	Košice I	10224	10096	10098
	Košice II	12306	11993	11847
	Košice III	4511	4382	4229
	Košice IV	7345	7253	7216
Počet detí, na ktoré sa vypláca PND spolu za mesto Košice v mesiaci	56636	55385	54458	54556
Z toho	Košice I	17176	16933	16803
	Košice II	21081	20372	19891
	Košice III	6842	6632	6404
	Košice IV	11537	11448	11360

8.1.2 Údaje o kategóriách a poberateľoch dôchodkov

Tabuľka 90: Prehľad dôchodkov

DRUH DÔCHODKU	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007 (k 30. 9)
Starobný dôchodok	38640	38639	39199
Predčasný starobný dôchodok	831	2047	1898
Invalidný dôchodok	6968	7015	7389
vdovský	1611	1534	1504
vdovecký	131	157	209
Sirotský	1452	1385	1337
Spolu	49633	50777	51536

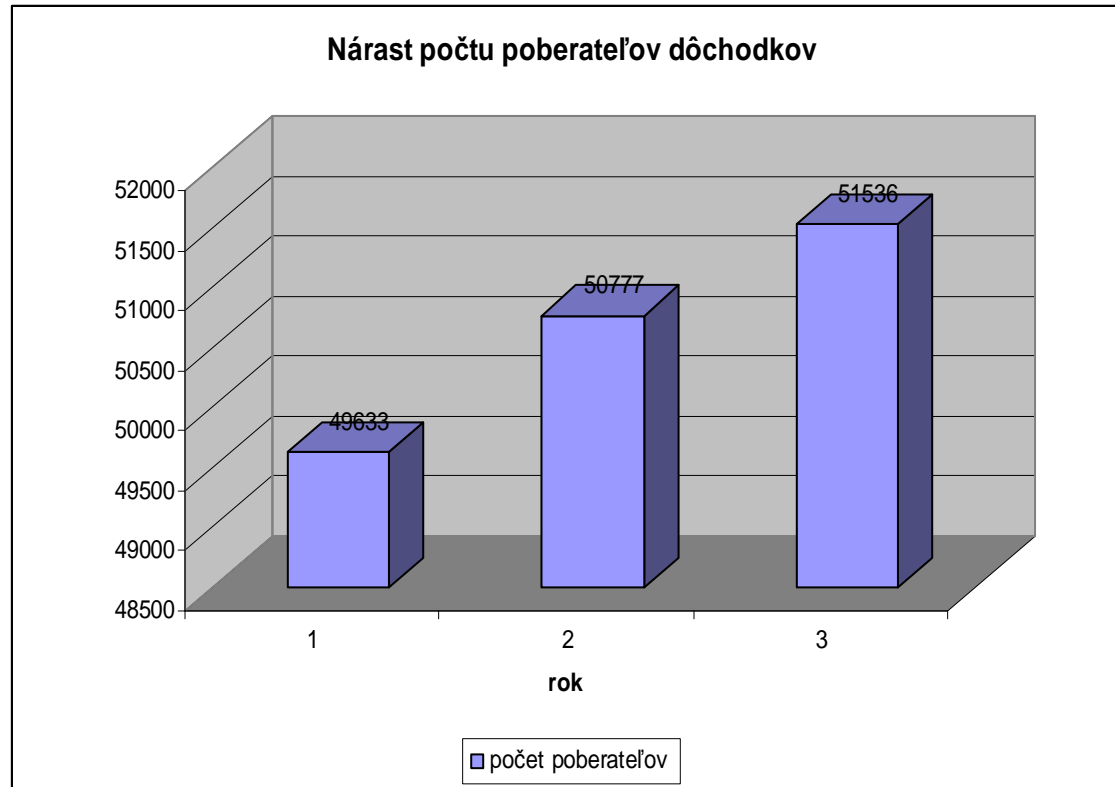

Graf 29: Štruktúra poberateľov dôchodkov

1 – starobný dôchodok, 2 – predčasný starobný dôchodok, 3 – invalidný dôchodok, 4 – vdovský dôchodok, 5 – vdovecký dôchodok, 6 – sirotský dôchodok

*poznámka - číselné údaje o kategóriách a počtoch poberateľov dôchodkov v rokoch 2004, 2005, 2006 a 2007 poskytli zamestnanci Pobočky Sociálnej poisťovne v meste Košice

Za obdobie rokov 2005 až 2007 počet poberateľov dôchodkov postupne narastal. **Najväčší nárast v absolútnych číslach (až o 1067 poberateľov), ale i percentuálne (o 56,2 %) nastal v kategórii poberateľov predčasných starobných dôchodkov.**

Graf 30: nárast počtu poberateľov ID v rokoch 2005, 2006, 2007(údaj za r. 2007 k 30.9)

pri zamestnávaní tejto skupiny obyvateľov mesta, a to najmä z dôvodu zvýšeného rizika ich budúcej finančnej insolventnosti (schopnosť platiť nájomné, úhrady za sociálne služby a pod.) v dobe po splnení nároku na starobný dôchodok, ale najmä v prípade ich odkázanosti na pomoc formou sociálnych služieb pre seniorov.

Tento trend bol s najväčšou pravdepodobnosťou spôsobený znižovaním stavu zamestnancov najväčších zamestnávateľov v meste z radov zamestnancov, ktorí splnili nárok na priznanie predčasného starobného dôchodku – to znamená, že nespĺňali podmienku veku na priznanie riadneho starobného dôchodku, ale odpracovali viac ako 10 rokov a ich vypočítaný dôchodok bol vyšší ako 1.2 násobku životného minima.

Po nadobudnutí účinnosti novely zákona o sociálnom poistení, **bude tento trend (po predpokladanom prudkom náraste) zastavený, čo sa môže negatívne odraziť v náraste počtu nezamestnaných v kategórii nad 50 rokov.**

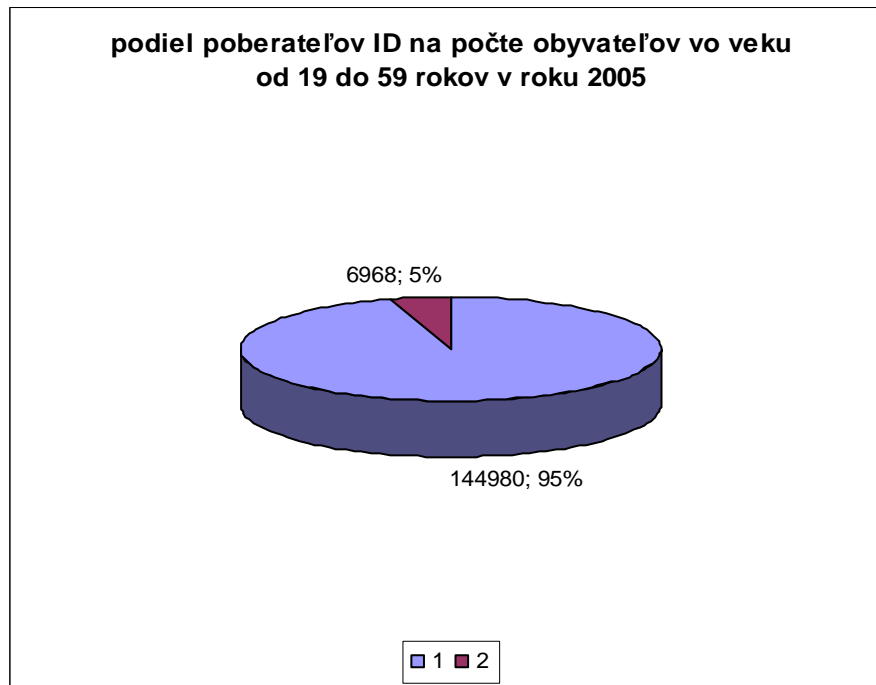
Naznačená skutočnosť môže mať nepriaznivé dopady aj na výšku dôchodkov budúcich starodôchodcov (ktorí prišli o zamestnanie v preddôchodkovom veku), a teda i na ich životnú úroveň. V prípade, že trendy znižovania počtu zamestnancov z kategórie osôb nad 45 - 50 rokov veku nebudú, po nadobudnutí účinnosti novely zákona o sociálnom poistení zastavené, alebo aspoň spomalené.

1 – 2005, 2 – 2006, 3 – 2007(stav k 30. 9. 2007)

Tabuľka 91: Podiel poberateľov invalidných dôchodkov z počtu obyvateľov mesta vo veku od 19 do 59 rokov

ROK	2004	2005	2006
Počet obyvateľov od 19 - 59 rokov	144434	144980	nezistený údaj
Počet poberateľov ID	nezistený údaj	6968	7015

1 - počet obyvateľov mesta vo veku od 19 – 59 rokov
 2 - poberateľov ID

Graf 31: Podiel poberateľov ID

Ak vezmeme do úvahy skutočnosť, že počet obyvateľov v meste sa znižuje a na druhej strane sa zvyšuje počet poberateľov ID, môžeme konštatovať skutočnosť, že sa zvyšuje podiel invalidných osôb z celkového počtu obyvateľov mesta. Tento fakt, je dôležité si uvedomiť najmä z dôvodu reálnej potreby nárastu sociálnych služieb, ale najmä iných komunálnych služieb, ktoré môžu odbremeniť obyvateľov mesta v zabezpečovaní bežných činností a domácich prác. Súčasne je dôležité, aby tieto služby boli finančne dostupné všetkým obyvateľom mesta.

Rozvoj a finančná dostupnosť komunálnych služieb (napr. holičstvo, kaderníctvo, pedikúra, manikúra, upratovanie a pod), by sa mali stať jednou z **prioritných oblastí rozvoja**.

Tabuľka 92: **Počty vyplácaných dôchodkov, poberatelia Dôchodkov, priemerné výšky dôchodkov**
(podľa okresov Košického kraja, vrátane okresov Košice I – IV)

SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE

Dôchodkové zabezpečenie k 31. 12. 2006

Ukazovateľ	Kraj spolu	v tom okres										
		Gelnica	Košice I	Košice II	Košice III	Košice IV	Košice-okolie	Michalovce	Rožňava	Sobrance	Spišská N. Ves	Trebišov
Počet vyplácaných dôchodkov	206 051	8 967	25 990	21 318	4 908	8 101	29 235	30 030	17 269	8 030	23 425	28 780
z toho:												
starobný	121 770	5 199	17 016	14 091	2 523	5 009	17 436	16 993	10 122	4 666	13 137	15 578
invalidný ¹⁾	15 509	733	1 495	1 328	552	666	1 841	2 538	936	612	2 604	2 204
čiastočne invalidný	12 554	697	1 014	986	522	452	1 473	2 167	853	532	1 832	2 026
vdovský	43 144	1 874	5 030	3 447	785	1 273	6 519	6 583	4 173	1 932	4 483	7 045
vdovecký	1 814	70	232	190	46	51	297	278	143	62	215	230
sirotský	4 807	207	477	551	189	168	706	622	354	129	669	735
sociálny	538	16	34	16	8	15	64	137	49	24	29	146
Počet dôchodcov, ktorým sa vypláca dôchodok	169 269	7 333	21 414	18 240	4 316	6 991	23 498	24 368	13 834	6 317	19 526	23 432
z toho:												
starobný	86 006	3 608	12 524	11 098	1 959	3 974	11 833	11 488	6 747	2 996	9 392	10 367
invalidný ¹⁾	14 921	706	1 444	1 284	536	627	1 777	2 439	912	584	2 489	2 123
čiastočne invalidný	12 244	686	995	961	513	431	1 429	2 116	828	517	1 806	1 962
vdovský	7 712	297	627	507	217	192	1 005	1 143	846	270	740	1 868
vdovecký	484	13	59	54	22	22	74	56	35	11	59	59
sirotský	4 807	207	477	551	189	168	706	622	354	129	669	735
sociálny	538	16	34	16	8	15	64	137	49	24	29	146
Priemerná mesačná výška vyplácaných sólo dôchodkov v Sk	7 809	7 565	8 521	8 502	7 803	8 406	7 698	7 550	7 728	7 387	7 735	7 120
z toho:												
starobný	8 298	8 030	8 845	8 936	8 740	8 835	8 059	7 990	8 099	7 661	8 314	7 668
invalidný ¹⁾	7 542	7 474	7 615	7 700	7 908	7 690	7 303	7 604	7 375	7 420	7 651	7 386
čiastočne invalidný	4 252	4 331	4 350	4 344	4 273	4 362	4 251	4 209	4 513	4 148	4 237	4 080
vdovský	5 259	5 441	5 524	5 386	5 383	5 516	5 166	5 096	5 525	4 983	5 431	5 068
vdovecký	3 553	3 081	3 885	3 577	4 015	4 146	3 492	3 425	3 627	3 441	3 363	3 274
sirotský	2 952	2 764	3 118	3 062	3 141	3 168	2 871	2 941	2 992	3 109	2 914	2 791
sociálny	4 868	5 067	4 840	5 039	4 720	4 856	5 052	4 793	4 913	4 985	4 708	4 829

¹⁾ vrátane invalidných z mladosti (dôchodok hradený štátom)

Zdroj: Sociálna poisťovňa a Štatistický úrad SR, KS v Košiciach.

Tabuľka 93: **Vzťah priemernej výšky starobného dôchodku k priemernej mesačnej mzde v hospodárstve SR**

Rok	Priemerná výška starobného dôchodku	Priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR brutto	Percentuálny podiel priem. výšky starobného dôchodku na priemernej mzde
1991	2 025,00	3 770,00	53,71
1992	2 199,00	4 543,00	48,40
1993	2 532,00	5 379,00	47,07
1994	3 049,00	6 294,00	48,44
1995	3 320,00	7 195,00	46,14
1996	3 727,00	8 154,00	45,71
1997	4 124,00	9 226,00	44,70
1998	4 490,00	10 003,00	44,89
1999	4 878,00	10 728,00	45,47
2000	5 382,00	11 430,00	47,09
2001	5 782,00	12 365,00	46,76
2002	6 105,00	13 511,00	45,19
2003	6 503,00	14 365,00	45,27
2004	7 043,00	15 825,00	44,51
2005	7 713,00	17 274,00	44,65

Zdroj: www.socpoist.sk.

Z hľadiska vývoja životnej situácie dôchodcov je **znepokojivý trend výrazného poklesu** percentuálneho podielu priemernej výšky starobného dôchodku na priemernej mzde.

8.1.3 Údaje o občanoch, ktorí sa ocitli v sociálnej núdzi z iných dôvodov ako je vek a zdravotný stav

Samostatnou cieľovou skupinou, odkázanou na niektorú z foriem sociálnej pomoci, sú občania, ktorí sa ocitli v sociálnej núdzi z iných dôvodov ako je vek a zdravotný stav. V rámci tejto skupiny občanov sme zamerali pozornosť predovšetkým na **občanov bez domova a obyvateľov mesta prepustených z výkonu trestu odňatia slobody**. Zodpovednosť za poskytovanie sociálnej pomoci tejto cieľovej skupine sa delí medzi ÚPSVaR SR v Košiciach (najmä hmotné zabezpečenie formou DHN a resocializačného príspevku), Mesto Košice (pomoc pri zabezpečovaní bývania, dočasného ubytovania v útulkoch alebo prístrešia) a mimovládne organizácie, ktoré s podporou mesta a samosprávneho kraja zriaďujú a prevádzkujú útulky pre bezdomovcov.

Kapacitu a zriaďovateľov útulkov a resocializačných stredísk ako pobytových zariadení pre túto cieľovú skupinu v roku 2007 bližšie popisujeme v časti „Poskytované sociálne služby“ a „Zabezpečovanie sociálnoprávnej ochrany“.

Podľa odhadov mimovládnych organizácií žije toho času na území mesta cca 700 - 900 občanov bez domova. S ohľadom na skutočnosť, že neexistujú žiadne oficiálne štatistiky o tejto skupine občanov (a to ani na území SR), v organizovaní sociálnej pomoci pre nich, vychádzame výlučne z týchto odhadov, a tiež aj z predpokladu, že počet bezdomovcov v meste v zimných mesiacoch ešte narastá. Z toho dôvodu od roku 2005 Mesto Košice vytvára materiálne a technické podmienky pre krízové ubytovanie ľudí bez domova v zimných mesiacoch. **Reálna kapacita útulkov sa teda na území mesta, na čas potreby, zvyšuje o 100.**

I keď bližšie informácie o pobytových zariadeniach a v rámci nich aj o útulkoch, sú obsahom časti o sociálnych službách na tomto mieste porovnávame údaje o kapacite útulkov v meste v roku 2006 s kapacitami útulkov v kraji a v SR.

Tabuľka 94: Útulky bez krízového ubytovania (štatistické údaje z roku 2006 získané z MPSVaR SR)

	Počet obyvateľov	Miesta v útulkoch	% obyvateľov v rámci SR	% miest v útulkoch v rámci SR	% obyvateľov v rámci KSK	% miest v útulkoch v rámci KSK
SR	5 384 822	1203	100 %	100 %	-	-
KSK	770 508	198	14,3 %	16 %	100 %	100 %
Košice - mesto	235 006	80	4,36 %	6,65 %	30,5 %	40,9 %

Tabuľka 95: Útulky s krízovým ubytovaním (v zimnom období)

	Počet obyvateľov	Miesta v útulkoch	% obyvateľov v rámci SR	% miest v útulkoch v rámci SR	% obyvateľov v rámci KSK	% miest v útulkoch v rámci KSK
SR	5 384 822	1303	100 %	100 %	-	-
KSK	770 508	298	14,3 %	23%	100 %	100 %
Košice - mesto	235 006	180	4,36 %	14 %	30,5 %	60,4 %

Poznámka: S cieľom dodržania rovnomernosti rozdelenia sociálnej pomoci občanom bez domova, je vhodné, aby Mesto Košice podporovalo vytváranie podmienok pre prevádzku útulkov tak, aby podiel miest v útulkoch v meste z počtu miest v útulkoch v SR, sa približoval k podielu obyvateľov mesta z celového počtu obyvateľov SR. **V opačnom prípade sa Mesto Košice strane „lukratívnym“ práve pre túto skupinu obyvateľov** a súčasne nebude motivujúcim pre ostané mestá v SR k rozvoju starostlivosti o bezdomovcov.

V súvislosti s neprimeranými rozdielmi v číslach medzi odhadom počtu bezdomovcov a reálnymi kapacitami útulkov, je potrebné zdôrazniť, že **útulky by sa nemali stať náhradou za absenciu sociálneho bývania**, a teda **jednou z priorít mesta** by mal byť predovšetkým rozvoj sociálneho bývania, ktorý je jedným z rozhodujúcich prvkov komplexného riešenia situácie ľudí bez domova.

Tabuľka 96: OSOBY PREPUSTENÉ Z VÝKONU TRESTU ODŇATIA SLOBODY

	2004	2005	2006	2007
Počet osôb, ktorým bol vyplatený v roku resocializačný príspevok	0	údaj sa nesledoval v štatistikách	122	187
suma	0	údaj sa nesledoval v štatistikách	185 234,50	284 280

* poznámka – resocializačný príspevok sa vypláca od nadobudnutia účinnosti zákona 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane a kuratele, to znamená od 1. 9. 2005. V roku 2004 bola osobám prepusteným z VTOS vyplácaná DHN v prípadoch, že nemali iný príjem alebo ich príjem bol nepostačujúci.

Údaj o vyplatených resocializačných príspevkoch uvádzame z dôvodu, že ide o osoby prepustené z VTOS, ktoré nemali iný príjem, a teda je možné predpokladať, že budú naďalej odkázané na spoluprácu so sociálnymi pracovníkmi. Keďže od roku 1998 už nie je povinná spolupráca pre prepustených z VTOS s kurátorom, predpokladáme, že takýchto osôb bolo v sledovanom období viac, ale ich finančná situácia bola primeraná okolnostiam, prípadne ich rodina bola dostatočne finančne zabezpečená. Vyplatené príspevky však naznačujú, že počet prepustených odkázaných na pomoc napriek tomu narastá.

8.1.4 Poskytované sociálne služby v meste v roku 2007

(seniorom, občanom s ŤZP a občanom, ktorí sa ocitli v sociálnej núdzi z iných dôvodov ako je vek a zdravotný stav)

Sociálne služby sú špecializované činnosti na riešenie sociálnej núdze. Sú nimi predovšetkým opatrovateľská služba, organizovanie spoločného stravovania, prepravná služba, starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb a sociálna pôžička. Subjektami poskytujúcimi túto formu sociálnej intervencie na území mesta sú predovšetkým orgány miestnej samosprávy a mimovládne organizácie. Cieľom sociálnych služieb je pomoc pri prekonaní sociálnej núdze rodinám, seniorom, občanom s ŤZP, ale i občanom, ktorí sa ocitli v sociálnej núdzi z iných dôvodov ako je vek a zdravotný stav.

V predchádzajúcich častiach tejto kapitoly sme analyzovali situáciu rodiny, ale i štruktúru poberateľov dôchodkov, teda sociálnu situáciu vybranej skupiny osôb, pre ktorú sú sociálne služby určené. Účelom tejto časti je poskytnúť prehľad o stave, štruktúre a rozsahu najčastejšie využívanej a najpopulárnejšej forme sociálnej pomoci v meste Košice.

Tabuľka 97: POČET A KAPACITA POBYTOVÝCH ZARIADENÍ PODĽA ROKOV

	2004	2005	2006	2007
Počet zariadení sociálnych služieb v meste	28	26	25	25
Kapacita - celková	1644	1592	1614	1622

Tabuľka 98: V POBYTOVÝCH ZARIADENIACH (DD, DSS, ZOS, DOR, Útulky, – zriadené samosprávou KSK, Mesto Košice, Mestské časti)

		Počet zariadení	Celková kapacita	Počet žiadateľov	Počet prijatých		Vypočítaná doba čakania
					Rok 2006	Prvý polrok 2007	
Zariadenia pre seniorov	Domovy dôchodcov	1	190	283	24	18	9,5 rokov
	DDaDSS	2	553	732	180	81	1 rok a 1 mesiac
	ZOS	5	59	125	181	109	2 – 3 mesiace
	Spolu zariadenia pre seniorov	8	802	1140	385	208	
DSS		1	60	2	1	2	
Domovy pre osamelých rodičov		1	84	17	19	6	
útulky		0	0	0	0	0	

Tabuľka 99: POBYTOVÉ ZARIADENIA – ZRIADENÉ MVO

	Počet zariadení	Celková kapacita	Počet žiadateľov
DDaDSS – pre seniorov	1	87	82
ZOS	3	59	nezistený
DSS	2	235	nezistený
Chránené bývanie	1	20	nezistený
DOR	2	100	nezistený
útulok	3	104	nezistený
Rehabilitačné stredisko	3	53	nezistený

Tabuľka 100: TERÉNNÉ SOCIÁLNE SLUŽBY

typ sociálnej služby	SUBJEKTY SAMOSPRÁVY		NEŠTÁTNE SUBJEKTY (MVO)		SPOLU	
	počet subjektov	ukazovateľ	počet subjektov	ukazovateľ	počet subjektov	ukazovateľ
opatrovateľská služba (v hod.)	4	175 345	4	39 196	8	214 541
prepravná služba (v km)	0	0	2	33 000	2	33 000
Stravovanie pre dôchodcov (osoby)	14	530	0	0	14	530
Kluby dôchodcov (člen)	11	3 134	0	0	11	3 134

- **Poznámka** – Mesto Košice v rokoch 2006 a 2007 finančne podporilo činnosť všetkých MVO, ktoré poskytujú opatrovateľskú službu. Prostriedky na podporu týchto subjektov plánuje aj pre rok 2008. Podobne podporila jeden subjekt poskytujúci prepravnú službu, keďže mesto nemá vlastnú .

Údaje o počtoch žiadateľov v pobytových zariadeniach zriadených orgánmi miestnej samosprávy, ako aj vypočítané doby čakania zverejňujeme bez nároku na úplnosť, keďže jeden občan si môže podať žiadosť o priznanie sociálnej služby do viacerých zariadení a tiež má právo odmietnuť poskytovanie sociálnej služby, bez toho aby bol z poradovníka čakaťelov vyradený.

V oblasti sociálnych služieb sme sa sústredili predovšetkým na zber kvantitatívnych ukazovateľov. Ich interpretáciu - trendy, dopady a potreby uvádzame v záveroch kapitoly. **Kvalitatívne ukazovatele budú rozoberané samostatne v Konceptii rozvoja sociálnych služieb, ktorú musí mesto spracovať v súlade so zákonom o sociálnej pomoci ako samostatný rozvojový dokument.**

* **poznámka** – aktuálne číselné údaje v tabuľkách o sociálnych službách poskytli zamestnanci Ú KSK, MMK. Údaje za roky 2004 – 2007 o počte zariadení a kapacitách sme získali zo SŠU, pričom informácie SŠU uvádzame bez nároku na úplnosť, nakoľko mimovládne organizácie nemajú povinnosť nahlasovať zmenu v kapacitách zariadení priamo, ale iba prostredníctvom samosprávnych krajov, a to iba v prípadoch, že tie im priznajú príspevok na prevádzku.

8.1.5 Zabezpečovanie sociálnoprávnej ochrany na území mesta

Zabezpečovanie sociálnoprávnej ochrany je legislatívne upravené Zákonom 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane a kuratele. Táto forma sociálnej intervencie je poskytovaná predovšetkým rodinám a deťom. Ako sme už uviedli **orgánom sociálnoprávnej ochrany na území mesta Košice je Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Košiciach.** Okrem neho však **vybrané činnosti sociálnoprávnej ochrany vykonávajú aj obce – teda Mesto Košice a všetky mestské časti, ale aj iné akreditované subjekty** (neštátne subjekty).

V súlade so zákonom môžu štát, samosprávne orgány, alebo akreditované subjekty zriaďovať aj zariadenia na výkon sociálnoprávnej ochrany. Sú nimi – **detské domovy, detské domovy pre maloletých bez sprievodu, krízové strediská, resocializačné strediská.**

Tabuľka 101: SUBJEKTY vykonávajúcich činnosti SPO v meste podľa zriaďovateľa v roku 2007

	Štát		Samospráva		Akreditované subjekty		Spolu v meste	
počet	1		24		5		30	
Zariadenia na výkon SPO podľa zriaďovateľa								
	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita
Detské domovy	3	220	0	0	0	0	3	220
Krízové centrá	0	0	2	22	0	0	2	22
Resocializačné strediská	0	0	1	8	1	10	2	18

Tabuľka 102: ZARIADENIA NA VÝKON SPO podľa rokov

	2004		2005		2006		2007	
	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita	Počet	kapacita
Detské domovy	3	162	3	241	3	220	3	220
Krízové centrá	1	22	1	15	2	22	2	22
Resocializačné centrá	1	8	1	8	2	18	2	18

* **poznámka** – aktuálne číselné údaje v tabuľkách o zabezpečovaní poskytli zamestnanci Ú KSK, MMK. Údaje za roky 2004 – 2007 o počte zariadení a kapacitách sme získali zo SŠU, pričom informácie SŠU uvádzame bez nároku na úplnosť, nakoľko mimovládne organizácie nemajú povinnosť nahlasovať zmenu v kapacitách zariadení priamo, ale iba prostredníctvom samosprávnych krajov, a to iba v prípadoch, že tie im priznajú príspevok na prevádzku

8.2 Závery – trendy, dopady, Potreby

8.2.1 Trendy v oblasti hmotného zabezpečenia v období rokov 2005 - 2007

A) V OBLASTI SOCIÁLNEJ POMOCI RODINE S DEŤMI

- **Počet poberateľov DHN narastá** ako v absolútnych číslach, tak aj v pomere k počtu obyvateľov mesta.
- **Najviac poberateľov DHN je v okrese Košice II**, čo je dôsledkom vysokého podielu poberateľov dávok v hmotnej núdzi obyvateľmi Luníka IX (čo je paradoxné v porovnaní s výskytom najvyšších zárobkov a priemernej výšky dôchodkov tohto okresu).
- **Neúplnosť rodiny sa premieta do** jej ekonomickej situácie. Podiel poberateľov DHN - neúplných rodín je vysoký a v priebehu rokov 2004 – 2006 ich počet **narastal rýchlejšie ako u rodín úplných**.
- **Rodiny s jedným dieťaťom tvoria najväčšiu skupinu poberateľov DHN**, a to aj napriek skutočnosti, že ich počet sa mierne znižuje.

B) V OBLASTI DÔCHODKOVÉHO ZABEZPEČENIA, POMOCI SENIOROM A ŤZP OBČANOM

- **Počet poberateľov starobných dôchodkov má mierne stúpajúcu tendenciu**, čo súvisí s nárastom populácie po II. svet. vojne, ale i so zvyšovaním priemerného veku. Pritom najväčší nárast poberateľov sa zaznamenáva v okrese Košice III a IV, zatiaľ čo ich celkový počet je najvyšší v okrese Košice I.
- **Počet predčasných starobných dôchodkov zaznamenával prudký nárast**, súvisiaci s reštrukturalizáciou ekonomiky, organizačnými i politickými zmenami a v ich dôsledku aj legislatívnymi zmenami v danej oblasti.
- **Počet poberateľov invalidných dôchodcov je oproti predchádzajúcim kategóriám stabilný, s prvkami mierneho nárastu.**

- Počet poberateľov sirotských dôchodkov sa vyznačuje miernym poklesom, čo však súvisí nie s poklesom osirelých detí, ale so sprísnením podmienok pre priznanie sirotských dôchodkov v hodnotenom období (závislosť od poistenia rodičov).
- Priemerné výšky dôchodkov do značnej miery ovplyvňuje, a teda aj ich vnímanie „skresľuje“ skupina dôchodkov, ktoré sú občanom vyplácané v súbehu s iným, napr. s vdovským dôchodkom.
- Medzi jednotlivými okresmi sú v rámci Košíc diferencie, v niektorých prípadoch výraznejšie, pokiaľ ide o zastúpenie dôchodcov na celkovom počte obyvateľov, ale aj pokiaľ ide o výšky dôchodkov.

C) V OBLASTI POMOCI OBČANOM, KTORÍ SA OCITLI V SOCIÁLNEJ NÚDZI Z INÝCH DÔVODOV AKO JE VEK A ZDRAVOTNÝ STAV

- Narastajú počty bezdomovcov ale aj kapacity v útulkoch.
- V zimných mesiacoch sa zvyšuje v meste počet bezdomovcov o ľudí z iných okresov.
- Zvyšuje sa počet osôb prepustených z VTOS, ktorí sú odkázaní na pomoc a podporu štátu.

8.2.2 Trendy vo vzťahu k iným okresom a k údajom za Košický kraj a SR

A) V OBLASTI SOCIÁLNEJ POMOCI RODINE S DEŤMI

- Výrazne vyšší podiel obyvateľov mesta žijúcich z DHN (17 %), ako je celoslovenský podiel (7 %),
- Vyšší podiel rodín s jedným dieťaťom (45%) ako je celoslovenský podiel (40,2%) môže byť dôvodom na sťahovanie sa mladých rodín z mesta a následné zvyšovanie priemerného veku obyvateľov

B) V OBLASTI DÔCHODKOVÉHO ZABEZPEČENIA, POMOCI SENIOROM A ŤZP OBČANOM

- Počet dôchodcov, ktorým bol v r. 2006 vyplácaný akýkoľvek druh dôchodku predstavoval viac než jednu pätinu občanov Košíc, obdobne ako tomu bolo v podmienkach Košického kraja ako celku.
- Relatívne najvyšší podiel dôchodcov v rámci Košíc, ale aj v kraji, vykazoval v uvedenom roku okres Košice I. (temer tretinu obyvateľov okresu), a to pred okresom Sobrance (s vyše štvrtinovým podielom).
- Priemerné výška vyplácaných sólo dôchodkov bola najnižšia v okrese Košice III – 7 803 Sk, pričom ich úroveň bola tak pod celokrajským priemerom (v r. 2006 – činil 7 809) , ako aj pod priemerom celoslovenským (v r. 2006 - 7865 Sk). Naproti tomu sólo vyplácané dôchodky v okresoch Košice I (8 521 Sk) a Košice II (8 502) vysoko prevyšovali priemer, tak celokrajský ako aj celoslovenský.
- (Pri interpretácii týchto výsledkov je žiaduce zobrať do úvahy
 - počet dôchodcov, ktorí pracovali v rámci Košíc v náročných intelektuálnych povolaniach, ale aj v robotníckych profesiách, vrátane tzv. rizikových povolání, a tiež možnosť zvyšovania dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku, na základe prv platnej legislatívnej úpravy.
 - Tiež je potrebné prihliadať na to, že priemer nevypovedá o tzv. šírke „nožníc“ a dĺžke ich strán. Uvedené priemery preto len čiastočne odzrkadľujú situáciu dôchodcov Košíc .

- **V budúcom období možno predpokladať, že budú prichádzať do dôchodkového veku aj veľké skupiny občanov Košíc s veľmi malými, alebo so žiadnymi dôchodkami.** Pôjde najmä o drobných podnikateľov a živnostníkov z radov samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí odvádzali poisťné na dôchodkové zabezpečenie v minimálnej výške, alebo vôbec nie, podobne ako ďalší občania (napr. nezamestnaní, vrátane dlhodobo nezamestnaných, ale i občania pracujúci v zahraničí bez zapojenia do niektorej z foriem sociálneho poistenia). Tento trend sa už čiastočne prejavuje v okrese Košice III.
- C) V OBLASTI POMOCI OBČANOM, KTORÍ SA OCITLI V SOCIÁLNEJ NÚDZI Z INÝCH DÔVODOV AKO JE VEK A ZDRAVOTNÝ STAV**
- odhadovaný nárast počtu bezdomovcov ale i sťahovanie sa občanov bez domova do mesta a to nie iba v zimných mesiacoch,
 - vyššie kapacity v útulkoch v meste Košice, vzhľadom k počtu obyvateľov mesta ako je celoslovenský priemer. Ich ďalšie zvyšovanie v zimných mesiacoch,
 - zvyšuje sa počet osôb prepustených z VTOS, ktorí sú odkázaní na pomoc a podporu štátu

8.2.3 Dopady trendov a potreby

A) V OBLASTI SOCIÁLNEJ POMOCI RODINE S DEŤMI

- Pokračujúci nárast poberateľov DHN, ktorý de facto reprezentujú občanov mesta a ich deti žijúce v chudobe môže limitovať celkový rozvoj nielen tejto skupiny, ale aj mesta ako takého (nedostatok prostriedkov na zdravú výživu, vzdelanie, kultúrny rozvoj, nedostatok intelektuálnych podnetov, obmedzený rozvoj zručností, úskalia vývoja emocionálnej inteligencie – vplyv na pracovné zaradenie a spôsob života,).
- Oslabenie rodiny a jej väzieb, si vyžiada náhradu týchto väzieb profesionálnymi sociálnymi pracovníkmi s nárokmi na ich prácu - čo niekedy zvládla rodina sa presúva na profesionálnu inštitúciu.

B) V OBLASTI POMOCI SENIOROM A ŤZP OBČANOV

Zastúpenie dôchodcov v populácii, ale i priemerné výšky ich príjmov (pri pomerne vysokých sumách za nájomné a služby spojené s bývaním, za lieky a niektoré oblasti zdravotníckej starostlivosti) by mali vyústiť do adekvátnej odozvy

- v oblasti sociálnych vecí, ale i
- v zabezpečovaní možností pracovnej aktivity, ale i netradičných voľno časových aktivít dôchodcov,
- v ponuke cenovo prístupných tovarov a služieb, so zreteľom na špecifické potreby týchto občanov, pričom skupinu poberateľov dôchodkov by bolo žiaduce vnímať ako skupinu diferencovanú z hľadiska veku, zdravotného stavu, vzdelania, záujmov, či spôsobu života a solventnosti.
- pri rozvoji mesta je potrebné a jeho mestských častí zobrať do úvahy odlišnosti v hodnotenej oblasti aj medzi jednotlivými okresmi.
- V celkovom ponímaní zabezpečenia rozvoja vo vzťahu k seniorom a ŤZP občanom je potrebné vychádzať - najmä pri posudzovaní ich chudoby, resp. nechudoby - z toho, že táto sa nevníma v modernej Európe len z hľadiska príjmu, ale aj z hľadiska tzv. materiálnej deprivácie a ohrozením ňou. (Jej dimenziami sú najmä ekonomické ťažkosti, nedobrovoľné nevybavenie domácností predmetmi dlhodobej spotreby a problémy s bývaním – zdroj EU-SILC 2005/ŠU 2006)

C) V OBLASTI POMOCI OBČANOM, KTORÍ SA OCITLI V SOCIÁLNEJ NÚDZI Z INÝCH DÔVODOV AKO JE VEK A ZDRAVOTNÝ STAV

- dlhodobý tlak na rozširovanie kapacít v útulkoch má za následok znižovanie kvality sociálnej práce v týchto pobytových zariadeniach, ale i znižovanie motivácie mesta pre komplexné riešenie, akým je sociálne bývanie

- **absencia útulkov v okolitých obciach** je dôvodom zvyšovania počtu týchto občanov v meste. Z toho dôvodu je potrebné rokovať o komplexnosti riešenia tejto situácie na krajskej, ale i celoslovenskej úrovni tak, aby počet kapacít útulkov narastal rovnomerne.

8.2.4 Trendy v oblasti sociálnych služieb

(poskytovaných subjektami v meste seniorom, občanom s ŤZP a občanom, ktorí sa ocitli v sociálnej núdzi z iných dôvodov ako je vek a zdravotný stav)

KU KAPACITE ZARIADENÍ A ROZSAHU POSKYTOVANÝCH SLUŽIEB

- **Aj napriek skutočnosti, že za obdobie rokov 2004 – 2007 klesol počet pobytových zariadení o 3, celková kapacita sa znížila iba o 22 miest,** pričom v roku 2005 sa táto prechodne (pravdepodobne z dôvodu rekonštrukcie DDaDSS na Južnej triede) znížila o 52 miest. Tento vývoj však nie je možné považovať za pozitívny. Naznačuje preferovanie ekonomických hľadísk na úkor kvalitatívnych zmien (nižší počet zariadení s vyššou kapacitou),
- V Košiciach poskytuje pobytové služby seniorom celkom 12 zariadení, z čoho 4 sú zriadené mimovládnyimi organizáciami (MVO). **Celková kapacita zariadení sociálnych služieb pre seniorov je 948 miest, pričom 146 miest, t.j. 15,4 % je prevádzkovaných neštátnymi subjektami.** MVO poskytujú sociálne služby prevažne v nízkokapacitných zariadeniach, akými sú najmä **zariadenia opatrovateľskej služby. Z celkovej kapacity ZOS (118 miest) prevádzkujú v meste MVO až 50 %, čo je 59 lôžok.**
- Zariadenia sociálnych služieb s celoročným pobytom pre seniorov, ktoré predstavujú **Domovy dôchodcov a viacúčelové DDaDSS sú v prevažnej miere zriadené samosprávnymi orgánmi.** Celková kapacita týchto zariadení je 830 lôžok, z toho 87 miest, teda 10,5 % prevádzkuje Arcidiecézna charita - MVO.
- **Viac ako 53 % kapacity v Domovoch pre osamelých rodičov je zriadených MVO.**
- **Orgány miestnej samosprávy nezriadili vlastné chránené bývanie, rehabilitačné strediská a útulky.** V tej súvislosti je potrebné ale zdôrazniť, že **Mesto Košice dlhodobo vytvára podmienky pre zriadenie útulkov ADCH, formou bezplatného prenájmu vhodných objektov a v zimných mesiacoch otvára dočasné ubytovanie pre bezdomovcov s kapacitou 100 lôžok.**
- **Najrozšírenejšou terénnou sociálnou službou je opatrovateľská služba, ktorá je na území mesta poskytovaná 8 subjektmi.** V roku 2006 bola OS poskytnutá odkázaným občanom **v celkovom rozsahu 214 541 hodín, z čoho 175 345 hodín, (čo je 81,7 % celkového rozsahu) vykonali zamestnanci subjektov samosprávy (MČ – Sever, Juh, Západ a Dargovských hrdinov).**
- Druhým najvyužívanejším typom terénnej sociálnej služby je **prepravná služba, ktorá je na území mesta vykonávaná výlučne mimovládnyimi organizáciami** s tým, že jedna z nich (HOMO HOMINI) túto službu zabezpečuje na základe zmluvy aj pre mesto.

K DOBE ČAKANIA

- **Doba čakania na prijatie do zariadenia sociálnych služieb je sledovaná iba v zariadeniach zriadených samosprávnymi orgánmi**
- **Rozdiely v dĺžke doby čakania sú spôsobené predovšetkým takými skutočnosťami ako sú :**
 - **Charakter zariadenia** – DD na Garbiarskej ulici poskytuje sociálne služby aj v penzióne a v jednoposteľových izbách a z toho dôvodu sa môže doba čakania predlžovať. Približne 9 x dlhšia čakacia doba ako v DDaDSS, však môže naznačovať aj neprimerane vysoko stanovenú kapacitu zariadenia, vzhľadom k jeho reálnym možnostiam. Naznačený fakt si vyžaduje dôslednú analýzu tohto stavu. Do zariadení opatrovateľskej služby sú prijímaní sociálne odkázaní seniori alebo občania s ŤZP na dobu určitú – spravidla na 3 mesiace, čo sa samozrejme odráža aj v počte prijatých občanov v roku a následne aj na dobe čakania na prijatie.

- **Vek a zdravotný stav obyvateľov zariadení** je nepriaznivejší v DDaDSS. Do týchto zariadení sú spravidla prijímaní aj občania v terminálnom štádiu ochorenia.
- **Kvalita poskytovaných sociálnych služieb** môže do značnej miery tiež ovplyvňovať dĺžku čakania. V zariadeniach, v ktorých sa v poslednom období neprimerane skrátila doba čakania, je potrebné podrobne analyzovať príčiny tohto stavu (či sa jedná o zvýšenie priemerného veku obyvateľov, zhoršenie zdravotného stavu – z akých dôvodov, alebo zhoršenie kvality poskytovaných sociálnych služieb – technický stav budov, opotrebovanosť zariadenia, sociálna práca ...)

8.2.4.1 Dopady trendov

POZITÍVNE

- **Rovnomerne rozdelenie zabezpečovania poskytovaných sociálnych služieb medzi samosprávne orgány a MVO.**
- **Podpora činnosti MVO mestom a KSK**, čím mesto zabezpečuje rozvoj sociálnych služieb aj nepriamo prostredníctvom iných subjektov
- **Pomerne nízka čakacia doba do ZOS.**
- **Vysoký počet hodín opatrovateľskej služby a snaha mesta o podporu OS** sa môže v budúcnosti odraziť na postupnom znižovaní dopytu po pobytových sociálnych službách, ktoré sú z pohľadu profesionálnej sociálnej práce žiaducou náhradou za prirodzené prostredie, v ktorom nemá rodina vytvorené potrebné podmienky pre zabezpečenie starostlivosti o odkázaného člena. Navyše je ekonomicky menej náročná.

NEGATÍVNE

- **Nedostatok kapacít v jednoposteľových izbách a penziónoch DD**, sa prejavuje jednak v dobe čakania, ale má aj kvalitatívne dopady na celkovú úroveň sociálnych služieb poskytovaných zariadeniami.
- **Priorizácia ekonomickej efektivity nad kvalitou** má za následok aj **zhoršujúci sa technický stav objektov a zariadenia**, určených na prevádzku zariadení sociálnych služieb.
- **Pomerne vysoká kapacita pobytových zariadení zriadených samosprávnymi orgánmi** (predovšetkým DD a DDaDSS)
- **Veľký počet žiadateľov o pobytové služby**, čo nedokazuje iba nedostatok kapacít, ale najmä (a to aj napriek vysokému počtu hodín opatrovateľskej služby) **nedostatok a možnú nedôveru** voči existujúcim terénnym sociálnym službám a **nedostatočné spektrum alternatívnych foriem pomoci rodine**, ktorá sa stará o starého alebo chorého člena rodiny.
- **Nedostatok kapacít v chránenom bývaní.**
- **Pomerne nízky pomer ambulantných sociálnych služieb (denné pobyty, rehabilitačné a poradenské centrá...)**

8.2.5 Potreby v oblasti sociálnych služieb

- **Zvyšovanie rozsahu terénnej sociálnej služby – najmä opatrovateľskej služby a jej rozšírenie na odpolednia a dni pracovného pokoja** (v súčasnej dobe sa poskytovanie OS obmedzuje výlučne na pracovné dni a dobu hlavného pracovného času).
- **Investície do objektov a vybavenia pobytových zariadení.**
- **Zvyšovanie kvality poskytovaných sociálnych služieb formou vytvorenia DPD a jednoposteľových izieb v DD.**

- **Postupné približovanie sa trendom EÚ v sociálnych službách** – t.z. preferovanie terénnych a ambulantných služieb a následné znižovanie dopytu po pobytových službách, vytváranie podmienok pre vznik zariadení sociálnych služieb s nízkou kapacitou – do 50 (zariadenia rodinného typu).
- **Vytvorenie nových zdrojov na podporu rozvoja zariadení sociálnych služieb** formou finančnej a materiálnej podpory MVO, poskytujúcich predovšetkým terénne sociálne služby – pokračovanie v trende, ktoré mesto začalo v roku 2006.
- **ZMENA POSTOJOV PRI HODNOTENÍ SOCIÁLNYCH SLUŽIEB – POSUN PRIORÍT Z EKONOMICKEJ EFEKTIVITY NA ZVYŠOVANIE KVALITY, A TO AJ ZA CENU VYŠŠÍCH NÁKLADOV.**
- **Rozširovanie sociálnych podporných a poradenských služieb pre občanov, ktorí sú odkázaní na pomoc z iných dôvodov ako je vek a zdravotný stav** – (napr. DOR, rodinné poradenské...).

8.2.6 Trendy v oblasti sociálno – právnej ochrany

- **Znižuje sa počet narodených detí a zvyšuje sa počet problémových rodín**, ktoré sú v trvalej starostlivosti SPO.
- **Mierne sa znižuje počet detí umiestnených v zariadeniach SPO**, ale na druhej strane sa zvyšuje počet detí v náhradnej rodinnej starostlivosti, čo je síce z pohľadu sociálnej práce pozitívne, ale pôvodnú rodinu dieťaťa priaznivo necharakterizuje.
- **Narastá počet rodín v trvalej starostlivosti orgánu SPO.**
- **Najvyšší počet evidovaných rodín v trvalej starostlivosti SPO je v okrese Košice II.** Súčasne je v tomto okrese aj najvyšší medziročný nárast takýchto rodín.
- **Najvyšší počet detí umiestnených do zariadení na výkon SPO a náhradnej rodinnej starostlivosti** je podobne ako v predchádzajúcom prípade v okrese Košice II. Uvedená situácia je rovnako ako v prípade poberateľov DHN dôsledkom skutočnosti, že na **území okresu Košice II sa nachádza sídlisko Luník IX** s najväčšou koncentráciou mnohodetných a viacgeneračných rodín žijúcich v nevhodných a v mnohých prípadoch aj život ohrozujúcich pomeroch.

8.2.6.1 Dopady trendov

- Postupné oslabovanie rodiny a narušené vzťahy v primárnej rodine majú **negatívne vplyvy aj do budúcnosti** z dôvodu
 - **zvýšeného rizika pri fungovaní novozaložených rodín** z detí, ktorých primárne rodiny boli nefunkčné, prípadne problémové,
 - **narastania a prehlbovania výchovných problémov** aj s ohľadom na riziká a vonkajšie vplyvy,
 - **vyžiada si potrebu rozširovania širokého spektra sociálnych služieb a sociálnej pomoci** v starobe a chorobe, keďže rodina nebude ochotná odkázanému členovi pomáhať,
 - **zvýšenia požiadaviek na náhradné bývanie** po prípadnom rozpade rodiny,
 - **zvyšovania rizika pre vznik ekonomickej závislosti** a to aj na úkor nefungujúcej rodiny a možného otvoreného alebo skrytého násillia v rodine,
- s ohľadom na doterajší vývoj (a to nie iba v oblasti SPO, ale najmä v oblasti bývania) je možné predpokladať, že **naďalej budú narastať problémy v starostlivosti o deti v okrese Košice II - na Luníku IX**, ktoré si vyžadujú rozširovanie kapacít zariadení na výkon SPO – najmä krízových stredísk.
- Nefungujúca rodina má vplyv aj na také oblasti ako je **vzdelávanie, zdravotný stav, kultúra** a pod.

8.2.7 Potreby v oblasti sociálnoprávnej ochrany a prevencie

- **Pomoc rodine v oblasti ekonomickej, bytovej a sociálnej považovať za prioritu záujmu v rozvoji mesta.**
- **Vytvárať vhodné podmienky predovšetkým mladým začínajúcim rodinám s jedným dieťaťom – napr. formou mestskej pôžičky ...**
- **Zavedenie finančne dostupnej opatrovateľskej služby pre deti** – odprevádzanie do školy, na záujmové krúžky – babysitting – služba môže byť organizovaná aj mestom.
- **Pomoc a podpora rodičov**, ktorí vyrastali bez vhodného rodinného zázemia.
- **Rozšíriť a skvalitniť výchovu k materstvu a zodpovednému rodičovstvu** a to nie iba na školách.
- **Podporiť rozvoj mimoškolských aktivít** a ich dostupnosť, predovšetkým pre deti z nestabilného rodinného prostredia.
- **Vytvoriť sieť špecializovaných poradenských a podporných služieb pre rodiny s nestabilnými deťmi a inými poruchami správania.**
- Formou informácií prostredníctvom tlače, škôl, informačných bulletinov, odborných seminárov a pod. **zvyšovať právne vedomie občanov** – povinnosti v prípadoch zjavného zanedbávania starostlivosti o deti, tyrania a ohrozovania riadneho vývoja.

Z trendov a ich dopadov vyplýva, že mimoriadne diferencované a početné skupiny odkázané na pomoc si v budúcnosti budú vyžadovať tiež diferencované formy a metódy pomoci, presahujúce súčasné chápanie sociálnej práce.

8.3 SWOT analýza Sociálnej oblasti

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - existencia kompetentných subjektov pôsobiacich v sociálnej oblasti - spolupráca mesta so subjektmi štátnej správy a neziskového sektoru v tejto oblasti - dostatok sociálnych služieb pre seniorov v meste - existencia malometrážnych bytov - existencia opatrovateľskej služby - existencia vysokého počtu ľudí ochotní dobrovoľne pracovať v sociálnej oblasti - využívanie aktivačných prác na podporu zamestnateľnosti a zmierňovanie sociálnych dopadov nezamestnaných 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná informovanosť širokej verejnosti o možnostiach využívania sociálnych služieb, o poskytovateľoch služieb sociálnej pomoci) - zlý technický stav budov a zariadení sociálnej starostlivosti - vysoké kapacity klientov v zariadeniach sociálnej starostlivosti - v meste chýbajú zariadenia s menšou kapacitou (penzióny, menšie súkromné zariadenia) - nárast neúplných rodín - vysoký počet rozvodov - mladé rodiny nevedia hospodáriť - veľký počet (%) detí odkázaných na sociálnu starostlivosť a pomoc - oslabovanie rodiny - nedostatočné zručnosti sociálnych pracovníkov - mesto nemá sociálnu politiku - nedostatočný počet pracovných miest pre nízko kvalifikovanú - až negramotnú cieľovú skupinu - strata motivácie bezdomovcov "zaradiť sa" do života, strata ambície vtahať sa do života - nízka pozornosť skupine obyvateľov s nízkymi príjmami - absencia sociálneho bývania v meste a nedostatočná rôznorodosť sociálneho bývania (útluky nenahrádzajú sociálne bývanie)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - koordinácia poskytovateľov sociálnych služieb a sociálnej pomoci - mesto v role komunikátora, komunitné plánovanie, budovanie funkčných partnerstiev - poskytovanie iných služieb seniorom (krátkodobé zariadenia, opatrovateľská služba, terénna služba) - podnecovanie svojpomoci - príprava detí na život - efektívnejšie využívanie nástroja osobitného príjemcu - výchova a vzdelávanie k rodičovstvu, hodnote tradičnej rodiny - vzdelávanie v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb - špeciálne odborné vedenie zraniteľných skupín (práca so zraniteľnou skupinou) - posilňovanie pracovných návykov - budovanie zodpovednosti rodiny za starostlivosť o tých členov rodiny, ktorí to potrebujú (odkázaných na pomoc iných) - podpora tretieho sektora - podpora krátkodobého/ príležitostného zamestnávania s možnosťou denného/ týždenného vyplácania mzdy - efektívnejšia a účinnejšia deľba činností, kompetencií medzi mesto a mestské časti v sociálnej oblasti 	<ul style="list-style-type: none"> - časté legislatívne zmeny - DHN nie sú motivujúcim faktorom - 45% poberateľov DHN sú rodiny s 1 dieťaťom (nízke príjmy) - veľa rodín žije bez väčšieho sociálneho zázemia - "drahý" štýl života v meste - sociálna starostlivosť je viac navonok len deklarovaná, ale málo realizovaná - prepustení z väzby sa nemusia hlásiť u kurátora - jediná legislatívna podpora – resocializačný príspevok - rôznorodé kompetencie subjektov poskytujúcich sociálnu pomoc a sociálne služby (nie jednoznačne zabezpečené) - nerovnomerná starostlivosť o bezdomovcov na Slovensku (sťahovanie bezdomovcov do Košíc – dobré podmienky)

8.4 Identifikované problémy Sociálnej oblasti

- Znižujúca sa schopnosť rodiny plniť jej základné funkcie
- Nízka rozvinutosť terénnych sociálnych služieb pre seniorov a zdravotne postihnutých občanov
- Nízka kvalita sociálnych služieb (najmä v zariadeniach)

9 Bývanie v meste Košice

9.1 Existujúci bytový fond - základné charakteristiky

Podľa posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov z mája 2001 (ďalej Sčítanie) predstavoval úhrnný bytový fond v meste Košice celkom **14.009 domov**; z toho bolo **9.930 rodinných domov** (vrátane ubytovacích zariadení) - **68,4 %** z toho trvale obyv. 8.596 a 3.812 bytových domov - 30,3 %, z toho trvale obyv. 3.810 nespôsobilých k bývaniu. Podľa údajov zahŕňa bytový fond celkom **87.359 bytov**.

Podľa Sčítania bolo v Košiciach trvale **obývaných bytov 82.408**, z toho **9.057 v rodinných domoch**. Trvalo neobývaných bytov 4.418, čo je cca 5 % z úhrnného bytového fondu.

Úroveň technickej vybavenosti bytového fondu je celkom uspokojivá; podľa údajov z roku 2001 malo 97,7 % bytov vlastnú kúpeľňu alebo sprchový kút a splachovacie WC a je napojených na kanalizačnú sieť. Ústredným kúrením bolo vybavených 92,7 %, z toho diaľkové ústredné kúrenie je napojených 82 % bytov.

Priemerný vek domového fondu je relatívne vysoký (cca 35 rokov), pričom u rodinných domov bol priemerný vek 36 rokov a u bytových domov 31 rokov. Problémom je vysoká energetická náročnosť bytových objektov.

Problémom je aj zanedbanosť bytového fondu, a to hlavne bytových domov, spôsobená dlhodobou podhodnotenou údržbou, jeho dôsledkom je znižovanie finančnej a úžitkovej hodnoty bytových objektov. Špecifické problémy sú spojené s panelovými domami, ktoré sú dané konštrukčnými vadami, nevhodnými projektmi, nedostatočnou údržbou a sú zvýraznené tým, že panelové objekty tvoria väčšinu bytového fondu. Súvisiacim problémom je pretrvávajúci nedostatok zdrojov na riadnu starostlivosť o bytový fond, na odstraňovanie zanedbanej údržby a na modernizáciu a rekonštrukciu.

Tabuľka 103: Veľkostná štruktúra bytov (v roku 2001)

Druh bytu	Počet	%
1 obytná miestnosť	9.115	11 %
2 izby	16.180	20 %
3 izby	42.768	52 %
4 izby	10.195	12 %
5 a viac izieb	4.150	5 %

Zdroj: PHSR mesta Košice 2004 – 2006.

Nástrojom na zabezpečovanie naplňovania politiky sociálneho bývania v meste sú existujúce **BYTY VO VLASTNÍCTVE MESTA**. Mesto Košice má v roku 2007 vo vlastníctve celkom **2299 bytových jednotiek**, z toho:

- **619 nájomných bytov**
- **924** bytových jednotiek určených **na zabezpečenie bývania pre sociálne slabšie vrstvy** obyvateľov
- **683 malometrážnych bytových jednotiek** pre dôchodcov
- **13 bezbariérových bytov** pre imobilných občanov mesta

Od roku 2002 mesto postavilo 2 bytové domy. V roku 2002 bol skolaudovaný bytový dom na Čechovovej ul. so 42 nájomnými bytmi a v roku **2007 bol skolaudovaný dom na Baltickej ul. S 24 bytovými jednotkami**. Podmienky prenájmu sociálnych bytov, malometrážnych bytov a bytov pre dôchodcov upravujú všeobecné záväzné nariadenia mesta Košice č. 44 a č. 61.

Bytový podnik mesta Košice spravuje v súčasnosti **8 884 bytov**. Jedná sa predovšetkým o **byty vo vlastníctve mesta, ale aj o správu bytov odpredaných do osobného vlastníctva**, ktoré BPMK spravuje v rámci vlastnej podnikateľskej činnosti

Osobitná pozornosť je venovaná zo strany samosprávy mesta problematike bývania marginalizovaných skupín – predovšetkým žijúcich v lokalitách s vysokou koncentráciou osôb ohrozených sociálnym vylúčením.

V roku 2006 MZ schválilo „**Koncepciu riešenia problematiky bývania v lokalitách**“, ktorá je zameraná predovšetkým na zmierňovanie negatívnych javov v týchto lokalitách a motiváciu obyvateľov tam žijúcich. Plnenie úloh vyplývajúcich z koncepcie je sledované a pravidelne vyhodnocované.

Doterajšie skúsenosti ukazujú na skutočnosť, že je potrebné do praxe zaviesť tzv. **kategorizáciu bývania** (materiál je na odd. soc. vecí už spracovaný), ktorá bude

- zohľadňovať princíp zásluhovosti a motivácie,
- zároveň stupeň „prispôsobivosti“ občana a jeho príjmovú situáciu.

Pri zavedení kategorizácie je však potrebné zabezpečiť primeraný technický stav domov, resp. bytov (v závislosti od najlepšej k najhoršej kategórii), vrátane poskytovaných služieb (teplo, TUV, SV a pod.). Súčasne je nutné si uvedomiť aj **naliehavosť spoluúčasti všetkých MČ na riešení problematiky bývania tejto cieľovej skupiny**, a to aj formou povolenia výstavby nízkoštandardných bytov na ich území.

V obidvoch prípadoch je potrebné klást' veľký **dôraz na prepojenosť problematiky bývania s oblasťou sociálnych vecí**, predovšetkým na rozvoj terénnej sociálnej práce a komunitnej práce: s dôrazom na vytvorenie dostatočného počtu miest týchto pracovníkov, s primeranou kvalifikáciou a primeraným finančným ohodnotením.

9.2 Štatistické ukazovatele dokresľujúce vývoj v oblasti bývania

Tabuľka 104: Výdavky domácností súvisiace s nákladmi na bývanie

SR	2001	2002	2003	2004	2005
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	981	1 038	1 298	1 964	1 879
Košický kraj	2001	2002	2003	2004	2005
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	959	1 031	1 310	1 792	1 827

Zdroj - Slovenský štatistický úrad.

Z dostupných štatistických údajov vyplýva, že náklady na bývanie sa od roku 2001 postupne zvyšovali, pričom v roku 2005 predstavovali približne dvojnásobok pôvodnej sumy. Aj napriek skutočnosti, že priemerné príjmy domácností sa tiež zvyšovali, je potrebné konštatovať, že náklady na bývanie narastajú rýchlejšie ako príjmy.

Tabuľka 105: Byty - dokončené podľa: územie, Byty, typ ukazovateľa a rok

BYTY - DOKONČENÉ PODĽA: ÚZEMIE, BYTY, TYP UKAZOVATEĽA A ROK										
	Dokončené byty v roku - v rodinných domoch					Dokončené byty v roku - podľa počtu izieb				
	2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
Okres Košice I										
Spolu	63	33	18	27	19	92	33	23	61	39
Jednoizbové byty a garsónky	0	0	0	1	0	0	0	1	4	1
Dvojizbové byty	0	2	0	2	1	11	2	1	10	4
Trojizbové byty	0	7	1	3	0	8	7	1	20	13
Štvorizbové byty	0	10	17	15	6	4	10	20	19	9
Päť a viacizbové byty	63	14	0	6	12	69	14	0	8	12
Okres Košice II										
Spolu	70	54	51	35	51	71	104	78	77	132
Jednoizbové byty a garsónky	0	0	1	0	0	0	1	4	8	16
Dvojizbové byty	0	1	0	0	1	0	14	5	14	23
Trojizbové byty	0	1	13	4	7	0	25	27	20	49
Štvorizbové byty	32	18	27	22	29	33	29	32	26	29
Päť a viacizbové byty	38	34	10	9	14	38	35	10	9	15
Okres Košice III										
Spolu	13	7	11	14	9	24	39	11	14	21
Jednoizbové byty a garsónky	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4
Dvojizbové byty	0	0	0	1	0	4	0	0	1	4

Trojizbové byty	1	0	2	5	1	4	8	2	5	1
Štvorizbové byty	7	3	5	7	4	9	27	5	7	8
Päť a viacizbové byty	5	4	4	1	4	6	4	4	1	4
Okres Košice IV										
Spolu	48	28	37	40	42	90	28	73	52	65
Jednoizbové byty a garsónky	0	0	1	0	0	0	0	6	1	0
Dvojizbové byty	0	1	0	4	0	18	1	15	7	2
Trojizbové byty	5	6	5	7	2	29	6	21	9	13
Štvorizbové byty	13	14	9	12	19	13	14	9	16	29
Päť a viacizbové byty	30	7	22	17	21	30	7	22	19	
KOŠICE MESTO - SPOLU	194	122	117	116	121	277	204	185	204	257

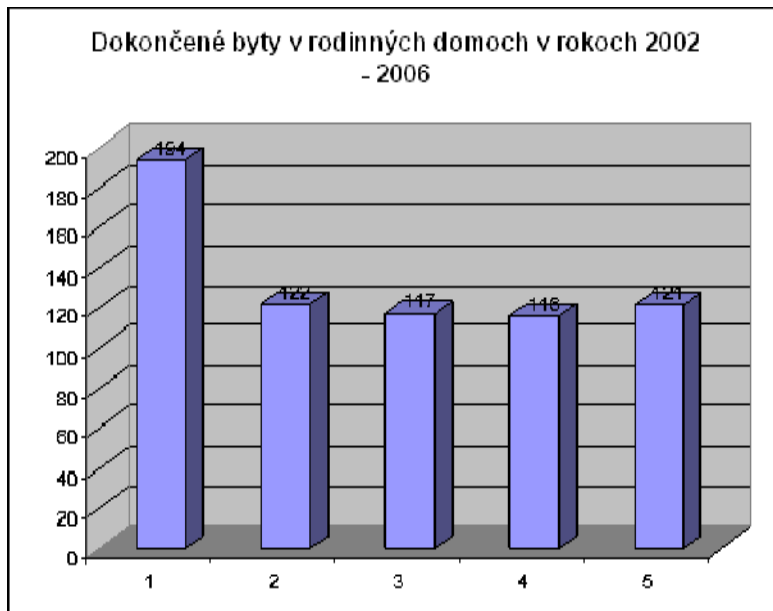
Zdroj - Slovenský štatistický úrad.

9.3 Bytová výstavba v rokoch 2002 – 2006

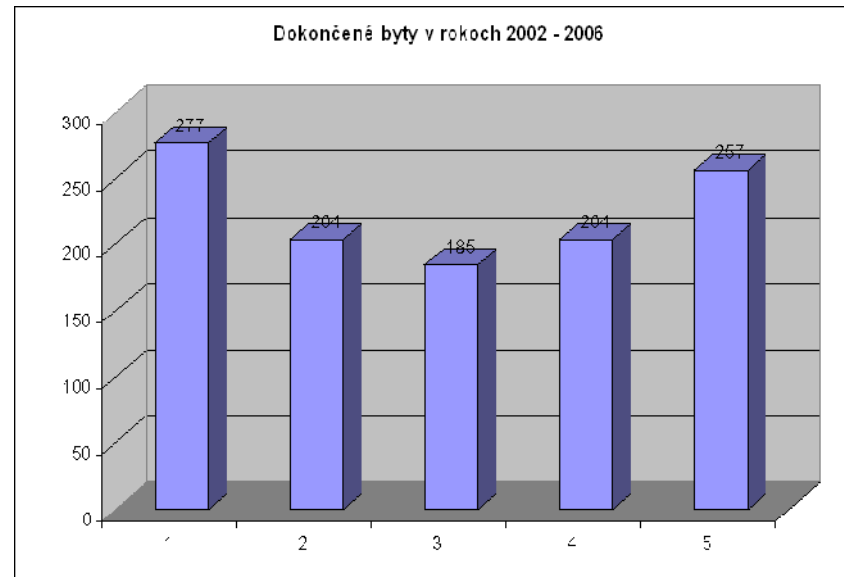
Po roku 1990 bolo zaznamenané **výrazné zníženie objemu novej bytovej výstavby**. Jej mierne narastanie nastalo až v rokoch 1995 -1997. Od roku 1998 nastal opätovný pokles, čoho odrazom je fakt, že v rokoch 2000 - 2002 bolo v meste ukončených a skolaudovaných len 673 bytov. **V období rokov 2002 až 2006 stavebné úrady vydali 670 rozhodnutí o kolaudácii bytov v rodinných domoch, pričom celkový počet dokončených bytov, vrátane bytov v rodinných domoch bol 1 797.**

Mestom Košice bola v rokoch 2002 – 2006 zabezpečená realizácia výstavby a kolaudácie 66 bytových jednotiek, čo predstavovalo 3,7% z celkového počtu novopostavených bytov na území mesta Košice. Tento podiel je možné považovať za výrazne nepostačujúci s ohľadom na skutočné potreby, dokumentované počtom žiadostí podaných na bytový referát MMK.

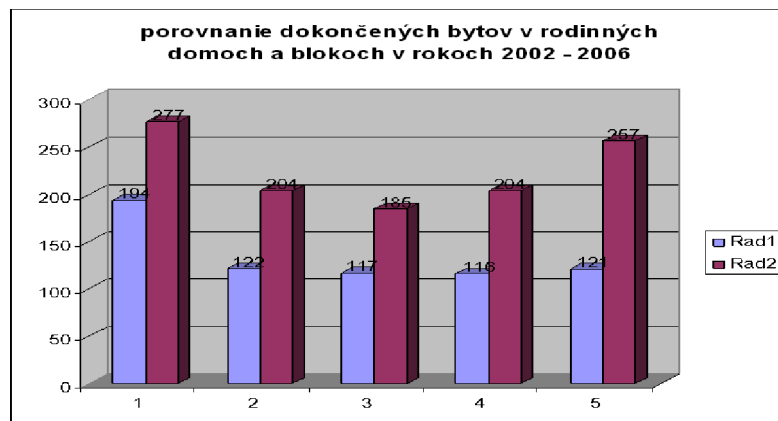
Príčinou malého objemu novo stavaných bytov je **nízka finančná dostupnosť bývania, daná veľkým rozdielom medzi príjmami väčšiny domácností a cenovou úrovňou novej výstavby**. V dôsledku tejto skutočnosti sa aj investori orientujú hlavne na výstavbu bytov do vlastníctva pre vyššie príjmové vrstvy obyvateľstva. **Komerčná výstavba nájomných bytov, ktoré môžu byť prenajímané za trhové nájomné, je pre investorov málo zaujímavá** v dôsledku neúmernej doby návratnosti investície a v dôsledku problémov týkajúcich sa vzťahov vlastníka a nájomníkov. **K nízkemu objemu novej výstavby prispieva i to, že doposiaľ neboli vytvorené adekvátne legislatívne a ekonomické podmienky, ktoré by umožňovali stavať a poskytovať nájomné bývanie na neziskovom princípe.** Jednou z prioritných oblastí v rozvoji mesta by mohlo byť práve vytváranie podmienok pre výstavbu nájomných bytov na neziskovom princípe pre mesto ako právny subjekt.

Graf 32: 1 – 2002, 2 – 2003, 3 – 2004, 4 – 2005, 5 – 2006

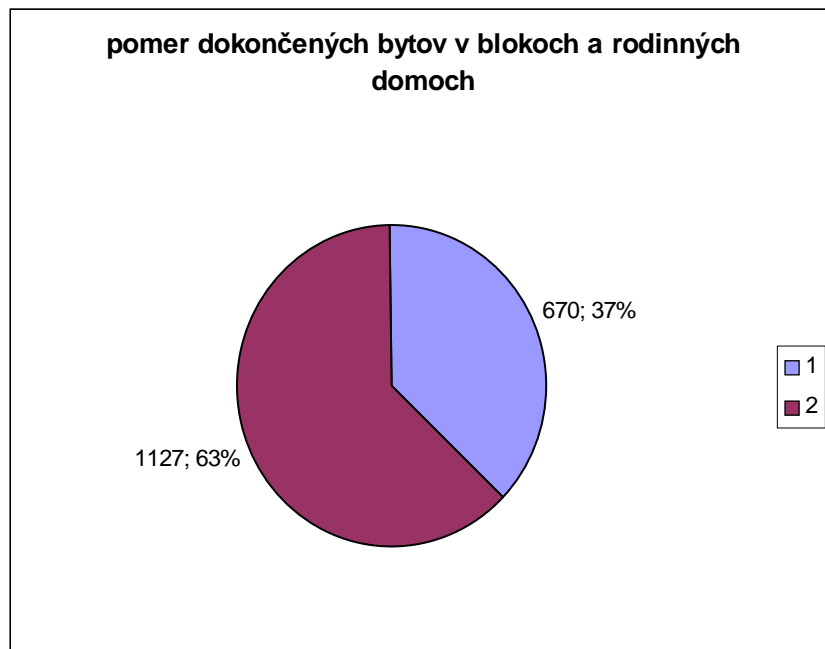

Graf 33: 1 – 2002, 2 – 2003, 3 – 2004, 4 – 2005, 5 - 2006

Graf 34: Rad 1 – počet dokončených bytov v rodinných domoch, Rad 2 – počet dokončených bytov, 1 – 2002, 2 – 2003, 3 – 2004, 4 – 2005, 5 – 2006.

Pomer dokončených bytov v blokoch a rodinných domoch
 súhrne za roky 2002 - 2006

Graf 35: 1 - dokončené byty v rodinných domoch, 2 – dokončené byty v blokoch

Pomer mestom postavených bytov v rokoch 2002 – 2006 k celkovému počtu postavených bytov v meste

Graf 36: 1 - mestom postavené byty, 2 – celkový počet postavených bytov v meste

Tabuľka 106: BYTOVÝ FOND V ROKU 2006 (vypočítaný stav z roku 2001 a dokončených bytov v rokoch 2002 – 2006)

Byty na území mesta celom	Byty v majetku mesta	% bytov v majetku mesta z celkového počtu bytov	Postavané byty v rokoch 2002 – 2006 celkom	Mestom postavané byty v rokoch 2002 - 2006	% mestom postavaných bytov z postavaných bytov
84 205	2275	2,7 %	1797	42	2,3 %

* poznámka v tabuľke nie je uvedených 24 bytových jednotiek na Baltickej ulici, výstavbu ktorých mesto ukončilo v roku 2007

Z tabuľky vyplýva, že **pomer výstavby bytov zabezpečovanej z úrovne mesta je nižší ako pomer bytov vo vlastníctve mesta** k ich celkovému počtu na území mesta. Z tejto skutočnosti je možné vyvodiť, že **už aj tak nízky podiel bytov vo vlastníctve mesta (2,7 %) sa bude ešte znižovať**. Takýto trend je nežiaduci a je potrebné si ho uvedomiť najmä **vo vzťahu k obyvateľom mesta žijúcim z DHN** (odhad 17 % - bližšie popisujeme v časti sociálna oblasť), ktorí sú v prevažnej časti neschopní riešiť svoju bytovú situáciu, ale i vo väzbe na **skúsenosti zahraničných miest, kde sa počet nájomných bytov pohybuje od 10 – 20 %** z celkového počtu bytov v danom meste. Nežiaduci **stav je komplikovaný aj celkovou ekonomickou situáciou mesta a z nej plynúcim tlakom na odpredaj mestských bytov**.

Graf 37

V dobe ostatného sčítania (v roku 2001) bolo v meste Košice spolu **82 408 bytov**. Tento počet sa za obdobie rokov 2002 až 2006 zvýšil o 1797, to znamená že v roku 2006 bolo na území mesta **celkom 84 205 bytov**. Ako sme uviedli v úvode tejto časti za obdobie rokov 2002 až 2007 boli mestom postavané a skolaudované **dva obytné domy so 66 bytovými jednotkami, z čoho 24 bytových jednotiek bolo dokončených v roku 2007**. Jedná sa výlučne o 1-izbové a 2-izbové byty. Pomer mestom novopostavených bytov k celkovým počtu bytov v meste sa **v percentuálnom prepočte približuje až k „0“**. Nepriaznivý je aj pomer mestom postavených bytov (vrátane odpredávaných) k počtu bytov vo vlastníctve mesta - **2,8 %**.

Možným dôsledkom takéhoto trendu je postupné zhoršovanie situácie, najmä novozaložených rodín, ktoré nemajú postačujúce finančné zázemie zo svojho primárneho rodinného prostredia.

1 – počet bytov v meste v roku 2006, 2 – počet mestom postavených bytov do r. 2006

Jedná sa práve o tie skupiny, ktoré sú odkázané na pomoc a podporu mesta a to aj z dôvodu,

- že by malo byť prioritným záujmom predstaviteľov mesta **zabrániť** možnému zvyšovaniu priemerného veku obyvateľov, keď index starnutia v meste je má narastajúci trend (podrobné údaje uvádzame v časti demografia)
- ako aj preto, aby mesto zachovalo a rozvíjalo **primeraný efektívny nástroj na stabilizáciu mladých rodín**.

Tabuľka 107: Byty – vybrané ukazovatele podľa: územie, typ ukazovateľa a rok

	Byty – dokončené v danom roku						Priemerná obytná plocha bytu (m2)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Okres Košice I	56	92	33	23	61	39	105,1	105,7	101,3	89,5	98,9	84,6
Okres Košice II	59	71	104	78	77	132	130,1	125,7	97,5	83,7	72,0	80,3
Okres Košice III	24	24	39	11	14	21	58,7	98,8	131,9	95,5	90,1	71,2
Okres Košice IV	50	90	28	73	52	65	116,3	107,1	101,1	88,2	103,2	93,1
KOŠICE – MESTO - SPOLU	189	277	204	185	204	257	102,6	109,3	108	89,3	91,1	82,3

Zdroj – Slovenský štatistický úrad

Priemerná obytná plocha bytu sa v roku 2006 znížila až o 27 m² v porovnaní s rokom 2002. Priemerná obytná plocha bytovej jednotky bola v roku 2006 82,3 m². Na základe uvedených štatistík je možné predpokladať že **narastá záujem o menšie byty**. Vplýva na to niekoľko faktorov:

- Rastúce ceny stavebného materiálu
- Rastúce ceny poplatkov za energie, plyn, vodu, služby mesta
- Rastúce ceny bytov a pozemkov
- Stagnujúca výška priemerného zárobku
- Nedostupné úvery pre sociálne slabšie rodiny
- Nedostatočná podpora štátu a mesta mladých začínajúcich rodín
- Sťahovanie obyvateľov do okolitých obcí (nižšie náklady na bývanie)

Prioritná oblasť pre mesto Košice by mala spočívať v hľadaní riešenia na postupné zvyšovanie kvality bývania a to nie len vysokopríjmových skupín obyvateľstva, ale aj sociálne nezabezpečených skupín obyvateľstva.

Tabuľka 108: Byty - vybrané ukazovatele podľa: územie, typ ukazovateľa a rok
Zdroj – Slovenský štatistický úrad

Zo štatistických údajov SŠÚ vyplýva, že počet rozostavaných bytov v meste Košice postupne narastá. V porovnaní s rokom 2001 kedy bolo na území mesta

BYTY - VYBRANÉ UKAZOVATELE PODĽA: ÚZEMIE, TYP UKAZOVATEĽA A ROK																		
	Byty rozostavané k 31. 12.						Byty - rozostavané k 1. 1.						Byty - začaté v danom roku					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Okres Košice I	252	218	82	111	108	132	277	252	83	82	111	108	31	58	32	52	58	63
Okres Košice II	230	367	646	686	819	742	248	230	367	646	686	819	41	208	383	118	210	55
Okres Košice III	190	176	353	501	490	480	210	190	378	503	501	490	4	10	14	9	3	11
Okres Košice IV	163	106	150	139	213	250	173	163	123	150	139	213	40	33	55	62	126	102
KOŠICE-MESTO SPOLU	835	867	1231	1437	1630	1604	908	835	951	1381	1437	1630	116	309	484	241	397	231

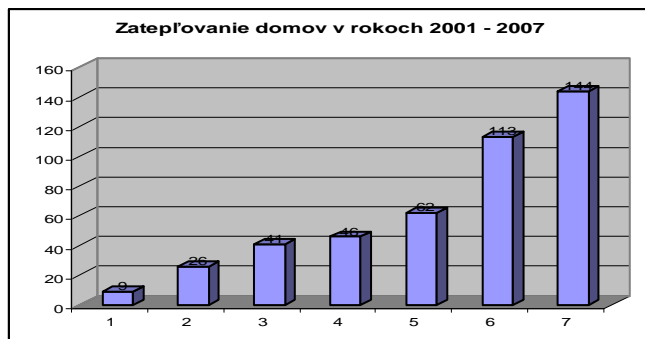
rozostavaných celkom **835 bytov**, bolo v roku **2006 rozostavaných až 1604 bytov, teda takmer dvojnásobok**. Tento fakt naznačuje skutočnosť, že v **hodnotenom období sa zvýšil tlak na bytovú výstavbu a súčasne sa vytvorili aj potrebné finančné zdroje**.

S ohľadom na fakt, že sa priemerná obytná plocha v tomto období postupne znižovala, môžeme vysloviť predpoklad, že **spomínaný stavebný boom mal predovšetkým kvantitatívne zameranie a to na úkor kvality bývania**. Aj napriek skutočnosti, že narastajúcou rozostavanosťou bola, resp. bude postupne vyriešená bytová situácia mnohých rodín, **nie je možné tento trend hodnotiť výlučne pozitívne**

Tabuľka 109: Výstavba podkroví a zateplenie a obnova obvodového plášťa

Mestská časť	Nadstavby a zobytnenia podkroví 2001 až 2007	zateplenia a obnova obvodového plášťa						
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Staré mesto	16	1	7	9	5	11	12	10
Košice Západ		2	3	12	22	16	39	49
KVP		1	2	1	3	2	5	8
Košice Sever	7	1	5	2	3	5	9	15
Košice Juh	9	2	5	5	7	10	17	15
Sídlisko nad Jazerom		2	1	4	2	5	11	10
Dargovských hrdinov				6	3	12	22	31
Sídlisko Ťahanovce			3	2	1	1	2	5
Košice Šaca	1							1
Spolu za Mesto	33	9	26	41	46	62	113	144

Zdroj – UHA MK

Graf 38: Zatepľovanie domov

Postupné narastanie počtu zateplených obytných domov a blokov znamená úsporu energií a z toho dôvodu je potrebné tento trend označiť ako pozitívny.

1 – 2001, 2 – 2002, 3 – 2003, 4 – 2004, 5 – 2005, 6 – 2006, 7 – 2007

Tabuľka 110: Vývoj pohľadávok podľa kategórií bývania od roku 1998 - 2006

Objekt	Počet bytov	Nedoplatok rok 1998	Nedoplatok rok 1999	Nedoplatok rok 2000	Nedoplatok rok 2001	Nedoplatok rok 2002	Nedoplatok rok 2003	Nedoplatok rok 2004	Nedoplatok rok 2005	Nedoplatok rok 2006
Luník IX.	646	10 094 944	26 891 674	41 949 674	59 673 373	74 826 496	94 017 316	128 509 668	146 804 758	161 182 672
Popradská 72	110	1 064 900	2 730 139	3 777 704	4 333 792	4 566 583	5 816 171	7 241 975	8 433 569	10 113 180
Vodárenská 8	28	1 622 025	2 026 016	2670 061	3 169 198	3 701 353	4 528 881	4 050 511	3 998 016	3 986 816
Herlianska 79-85	24	320 718	438 875	609 666	832 988	1 037 370	1 228 328	1 478 898	1 612 207	1 472 245
Na Demetri 1-6	36	672 830	972 339	1 304 309	1 642 939	1 913 966	2 302 544	3 362 326	4 036 856	4 568 182
Golianova 30-33	36	1 190 551	1 809 036	2 386 353	3 174 252	3 737 704	4 689 179	6 564 216	6 582 681	5 938 872
Spolu	880	14 965 968	34 868 079	52 698 069	72 826 542	89 783 472	112 582 419	151 207 594	171 468 087	187 261 967
Malometrážne byty	687	380 093	890 146	1 118 916	1 251 236	1 562 249	2 237 978	2 659 011	3 387 153	3 035 464
Bezbariérové byty	58	49 357	129 583	185 272	283 265	375 073	548 318	757 476	906 751	1 325 826
Sládkovičova 3	95	97 592	155 886	214 774	303 110	387 164	595 470	1 207 293	1 850 252	2 513 892
Sociálne byty	1720	15 493 010	36 043 694	54 217 031	74 664 153	92 107 958	115 964 185	155 831 374	177 612 243	194 137 149
Hybridné byty		44 627 990	50 357 306	57 966 969	60 626 847	60 303 042	71 728 815	78 126 626	81 812 757	85 880
SPOLU		60 121 000	86 401 000	112184 000	135 291 000	152 411 000	187 693 000	233 958 000	259 425 000	280 018 000

Zdroj - BPMK

Z údajov v tabuľke – Vývoj pohľadávok podľa kategórií od roku 1998 – 2006 môžeme konštatovať, že je mesto **málo efektívne pri vymáhaní pohľadávok od neplatičov nájomného a služieb**. Takto prichádza o značnú časť finančných prostriedkov, ktoré by mohlo Mesto Košice investovať napr.: do výstavby nájomných bytov postavených na neziskovom princípe. Výška pohľadávok neplatičov voči mestu sa každoročne postupne zvyšuje.

Jednou z **prioritných oblastí** by teda malo byť hľadanie netradičných riešení, ktoré môžu spomaliť narastanie pohľadávok najmä v lokalitách s vysokou koncentráciou osôb ohrozených sociálnou exklúziou a to aj formou uvedenia v Mestskom zastupiteľstve už schválenej „Konceptie na riešenie problémov súvisiacich s bývaním“ do praxe.

9.4 Závery - Trendy, dopady a potreby

9.4.1 Trendy v oblasti bytovej

- V porovnaní s rokom 2002, kedy bola **priemerná obytná plocha bytovej jednotky** na území mesta Košice 109,3 m², sa do roku 2006 **postupne znižovala až o celých 27 m²**. Tento trend je pravdepodobne dôsledkom takých faktorov ako sú napríklad: zvyšujúce sa ceny stavebného materiálu, vysoký dopyt po malých bytoch, vysoké ceny bytov, nedostatok financií, sociálna situácia a pod.
- **Podiel mesta na výstavbe bytov je nízky**. Za obdobie rokov 2002 až 2007 zabezpečilo Mesto Košice výstavbu iba **66 bytových jednotiek**. Tieto byty boli stavané predovšetkým za účelom pomoci pri riešení bývania sociálne slabších vrstiev obyvateľov. Z uvedeného počtu bolo **24 bytových jednotiek ponúknutých na odpredaj za trhové ceny**. (v súčasnosti sa tieto pohybujú od milióna za jednoizbový byt a jeden a pól milióna korún za dvojizbový byt). Takto **stanovené ceny bytov sú v rozpore s pôvodným zámerom**, ktorým bolo bývanie pre mladé rodiny s nepostačujúcim finančným zázemím, ako aj samotnou filozofiou podpory bývania, keďže **práve pre tieto rodiny je získanie úveru (vzhľadom na ich reálne príjmy) problematické**.
- **Podiel mestských bytov z celkového počtu sa znižuje** v dôsledku pomalej výstavby nájomných (mestských) bytov, ale i v dôsledku tlaku na odpredaj bytov do osobného vlastníctva užívateľom, alebo realitným kanceláriám.
- **Bytová rozostavanosť sa v hodnotenom období takmer zdvojnásobila**, čo s ohľadom na spomínané znižovanie obytnej plochy nie je možné hodnotiť výlučne pozitívne.
- **Narastá počet zateplených domov a domov s obnoveným obvodovým plášťom**
- **Trend v zvyšovaní pohľadávok neplatičov za nájomné a poskytované služby súvisiace s užívaním bytu nebol zastavený ani spomalený**. Naopak tieto naďalej narastajú. V roku 2006 tvorili pohľadávky neplatičov za nájomné a služby celkovo 280 mil. Sk.

9.4.2 Dopady trendov

- Z dôvodu nižších priemerných zárobkov (v porovnaní s mestom Bratislava), vysokého podielu mladých rodín – poberateľov DHN (podrobne rozoberáme v časti sociálna oblasť), ako aj nedostatku bytov a zle nastavených podmienok mesta na získanie bytov pre mladé rodiny (vrátane neprimeranej úverovej zaťaženia) **narastá riziko odchodu mladých ľudí z mesta a následne sa zvyšuje priemerný vek obyvateľov mesta**,

- **Absencia, resp. nedostatok „nájomných - mestských“ bytov** zväčšuje riziko ďalšieho narastania počtu bezdomovcov v meste a **zvyšuje tlak na zvyšovanie kapacít a vznik nových útulkov** (riziká tohto trendu rozoberáme v časti sociálne veci), ktoré sú klasifikované ako sociálna služba a teda by sa nemali stať náhradou za chýbajúce sociálne bývanie.
- **Znižovanie podielu mestských bytov na celkovom počte bytov** bude mať za následok zužovanie jediného nástroja mesta pri riešení problémov súvisiacich s bývaním niektorých skupín obyvateľov a ďalšie predĺženie doby čakania na sociálny, alebo iný mestský byt.
- Nedostatok a finančná nedostupnosť bytov má za následok **nedobrovoľný vznik dvoj a trojgeneračných rodín, čo v mnohých prípadoch nesie riziko konfliktov, ale i rozpadu rodín.**
- **Narastanie pohľadávok spôsobuje BPMK** finančné problémy, ktoré je potrebné kompenzovať z rozpočtu mesta

9.4.3 Potreby

- **Prehodnotiť rozhodnutie MZ predávať novopostavené byty** mladým rodinám na ich prenajímanie.
- Hľadať možnosti pre **zvyšovanie počtu nájomných bytov tak, aby sa ich podiel z celkového počtu bytov v meste približoval podielu osôb žijúcich z DHN na celkovom počte obyvateľov mesta.**
- **Zefektívniť proces vymáhania pohľadávok a spomaliť ich ďalší nárast.**
- Zavedenie kategorizácie bytov v závislosti od najlepšej k najhoršej kategórií, podľa schopnosti nájomníka užívať a udržiavať byt.
- **Spoluúčasť všetkých MČ na riešení problematiky bývania tejto cieľovej skupiny** a to aj formou povolenia výstavby nízkošandardných bytov na ich území.
- **Skvalitnenie a zefektívnenie terénnej a sociálnej práce** s rodinami a osobami, ktoré nemajú postačujúce návyky na udržiavanie bytu a plnenie povinností súvisiacich s bývaním, predovšetkým pred pridelením bytu, ale i po jeho pridelení.

Z pohľadu trendov a ich negatívnych dopadov je prepojenosť bývania so sociálnou oblasťou nepopierateľná. To znamená, že **neriešenie, prípadne nedostatočné riešenie bývania v meste bude klásť v budúcnosti zvýšené nároky na profesionálnu sociálnu intervenciu rodine, ale i osamelo žijúcim obyvateľom mesta, najmä v ekonomicky náročných pobytových zariadeniach, prevádzka ktorých dlhodobo, alebo trvalo zaťaží mestský rozpočet.** Jednorazová, i keď v danom momente vyššia, investícia do výstavby nájomných bytov, je z dlhodobého hľadiska pre mesto prijateľnejšia, nehovoriac o jej komplexnom rozmere.

9.5 SWOT analýza oblasti Bývanie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - zvyšuje sa kvalita BF vrátane BF vo vlastníctve mesta - občania prejavujú silný záujem o zveľadenie svojho bývania - v meste existujú lokality, ktoré nadväzujú na existujúcu infraštruktúru a sú vhodné pre rozvoj bývania - momentálna prítomnosť dostatku investorov, ktorí chcú investovať do rozvoja bývania a to nielen v centre mesta - existujúce VZN pre oblasť malometrážnych bytov (program poskytovania malometrážneho bytu dôchodcom výmenou za odstúpenie ich vlastného bytu potomkom) 	<ul style="list-style-type: none"> - malý a stále sa znižujúci podiel bytov vo vlastníctve mesta - nedostatok nájomných bytov vo vlastníctve mesta pre: - mladé rodiny (štartovacie byty) - sociálne odkázané skupiny obyvateľov - existencia „hybridných“ blokov (zmiešané vlastníctvo súkromné a mestské) - veľká skupina ľudí neschopných bývať v štandardnom byte (cca 2-3 tis ľudí) – devastácia BF na LIX, potreba veľkokapacitných ubytovní - absencia ubytovní pre všetky marginalizované skupiny - mesto vlastní málo pozemkov na rozvoj bývania - útulky nahrádzajú sociálne bývanie - dvojúrovňová štruktúra samosprávy mesta sťažuje koordináciu v rozvoji bývania - vysoké pohľadávky BPMK najmä na LIX - nedostatok kapitálových prostriedkov v rozpočte mesta na rozvoj bývania
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - existencia vhodných lokalít na bývanie s prírodným zázemím - zlepšenie energetickej úspornosti existujúceho BF - využitie dobrých skúseností na pokračovanie v programovom riešení lokalít marginalizovaných skupín (zásluhovosť, komunitná práca a pod.) - zmena záhradkárskych oblastí na obytné zóny - zlepšenie koordinácie pri riešení bývania v meste 	<ul style="list-style-type: none"> - starnutie obyvateľstva mesta - kvôli vysokej rozvodovosti preskupovanie potrieb v oblasti bývania - nižšia životnosť blokov postavených panelovou technológiou - kumulovanie sociálne slabých obyvateľov v jednej lokalite, getoizácia - odchod obyvateľov mesta za bývaním do blízkych obcí - nedoriešená legislatíva pre možné špekulácie s pozemkami na bývanie

9.6 Identifikované problémy oblasti Bývanie

- Nedostupnosť bývania pre mladé rodiny
- Nedostupnosť bývania pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva
- Nedostatočná kvalita bývania v existujúcich panelových blokoch a obytných súboroch
- Nedostatočná podpora výstavby nových obytných súborov

10 Životné prostredie mesta Košice

10.1 Prírodné podmienky a krajina

10.1.1 Geomorfologické a geologické pomery

Podľa regionálneho geomorfologického členenia (Mazúr E., Lukniš M., 1980) prevažná časť územia mesta Košice patrí do geomorfologického celku Košická kotlina. Do severnej a severovýchodnej časti územia zasahuje geomorfologický celok Čierna hora a severozápadný výbežok spadá do geomorfologického celku Volovské vrchy. Výškové rozpätie je od 184 m n. m. až po 851 m n. m. Poloha mesta je 48° 42' severnej zemepisnej šírky 21° 15' východnej zemepisnej dĺžky. Geologickú stavbu územia tvoria z väčšej časti usadené neogénne horniny (íly, ílovce, silovce, piesky, pieskovce, zlepenec, tufy, bentonit a organogénne vápence). Z nerastných surovín nachádzajúcich sa na území mesta najväčší význam má ložisko magnezitu v lokalite Bankov, ďalej ložiská keramického ílu a stavebného kameňa.

Tabuľka 111: Prehľad geomorfologického členenia územia aglomerácie mesta Košice

Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok	
Západné Karpaty	Vnútorne Západné Karpaty	Slovenské Rudohorie	Čierna hora	Pokryvy	
				Hornádske predhorie	
			Volovské vrchy	Kojšova hoľa	
		Lučensko-košická zníženina	Košická kotlina		Košická rovina
					Medzevská pahorkatina
					Toryská pahorkatina

10.1.2 Klimatické pomery

Územie aglomerácie Košíc patrí podľa klimatickej klasifikácie do oblasti teplej, kde priemerný počet letných dní je 50 a viac v roku. Bližšie je charakterizovaný okrskom, ktorý je mierne vlhký a má chladnú zimu (priemer januára je od -3 do -5 °C). Teplotne je to oblasť mierneho pásma so znakmi kontinentálneho podnebia. Priemerné ročné teploty sa tu pohybujú v dlhodobom priemere od 6,7 °C do 10,3 °C, pričom v posledných rokoch badať mierne zvýšenie priemernej teploty. Celkove prevažujúcim prúdením vzduchu je severné vo všetkých kategóriách rýchlosti vetra. V početnosti silných vetrov výrazne prevažujú severné smery. Značne veterná je južná časť Košickej kotliny, čo súvisí s konfiguráciou okolitých pohorí - Slanských vrchov a východnej časti Slovenského Rudohoria.

10.1.3 Pôdne pomery

Celková výmera územia mesta má plochu 24 277 ha. Z tejto plochy zaberá poľnohospodárska pôda až 38,0 % ,v tom orná pôda 25,4 % , čo je štvrtina územia celého mesta. Vysoké zastúpenie majú i lesné plochy, ktoré sa podieľajú na celkovej rozlohe mesta 30,9 %. V severnej časti mesta v zalesnenom území je vyhlásená prírodná rezervácia Vysoký vrch s rozlohou 36 ha. Urbanizované územie, t.j. zastavané plochy zaberajú 19,1 %, vodné plochy 1,1 % a ostatné plochy 10,8 % z rozlohy mesta.

10.1.4 Hydrologické pomery

Z hydrologického hľadiska územie mesta Košice patrí do povodia riek Hornád a Bodva. Hlavným vodným tokom na území mesta je rieka Hornád, ktorá preteká mestom v smere sever – juh. Z pravej strany priberá v meste dva prítoky - rieku Čermeľ a Myslavský potok. Vodné nádrže na riekach Hornád a Ida slúžia priamo pre zásobovanie mesta pitnou a úžitkovou vodou. Vodná plocha Jazero, ktorá vznikla po vyťažení štrkov (v južnej časti mesta) sa využíva pre rekreačné účely. Priemerné ročné prietoky sa v povodí Hornádu pohybovali v rozpätí 35% -55% Qa (priemerný dlhodobý ročný prietok). Maximálne priemerné mesačné prietoky sa vyskytujú v apríli a máji a minimálne mesačné prietoky boli zaznamenané vo februári, decembri a auguste. Najvýznamnejšie zásoby podzemných vôd sa nachádzajú v južnej časti územia v kvartérnych sedimentoch (2,00 – 9,99 l.s-1.km-1). Hladina podzemnej vody sa pohybuje prevažne v hĺbke menšej ako 2 m pod terénom. V oblasti nižších terás Hornádu je hladina podzemnej vody v hĺbke 2 – 5 m a vysokej terasy v hĺbke 5 – 10 m pod terénom. Na území mesta sa nachádza jeden zdroj minerálnej vody na severnom okraji mesta – bývalé Gajdové kúpele a v lokalite Šebastovce je evidovaný zdroj geotermálnych vôd s výdatnosťou vrtu 10 l.s.⁻¹.

10.1.5 Poľnohospodárska a lesná krajina

Územie mesta Košice je možné z hľadiska **poľnohospodárskeho využitia** rozdeliť na časť nížinnú (južná a západná časť) a časť pahorkatinnú (severná a východná časť). Poľnohospodárska pôda na riešenom území Košíc zaberá 9 252 ha, čo predstavuje 38,11% z celkovej výmery územia (z 24 277 ha). Najvyšší podiel poľnohospodárskej pôdy je v okrese Košice II. – 3 867 ha, čo tvorí 48,39% z celkovej poľnohospodárskej pôdy. Najnižší podiel poľnohospodárskej pôdy je v okrese Košice III. – 391 ha. Najväčšie zastúpenie trvalých trávnych porastov je v severnej a severozápadnej časti územia, konkrétne v okrese Košice I., čo s výmerou 790 ha predstavuje 46,14% z celkovej rozlohy trvalých trávnych porastov na území mesta.

Tabuľka 112: Bilancia pôdy k 1. 1. 2007 (ha)

Ukazovateľ	Košice I	Košice II	Košice III	Košice IV	KE spolu
Celková výmera pôdy	8 608	7 992	1 679	5 998	24 277
poľnohospodárska pôda	1 522	3 866	391	3 452	9 231
orná pôda	314	2 845	191	2 818	6 168
chmeľnice	-	-	-	-	0
vinice	-	-	-	-	0
záhrady	395	355	128	346	1 224

ovocné sady	30	31	1	71	133
trvalé trávne porasty	784	635	71	217	1 707
nepoľnohospodárska pôda	7 086	4 126	1 288	2 546	15 046
lesné pozemky	5 146	1 144	923	289	7 502
vodné plochy	66	59	1	154	280
zastavané plochy	1 060	1 961	272	1 356	4 649
ostatné plochy	814	962	92	747	2 615

Zdroj: Krajská správa ŠÚ Košice

Celé územie patrí z hľadiska biogeografickej rajonizácie do **lesnej oblasti** Košická kotlina a Abovská pahorkatina. Z celkovej výmery územia Košíc zaberajú lesy 7 500 ha, čo je cca 30 %. Rozmiestnenie lesov je veľmi nerovnomerné. Prevládajú najmä na severe a severovýchode v hornatejšej časti mesta, v ostatných častiach mesta je ich zastúpenie veľmi nízke až žiadne. Lesné porasty v záujmovom území sa nachádzajú prevažne v 1. až 4. lesnom vegetačnom stupni 1.lvs – dubový, 2.lvs – bukovo dubový, 3.lvs – dubovo bukový, 4.lvs – bukový.

Prevažnú časť lesov pokrývajú listnaté dreviny – 89 % výmery porastovej plochy. Najväčšie zastúpenie z drevín má dub – 30 %, buk – 27 % a hrab 13 %, v malej miere ihličnany ako jedľa 5 % a borovica 3 %. Územná organizácia lesného pôdneho fondu z hľadiska hospodárskej úpravy lesa na území mesta je členená na lesné hospodárske celky (LHC), ktoré sa nezhodujú s katastrálnymi hranicami - LHC Čermeľ, LHC Bukovec, LHC Sokol a LHC Jasov. Z hľadiska vlastníckych vzťahov až 73 % lesov je majetkom mesta Košice, ostatné lesy sú vo vlastníctve iných menších subjektov.

Od roku 1993 mesto hospodári na lesnom majetku mesta prostredníctvom vlastného podniku Mestské lesy Košice, a.s. Lesný majetok mesta má celkovú výmeru 19 432 ha, zasahuje aj do okresov Košice – okolie a Gelnica. História mesta Košice je úzko spätá s rozľahlými lesmi v jeho okolí. Najstaršie zmienky o vlastníctve lesných komplexov v okolí mesta sú známe už z 13. storočia. Hospodárske využívanie lesov súviselo s baníctvom a hutníctvom v regióne Košíc. Lesný majetok sa stal najväčším mestským majetkom v Uhorsku. Dnes je druhým najväčším lesným majetkom v Strednej Európe o výmere 19 432 ha. z toho 18 894 ha predstavujú lesné porasty. Od roku 1993 mesto hospodári na lesnom majetku prostredníctvom vlastného podniku. Územie sa rozprestiera na východnom okraji Slovenského Rudohoria, v podoblasti Čiernej hory a Volovských vrchov a v časti Košickej kotliny. Lesy bezprostredne susedia s mestom a obopínajú ho z východnej, severnej aj západnej časti. (viac mapa) Najvzdialenejšie porasty sa nachádzajú na sever od Košíc pri Margecanoch (cca 35 km). Z vertikálneho pohľadu lesné porasty siahajú od nadmorskej výšky cca 200 metrov (v okolí Hrašovíka) až do 1200 metrov (pod Kojšovskou hoľou).

10.1.5.1 Drevinové zastúpenie

Hlavnou drevinou je buk, ktorý má v zastúpení 54%, dub 16%, hrab 7%, cenné listnáče / javor, jaseň, brest/ 4%, ostatné listnáče 2%. Z ihličnatých drevín má najvyšší podiel v zastúpení jedľa 8%, smrek 6%, borovica 2%, smrekovec 1%.

10.1.5.2 Kategórie lesa

V súčasnosti dominantnou kategóriou lesa na tomto území sú lesy osobitného určenia. Ich zastúpenie je 57% .Zahŕňajú lesy:

- prímestské a rekreačné lesy – Lesopark
- lesy v **chránených územiach** – Územie európskeho významu Stredné pohornádie, NPR Bokšov, Sivec, Humenec, Vozárska , Bujanov PR Vysoký vrch - Biela skala
- lesy v ochranných pásmach vodných zdrojov

Hospodárske lesy zaberajú 28% územia a ochranné lesy 15% .

10.1.5.3 Hospodárske členenie:

Z hľadiska vyšších hospodársko-úpravníckych jednotiek je lesný majetok mesta Košice rozdelený do nasledovných lesných užívateľských celkov (LUC):

Tabuľka 113

LUC	Výmera (ha)	Okresy:	Platnosť LHP (roky)
Sokol'	3 240	Košice I – IV, Košice - okolie	1999-2008
Črmeľ	4 984	Košice I, Košice II, Košice - okolie	1999-2008
Opátka	3 948	Košice I, Košice - okolie, Gelnica	1999-2008
Lodina	5 420	Košice - okolie	2004-2013
Kojšov	1 840	Gelnica	2004-2013
Spolu:	19 432		

Od roku 2009 je plánované nové organizačné členenie na 9 lesných celkov.

10.1.6 Rastlinstvo a živočíšstvo

10.1.6.1 Rastlinstvo

Podľa fyto geografického členenia Slovenska (Futák a kol., 1980) patrí územie mesta Košice jednak do oblasti západokarpatskej flóry (Carpathicum occidentale), obvodu predkarpatskej flóry (Praecarpaticum), okresu Stredné Pohornádie, jednak do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerotermej flóry (Eupannonicum), okresu Košická kotlina. Územie mesta Košice s príslušnými zónami má z hľadiska zastúpenia rastlinných

druhov vysoký potenciál. Zastúpené sú tu druhy nížinné, podhorské, ale i horské a viaceré z nich patria medzi významné a vzácne druhy slovenskej flóry. Podrobnejšie údaje o výskyte chránených, vzácných a ohrozených druhov rastlín na území mesta Košice sú uvedené v Územných systémoch ekologickej stability mesta Košice (RÚSES, MÚSES), spracovaných SAŽP – CEK Košice (Bohuš, P. a kol., 2006).

Chránené stromy

Na území mesta Košice sú vyhlásené (Všeobecne záväznou vyhláškou Krajského úradu v Košiciach č.1/1996 z 27. novembra 1996,) nasledovné chránené stromy:

Tabuľka 114

P. č.	Názov	Druh dreveniny	Lokalita - ulica	MČ	počet
1.	Alvinczyho agát	agát biely (<i>Robinia pseudoacacia</i>)	Alvinczyho ul. č.27	Sever	1
2.	Ginkgo na Masarykovej ulici	ginko dvojlaločné (<i>Ginkgo biloba</i>)	Masarykova ul. č. 3	St. mesto	1
3.	Jaseň pri Angeline	jaseň štíhly (<i>Fraxinus excelsior</i>)	Park Angelinum	St. mesto	1
4.	Platany na Veterine	platan javorolistý (<i>Platanus hispanica</i>)	UVL	Sever	3
5.	Topoľ biely v Mestskom parku	topoľ biely (<i>Populus alba</i>)	Mestský park	St. mesto	1
6.	Univerzitná sofora	sofora japonská (<i>Sophora japonica</i>)	UPJŠ na Kostlivého ul.	St. mesto	1
7.	Šačianske tisy	tis obyčajný (<i>Taxus baccata</i>)	Šaca	Šaca	29

10.1.6.2 Živočíšstvo

Podľa zoogeografického členenia Slovenska (Čepelák a kol., 1980) patrí územie mesta Košice jednak do oblasti západokarpatskej fauny, okrsku rudohorského, jednak do oblasti vnútrokarpatských zníženín, okrsku košického. Územie mesta Košice s prilahlými zónami má z hľadiska zastúpenia živočíšnych druhov vysoký potenciál. Pestré prírodné podmienky územia podmieňujú značnú rôznorodosť fauny. Podobne ako u rastlinných druhov sú tu zastúpené druhy nížinné, podhorské, ale i horské a viaceré z nich patria medzi významné a vzácne druhy slovenskej fauny. Podrobnejšie údaje o výskyte chránených, vzácných a ohrozených druhov živočíchov na území mesta Košice sú uvedené v Územných systémoch ekologickej stability mesta Košice (RÚSES, MÚSES), spracovaných SAŽP – CEK Košice (Bohuš, P. a kol., 2006).

10.1.7 Osobitne chránené časti prírody

10.1.7.1 Chránené územia

Prírodná pamiatka (PP) Kavečianska stráň, IV. stupeň ochrany, k. ú. Kavečany, plocha územia 3,19 ha, rok vyhlásenia 2000 .Chránené územie sa nachádza JV od mestskej časti Kavečany, na svahoch potoka Pstružník. Predstavuje významný ostrov teplomilnej vegetácie v poľnohospodársky využívannej krajine. Masovo sa tu vyskytuje chránený druh poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*), ale aj ďalšie vzácne druhy rastlín, napr. orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), vstavač obyčajný (*Orchis morio*), vstavač vojenský (*Orchis militaris*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), horec krížatý (*Gentiana crutiata*).

Chránený areál (CHA) Košická botanická záhrada, IV. stupeň ochrany, k. ú. Košice - Sever, plocha územia 29,76 ha, rok vyhlásenia 2002 Botanická záhrada UPJŠ Košice svojimi biologickými hodnotami predstavuje významný krajnotvorný prvok v intraviláne mesta Košice. Sústreďuje sa na zachovanie fytofondu viacerých divorastúcich i kultúrnych rastlinných druhov. Okrem toho sa v areáli botanickej záhrady vyskytujú aj niektoré vzácne druhy fauny, zastúpené najmä avifaunou (39 hniezdičov). Botanická záhrada UPJŠ plní aj funkciu pedagogicko-didaktickú a vedecko-výskumnú.

Prírodná rezervácia (PR) Vysoký vrch, V. stupeň ochrany, k. ú. Čermel', Sokol', plocha územia 36,50 ha (okres Košice I. 33,12 ha), rok vyhlásenia 1993. Chránené územie zahŕňa vrcholové lesné spoločenstvá 80-100 ročných jedľa-bučín pralesovitého charakteru v oblasti Vysokého vrchu a Bielej skaly v závere Čermel'ského údolia. V stromovom poschodí prevláda jedľa biela (*Abies alba*) a buk lesný (*Fagus sylvatica*) s prímесou javora horského (*Acer pseudoplatanus*), v krovinovom poschodí sa vyskytujú lykovec jedovatý (*Daphne mezereum*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), vzácnejšie zemolez čierny (*Lonicera nigra*), bylinný podrast zodpovedá charakteru jedľa-bučín, medzi druhy ktoré si zasluhujú pozornosť patria scila dvojlistá (*Scilla bifolia*), mesačnica trvác (Lunaria rediviva). Významný je aj výskyt teplomilnej vegetácie vápencovej Bielej skaly, s výskytom ľalie zlatohlavej (*Lilium martagon*), prílbice moldavskej (*Aconitum moldavicum*), horca luskáčovitého (*Gentiana ascepiadea*), plamienka alpského (*Clematis alpina*) a i. Významná je aj avifauna chráneného územia, vyskytujú sa tu druhy ako kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*), králik zlatohlavý (*Regulus regulus*), králik ohnivohlavý (*Regulus ignicapillus*), tesár čierny (*Dryocopus martius*).

Ďalšie prírodné pamiatky (PP): PP Andrejova jaskyňa I, PP Andrejova jaskyňa II, PP Kavečianska jaskyňa, PP Smetisko, PP priepať v Kavečanoch.

10.1.7.2 Chránené vtáčie územia (navrhované) - NATURA 2000 (súvislá európska sústava chránených území)

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území v SR (podľa Smernice o vtákoch bol schválený uznesením vlády SR č. 636/2003 dňa 9. júla 2003) obsahuje 38 území, z nich 2 zasahujú do územia Košice mesto. Navrhované chránené vtáčie územie Košická kotlina (SKCHVU 009) je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie sokola rároha (*Falco cherrug*) a pravidelne tu hniezdi viac ako 1% národnej populácie druhov sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), d'ateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*), bocian biely (*Ciconia ciconia*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*) a orol kráľovský (*Aquila heliaca*). Navrhované chránené vtáčie územie Volovské vrchy (SKCHVU 036) je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie druhov bocian čierny (*Ciconia nigra*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), žlna sivá (*Picus canus*), d'ateľ čierny (*Dryocopus martius*), muchárik červenohrdlý (*Ficedula parva*) a muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*) a ďalšie.

Tabuľka 115: Prehľad navrhovaných chránených vtáčích území:

Názov	Okres	Plocha chráneného územia v okrese	Celková výmera územia, ha
Košická kotlina	Košice okolie	17 687	19 008
	Košice II	1 321	
Volovské vrchy	Gelnica	25 428	128 014
	Košice okolie	38 091	
	Košice I, II,	3 891	
	Rožňava	13 157	
	Spišská Nová Ves	25 428	

Chránené vtáčie územie Košická kotlina bolo vyhlásené Vyhláškou Ministerstva ŽP SR č.22/2008 zo dňa 7.1.2008, z hľadiska pozemkového vlastníctva nezasahuje do lesného majetku mesta Košice.

10.1.7.3 Navrhované územia európskeho významu

Národný zoznam navrhovaných území európskeho významu podľa Smernice o biotopoch bol schválený uznesením vlády SR č. 239/2004 dňa 17.marca 2004. Zoznam obsahuje 382 území z toho 47 nachádzajúcich sa v Košickom kraji a 1 zasahujúce do územia mesta Košice - Stredné Pohornádie (SKUEV 0328). Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu (Výmera lokality: 7275,58 ha, Stupeň ochrany: 2, 3, 4, 5, k.ú Okres Košice – okolie: Kostolany nad Hornádom, Košická Belá, Malá Lodina, Sokol', Veľká Lodina, Košické Hámre, Ružín, Košice I: Kavečany, Čermel', Kamenné).

Územie Európskeho významu Stredné pohornádie bolo vyhlásené výnosom Ministerstva životného prostredia SR č.3/2004 – 5.1., zo dňa 14.júla 2004.

10.1.7.4 Územia chránené podľa medzinárodných dohovorov

Dohovor o mokradiach majúcih medzinárodný význam, predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva, (Ramsarský dohovor), je zameraný na ochranu a prijateľné využívanie mokradí. Do kategórie mokradí regionálneho významu patria lokality rôznej veľkosti s výraznejším hydrologickým, biologickým a ekologickým ovplyvňovaním okolia (minimálne niekoľkých obcí). Z tejto kategórie mokradí sa na území mesta Košice nachádza *Štrkovisko pri Krásnej nad Hornádom*, k. ú. Krásna, 400 000 m²

K mokradiam lokálneho významu zaraďujeme menšie lokality ovplyvňujúce najbližšie okolie, so sústredeným výskytom bežných druhov rastlín a živočíchov viazaných na mokrade. Mokrade lokálneho významu na území mesta: *Čvikotin háj* (Hutky), k. ú. Krásna, Nižná Hutka, 280 000 m², *Jazierko pri Hlinisku* (Pľuvatko), k. ú. Terasa, 20 000 m², *Odkalisko Bankov*, k. ú. Košice - Sever, 3 000 m², *Čičky*, k. ú. . Košice - Sever, 3 000 m², *Systém mokradí na Račom potoku*, *Mokrad' Polička* v Košickej Novej Vsi, s plochou 30m x 50 m.

10.2 Stav zložiek životného prostredia

10.2.1 Ovzdušie

V oblasti mesta Košice sa v rámci SR dlhodobo produkuje najviac emisií základných znečisťujúcich látok, ako aj skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok. Lokálne imisné znečistenie ovzdušia v niektorých lokalitách prekračuje platnou legislatívou určené limitné hodnoty pre tuhé znečisťujúce látky PM₁₀.

Emisie pochádzajú predovšetkým z veľkých stacionárnych priemyselných zdrojov znečistenia ovzdušia lokalizovaných na území Košíc. Najväčší podiel na znečistení ovzdušia majú U.S. Steel Košice a mestská tepláreň TEKO Košice. V posledných rokoch došlo k výraznému zníženiu emisií tuhých látok u najväčšieho znečisťovateľa v oblasti Košíc – U.S. Steel Košice, i napriek tomu však patrí v rámci všetkých veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia v SR

naďalej k najväčším znečisťovateľom ovzdušia. Prevádzky U.S. Steel Košice emitujú okrem základných znečisťujúcich látok aj ďalšie látky, ako sulfán (sírovodík), benzén, amoniak, kyanovodík, chlór, fenol, toluén, VOC a ďalšie špecifické látky. Takmer celé množstvo emisií ťažkých kovov vyprodukovaných zo stacionárnych zdrojov v oblasti Košíc pochádza z výroby železa a ocele v U.S. Steel Košice. Mestská tepláreň TEKO je najvýraznejším bodovým zdrojom znečistenia ovzdušia lokalizovaným v samotnom meste Košice. Exhalátmi (najmä SO₂, NO_x) zaťažuje predovšetkým ovzdušie v južnej časti mesta.

V meste výrazne prevažuje centrálné zásobovanie bytov a podnikov teplom z TEKO cez sústavu centrálného zásobovania teplom. Zostávajúce lokálne kotle a domové kúreniska v meste Košice sú väčšinou plynofikované. Podiel malých zdrojov znečistenia ovzdušia na celkovom znečistení ovzdušia v oblasti Košíc je daný predovšetkým stupňom plynofikácie obcí v okolí mesta Košice.

Výrazným zdrojom znečisťovania ovzdušia na území mesta bola aj mestská spaľovňa tuhého komunálneho odpadu KOSIT. Po realizácii rekonštrukcie a modernizácie spaľovne – I. etapa sa výrazne zmiernil jej doterajší negatívny vplyv na kvalitu ovzdušia, najmä v južných obytných častiach Košíc a v okolitých obciach.

K zdrojom znečistenia ovzdušia v Košiciach stále viac patrí automobilová doprava a to predovšetkým v hlavných dopravných koridoroch mesta a v obslužných komunikáciách centra mesta. Nárast intenzity cestnej dopravy spôsobuje zvyšovanie celoplošnej zaťaženia komunikácií a zvyšuje množstvo emisií z výfukových plynov (najmä CO, NO_x, VOC), sekundárnu prašnosť a tým negatívne ovplyvňuje ovzdušie v dýchacej zóne človeka, pri obmedzených rozptylových podmienkach v dôsledkuestskej zástavby.

Tabuľka 116: Vývoj emisií vybraných základných znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov na území Košíc v r. 2005,2003,2002,2000,1995

Rok	Emisie (t/rok)				Merné územie emisie (t/rok.km ²)			
	tuhé látky	SO ₂	NO _x	CO	tuhé látky	SO ₂	NO _x	CO
2005	4 362	12 526	10 929	93 197	11,97	51,60	45,02	383,89
2003	9 890	10 781	12 343	104 600	40,37	44,01	50,38	426,94
2002	14 655	10 570	12 169	83 955	59,82	43,14	49,67	342,67
2000	16 204	18 861	12 695	85 296	66,138	79,983	51,816	348,146
1995	17 821	22 000	33 877	126 582	73,337	90,535	139,412	172,687

Zdroj : SHMÚ

Tabuľka 117: Najvýznamnejšie zdroje znečistenia ovzdušia – emisie základných znečisťujúcich látok v oblasti Košíc v rokoch,2005,2003,2002,2001

Zdroj znečistenia ovzdušia	Rok	Emisie v (t/rok)			
		tuhé látky	SO ₂	NO _x	CO
U.S. Steel Košice	2005	3 965,144	10760,072	8 848,997	92 682,025
	2003	9 368,110	9 087,662	10 177,724	104 126,840
	2002	13 868,229	8 865,817	9 989,113	83 150,149
	2001	16 667,540	11 143,92	10 267,029	78 092,3
TEKO – Tepláreň Košice	2005	82,446	1 542,370	1 519,151	-
	2003	74,939	1 339,487	1 466,022	56,826
	2002	71,3	1 280,8	1 399	90,8

Slovenské magnezitové závody Jelšava – závod Bočiar	2001	66,0	1 129,1	1 209,1	68,7
	2005	-	111,844	-	115,112
	2003	35,150	107,677	212,661	198,907
	2002	36,9	110,0	123,8	202,2
	2001	35,7	103,6	116,2	189,4

Lokálne znečistenie ovzdušia:

Z monitorovaných škodlivín sa na vysokej úrovni znečistenia podieľajú najmä tuhé častice. Na území mesta Košice sú prekračované platné limitné hodnoty pre tuhé častice do veľkosti 10µm – PM₁₀.

Tabuľka 118: Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia podľa limitných hodnôt na monitorovacej stanici Štúrova a Strojárskejšá v Košiciach

Zložka	SO ₂		NO ₂		1,3*PM ₁₀		PM ₁₀		Pb	CO
	1 hod.	24 hod.	1 hod.	1 rok	24 hod.	1 rok	24 hod.	1 rok	1 rok	8 hod. KP ¹
Limitná hodnota (ochrana zdravia)[µg/m ³] (počet prekročení)	350 (24)	125 (3)	200 (18)	40	50 (35)	40	50 (35)	40	500 ²	10 000
Košice Štúrova (2005)	0	0	0	19,4	-	-	75	39,2	-	3809
Košice Štúrova (2003)	0	0	0	23,7	132	49,2	80	37,8	-	4023
Košice Štúrova (2002)	0	0	0	25,3	141	50,3	69	38,7	-	3 452
Košice Štúrova (2001)	0	0	1	27,8	-	-	61	35,2	-	3 698
Košice Strojárskejšá (2005)	0	0	0	25,1	-	-	45	32,5	37,2	2225
Košice Strojárskejšá (2003)	0	0	0	17,1	98	40,9	46	31,5	59,5	3032
Košice Strojárskejšá (2002)	0	0	0	27,8	102	42,1	45	32,4	54	1874
Košice Strojárskejšá (2001)	0	0	0	29,3	-	-	33	29,8	34	-

¹ maximálna hodnota 8 hod. klzavého priemeru

(XX) – počet prekročení > povolený počet, **XX,X** – hodnota je nad limitou hodnotou

Na zvýšenej úrovni znečistenia ovzdušia sa podieľajú najmä tuhé prašné častice a čiastočne aj oxidy dusíka. V meste Košice úroveň znečistenia tuhými časticami prekročila platné limitné hodnoty (ročné i denné) v niekoľkých predchádzajúcich rokoch. Zároveň možno skonštatovať, že toto znečistenie každým rokom narastá. Limitné hodnoty stanovené pre ostatné znečisťujúce látky neboli prekročené.

10.2.2 Voda a vodné zdroje

10.2.2.1 Stav povrchových vôd

Povrchové vody sú podľa kvality vody zaraďované od I. triedy (veľmi čistá voda) až po V. triedu kvality (veľmi silne znečistená voda), ktorá je hodnotená podľa STN 75 7221 „Klasifikácia povrchových vôd“ v 8 skupinách ukazovateľov:

A. ukazovatele kyslíkového režimu,	E. mikrobiologické ukazovatele,
B. základné fyzikálno – chemické ukazovatele,	F. mikropolutanty,
C. nutrienty,	G. toxicita,
D. biologické ukazovatele,	H. rádioaktivita.

Na území Košíc sa kvalita vody v rámci celoslovenského monitoringu (SHMÚ Bratislava) sleduje:

a) Hornád – v oblasti Košíc je tok Hornádu silne zaťažený vypúšťanými splaškovými a priemyselnými odpadovými vodami mesta a privádzaným znečistením z hornej časti samotného toku, ale aj jeho prítokov. Množstvo koliformných baktérií v E skupine ukazovateľov spôsobuje IV. triedu kvality, čo poukazuje aj na nedostatočné resp. žiadne čistenie splaškových odpadových vôd v sídlach nad sledovaným územím. Kvalita vody v ostatných ukazovateľoch je v II. – III. triede.

b) Sokolianský potok – v Sokolianskom potoku je kvalita vody v II. – V. triede. Najhoršiu V. triedu kvality spôsobuje množstvo koliformných baktérií v E skupine ukazovateľov, čo poukazuje aj na nedostatočné resp. žiadne čistenie splaškových odpadových vôd. V B skupine ukazovateľov a v F- skupine ukazovateľov je kvalita vody v IV. triede. Toto znečistenie je spôsobené priemyselnou činnosťou - Sokolianský potok je recipientom odpadových vôd z U.S. Steel.

c) Ida – kvalita vody je hodnotená v dolnej časti toku a je v II. – V. triede. Najhoršiu V. triedu spôsobuje $CHSK_{Cr}$ v A skupine ukazovateľov a IV. trieda v E skupine ukazovateľov je spôsobená množstvom koliformných baktérií. Celé povodie Bodvy je pod intenzívnym antropogénnym vplyvom, čomu zodpovedá aj kvalita vody. Horná časť toku je vodárenským tokom a nachádza sa tu vodárenská nádrž Bukovec.

Tabuľka 119: Kvalita povrchových vôd v roku 2004 - 2006

Tok	Miesto odberu vzorky	Skupiny ukazovateľov a triedy kvality																	
		A			B			C			D			E			F		
		2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Hornád	Krásna n/H.	II	III	III	III	II	II	II	III	V	IV	II	II	IV	IV	IV	-	-	-
Sokolianský p.	Tornyosnémeti	II	II	III	IV	IV	IV	III	V	V	V	II	II	V	V	IV	IV	IV	IV
Ida	Ústie	IV	V	V	II	II	II	III	III	III	-	II	II	V	IV	IV	-	III	III

Zdroj: Správa o stave ŽP v roku 2006, SAŽP 2007

Celkové množstvo odpadových vôd a znečistenia v povodí Hornádu od roku 1990 kleslo cca o 18,3 % a množstvo čistených odpadových vôd vzrástlo cca o 2,5%. V tejto sume je zahrnuté aj množstvo čistených a nedostatočne čistených odpadových vôd (len s primárnym spôsobom čistenia). Významne kleslo tiež množstvo vypúšťaného organického znečistenia odpadových vôd (BSK_5 , $ChSK_{Cr}$, NL). Pozitívny vývoj zaznamenali aj koncentrácie NEL_{UV} . Na tomto znížení sa podieľajú niektoré významné priemyselné a komunálne zdroje znečistenia mimo územia mesta Košice, ale aj na jeho území (VVS Košice, U.S. Steel Košice) a to najmä intenzívnejším spôsobom čistenia odpadových vôd. Výrazný podiel na znížení má aj útlm niektorých priemyselných aktivít (hutnícka a banícka činnosť) mimo predmetného územia.

Najväčšími zdrojmi znečistenia vôd v území mesta sú verejná kanalizácia mesta Košice a U. S. Steel Košice, ktoré patria k najväčším zdrojom znečistenia vôd v rámci SR na základe množstva vypúšťaného znečistenia. Tieto zdroje sa nachádzajú na území mesta Košice, ale odpadové vody sú vypúšťané do recipienta už mimo územia mesta. K veľkým zdrojom znečistenia v rámci mesta môžeme zaradiť aj ČOV Šaca. Tento zdroj patrí medzi 3 zdroje znečistenia vôd zaradené do kategórie spoplatnených zdrojov, ktoré vypúšťajú viac ako 3 t BSK_5 za rok. V území sa nachádzajú aj ďalšie – menšie zdroje znečistenia vôd. Sú to rôzne priemyselné prevádzky, rekreačné zariadenia a verejné kanalizácie (ČOV) mestských častí.

10.2.2.2 Stav podzemných vôd

Do územia zasahuje vodohospodársky významná oblasť „Riečne náplavy Hornádu od Družstevnej pri Hornáde po štátnu hranicu“. Do monitorovacej siete kvality podzemných vôd v tejto oblasti je zahrnutých 10 vrtov základnej siete SHMÚ, 1 využívaný vrt a 1 využívaný prameň. K najčastejším prekročeniam limitných hodnôt dochádza Fe a Mn v dôsledku nepriaznivých kyslíkových pomerov. Namerané boli aj vysoké hodnoty síranov, dusičnanov a chloridov. Zo stopových prvkov bola nameraná nadlimitná koncentrácia hliníka. Zo skupín všeobecných organických látok a špecifických organických látok nebola nameraná nadlimitná koncentrácia.

Podľa Palmer – Gazdovej klasifikácie je chemické zloženie podzemných vôd Košickej kotliny veľmi rôznorodé. Mení sa od základného výrazného a nevýrazného vápenato-horečnato-hydrogénuhličitanového, cez prechodný vápenato-sírano-hydrogénuhličitanový až po základný nevýrazný vápenato-síránový typ. Táto rôznorodosť základného chemického zloženia je dôsledkom priemyselnej a poľnohospodárskej činnosti. Podzemné vody patria medzi stredne až vysoko mineralizované ($270-1130 \text{ mg.l}^{-1}$).

Na území mesta Košice sa nachádza 1 monitorovací vrt základnej siete SHMÚ - Košice - Zdroj potraviny. V tomto vrte nebolo namerané prekročenie limitných hodnôt. Znečistenie podzemných vôd odráža predovšetkým vplyvy - priemyselnej, poľnohospodárskej činnosti a vypúšťania splaškových odpadových vôd. Oblasť Košickej kotliny je najviac poznačená samotným mestom Košice a jeho aktivitami a vyznačuje sa zvýšenými koncentraciami znečisťujúcich látok so stupňom kontaminácie $C_d = 0,50 > 10,00$ (III.-V. trieda podľa Geochemického atlasu SR a Environmentálnej regionalizácie SR).

10.2.3 Pôda

Negatívne na stav pôd v území mesta Košice a jeho okolia vplýva erózia pôdy, ktorá sa v závislosti od podmienok prejavuje jednotlivito alebo v určitej kombinácii. Znamená odnos pôdnej hmoty (denudácia), jej premiestňovanie do iných polôh (transport) a ukladanie (akumulácia) vo forme nánosu alebo

prekryvu. Erózia pôdy patrí k stresovým faktorom, ktoré negatívne pôsobia na poľnohospodársky pôdny fond a na krajinu, a to ohrozením resp. narušením prirodzeného vývoja bioty.

Nepatrná vodná erózia je typická v oblasti Košickej roviny, predovšetkým na aluviálnych a terasových sedimentoch Hornádu a Torysy. Slabá (mierna) vodná líniová erózia sa prejavuje v niektorých častiach Medzevskej pahorkatiny a Toryskej pahorkatiny s priaznivými litologicko-morfologickými podmienkami, aj v zalesnených častiach Volovských vrchov a Čiernej hory. Stredne silná vodná líniová erózia sa vyskytuje v Medzevskej pahorkatine, západne a juhozápadne od Košíc a tiež západne od Šace. V Toryskej pahorkatine je rozšírená východne od Košíc a v časti Varhaňovského chrbta.

Plošná vodná erózia predstavuje najnebezpečnejšiu formu erózie v území – vyskytuje sa na poľnohospodárskych pôdach na svahoch, kde voda pri svojej devastačnej činnosti zužitkováva aj geoenérgiu reliéfu. Pôdy reálne ohrozené vodnou eróziou sú najmä v týchto lokalitách:

v severnej časti územia sú takýmito lokalitami okolie Kavečian, južné svahy pod Hradovou a Dáriusová hora severne od Ťahanoviec, vo východnej časti územia geomorfologicky reprezentujúcej Toryskú pahorkatinu sú rizikovými lokalitami okolie Košickej Novej Vsi (Za záhradami, Varkata, Konopiská, Biela hlina, Pod záhradami), kóta Heringeš a jej širšie okolie (Vyšné Opátske, Nižná úvrať, Pri kamenej studni), svahy situované juhozápadne od Sadov nad Torysou, v západnej časti územia, geomorfologicky evidovanej ako Medzevská pahorkatina, sú kritickými lokalitami areál bane Bankov a jeho príľahlé okolie (Račí potok, záhrady nad botanicou záhradou), okolie kóty Čičky severozápadne od KVP, lokalita Vinica severozápadne od sídliska Luník IX, priestor medzi Lorinčíkom a Poľovom (Brezina, Košariská, Pútny kopec, Nad záhradami), južne od Poľova (Prostredné tably, Pod Lapišom), severovýchodne od Šace (Ortáše, Povrázky, Medzi dráhami) a západne od Šace (Stavenec, Pastvisko)

Plošnú ochranu z hľadiska ich plošnej kontaminácie si budú vyžadovať pôdy pahorkatinného stupňa Košickej kotliny, najmä hnedozeme, černoze a pseudogleje a aluviálne pôdy Hornádu. Pôdy tohto regiónu sú rozmanité aj čo do charakteru chemickej degradácie. Na jednej strane pôdy horských oblastí vykazujú znaky acidifikácie, najmä tie na kyslých substrátoch (fylitoch, porfyoidoch), na druhej strane pôdy v imisných areáloch priemyselných závodov (železiarní, magnezitových závodov) sú zjavne alkalizované v dôsledku emisie alkalických partikulárnych častíc.

Z hľadiska zastúpenia jednotlivých pôd sa na území mesta nachádzajú dve oblasti: oblasť samotnej Košickej kotliny s jej pahorkatinnými stupňami a oblasť horská s vrchovinovým reliéfom a s výskytom prevažne kyslých materských hornín pôd.

V oblasti Košickej kotliny sa aluviálnych rovinách nachádzajú najmä fluvizeme typické, s pribúdaním karbonátov v pôdnom profile najmä v južnej časti územia aj fluvizeme karbonátové. Sú často zrnitostne ťažšie a na miestach s blízkymi hladinami podzemných vôd vykazujú slabšie alebo silnejšie znaky glejových procesov. V depresných polohách aluviálnych nív sa vyskytujú čiernice, čiernice glejové a lokálne na ťažkých substrátoch aj samotné gleje. Na terasových stupňoch v závislosti od pokryvu terás nachádzame černozemné pôdy, hnedozeme a pseudogleje, na hranách terás lokálne aj regozeme. Na ostatných pahorkatinných stupňoch prekrytých kvartérnymi sprašovitými hlinami sa vyskytujú v závislosti od výškových stupňov hnedozeme, hnedozeme oglejené a najmä pseudogleje. Pseudogleje sú vyvinuté aj na zahlinených štrkoch a hlinitých prekryvoch sedimentov košickej štrkovej formácie. Tieto pôdy tvoria podstatnú časť nivy Hornádu, Črmeľského, Myslavského, Sokolianského potoka a Idy.

V horských oblastiach prevládajú na zvetralinách pevných hornín kambizeme a ich subtypy, ktoré prechádzajú vo veľmi svažitých oblastiach do rankrov a veľmi lokálne tam, kde vystupuje skalný podklad aj litozeme. Na karbonátových horninách (vápence a dolomity) sa vyskytujú rôzne subtypy rendzín. Vzhľadom na členitý reliéf tieto rendziny obvykle tvoria komplexy od typických rendzín cez rendziny vylúhované až po rendziny litické a karbonátové litozeme.

10.2.4 Verejná zeleň

Verejnú zeleň mesta Košice delíme na parkovú a historickú zeleň mesta, zeleň bytových a rodinných domov, vegetáciu vyššej občianskej vybavenosti a vegetáciu s ochrannou funkciou. Správa mestskej zelene v Košiciach zabezpečuje správu a údržbu mestských pozemkov so zeleňou v nasledovných MČ : Staré mesto, Sever, Juh, Západ, Nad jazerom, sídl. Ťahanovce a Dargovských hrdinov.

10.2.4.1 Parky a historická zeleň

Z historickej zelene sa zachovali len lokality, ktoré svojou polohou nebránili rozvoju osídlenia. Fragменты starej zelene tvoria v zastavanom území dendrologicky i esteticky vzácne plochy a sú to najmä :

- parky (Anička, Fakultná nemocnica L.Paustera, park Komenského, Mestský park, Drevený trh, Hlavná ulica, Barca)
- zeleň areálov objektov (Leteckej fakulty TU, Univerzity veterinárneho lekárstva, bývalá Vojenská letecká akadémia, univerzitného areálu – bývalá detská nemocnica Moyzesova, areál UPJŠ, bývalé sklady, zeleň areálu Komenského, Hlinková),
- botanická záhrada – arborétum (Mánesová)
- zeleň cintorínov (verejný cintorín - Rastislavova ul., cintorín Rozália -Rozálska ul., Šaca, Poľov, Myslava)

10.2.4.2 Zeleň bytových a rodinných domov

Najhodnotnejšia zeleň bytových domov sa nachádza na sídliskách postavených v 50. a 60. rokoch – majú rozsiahle plochy obytnej zelene v dobrom stave: sídlisko Mier a Národná trieda, sídlisko na Watsonovej ulici, zeleň sídliska medzi ulicami Letná, Čsl. Armády, Komenského, Kuzmányho a Novomeského, sídlisko Podhradová, sídliská MČ Juh (najmä Pasteurovo námestie a okolie), sídlisko Terasa.

Novšie sídliská obsahujú menšie plochy zelene, výsadba sa uskutočňovala a uskutočňuje postupne, časom sa aj tu vyvíjajú plochy kvalitnej zelene:

- **sídlisko Juh** - aleje existujúce skôr ako sídlisko a nová medzibloková zeleň,
- **sídlisko Nad Jazerom** (súbor Bukovecká, Čiernomorská, Baltická, Donská a Amurská, Irkutská a Dneperská, Polárna, alej na Slaneckej). Význam a funkciu zelene v tejto lokalite zlepšuje susedstvo rieky Hornád, vodných plôch a ich pobrežnej zelene,
- **sídlisko Dargovských hrdinov** – vzrastlé sú najmä rýchlejšie rastúce dreviny – topole, brezy, postupne aj trvácnejšia zeleň (aleje a plochy okolo Triedy L. Svobodu, Fábryho, Marš. Koneva, Krosnianska, plocha pri poliklinike Východ, plocha medzi Zupkovou a Krosnianskou, mladšie dreviny Postupimská, Maurerova, Clementisova, a na ďalších plochách),
- **sídlisko KVP** – vypĺňa plochu medzi sídliskom Terasa a Myslavou. Postupne tu pribúda zeleň na plochách okolo triedy KVP, na plochách „dvorov“ medzi blokmi (Dénešova, Wurmova, Drábova; Bauerova, Jasuschova; Čordáková, Klimkovičova; Wuppertálska, Cottbuská, Starozagorská, Titogradská; Húskova, Hemerkova ap.). Zeleň v týchto lokalitách je ohrozená najmä z dôvodu rozširovania nepostačujúcich parkovísk
- **sídlisko Ťahanovce** – najnovšie sídlisko, s pomerne nevelkým podielom plôch medzi obytnými blokmi. Podobne ako na KVP, aj tu si zeleň nachádza miesto na plochách medzi blokmi, kde nie sú komunikácie – ide čiastočne o zeleň škôl a škôlok a okolia detských ihrísk. V budúcnosti môžu vzniknúť

plochy hodnotnej zelene na plochách medzi Aténskou a Americkou triedou, severne od Aténskej, medzi Bukureštskou a Havanskou, na Berlínskej, Varšavskej, Čínskej, Sofijskej a na nezastavaných plochách.

Minimálne plochy zelene sa viažu na najnovšia výstavbu bytov a rodinných domov (90. roky, roky 2000 až 2006). Zmenšovanie plôch zelene je z dôvodu výstavby bytov na plochách existujúcich sídlisk takmer vždy na úkor zelene. Investori, vrátane Mesta v mnohých prípadoch nepristupujú k tvorbe a ochrane zelene koncepcne a jedným z dôvodov sú majetkoprávne neujasnenosti.

Situácia verejnej zelene v lokalitách zástavby rodinných domov je veľmi rozdielna, závislá od lokality, veku domov, výmer pozemkov. Najlepšia je situácia v obciach pričlenených ku Košiciam s väčšími pozemkami (Kavečany, Ťahanovce, Vyšné Opátske, Krásna nad Hornádom Myslava, Šebastovce, Lorinčík, Poľov, Košická Nová Ves). Zeleň je možné rozčleniť na verejnú a súkromnú (súkromné záhrady a sady). Verejnú zeleň možno nájsť napr. v Košickej Nove Vsi (aleje), v Šaci (dva parky, aleje), Poľove ap.

10.2.4.3 Zeleň vyššej občianskej vybavenosti

Zeľeň rekreačná a športová - staršia a kvalitnejšia zeľeň zapíňa areály kúpaliska Triton, kúpaliska ŠKP, Mestskej plavárne, kvalitná zeľeň je na Aničke, v okolí štrkoviska Nad Jazerom, na detskom dopravnom ihrisku vo VŠA.

Zeľeň pri školách - v Košiciach sa nachádza viac areálov škôl a škôlok s kvalitnou zeľeňou. Pozitívne príklady – ZŠ Gemerská 2, MŠ v MČ Juh, MŠ Zupkova, ZŠ a MŠ na sídlisku Mier a Terasa ai. Mnohým školským areálom zeľeň chýba úplne (väčšina ZŠ na sídlisku Dargovských hrdinov, KVP, Ťahanovce).

Zeľeň pri zdravotníckych zariadeniach - spomenutá bola vyššie (Nemocnica na Rastislavovej, Letecká vojenská nemocnica), ďalej sú to Železničná nemocnica (malý areál so zeľeňou), Nemocnica Šaca s hodnotnou vysadená zeľeň, hodnotná), tiež Nemocnica na tr. SNP.

Zeľeň pri kultúrnych zariadeniach - v blízkosti divadiel a kultúrnych centier je zeľeň súčasťou bežnej parkovej a medziblokovej zelene bohatšia výsadba je v okolí amfiteátra.

Zeľeň pri ostatnej občianskej vybavenosti - obchodné centrá Cassovia, Optima, Hornbach, Galéria sú nové (niektoré zatiaľ nedokončené), zeľeň bola vysadená na veľkoplošných parkoviskách, čiastočne na iných plochách. V prípade dobrej starostlivosti môžu vzniknúť aspoň esteticky hodnotné porasty. V blízkosti Hypermarketu Tesco, OC Baumax (2x), Lidl (3x) neboli vysadené žiadne stromy. Pri povoľovaní stavieb podobného charakteru je nutné dbať o zabezpečenie realizácie zelene.

10.2.4.4 Ochranná zeľeň

Priemyselná ochranná zeľeň . Najväčší systém ochrannej zelene je okolo železiarní – ide o ochranné lesy s protiemisnou funkciou a zeľeň vo vnútri priemyselného areálu. Časť porastov (najmä v tesnej blízkosti areálu v smere na Veľkú Idu) je kvôli imisiám a nevhodnej druhovej skladbe v zlom zdravotnom stave. Kvalitná zeľeň je v okolí bývalého mäsokombinátu a na bani Bankov.

Väčšie plochy zelene napríklad úplne chýbajú v okolí ČOV a mestskej spaľovne odpadu. Tepláreň má vo svojom areáli vcelku bohatú výsadbu, v okolí však súvislejšia zeľeň chýba. Mnohé priemyselné podniky absolútne zanedbali výsadbu zelene. V súčasnosti sú mnohé areály využívané na nové podnikanie, nové spoločnosti pristupujú k zeleni rôznym spôsobom – niektoré to považujú za súčasť vytvárania dobrého mena, iné tieto potreby ignorujú. Na niektorých miestach sú v okolí priemyslu umiestnené záhradkárske lokality – napríklad okolo teplárne, Nad Jazerom, okolo objektov železníc ap. V prípade straty záujmu o ich obhospodarovanie je potrebné hľadať možnosti, ako tieto plochy využiť na ochrannú vegetáciu (hlavne okolo železničných tratí).

Poľnohospodárska ochranná vegetácia. Okolie poľnohospodárskych dvorov je obklopené ochrannou vegetáciou len čiastočne (napr. pri Šebastovciach, Poľove, Krásnej, v MČ Krásna – PD Sady nad Torysou) alebo vôbec (Šaca).

Vegetácia pri dopravných komunikáciách. V Košiciach je možné plochy zelene komunikácií členiť na:

- diaľnice a rýchlostné komunikácie – napr. z Košíc do Šace;
- mestské triedy: napr. Alejová, Slanecká, Masarykova, hlavné sídliskové ťahy s mladšími drevinami;
- mimoúrovňové križovatky: plochy medzi vetvami (Prešovská – L. Svobodu, Červený rak, prepojenie Alejovej s diaľničným privádzačom ap.). V týchto prípadoch sa zeleň realizuje prakticky okamžite po ukončení výstavby. Zaujímavým riešením je zelená protihluková stena Nad Jazerom (Slanecká);
- železnice: v okolí železníc v Košiciach zeleň temer chýba, výnimkou je rušňové depo. Násypy a okolie železníc je zarastené hlavne inváznymi druhmi rastlín (fotopríloha, snímka 38);
- letisko – trávnaté plochy s vysokou hodnotou.

10.2.5 Nakladanie s odpadmi

V roku 2005 sa na území mesta Košice (Košice I – IV) podľa údajov RISO (Regionálny informačný systém o odpadoch) vyprodukovalo 1 904 163 ton odpadov, z toho 53 240 ton nebezpečného a 1 850 923 ton ostatného odpadu. Množstvo komunálneho odpadu podľa nasledujúcej tabuľky má stúpajúcu tendenciu. Kým v roku 2002 to predstavovalo cca 255 kg na obyvateľa, v roku 2006 už je to takmer 298 kg/Obyvateľa.

Tabuľka 120: Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu

Ukazovateľ – rok	2002	2003	2004	2005	2006	SR 2006
Počet obyvateľov KE	235 509	235 281	235 006	234 871	234 896	5 393 637
Ročný index rastu	-	-0,0968%	-0,1169%	-0,0574%	0,0106%	
Množstvo vyprodukovaného KO (t)	59 970,6	58 903,4	55 760	61 296	69 964	1 623 306
Ročný index rastu	-	-1,78%	-5,34%	9,93%	14,14%	
Podiel KO na 1 obyvateľa (kg)	254,64	250,35	237,27	260,97	297,85	300,99
Ročný index rastu	-	-1,68%	-5,22%	9,99%	14,13%	

Tabuľka 121: Spôsob nakladania s odpadom

Rok	Spotreba odpadov t	Teplo vyrobené GJ	
1997	59 663	330 411	
1998	63 319	350 659	
1999	57 649	319 262	
2000	71 210	394 361	
2001	63 220	350 111	
2002	72 890	412 520	GJ/t _{odpad} 5,659487
2003	74 738	421 907	5,645147
2004	42 719	252 481	5,910274
2005	67 984	477 091	7,017695
2006	72 607	539 898	7,435895
2007	61 174	519 767	8,496534

Komunálne odpady (KO) z mesta Košice a prilahlých obcí sú zneškodňované v spaľovni KOSIT-u v Mestskej časti Košice - Barca. V r. 2006 sa tu zneškodnil odpad v množstve cca 58 058 t.

Vysoká produkcia odpadov kategórie N a O súvisí s rozsahom aktivít priemyselného charakteru na území mesta. Najvýraznejším producentom priemyselných odpadov je U.S. Steel Košice. Nebezpečný odpad a ostatný odpad produkovaný činnosťou U.S. Steel je zneškodňovaný skládkovaním odpadov v areáli závodu. Niektoré technologické odpady vznikajúce v U.S. Steel Košice sú ukladané na odkalisko Mokrá halda (troskopolčeková zmes) a na odkaliská oceliarskych kalov (jemný oceliarsky konvertorový kal), po odsedimentovaní sa ťažia a následne zhodnocujú, odpredávajú sa resp. sa zneškodňujú spolu s ďalšími technologickými odpadmi na skládke odpadov v areáli U.S. Steel Košice. Spoločnosť sa podieľa aj na zhodnocovaní odpadov - predovšetkým železného šrotu, ako druhotnej suroviny, a ďalej odpadov z hutníckeho priemyslu (vysokopecná troska a oceliarská troska).

V areáli KOMAG, a.s. Košice baňa Bankov sa nachádza komplex odkalísk a hald pochádzajúcich z bývalej ťažby a úpravy magnezitu, ktoré však nevytvárajú priamu environmentálnu záťaž širšieho okolia. V predmetnom areáli je prevádzkovaná skládka stavebných odpadov pochádzajúcich z produkcie mesta Košice.

V Mestskej časti Košice – Krásna nad Hornádom v lokalite Telek sa nachádza odkalisko Teplárne Košice, a.s., slúžiace na ukladanie popolčeka vznikajúceho pri teplárenskej výrobe tepla a elektrickej energie spaľovaním uhoľného paliva.

Od roku 2007 je spaľovňa odpadov KOSIT klasifikovaná ako zariadenie na energetické zhodnotenie odpadu. Biologicky rozložiteľné odpady budú po roku 2010 triedené a využívané podľa kvality buď materiálovo alebo energeticky.

Na území mesta Košice sú lokalizované 4 skládky odpadov prevádzkované v zmysle platnej legislatívy pre odpadové hospodárstvo.

Celková produkcia odpadov na území mesta Košice (Košice I – IV) podľa údajov RISO (Regionálny informačný systém o odpadoch) má klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2003 bolo celkom vyprodukovaných 4 259 316,85 ton odpadov, v roku 2006 to bolo 3 007 355,17 ton. Z toho produkcia nebezpečných odpadov v roku 2003 bola 295 173,88 ton a v roku 2006 poklesla na 61 344,03 ton. Produkcia ostatných odpadov v roku 2003, ktorá činila 3 964 142,97 ton z celkovej produkcie, poklesla v roku 2006 na 2 946 011,14 ton.

Produkcia komunálneho odpadu má stúpajúcu tendenciu. Kým v roku 2003 to predstavovalo cca 240 kg na obyvateľa, v roku 2006 už je to takmer 298 kg na obyvateľa.

Tabuľka 122: Skládky odpadov na území mesta Košice

Názov skládky	Okres	Trieda skládky	Prevádzkovateľ skládky	Rozloha v m ²	Kapacita v m ³	Predpokladaná životnosť skládky
Baňa Bankov	Košice I	I	MEOPTIS, s.r.o., Bratislava	50 800	300 000	2015, 2026
Košice Myslava	Košice II	N	V.O.D.S, a.s.	3 072	48 361	
U. S. Steel Košice - N	Košice II	N	U. S. Steel Košice s.r.o.	33 339	410 000	2008
U. S. Steel Košice - O	Košice II	O	U. S. Steel Košice s.r.o.	168 456	3 159 000	2008

Zdroj: SAŽP COH Bratislava (2007)

Triedy skládok odpadov: I – skládky odpadov na inertný odpad, O – skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, N – skládky odpadov na nebezpečný odpad.

Environmentálnu záťaž v riešenom území predstavujú:

- **skládku odpadov VSŽ Suchá halda**, ktorá bola prevádzkovaná za osobitných podmienok (podľa § 15 zákona č. 238/1991 Z. z. o odpadoch v znení zákona NR SR č. 255/1993 Z. z.) a jej činnosť bola ukončená k 31. 7. 2000, V rámci realizácie stavby „Ekologizácia suchej haldy a zneškodnenie odpadov“ a „Ekologizácia mokrej haldy“ bola zabezpečená sanácia starých environmentálnych záťaží s tým, že bola zo strany obce Veľká Ida uzavretá a rekultivovaná časť suchej haldy na ploche 5,9 ha. V roku 2001 bol vybudovaný tesniaci systém – pozemná tesniaca stena v dĺžke 1 831m. Nad telesom haldy v smere prúdenia podzemných vôd bola vybudovaná hydroclona.
- **skládku TKO Košice – Myslava**, skládka bola prevádzkovaná do r. 1990, sanáciu pripravuje mesto Košice.
- **Terminál Slovnaft a.s. Bratislava**, prevádzka Košice – Ťahanovce. Skladovacia a distribučná činnosť v areáli bola ukončená v roku 1997 a následne v rokoch 1999 až 2004 sa v upravených priestoroch areálu nakladalo s ropnými látkami. Prieskumné a sanačné práce na lokalite sú priebežne realizované od roku 14984.

K ďalším environmentálnym záťažiam územia mesta patria haldy a odkaliská:

Tabuľka 123: Haldy

Prevádzkovateľ	Stav	Plošný záber v ha	Uložené množstvo v tis. m ³	Voľná kapacita v tis. m ³
KOMAG, a.s. Košice	činná	50,0	10 961,52	0
Kerko, a.s. DP Ťahanovce	činná	0,2	7,00	0

Zdroj: HBÚ SR

Tabuľka 124: Odkaliská

Prevádzkovateľ	Stav	Plošný obsah resp. kapacita odkaliska
Košice - Bankov	nečinné	12,70ha
Tepláreň Košice, a.s.	činné	13ha
U.S. Steel Košice - odkalisko Mokrý halda	činné	585 000m ³
- odkalisko oceliarských kalov č. 1	činné	48 240m ³
- odkalisko oceliarských kalov č. 2	činné	55 600m ³
- odkalisko oceliarských kalov č. 3	činné	47 200m ³
- odkalisko oceliarských kalov č. 4	činné	81 990m ³

10.3 Hlavné zistenia

- Z celkovej výmery územia mesta poľnohospodárska pôda zaberá až 38,0 % čo je štvrtina územia celého mesta. Vysoké zastúpenie majú i lesné plochy, ktoré sa podieľajú na celkovej rozlohe mesta 30,9 %.
- Vzhľadom na krajinnú štruktúru (vysoké zastúpenie lesov) sa v katastrálnom území mesta nachádza pomerne vysoký počet významných prírodných hodnôt a chránených území na národnej až medzinárodnej úrovni (chránené územia v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny, chránené vtáčie územia, mokrade, lesné i nelesné biotopy).
- Aj napriek zvyšovaniu množstva a intenzity čistenia odpadových vôd, najväčšími zdrojmi znečistenia vôd je verejná kanalizácia mesta Košice a U. S. Steel Košice, ktoré patria k najväčším zdrojom znečistenia vôd v rámci SR na základe množstva vypúšťaného znečistenia.
- Územie mesta patrí z hľadiska znečistenia ovzdušia medzi stredne až silne znečistené, pričom úroveň znečistenia je závislá prevažne na prevládajúcom smere prúdenia vetra. Zo znečisťujúcich látok sa na znečistení ovzdušia podieľajú hlavne tuhé látky, ktoré prekračujú limitné hodnoty a sú následkom činností veľkých zdrojov znečisťovania, sekundárnej prašnosti a silnej automobilovej premávky v dopravných uzloch mesta.
- Ohrozenie poľnohospodárskych pôd plošnou eróziou.
- Starostlivosť o zeleň je nesystémová, jej kvalita klesá a znižuje sa počet plôch zelene.
- Rastie množstvo produkcie komunálneho dopadu.

10.4 SWOT analýza oblasti Životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - dostupné dostatočné odborné kapacity v oblasti ŽP v meste (organizácie, odborníci) - významné prírodné prvky v severnej časti mesta - monitorovanie stredných a veľkých znečisťovateľov ovzdušia 24 hod. denne - prísne monitorovanie kvality pitnej vody - väčšinové zásobovanie pitnej vody z verejných a kontrolovaných zdrojov - dostatočne vybudované kapacity na zneškodňovanie komunálneho odpadu - veľkokapacitná spaľovňa - naštartovaný mechanizmus separovania odpadov - skládka na inertný odpad (Bankov) - existencia zberných dvorov pre zber odpadov z domácností od obyvateľov mesta (v počte 3 na území mesta) - existencia väčších ucelených celkov zelene (kostra zelene, parky) - existencia košického lesoparku - košické lesy - centrálna výroba a distribúcia tepla z hľadiska kontroly čistoty životného prostredia - centrálny systém odkanalizovania vôd a ČOV - pripravenosť na povodne 	<ul style="list-style-type: none"> - nevysporiadané pozemky pod skládkou Myslava (bariéra v riešení) - nedostatočná konkurencia v odpadovom hospodárstve - nedostatočná čistota mesta, čistota verejných priestranstiev - nedostatočná starostlivosť o verejné priestranstvá zo strany ich užívateľov, vlastníkov objektov a pozemkov - nie dostatočná informovanosť verejnosti v prípade havárií a úniku škodlivých látok do ovzdušia (ľudia nevedia čo dýchajú), do pôdy - znečistenie ovzdušia najmä tuhými časticami, znečistenie verejnej kanalizácie ropnými látkami –opotrebovanými olejmi - prekračovanie limitov čistoty ovzdušia NOX, COX (najmä z dopravy) - nevyhovujúce rozvody pitnej vody (časté poruchy z dôvodu ich veku, zastaranosti s následkom znečistenia pitnej vody) - znečistenie kvality vody pri jej distribúcii ku konečnému užívateľovi - nepružnosť v riešení odstraňovania nedostatkov kvality pitnej vody (mesto a kompetentné/oprávnené ďalšie subjekty) - nedostatočná kapacita ČOV - vysoký stupeň znečistenia Hornádu - nedobudovaná kanalizačná sieť - vplyv skládky Myslava (stará ekologická záťaž, najmä vplyv na ovzdušie – horenie) - existencia a opakovaný vznik čiernych skládok - slabá informácia o možnostiach zneškodňovania DSO (elektroodpad) - ľudia nepociťujú zodpovednosť za DSO a elektroodpad - Neexistuje komplexný dlhodobý plán výsadby verejnej zelene v celom meste - nevhodné druhové zloženie a monokultúry zelene - znečistenie mesta psími exkrementmi, prachom a posypovým materiálom (zo zimnej údržby komunikácií) - nedostatočne využívaný separovaný zber odpadov v jednotlivých častiach mesta – základných zložiek –papier, sklo, plasty, je problém z bezdomovcami, ktorí tieto odpady vyberajú z kontajnerov - záhradkárske lokality s nedoriešeným systémom zneškodňovania odpadov – organický a stavebný odpad, žumpy, septiky - výrazný nárast ruderalizovaných (buriny) plôch na úkor poľnohospodársky využívaných plôch (orné pôdy, TTP) – neudržiavané mestské pozemky a pozemky na území mesta– nachádzajú sa aj napr. v Starom meste - nedostatočný vplyv mesta ako akcionára v spol. Kosit, a.s. - neexistencia zadani (cieľov, nesystémový prístup, neexistencia mechanizmu a zadani - oficiálne poradne organy samosprávy iba formálne (komisie)) mesta pre objednávky štúdií na témy ŽP - veľmi slabá vizuálna informovanosť občanov o zábere kamier - temer monopol dodávky tepla, plynu - neexistencia pre/proti obnoviteľným zdrojom energie slnko, vietor, biomasa - neexistencia konkrétnych postupov pri aplikácii zákonov v oblasti ŽP (kontrola) - zle fungovanie systému zberu bežných informácií o stave komunikácií - zle fungovanie systému rozkopávok komunikácií a informovanosti občanov – do dopravy - slabá motivácia občanov udržiavať čistotu svojho okolia - chýba pasportizácia zelene - nedostatočná starostlivosť o zeleň zo strany investorov

10.5 Identifikované problémy oblasti Životné prostredie

- Neuspokojivý stav zelene na území mesta
- Značné znečistenie mesta odpadmi
- Nadlimitné znečistenie ovzdušia, najmä oxidmi dusíka a prachom
- Nedostatočná ochrana pitnej vody

11 Zdravie a zdravotná starostlivosť

11.1 Zdravotný stav obyvateľov Košíc

Zdravotný stav obyvateľstva je výslednicou zložitej súhry genetického vybavenia ekonomickej a psychosociálnej situácie, výživy a životného štýlu, ako aj kvality životného prostredia. Zdôrazňuje sa najmä význam sociálneho kapitálu, ktorý v sebe zahŕňa ekonomickú situáciu a sociálne nerovnováhy.

Hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov Košíc je pomerne zložité, pretože zdravie sa nepovažuje iba za neprítomnosť choroby. Zdravotný stav je výslednicou fyzického, psychického a sociálneho zdravia. Životný štýl je najvýznamnejším faktorom ovplyvňujúcim zdravie (až 50%), životné prostredie 20 %, genetické faktory 20 % a úroveň zdravotnej starostlivosti len v 10 – 20%. Z rizikových faktorov, ktoré vyplývajú zo životného štýlu sú najvýznamnejšie:

- fajčenie
- nesprávna výživa
- nedostatočná fyzická aktivita
- nadmerný príjem alkoholu
- nesprávna reakcia na stres

Kvalita životného prostredia je jedným z rozhodujúcich faktorov vplyvujúcich na zdravie a priemerný vek obyvateľstva. Jej priaznivý vývoj je základným predpokladom pre dosiahnutie pozitívnych trendov v základných ukazovateľoch zdravotného stavu obyvateľstva.

Zdravie je definované ako stav úplnej telesnej, duševnej a sociálnej pohody, nielen neprítomnosť choroby je výsledkom vzťahov medzi ľudským organizmom a sociálno-ekonomickými, fyzikálnymi, chemickými a biologickými faktormi životného prostredia, pracovného prostredia a spôsobom života. V súčasnosti dostupné údaje neumožňujú dostatočne kvantitatívne určiť podiel kontaminácie životného prostredia na vývoji zdravotného stavu. Vplyv životného prostredia sa odhaduje na 15 - 20 %. V každom prípade ide o nezanedbateľnú zložku. Syntetickým ukazovateľom úrovne životných podmienok obyvateľstva a úmrtnostných pomerov je stredná dĺžka života pri narodení, t.j. nádej na dožitie určitého veku.

Najvyššia úmrtnosť obyvateľov Košíc je dlhodobo na choroby obehovej sústavy. Druhou najčastejšou príčinou úmrtí obyvateľstva sú nádory so stúpajúcou tendenciou. Kým tretie miesto zaujímali choroby dýchacej sústavy, v roku 2005 to boli následky otráv, poranení a iných vonkajších príčin. Na štvrtom mieste v roku 2004 sa umiestnili choroby tráviacej sústavy, kým v roku 2003 to boli choroby dýchacej sústavy.

11.1.1 Prehľad vybraných ukazovateľov zdravotného stavu obyvateľstva

Tabuľka 125

ROK 2002 Územie	Liečenie užívateľa drog na 100 000 obyvateľov	Počet hlásených ochorení na 100 000 obyvateľov		
		pohlavné ochorenia		tuberkulóza
		syfilis	gonokokova infekcia	
Košický kraj	24,1	10,3	1	24,7
Košice I	54,2	5,9	1,5	20,5
Košice II	42,6	1,3	0	18,8
Košice III	45,5	3,3	0	6,5
Košice IV	66,4	3,5	1,8	22,7

Tabuľka 126

Rok 2003 Územie	zhubné nádory - hlásené ochorenia			
	počet		na 100 000 obyvateľov	
	muži	ženy	muži	ženy
Košický kraj	1557	1397	418,7	354,3
Košice I	183	164	567,9	455
Košice II	149	144	387,1	347,9
Košice III	19	30	126,9	189,9
Košice IV	87	90	319,5	300,4

Tabuľka 127

ROK 2003 Územie	Liečenie užívateľa drog na 100 000 obyvateľov	Počet hlásených ochorení na 100 000 obyvateľov		
		pohlavné ochorenia		tuberkulóza
		syfilis	gonokokova infekcia	
Košický kraj	22,3	8,1	0	24,3
Košice I	58,4	1,5	0	10,2
Košice II	26,3	1,3	0	18,8
Košice III	62,3	0	0	6,6
Košice IV	45,6	0	0	29,8

Tabuľka 128

Rok 2004 Územie	zhubné nádory - hlásené ochorenia			
	počet		na 100 000 obyvateľov	
	muži	ženy	muži	ženy
Košický kraj	1676	1585	450,5	401,2
Košice I	202	223	626,6	617,6
Košice II	183	148	476	356,8
Košice III	33	41	221,9	260,6
Košice IV	110	131	406,2	438,5

Tabuľka 129

ROK 2004 Územie	Liečenie užívateľa drog na 100 000 obyvateľov	Počet hlásených ochorení na 100 000 obyvateľov		
		pohlavné ochorenia		tuberkulóza
		syfilis	gonokokova infekcia	
Košický kraj	27,7	7,9	2,9	16,8
Košice I	86,2	10,2	2,9	20,5
Košice II	43,9	1,3	0	11,3
Košice III	45,9	6,6	6,6	3,3
Košice IV	33,4	3,5	5,3	19,4

Tabuľka 130

ROK 2002	Index potratovosti (na 100 narodených)	Živonarodení s vrodenuou chybou na 10 000 živonarodených	Novonahlásené prípady pracovnej neschopnosti		Počet hospitalizácií v nemocniciach na 100 000 obyvateľov
			priemerné percento	počet na 100 zamestancov	
Košický kraj	44,20	226,50	4,42	56,65	21 442,50
Košice I	55,70	62,40	3,65	51,30	20 157,90
Košice II	61,40	155,40	3,34	48,15	17 903,00
Košice III	55,40	198,00	3,01	42,72	15 191,60
Košice IV	55,80	172,10	4,26	57,94	23 947,90

Tabuľka 131

ROK 2003	Index potratovosti (na 100 narodených)	Živonarodení s vrodenuou chybou na 10 000 živonarodených	Novonahlásené prípady pracovnej neschopnosti		Počet hospitalizácií v nemocniciach na 100 000 obyvateľov
			priemerné percento	počet na 100 zamestancov	
Košický kraj	41,80	226,00	4,67	59,29	20 365,20
Košice I	50,50	175,40	4,15	56,84	20 330,70
Košice II	66,50	159,50	3,36	51,87	17 898,90
Košice III	52,40	222,90	3,69	43,62	14 202,30
Košice IV	49,00	270,70	4,57	62,26	20 170,60

Tabuľka 132

ROK 2004	Index potratovosti (na 100 narodených)	Živonarodení s vrodenuou chybou na 10 000 živonarodených	Počet hospitalizácií v nemocniciach na 100 000 obyvateľov
Košický kraj	36,50	246,10	20 555,9
Košice I	45,10	182,30	19771.2
Košice II	51,30	144,20	18 798,2
Košice III	41,40	283,90	14 630,3
Košice IV	46,10	313,60	22 074,0

11.2 Zdravotníctvo v meste Košice

V súčasnom období sa zásadným spôsobom menia koncepcie zdravotníckych zariadení, predovšetkým nemocníc v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR ako aj obcí a miest, čo si vyžaduje koordináciu činností týchto zariadení na území mesta Košice.

Jednou zo základných úloh mesta je zabezpečiť zdravotnícku starostlivosť obyvateľstva s cieľom optimalizovať sieť zdravotníckych zariadení. Koncepcia je aproximovaná k požiadavkám riadenia mestskej zdravotníckej doktríny s prihliadnutím na špecifiká samosprávy a samosprávnych funkcií mesta.

Právnymi predpismi, ktoré upravujú poskytovanie zdravotníckej starostlivosti občanom mesta sú :

- zákon NR SR č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- zákon NR SR č. 567/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- zákon NR SR č. 577/2004 Z.z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- nariadenie vlády 504/2007, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR 751/2004 Z.z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v znení nariadenia vlády SR 422/2006 Z.z.
- zákon NR SR č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Na základe verejného zdravotného poistenia majú občania právo na úhradu zdravotnej starostlivosti v rozsahu stanovenom platnými právnymi predpismi.

Mesto Košice má zo zákona danú pôsobnosť v oblasti zdravotníctva a to najmä:

- pri zriaďovaní ambulancií vrátane staníc lekárskej služby prvej pomoci a ambulancií v zariadeniach sociálnych služieb
- pri zriaďovaní špecializovaných zariadení ambulantnej starostlivosti, polikliník, nemocníc I. typu a nemocníc s poliklinikou I. typu
- agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti
- súčinnosť na preventívnych programoch.

Dlhodobá koncepcia zdravotníctva v meste by mala vychádzať z očakávaných a avizovaných zmien v legislatívnej oblasti upravujúcej zdravotníctvo, z predpokladaných potrieb a nárokov obyvateľstva mesta. Z existujúcej aj plánovanej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v ambulantnej forme, spolupráce so zdravotnými poisťovňami.

K zlepšeniu prispeje určite aj komplexná informatizácia zdravotníctva Košického samosprávneho kraja s cieľom vytvorenia štandardizovaného informačného prostredia s možnosťou následného nasmerovania súkromných investícií do tohto systému spracovávajúceho riešenia v oblasti zdravotníckej informatiky. Za aktívnej účasti Mesta Košice je možné tento systém aplikovať aj na ambulantnú starostlivosť. Nemenej dôležitou skutočnosťou je vypracovanie a realizovanie regionálnych a mestských projektov v nadväznosti na už existujúci Projekt zdravé mesto Košice. Pri zavedení tohto systému je možné rátať s využitím prostriedkov lokálnej infraštruktúry národného rozvojového plánu, ktoré by boli zabezpečené programom rozvoja informačno-komunikačných technológií. Mesto Košice v spolupráci s Lekárskou fakultou UPJŠ Košice by malo v rámci mestských telekomunikačných médií poskytovať vzdelávanie obyvateľstva a prispieť tým k zlepšeniu jeho zdravotného stavu.

V rámci mesta Košice je zdravotnícka oblasť, V rámci mesta Košice je zdravotnícka oblasť, oblasť zabezpečenia najmä ambulantnej zdravotnej tou, ktorú je potrebné centrálné a koncepčne riadiť z úrovni mesta Košice, čím by sa zabezpečila dostupnosť a kvalita týchto služieb.

Základným kritériom pri správe objektov by mala byť ich maximálna funkčnosť, zavedenie opatrení, ktoré budú smerovať k znižovaniu nákladov. Je potrebné v plnej miere využívať vnútorné rezervy a zvýšiť efektívnosť ich hospodárenia.

V zdravotníckych zariadeniach je potrebné zamerať sa na investičnú činnosť hlavne na nevyhnutné projekty, ktoré budú viesť k zníženiu prevádzkových nákladov, najmä v oblasti úspor energie, v starostlivosti o zverený majetok. Dôležité pre Mesto Košice bude zabezpečiť v predmetných zariadeniach opravy vykurovacieho systému, rekonštruovať rozvody TUV a studenej vody ako aj vykonať nevyhnutné vnútorné opravy jednotlivých objektov. Mesto z pozície vlastníka zariadení vie garantovať nemennosť a stabilitu poskytovaných služieb v predmetných priestoroch a eliminovať tak riziká, ktoré by sa spájali so zmenou vlastníckych vzťahov

11.3 Sieť zdravotníckych zariadení

Košice ako krajské mesto je mestom s najvyššou koncentráciou zdravotníckych inštitúcií, ktoré sú mnohé z nich svojou povahou aj regionálnymi pracoviskami. Ich štruktúra je poznamenaná privatizáciou v oblasti poskytovania zdravotných služieb, na druhej strane stagnáciou rozvoja, ktorá je spôsobená nedostatkom finančných zdrojov.

11.3.1 Všeobecné nemocnice

11.3.1.1 Všeobecné nemocnice

Fakultná nemocnica L. Pasteura Košice

Zriaďovateľom Fakultnej nemocnici Louisa Pasteura v Košiciach je Ministerstvo zdravotníctva SR. FNLP vyvíja predmet svojej činnosti v zmysle vyššie uvedených zákonov. Nemocnica plní funkcie pre spádové územie mesta Košice a okresu Košice okolie, so zameraním na zdravotnícke služby na všeobecnú ako aj špecializovanú liečebnú starostlivosť. Pre oblasť východoslovenského regiónu poskytuje najmä špecializované zdravotnícke služby, ktoré zabezpečuje na všetkých úsekoch lôžkovej časti, ambulantných častiach, spoločných vyšetrovacích a liečebných zložkách. Nemocnica vytvára podmienky pre výuku študentov Lekárskej fakulty UPJŠ, fakúlt ošetrovateľstva a a stredných zdravotníckych škôl, ako aj ďalšie činnosti súvisiace s výukou, vedou a výskumom.

V rokoch 2003 až 2007 zaznamenala nemocnica významné zmeny v zmysle vzniku nových pracovísk, rekonštrukcií a prístrojového vybavenia. 31. decembra 2004 zanikla Fakultná nemocnica s poliklinikou na Tr. SNP zlúčením s Fakultnou nemocnicou L. Pasteura na Rastislavovej ulici. Ročne je hospitalizovaných viac ako 46 tisíc pacientov, ambulantne ošetrovaných viac ako 650 tisíc a počet vyšetrení na spoločných vyšetrovacích a liečebných zložkách je viac ako 4 milióny. FNLP Košice s 1200 lôžkovým postelovým fondom a 3 500 zamestnancami patrí medzi najväčšie zdravotnícke zariadenia v SR.

Detská fakultná nemocnica Košice

Detská fakultná nemocnica Košice vznikla rozhodnutím ministra zdravotníctva SR dňa 1. 7. 2003. Delimitáciou jej bola pričlenená klinika detí a dorastu a oddelenie detskej onkológie z FNsP na Tr. SNP 1 v Košiciach. Dňa 1. 1. 2005 bolo delimitované do DFN Košice oddelenie detskej chirurgie z FN L. Pasteura. Dňa 1. 3. 2006 bola delimitovaná do DFN Košice klinika neonatológie s 30 lôžkami z FN L. Pasteura. V súčasnosti má Detská fakultná nemocnica 240 lôžok a približne 50 odborných ambulancií a poradní.

Nemocnica Košice Šaca a. s. 1. súkromná nemocnica

Nemocnica Košice Šaca a. s. 1. súkromná nemocnica je všeobecnou nemocnicou, ktorá v rámci Košického kraja poskytuje zdravotnú starostlivosť približne 110-tisíc obyvateľom, vrátane zamestnancov U.S. Steel Košice, obyvateľov Moldavy nad Bodvou a okresu Košice II. Pre Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj poskytuje v odbore popálenín a rekonštrukčnej chirurgie zdravotnú starostlivosť. Klinika popálenín a rekonštrukčnej chirurgie a tkanivová banka ako jediné pracovisko. Nemocnica je súčasťou záchranného systému U.S. Steel Košice, najväčšieho zamestnávateľa košického regiónu s vysoko rizikovými prevádzkami v nepretržitom režime. Cieľom nemocnice je poskytovať kvalitnú zdravotnú starostlivosť s cieľom uspokojovať potreby a želania pacientov a klientov. Na lôžkovej časti je v súčasnosti 379 postelí. Poliklinickú časť tvorí ambulancie všeobecného lekárstva (15) dorastová ambulancia (1), stomatologické ambulancie (7) odborné ambulancia (67). Počet ošetrovaných pacientov: v priemere viac ako 415 tisíc osôb ročne. Počet ambulantných výkonov: viac ako 700 tisíc.

Letecká vojenská nemocnica, a.s

Letecká vojenská nemocnica (LVN) v Košiciach je od roka 2006 akciovou spoločnosťou. Donedávna príspevková organizácia ministerstva obrany Nemocnica poskytuje 35 % výkonov pre príslušníkov Ozbrojených síl SR. Svoje služby poskytuje v rámci posudkovej činnosti pre armádu či zdravotnícke zabezpečenie pre pilotov z celej republiky.

Železničná nemocnica s poliklinikou Košice

Železničná nemocnica Košice je spravovaná Železničným zdravotníctvom Košice, s.r.o. Nemocnica má nasledovné oddelenia:

- interné ambulancie
- chirurgickú ambulanciu
- neurologické ambulancie
- gastroenterologickú ambulanciu
- reumatologickú ambulanciu
- dermatovenerologickú ambulanciu
- lôžkové oddelenia chirurgie
- oddelenie rehabilitácie
- operačný trakt
- oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny
- interné lôžkové oddelenie

V rámci modernizácie zdravotníckej techniky ŽSR investovali do šiestnástich nákladných a kvalitných prístrojov, medzi ktorými je nutné vyzdvihnúť hlavne magnetickú rezonanciu, v súčasnosti najmodernejšiu na Slovensku.

11.3.1.2 Špecializované nemocnice

Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb Košice, a.s.

Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb Košice, a.s. (od 1.1.2006) predmetom jeho činnosti je poskytovanie ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti najmä diagnostika, liečba a dispenzarizácia vrodených a získaných chorôb srdca, komplexná neinvazívna a invazívna diagnostika a liečba srdcových ochorení, vrátane kardiochirurgického programu, programu intervenčnej kardiológie a intervenčnej arytmológie.

Východoslovenský onkologický ústav, a.s.

Východoslovenský onkologický ústav v Košiciach bol zriadený od 1.7. 2003 vyčlenením niekoľkých kliník a oddelení z FN L.P. v Košiciach a ktorého účelom je plnenie úloh súvisiacich so zabezpečovaním komplexnej ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti o pacientov s onkologickým ochorením vo

východoslovenskom regióne. Východoslovenský onkologický ústav má štyri základné zložky: dve operačné oddelenia - ušné, nosovo-krčné a ženské a dve oddelenia na liečbu onkologických ochorení - oddelenie rádiačnej onkológie a oddelenie klinickej onkológie. V ústave liečia pacientov predovšetkým z východného Slovenska, ale nie sú limitovaní územím.

Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický sv. Lukáša v Košiciach n.o.

Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický sv. Lukáša v Košiciach n. o. poskytuje základnú a odbornú ambulatnú i ústavnú starostlivosť predovšetkým starším a chronicky chorým osobám v rámci Košického regiónu v rozsahu všeobecného lekárstva, geriatrickej, vnútorného lekárstva, diabetológie a rehabilitácie. Ústav vykonáva zdravotnícku činnosť na oddeleniach: geriatrické oddelenie, oddelenie dlhodobochorých, hospic – oddelenie paliatívnej starostlivosti, zariadenie opatrovateľskej služby.

Inštitút nukleárnej a molekulárnej medicíny Košice

Inštitút nukleárnej a molekulárnej medicíny v Košiciach bol zriadený vyčlenením z Východoslovenského onkologického ústavu na základe rozhodnutia MZ SR s účinnosťou od 1.9.2004. Vznikol ako vysokošpecializovaný odborný ústav pre zabezpečenie rozvoja diagnostiky najmodernejšími metódami medicínskeho zobrazovania a laboratórnymi postupmi nukleárnej a molekulárnej medicíny, ako aj pre liečbu ochorení pomocou otvorených žiaričov. Jeho cieľom je vytváranie integrálnych služieb pre onkológiu, kardiológiu, pediatriu, endokrinológiu, neurológiu, traumatológiu a iné medicínske odbory a pomoc pri špeciálnych chirurgických postupoch.

11.3.1.3 Polikliniky

Ambulantná starostlivosť v meste je zabezpečovaná prostredníctvom súkromných zdravotníckych zariadení a súkromných ambulancií, ktoré sú v prevažnej miere situované na poliklinikách. Ide o Polikliniku Košice Východ, Polikliniku Košice Staré mesto, Polikliniku Košice Juh, Polikliniku Košice Okolie, Polikliniku Košice Sever, Polikliniku Košice KVP, Polikliniku Košice nad Jazerom.

11.3.1.4 Štátne zdravotnícke organizácie

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach

Dňom 1.9.2007 nadobudol účinnosť zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zrušil zákon č. 126/2006 Z.z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Regionálny úrad verejného zdravotníctva ako orgán verejného zdravotníctva pri svojej činnosti postupuje v zmysle ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie a iných všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach má pôsobnosť v územnom obvode okresov Košice I – IV a Košice okolie, v oblasti ionizujúceho žiarenia v územnom obvode Košického a Prešovského kraja a v oblasti metodického usmerňovania iných RÚVZ v územnom obvode Košického kraja.

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou

bol zriadený zákonom č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako právnická osoba, ktorej sa v oblasti verejnej správy zveruje vykonávanie dohľadu nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti a verejným zdravotným poistením a nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

11.3.2 Sieť neštátnych zdravotníckych zariadení

11.3.2.1 Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti

Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti ponúkajú kompletnú ošetrovateľskú starostlivosť kvalifikovanými zdravotnými sestrami v domácom prostredí pre ľudí všetkých vekových skupín na základe odporúčania ošetrojúceho lekára. Ide o starostlivosť po skončení ústavnej liečby (doliečovanie), o akútne chorých bez potreby hospitalizácie, o chronicky chorých a o klientov v terminálnom štádiu.

Košická agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti

Pražská č. 4, Košice

ADOS EM s.r.o.

SNP 1, Košice

Harris Slovakia

Trieda SNP 24, Košice

Arcidiecézna charita Košice – ADOS Košice

Južná trieda 2, Košice

Asistenčné a opatrovateľské služby

Dénešová 55, Košice

ADOS Tereza, s.r.o.

Južná trieda 48, Košice

ADOS - ATIZ, Zita Baníková

Východná č. 23, Poproč

ADOS FNLP Košice

Rastislavova 43, Košice

11.4 Zdravotná starostlivosť

Zdravotná starostlivosť sa poskytuje ako:

Tabuľka 133

ambulantná starostlivosť	všeobecná	<i>pre dospelých</i>
		<i>pre deti a dorast</i>
	špecializovaná	<i>gynekologická</i>
		<i>zubno – lekárska</i>
	špecializovaná iná	
záchranná zdravotná služba		
ústavná starostlivosť		
lekárska starostlivosť		

Tabuľka 134: Prehľad zariadení zdravotnej starostlivosti

Zdravníctvo	2000	2001	2002	2003
Polikliniky samostatné štátne (územné a závodné)	6	6	8	2
Nemocnice s poliklinikou (vrátane pôrodníc)	7	6	6	6
Transfúziologické a hematologické oddelenia	3	3	3	5
Odborné liečebné ústavy (bez liečební dlhodobo chorých)	4	2	3	5
Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	159	162	148	141
Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti	71	62	67	66
Samostatné ambulancie praktického lekára špecialistu	412	408	445	482
Lekárne a výdajne liekov	43	43	47	54

Zdroj: Štatistický úrad SR Krajská správa v Košiciach

Tabuľka 135: Prehľad osôb zamestnaných v zariadeniach poskytujúcich zdravotnú starostlivosť

Zdravotníctvo		2004
Počet lekárskejších miest	praktickí lekári pre dospelých	140,39
	praktickí lekári pre deti a dorast	58,7
	dorastoví lekári	1,4
	gynekológovia	32,85
	stomatológovia	202,6
Evid. Počet zamestnancov vo fyz. osobách		8960
	zdravotnícki pracovníci	6703
	z toho lekári	1641
	stomatológovia	316
	farmaceuti	149
	sestry	2801
	pôrodné asistentky	103
	laboranti	524
Zariadenia ambulatnej starostlivosti		
	samostatní odborní zdrav. pracovníci	709,92
	počet stacionárnych miest	106
Zariadenia ambulatnej starostlivosti vrátane ambulatných častí		
	samostatní odborní zdrav. pracovníci	1052,9
	počet postelí ústavnej starostlivosti	3111
	počet stacionárnych miest	44

Zdroj: Statistický úrad SR Krajská správa v Košiciach

11.4.1 Zdravotná výchova a prevencia

Zdravotná výchova je náplňou práce zdravotníkov od všeobecných lekárov až po vysokošpecializovaných odborníkov a sestier všetkých odborov. Zdravotná výchova má za úlohu zvýšiť zdravotné uvedomenie obyvateľov zdravých i chorých. Zdravotná výchova je produktom ľudskej snahy o ochranu, upevňovanie a ďalšie rozvíjanie zdravia. Vzhľadom na svoje široké dimenzie je zdravotná výchova nielen súčasťou systému zdravotníctva, ale aj kultúrnym a sociálnym javom.

Cieľom zdravotnej výchovy je dosiahnuť aby občania získali správne vedomosti o zdraví, nadobudli správne postoje a návyky a aby vyvíjali aktívnu, uvedomelú, osobnú, efektívnu ochranu individuálneho a spoločenského zdravia. Hlavnou úlohou zdravotnej výchovy je zvyšovanie zdravotného uvedomenia, ktorého úroveň je podmienená subjektívnymi faktormi.

V súlade s Projektom zdravé mesto Košice je potrebné upriamiť obyvateľstvo mesta k zmene postojov k vlastnému zdraviu čo je najúčinnšie uskutočňovať od najútlejšieho veku. Nakoľko zriaďovateľská funkcia školských zariadení prešla na samosprávu práve existujúce ambulantné zariadenia dislokované v meste v spolupráci s vedením mesta, odborom školstva pôsobiacim na Magistráte mesta Košice môžu napomôcť k efektívnej zdravotnej výchove na školách a v predškolských zariadeniach. Prevencia a zdravotná výchova mladej generácie je zakomponovaná aj do učebných osnov. Výchova k zdraviu tvorí jednu zo základných činností Škôl podporujúcich zdravie (ŠPZ) – Projekt Svetovej zdravotnej organizácie. Cieľom Škôl podporujúcich zdravie je dosiahnuť zdravší spôsob života u všetkých, ktorí v škole pracujú, získavajú v nej vedomosti, alebo inak s ňou prichádzajú do styku. Jedine úzka a koordinovaná kooperácia s uvedenými zdravotníckymi zariadeniami môže priniesť efektívne výsledky v tejto oblasti. V programe Škôl podporujúcich zdravie je zahrnuté vzdelávanie o zdravej výžive, protidrogové vzdelávanie, protifajčiarske vzdelávanie a pod., ale aj vplyv výchovy na rodinných príslušníkov, ale aj na ostatnú populáciu mesta. Veľkú osvetovú úlohu v danom procese zohrá Lekárska fakulta UPJŠ Košice v rámci vzdelávania obyvateľstva v jednotlivých oblastiach zdravotníckej výchovy.

11.4.2 Politika zdravia v Európskom regióne

Trvalá udržateľnosť dobrého zdravia a zlepšenie kvality života je hlavným cieľom Európskej únie. S týmto cieľom EÚ vytvára komplexný systém informácií týkajúcich sa zdravia, s cieľom poskytnúť prístup k dôveryhodným a aktuálnym informáciám o kľúčových témach súvisiacich so zdravím. Operačný program zdravotníctvo na roky 2007 – 2013, ktorý bol schválený Európskou komisiou 8.11.2007 hovorí o 3 prioritných osiach:

1. Modernizácia zdravotníckeho systému nemocníc
2. Podpora zdravia a predchádzanie zdravotným rizikám
3. Technická pomoc
- 4.

Finančný príspevok EÚ na tento program je 250 mil. Eur.

Druhou veľmi významnou medzivládnu a nadnárodnou organizáciou pôsobiacom v európskom priestore je Svetová zdravotnícka organizácia (SZO). Stratégie SZO sa zameriavajú práve na oblasť podpory zdravia a prevenciu ochorení, zníženie chorobnosti, úmrtnosti a záťaž ľudí ochoreniami.

Štátna politika SR chápe zdravie ako základné ľudské právo. Nová koncepcia vychádza z významných dokumentov platných v SR (napr. Ústava SR), ale akceptuje aj stratégie SZO, ktorými sú napr. Európska stratégia pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení, alebo Charta proti obezite alebo Európsky akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí.

Štátna politika zdravia si stanovila 4 priority:

1. chronické ochorenia
Národný kardiovaskulárny program
Národný onkologický program
Národný program prevencie nadváhy a obezity
2. infekčné ochorenia
Imunizačný program
Krizové plánovanie a bioterorizmus
3. prostredie a zdravie
Akčný plán pre životné prostredie
Protokol o vode a zdraví
4. tabak a alkohol
Národný program kontroly tabaku
Národný akčný plán pre problémy s alkoholom

Ďalšími programami, ktoré sa pripravujú a realizujú v rámci rezortu zdravotníctva a do istej miery sa dotýkajú stanovených priorít Štátnej politiky zdravia sú Národný program ochrany sexuálneho a reprodukčného zdravia, Národný transplantačný program a Národný program starostlivosti o deti a dorast.

11.5 Hlavné zistenia

- nedostatočné využitie mechanizmov podpory a ochrany zdravia (osveta – výchova k správnej výžive, podpora vhodného stravovania v školských jedálňach a pod.)
- nedostatočné využívanie spolupráce s tretím sektorom, médiami a medzinárodnými organizáciami
- spolupráca so vzdelávacími inštitúciami sa nachádza na základnej platforme
- pri tvorbe a aktualizácii programov mesta Košice by sa mali implementovať zásady ochrany a podpory zdravia
- nedostatočná podpora prístupov k zdravému životnému štýlu (zlepšiť dostupnosť pravidelnej fyzickej aktivity, budovanie cyklistických chodníkov športovísk v meste a pod.)

11.6 SWOT analýza oblasti Zdravie a zdravotná starostlivosť

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - rozsiahla sieť poskytovateľov základnej a špecializovanej zdravotnej starostlivosti - prítomnosť zdravotníckeho a ošetrovateľského školstva (SŠ a VŠ) - fungujúci systém zabezpečenia darcovstva krvi 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoká environmentálna záťaž - nízke uvedomenie si ľudí ohľadom zdravia/ zdravotnej prevencie – slabá prevencia - vysoká sociálna diferenciácia - vysoký počet poberateľov DHN - vysoká dojčenská úmrtnosť (11 promile oproti 6 v SR) – najmä z dôvodu dojčenskej úmrtnosti rómskych detí - zlá fyzická kondícia celej populácie - detí, mládeže a dospelých - nedostatok plavární, cyklistických trás, prechádzkových trás/chodníkov - zvyšujúci sa výskyt depresí / psychických ochorení
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - vytvárať podmienky na zlepšovanie fyzickej kondície obyvateľov, najmä detí a mládeže - zatriktívnenie/regenerácia/obnovenie prímestských oddychových/ rekreačných lokalít - vybudovanie prechádzkových trás (aj na sídliskách) - viac podporovať a realizovať osvetu / zlepšiť zdravotnú prevenciu - čerpanie finančných prostriedkov ŠF EÚ (najmä pre zdravotnícke zariadenia) - vyššia podpora a výchova k darcovstvu krvi - využitie zdrojov silných podnikateľských subjektov pre zdravotnú prevenciu - zlepšiť prevenciu zdravia na školách (najmä ZŠ) - zlepšiť kvalitu stravy v školských jedálňach - aktualizovať projekt Zdravé mesto Košice a Zdravá škola - využitie miestnej TV a web stránky mesta na šírenie osvetu 	<ul style="list-style-type: none"> - konzumný spôsob života - starnutie obyvateľstva – zvýšené finančné výdavky na zdravotnú starostlivosť - ďalšie zhoršovanie fyzickej kondície obyvateľov mesta - „záchvat“ ľudového liečiteľstva a samoliečby

11.7 Identifikované problémy oblasti Zdravia a zdravotnej starostlivosti

- Nepostačujúca a neúčinná osвета zameraná na prevenciu (kardiovaskulárne a onkologické ochorenia, respiračné ochorenia, ochorenia pohybového ústrojenstva, úrazovosť – najmä detí a alergie)
- Nepostačujúca fyzická a psychická kondícia obyvateľov mesta
- Šport pre všetkých
- Nepostačujúca kvalita zdravotníckej infraštruktúry a vybavenia zdravotníckych zariadení
- Nedostatok lekárov a zdravotníckeho personálu určitých špecializácií

12 Dopravná infraštruktúra

12.1 Základná dopravná charakteristika mesta

Dopravný komunikačný systém mesta Košice má radiálno-okružný charakter a je tvorený dvomi dopravnými okruhmi a základnými radiálami:

1. Vonkajší (veľký) dopravný okruh tvoria ulice:

Trieda SNP - Watsonova - Hlinkova - Prešovská - J. Nábrežie - N. Kapustníky – Alejová.

2. Vnútorňý (malý) dopravný okruh tvoria ulice:

Hviezdoslavova /J. Bačíka -Továrenská/ - Štefánikova - Protifašistických bojovníkov - Štúrova - Moyzesova ulica.

Okruh zabezpečuje najmä dopravnú obsluhu centrálnej mestskej zóny /CMZ/. Hlavné radiály sú nasledovné:

- Hlinkova - Národná trieda - Gorkého ulica - Štefánikova - Protifašistických bojovníkov - Jantárová - Južná trieda.
- Herlianska - Sečovská - Palackého - Nám. osloboditeľov - Štúrova - Toryská – Moskovská

Základný komunikačný systém mesta Košice (ZÁKOS) tvoria rýchlostné komunikácie a diaľničné privádzače a zberné komunikácie. Z hľadiska zaradenia do tried ich delíme na :

- priesahy ciest II. a III. triedy (v dĺžke 63,729 km)
- miestne komunikácie I., II., III. a IV. triedy a chodníky (v dĺžke 329,3 km a 348,3 km)
- účelové komunikácie

ZÁKOS na území mesta Košice je napojený na nadradený komunikačný systém SR, ako aj európskych ciest a zohľadňuje:

- trasu plánovanej a sčasti vybudovanej diaľnice D1 ako hlavnej východo - západnej cestnej dopravnej trasy východného Slovenska
- napájacie body mesta na diaľnicu D1 vo forme diaľničných privádzačov : severný - v trase dnešnej cesty I/68 pri obci Budimír, východný s napojením z plánovanej rýchlostnej komunikácie „R4“ SEVER – JUH v novej samostatnej trase, so zaústením na komunikáciu Južné nábrežie. Dočasne do výstavby rýchlostnej komunikácie bude túto funkciu plniť napojenie z dnešnej cesty I/50 pri obci Košické Olšany, v novej samostatnej trase so zaústením na Sečovskú cestu, pričom bude zároveň tvoriť obchvat Košickej Novej Vsi.
- trasu plánovanej rýchlostnej komunikácie „R4“ SEVER – JUH (východný obchvat Košíc - v prvej etape výstavbou časti rýchlostnej komunikácie „R4“ v úseku Košice Barca – štátna hranica Maďarska NDS nie je nadšená vyústením R4 priamo do obytnej zóny Barce
- potrebu realizácie tzv. druhého južného diaľničného ťahu Bratislava - Zvolen – Košice a nutnej prestavby cesty I. triedy č. 50 Rožňava - Moldava nad Bodvou – Košice, na výkonnú 4 - prúdovú komunikáciu rýchlostného charakteru a jej prepojenie na dopravný systém mesta Košice a napojenie na diaľnicu D1.

Tabuľka 136

DOPRAVNÉ CHARAKTERISTIKY MESTA KOŠICE	2003	2006
dĺžka pozemných komunikácií	741,300 km	743,229 km
- z toho cesty I. II.III .triedy	63,729 km	63,729 km
- z toho miestne komunikácie	323,3	330,3 km
- z toho – chodníky	348,3	349,2 km
Počet motorových vozidiel	78 894	78 894
- z toho – osobné	68 819	68 819
priemerná delba IAD: MHD (odborný odhad)	33 : 67	33:67
stupeň automobilizácie (počet os.áut /obyvateľa)	1 : 3,4	1:3,4
Stupeň motorizácie (mot.vozidlo/obyv.)	1 : 2,9	1:2,9
Počet benzínových čerpacích staníc	35	35
Počet LPG staníc	7	7
Počet svetelných signalizačných zariadení	59	76
- z toho – križovatky	43	52
- z toho – pešie priechody	14	19
- z toho – účelové električkové prejazdy	2	2

Z tabuľky nie je zrejмый doterajší vývoj ani prognóza stupňa automobilizácie resp. motorizácie, lebo nie je aktualizovaný počet motorových vozidiel. ZAP (Zväz automobilového priemyslu) predpokladá na Slovensku historicky najrýchlejší prírastok automobilov, od roku 2007 do 2010 až vyše 300 tisíc. Podľa rovnakého zdroja odhad automobilizácie na rok 2015 je 1:2,5. Nereagovať na túto prognózu zásadnou zmenou komunálnej dopravnej politiky je nezodpovedné.

Z tabuľky vyplýva, že za posledné sledované obdobie 3 rokov sa vo väčšine nezmenili základné dopravné charakteristiky mesta. Narástla dĺžka pozemných komunikácií a počet svetelných signalizačných zariadení. V investíciách mesta sa od roku 1992 nezačala žiadna nová dopravná stavba základného komunikačného systému. Na úseku MHD bola postavená len trolejbusová trať zo sídl. Dargovských hrdinov na KVP cez Námestie osloboditeľov. Plánované dopravné stavby sú napr. križovatka Prešovská – Sečovská, diaľničný obchvat, prepojovacia komunikácia Popradská – Gemerská, výstavba nových komunikácií pre IBV a ďalšie).

Rozvoj dopravy v meste Košice by mal vychádzať z objektívnych a prieskumov. Avšak posledné komplexné prieskumy dopravy boli v Košiciach zrealizované pri tvorbe Generelu dopravy a príprave územného plánu mesta v rokoch 1984 - 1987. Dĺhcie prieskumy dopravy - profilové prieskumy dopravy boli do roku 1982 realizované každoročne. Tieto boli používané na upresnenie prognózy rozvoja dopravy a určenie rozvoja dopravnej sústavy mesta, overenie zmien v organizácii dopravy a plánovanie dopravných stavieb v meste.

V súčasnom období nie sú k dispozícii prieskumy smerovania dopravy v Košiciach a vzhľadom na podstatnú zmenu hospodárskych podmienok, chýba analýza súčasného stavu dopravy v meste.

Potreby rozvoja dopravy v meste Košice sú zohľadnené v Konceptcii územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001). Zámery dopravného napojenia na nadradenú dopravnú sieť sú schválené aj v záväznej časti Územného plánu vyššieho územného celku (ÚPN VÚC) Košického samosprávneho kraja.

Z hľadiska údržby komunikácií v meste je dôležitá skutočnosť, že najväčší objem finančných prostriedkov bol vynaložený na miestne komunikácie, a to hlavne na zimnú a letnú údržbu až do roku 1999. Od tohto obdobia výška potrebných financií na zimnú a letnú čistotu klesá.

Sledovanými rokmi však stále stúpa nákladovosť na údržbu komunikácií, ktorá vyplýva najmä z neustáleho nárastu cien vstupných materiálov a služieb (nakoľko si Mesto všetky práce objednáva dodávateľsky), ako aj z veľmi zanedbaného stavu komunikácií (hlavne plôch kde nepremáva MHD) a chodníkov. Dôvodom je tiež navýšenie udržiavaných plôch a to ciest III a IV. triedy. Avšak vychádzajúc zo súčasného stavebno-technického stavu komunikácií, je na ich údržbu objem prostriedkov stále nedostačujúci.

Tabuľka 137: Náklady na údržbu komunikácií v rokoch 1994 – 2006

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Štátne cesty (mil.Sk)	16,0	19,5	15,9	48,5	31,2	41,5	22,4	17,0	31,9	14,4	10,6	17,1	11,2
Miestne kom. (mil.Sk)	48,3	86,7	166,2	243,0	182,2	287,9	87,1	89,0	101,6	109,5	59,2	103,5	67,6
Spolu (mil. Sk)	64,3	106,2	182,1	291,5	213,4	321,7	109,5	104,9	111,08	123,9	69,8	120,6	78,8

Tabuľka 138: Podrobný rozbor výdavkov na úseku miestnych komunikácií

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Miestne kom. spolu /mil.Sk/	48,287	86,709	166,162	242,958	182,16	287,875	87,089	89,03	101,61	109,52	138,2	196,1	154,5
z toho: údržba kom.	29,15	36,507	56,72	75,508	52,642	81,49	11,279	25,54	46,688	48,102	69,8	120,6	78,8
zimná a letná čistota	18,038	46,164	105,485	161,176	124,52	201,34	71,682	55,23	54,013	58,056	58,0	63,9	62,5
Doprav. znač	1,099	1,038	3,957	6,274	4,998	5,045	4,128	8,26	12,532	10,688	10,4	11,6	13,2

12.1.1 Riešenie statickej dopravy v centrálnej mestskej zóne (CMZ)

Dlhodobým jediným východiskom pri riešení statickej dopravy v centre mesta bol systém jednosmerných komunikácií. V súčasnosti však už nie je možné zvyšovať kapacitu parkovania v centre iba stávaním vozidiel pozdĺž komunikácií a v atraktívnych oblastiach centra mesta už nie je prakticky možné zvýšiť parkovacie kapacity zmenami organizácie dopravy. V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že sa v centre nepredpokladá požiadavky na statickú dopravu v CMZ úplne naplniť, ale strategickým zámerom Mesta je výstavba parkovacích garáží v počte cca 2000 miest a reguláciou dopravy okolo CMZ uvoľniť vzácne priestory ulíc centra, hlavne pre pešiu dopravu. Výstavba parkovacích garáží a regulácia dopravy sú protichodné, navzájom sa vylučujúce zámery. Reguláciu dopravy treba dosiahnuť najprirodzenejším spôsobom, a to reguláciou dostupnosti parkovania. T. j. plynulým znižovaním počtu parkovacích miest v centre na prijateľný počet spolu so zvyšovaním parkovacích poplatkov na ponechaných parkoviskách. Akejkol'vek regulácii IAD musí predchádzať osvetová zdôvodňujúca kampaň ponúkajúca alternatívy cestovania, a načasovaná má byť so súčasným vylepšeným poskytovaním služieb MHD či spustenie projektu

KORID. Z kampane má byť jasné, že bez regulácie dopravy jej hrozí kolaps s dopadom na všetkých. Ak doterajší PHSR ráta s cca 2000 miest v parkovacích garážach v centre, túto kapacitu na okraji CMZ poskytnú chystaný Aupark a rekonštruovaný hotel Slovan. Pri posudzovaní nárokovateľnosti verejných parkovacích plôch v tesnej blízkosti objektov by sa mal uprednostňovať aj spoločenský záujem (so zohľadňovaním vyvolanej dopravy) ale aj zohľadňovať v tomto prípade nevyvážený princíp občianskej rovnosti porovnaním s **pešou dostupnosťou**. Konceptia zónovo odstupňovaného platenia s časovým limitom za parkovanie môže postupne odstrániť neplatené, často krát konfliktné a dopravne nebezpečné parkovanie na chodníkoch. Posledný socialistický prežitok - neplatené parkovanie na verejnom priestranstve je treba čo najskôr odbúrať, akurát treba definovať a ponechať výnimky pre rezidentov. V súvislosti so zastavaním Námestia Osloboditeľov je potrebné nájsť aj náhradnú lokalitu v centre aspoň pre zastavenie turistických autobusov na vystupovanie návštevníkov.

Príčinu nedostatku parkovacích plôch a garáží na sídliskách je potrebné hľadať v minulosti, keď sa obytné súbory v rokoch 1960-1973 stavali v podstate bez plôch pre statickú dopravu. V súčasnosti aj na sídliskách sú v rámci ÚPD mesta vytýpané lokality pre hromadné parkovacie garáže a podzemné garáže aj v územiach mestských častí.

Tabuľka 139: Vývoj a potreba parkovacích miest v Košiciach podľa ÚDI: (presnejšie údaje z mestskej časti)

Rok	1980	1985	1990	1995	2000-2010
počet parkovísk a garáž. státí	26 250	37 500	49 620	68 000*	70 000*
z toho v CMZ	3 260	3 450	3 520	3 380	7000*

*odbor. odhad

Tabuľka 140: Súčasný stav v režime plateného parkovania v meste (v zmysle VZN) je v nasledovný:

Mestská časť:	Parkovacie miesta:
Staré mesto	3 008 (z toho v CMZ 1697 miest)
Juh	615
Sever	95
Západ	284
Spolu	4002

12.1.1.1 Zásady riešenia statickej dopravy v centre a celom meste

- a) V rámci novobudovaných objektov v prelukách budovať kapacity statickej dopravy minimálne v rozsahu plného zabezpečenia nárokov vlastného objektu podľa Slovenských technických noriem
- b) Pri rekonštrukciách objektov, zvyšujúcich ich funkčné využitie a atraktivitu požadovať zvýšené nároky na parkovanie, na vlastnom pozemku. V prípade nemožnosti splniť túto požiadavku (historická zástavba, geologické pomery a pod.) požadovať splnenie týchto podmienok spoluinvestovaním, prípadne zakúpením miest v najbližšej budovanej parkinggaráži /resp. formou fin.príspevku do fondu/
- c) Výstavbu nových kapacitných parkinggaráží s možnosťou polyfunkčného využitia objektov orientovať do plôch v dotyku pešej zóny s vhodným dopravným napojením na vnútorný dopravný okruh

- d) Kapacity verejných parkinggaráží v CMZ by nemali vytvárať zvýšené dopravné nároky na príslušné územie a preťažovať sieť obslužných komunikácií. Zároveň však treba brať do úvahy aj to, že statická a dynamická doprava sú spojené nádoby a parkoviská zvyšujú kapacitné tlaky na komunikačnú sieť a opačne. Optimálna kapacita pre CMZ je 80 - 250 státi v jednom objekte, na okraji CMZ 200-500 státi s dôrazom na maximálne využitie daného priestoru.
- e) Finančne zvýhodniť výstavbu podzemných garáží na tých pozemkoch, ktoré nie je možné zastavať nadzemnými objektami, s podmienkou skultivovania parteru, či znovuobnovenia plochy zelene.

Tieto princípy aktívnej investičnej politiky si však vyžadujú primerané úpravy v legislatívnej a finančnej politike mesta a najmä účinnú koordináciu všetkých zainteresovaných orgánov a organizácií mesta pri dôslednom dodržiavaní podmienok územno-plánovacieho a investičného procesu.

S narastajúcou motorizáciou stúpa dopravný tlak a v záujme odľahčenia náporu na stred mesta sa vytvárajú parkoviská, ktoré by mali slúžiť na zachytenie vonkajšej dopravy - hlavne osobnej a zájazdovej autobusovej dopravy. Z územného a dopravného hľadiska situovanie zachytných parkovísk (PARK & RIDE), tieto musia spĺňať nasledovné kritériá:

- situovanie na obvode mesta v najviac zaťažených smeroch
- dostupnosť k zastávkam kvalitnej a kapacitnej MHD - dostatočná kapacita
- stráženie, cenová prístupnosť
- vybavenie minimálne sociálne zariadenia, občerstvenie, informačná služba
- fungovanie non – stop

12.2 Cestná svetelná signalizácia a dopravné značenie

Riadenie dopravy cestnou svetelnou signalizáciou na komunikáciách mesta je v súčasnosti na 52 križovatkách, 19 peších priechodoch a dvoch účelových električkových prejazdoch. 35 radičov je vybavených zariadeniami firmy Siemens a Vilati SBH. Zostávajúca časť je zastaraná a nedokáže sa prispôsobiť požiadavkám dopravy a je potrebné ju postupne rekonštruovať. Zároveň je potrebné uvažovať aj s výstavbou CSS na nových uzloch v meste podľa nárastu dopravy.

V období rokov 1994-2002 bol zrealizovaný projekt rekonštrukcie križovatiek moderným systémom riadenia dopravy firmy SIEMENS, ktorý dokáže regulovať premávku v závislosti na požiadavkách dopravy a zároveň zabezpečuje aktívnu preferenciu MHD pomocou vysieláčov v týchto prostriedkoch. Pri preferencii vozidiel MHD je možná úplná preferencia MHD, ktorá je používaná na „izolovaných“ križovatkách, alebo optimálna preferencia, ktorá je používaná v úsekoch s líniovou koordináciou individuálnej automobilovej dopravy (IAD) najmä v špičkovom období.

Prevažnú väčšinu dopravných nehôd na svetelne riadených križovatkách spôsobuje ľudský faktor, a to stíhanie zelenej na križovatke. Dôsledky sú vždy vážne, pretože vinník nehody maximálne zvýši rýchlosť (či už vodič alebo chodec) a v strese nedokáže správne zhodnotiť momentálnu situáciu. Treba preto

zvážiť alternatívu sústavy kruhových objazdov. Ich výhodou je plynulosť prejazdu, prehľadnosť premávky a funkcia zábrany extrémneho porušovania povolených rýchlostí.

Moderný systém riadenia križovatiek prináša efektivitu riadenia v závislosti na zaťažení jednotlivých smerov, čím zvyšuje priepustnosť križovatiek, uprednostňuje vozidlá MHD, znižuje nehodovosť na križovatkách v neposlednom rade znižuje náklady na údržbu CSS. Aby sa jeho výhody naplno prejavili, je potrebné systém doplniť slučkami a tlačidlami pre chodcov tam, kde tieto neboli zrealizované a napojiť križovatky do riadiacej ústredne, ktorá je umiestnená na MMK. Zároveň však je potrebné brať v úvahu, že tlačidlá pre chodcov sú ideálnou ochranou chodcov, pokiaľ fungujú a reagujú rýchlo (križovatka Amfiteáter). Ak však zlým načasovaním napínajú trpezlivosť dôverčivého chodca (napr. priechod na Mieri), pokúšenie chodca prebehnúť cez červenú a stihnúť autobus ešte zvyšujú a sú viac na škodu.

Dôležitou súčasťou komunikačného systému mesta je aj zvislé a vodorovné dopravné značenie určujúce spôsob premávky. Súčasný stav zvislého značenia je však veľmi negatívne ovplyvňovaný poškodzovaním vandalmi a krádežami dopravných značiek, čo je príčinou opakovaných a zbytočných nákladov na ich opravu a výmenu. Opatrením by mohlo byť osádzanie plastových dopravných značiek. Z hľadiska vodorovného dopravného značenia je dôležité zabezpečenie každoročnej obnovy jednoznačnosti vyznačenia organizácie dopravy na komunikáciách.

12.3 Mestská hromadná doprava

MHD je popri pešej a cyklistickej doprave celospoločensky najpriateľnejším spôsobom premiestňovania v rámci mesta. Oproti IAD sú jej výhodami najmä:

- vyššia bezpečnosť (*podstatne menej vozidiel v premávke, vyššia profesionalita vodičov*),
- zníženie znečistenia životného prostredia (*hlavným pozitívnym faktorom v tomto smere je menší počet vozidiel*)
- zmenšenie záberu územia mesta a tým aj menšie rozdrobovanie územia „peších“
- menej prekážok bezpečnému a plynulému pohybu účastníkov dopravy
- nižšia ekonomická náročnosť (*nižší potrebný rozsah dopravných ciest aj statických plôch, menšie nároky na ekonomické riešenie externalít – znečisťovanie prostredia, dopravné nehody a úrazy, segregácia peších a pod.*).

Z uvedených dôvodov by mala byť prioritou mesta práve podpora verejnej hromadnej dopravy na úkor IAD. Preferenciu nestačí len deklarovat', ale skonkretizovať do kombinácie rôznych foriem. Napr. z technicko-organizačných okrem už uvádzanej preferencie na svetelných križovatkách aj vytváraním sólo pruhov pre MHD (v prípade záujmu mám k tomu zahraničnú štúdiu) alebo „vpúšťaním“ vozidiel MHD do zón chránených vo verejnom záujme s obmedzeným prístupom IAD. Vo finančnej oblasti stanoviť pravidlá, aby príjmy z parkovného mohli byť využívané čiastočne aj na financovanie MHD (úspešne zaužívané v mnohých európskych mestách). Legitímne je aj hľadanie pravidiel, ako by aj iné externality (produkcia škodlivých splodín, otrasy a hluku) hradili užívatelia dopravy a tak sa trhovým spôsobom preorientovali na MHD. Princíp „znečisťovateľ platí“ má oporu v PHSR VÚC (str. 12).

V opačnom prípade bude IAD narastať so všetkými jej negatívnymi prejavmi v oblasti bezpečnosti, vplyvu na životné prostredie, záberu územia, aj vysokých nárokov na investície do dopravnej siete, parkovísk a ďalšej infraštruktúry.

MHD v Košiciach obsluhuje celé územie mesta v prijateľnej dostupnosti. Kostrou siete MHD je električková doprava, ktorá obsluhuje väčšinu najsilnejších prepravných vzťahov. Posledné rozšírenie jej siete bolo v roku 1989. Jej podiel na celkových ponúknutých miestach MHD predstavoval v roku 2006 30 %. Trolejbusová doprava s podielom 7 % je orientovaná na niektoré z najsilnejších prepravných vzťahov neobsluhovaných (a ani perspektívne zrejme neobsluhovateľných) dopravou električkovou (posledné rozšírenie trolejbusovej siete bolo v roku 1999).

Hlavné koridory pre električkovú dopravu sú v zásade v smere sever - juh a pre trolejbusovú a autobusovú dopravu zväčša v smere východ - západ, čo je dané najmä konfiguráciou terénu mesta. Autobusová doprava s podielom 64 % na ponúknutých miestach (z toho plynový pohon 6 % a naftový pohon 58 %) obsluhuje ostatné prepravné vzťahy. V letnej sezóne je v prevádzke (zväčša len cez voľné dni) aj detská železnica Čermeľ - Alpinka.

MHD v Košiciach prevádzkuje jediný dopravca - Dopravný podnik mesta Košice a.s. (DPMK) so 100 %-ným akcionárom Mesta Košice. Dotácie na prevádzku aj na kapitálové výdavky dostáva dopravca z rozpočtu Mesta Košice (zmluva o výkonoch vo verejnom záujme). Výnosy (vrátane dotácií) pokrývajú v posledných rokoch cca 94 - 98 % nákladov. Absolútna ročná výška straty sa pohybuje od 20 do 50 mil. Sk. Tržby z cestovného vo verejnej doprave (vrátane tržieb z pokút) pritom kryjú len cca 45 - 53 % z celkových nákladov na prevádzku verejnej dopravy. Financovanie MHD teda nie je dostatočné k tomu, aby bola zabezpečená jej prijateľná kvalita (kapacita v špičkách, prepravná príležitosť mimo špičiek, dobrý technický stav dopravných ciest, dopravných prostriedkov a infraštruktúry) a teda aj jej konkurencieschopnosť voči IAD.

Tabuľka 141: Základné ukazovatele prevádzky DPMK a.s.

Charakteristické údaje (MHD)	rok 1991	rok 1995	rok 2000	rok 2003	rok 2004	rok 2005	rok 2006
počet prepravených osôb (tis.)	161280	137388	92 972	83 177	81 307	91 487	93 148
dĺžka tratí (km)	električky	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7
	trolejbusy	0,0	7,1	13,1	13,1	13,1	13,1
	autobusy	161,8	164,1	173,8	173,8	183,0	183,0
ubehnuté km (tis.)	električky	7 478	5 274	4 144	4 144	4 092	4 038
	trolejbusy	0	477	974	974	904	914
	autobusy	13 299	10 563	10 226	10 226	10 266	10 245
počet vozidiel	električky	147	152	105	105	103	105
	trolejbusy	0	15	27	27	27	27
	autobusy	258	215	199	199	200	198
Ø- fyz. počet prac. DPMK spolu	1 535	1 451	1 398	1 384	1 331	1 253	1 182

Zdroj: DPMK a.s.

12.3.1 Integrácia hromadných dopráv na území mesta

Integrácia verejnej dopravy na území mesta (MHD, prímestská autobusová doprava a železničná doprava) je prínosom predovšetkým z hľadiska cestujúceho, pretože môže rozšíriť prepravné príležitosti, skvalitniť prepravnú ponuku, zlepšiť vzájomné časové, priestorové a informačné väzby a zjednodušiť prístup cestujúceho k verejnej hromadnej doprave nezávisle od dopravcu.

Od roku 1998 jestvuje separátna zmluva medzi DPMK a SAD - KDS o sprístupnení niektorých špičkových spojov (len cez dni školského vyučovania) SAD v úseku Košice - Šaca aj pre predplatiteľov DPMK (bez nutnosti doplatku alebo osobitného preukazu) za priamu úhradu zo strany DPMK, ktorá využíva protismernosť prepráv SAD a DPMK v tejto relácii a tým znižuje potrebu nasadenia kapacít DPMK v tomto vzťahu a teda šetrí jeho prevádzkové náklady.

Okrem toho jestvujú zmluvy so ŽSR (neskôr ŽS, od r. 1999) a SAD - KDS (od r. 2000) o sprístupnení ich spojov na území mesta (do zmluvy so ŽS je doplnená aj stanica Haniska pri Košiciach ležiaca na hranici mesta; zo zmluvy s SAD je naopak na žiadosť SAD vyňatých 10 zastávok, zväčša veľmi dôležitých) pre predplatiteľov DPMK pri zakúpení osobitného "integrovaného" časového kupónu s malým doplatkom. Tieto zmluvy sa však vzťahujú len na obyvateľov mesta a nepokrývajú celé potrebné územie, takže ich pozitívny prínos je malý (najmä u zmluvy s SAD, ktorú využívalo mesačne max. 20 cestujúcich).

Pozitívom sú od roku 2000 zavedené priame vlaky žst. Kysak - Košice - Haniska pri Košiciach a späť načasované na a po niektorých zmenách v železniarňach doplnené o náväzné autobusy Haniska - železiarne a späť (objednávky U. S. Steel vykonávané DPMK).

Z viacerých dôvodov sa spolupráca a integrácia v tejto oblasti v Košiciach po počiatkových pokusoch v druhej polovici 90-tych rokov v podstate zastavila. Jediným pozitívom je čiastočný pokrok v oblasti jednotného prepravného dokladu.

Zámer integrácie hromadnej dopravy na území mesta je v záujme občana a teda aj v záujme mestskej samosprávy, aj keď mesto nemá nástroje na jeho priame riešenie a napĺňanie. Tento zámer si vyžaduje veľmi úzku spoluprácu subjektov zabezpečujúcich hromadnú dopravu v meste a znamená možnosť používania spojov ŽSR a SAD na území mesta na cestovný doklad DPMK, zladovanie cestovných poriadkov, vzájomná zámena niektorých obsluhovaných oblastí medzi SAD a DPMK a pod.). Prvoradou podmienkou pre úspešnosť integrácie hromadných dopráv je prekonať náchylnosť na konkurenčné súperenie a nahradiť to spoločným úsilím o udržanie a získanie pasažierov. Skutočným konkurentom všetkých verejných prepravcov sú totiž výhody IAD.

Košická integrovaná doprava existovala v určitých konkrétnych situáciách do roku 2006, kedy však bola pozastavená. V súčasnosti sa Košická integrovaná doprava rieši v spolupráci s Košickým samosprávnym krajom v projekte KORID, ktorý zastrešuje MDPT SR cestou schválenej štúdie „Technicko-ekonomická štúdia implementácie integrovaného dopravného systému koľajovej dopravy v Košickom kraji“ a v súčasnej dobe sa pripravuje výber dodávateľ na jednotlivé projekty v rámci štúdie a zabezpečujú sa finančné prostriedky. Štúdia bude riešiť nasledovné dopravné stavby na území Košického samosprávneho kraja :

- Prepojenie koľajových tratí ŽSR s koľajovými traťami DPMK na Staničnom námestí
- Úprava existujúcich koľajových tratí DPMK v centre mesta
- Elektrifikácia koľajovej trate v úseku Haniska - Moldava mesto, vrátane výstavby terminálu Moldava - mesto
- Výstavba električkovej trate na sídlisko Ťahanovce – sídlisko, vrátane výstavby terminálu Košice – Sever
- Napojenie priemyselného parku Bočiar a Kechnec na koľajovú dopravu
- Napojenie priemyselného parku Pereš a letiska koľajovou dopravou
- Prepojenie terminálu ŽSR Košice – Západ s terminálom Košice – Východ

12.4 Pešia a cyklistická doprava

Vzhľadom na skutočnosť, že chodci sú najzraniteľnejšími účastníkmi cestnej premávky, oddelenie pešej dopravy od ostatnej motorovej dopravy je potrebné neustále vylepšovať a vytvárať k tomu podmienky na ucelených významných ťahoch, s prihliadnutím na jednotlivé spádové oblasti pešej dopravy. Problematika pešej dopravy je navrhovaná na úrovni hlavných zásad riešenia dopravy, príp. vytypovaním prioritných lokalít riešenia problémov pešej dopravy. Celomestskú koncepciu hlavných peších trás je potrebné posudzovať a navrhovať z hľadiska priemernej optimálnej pešej dostupnosti, ktorá je uvažovaná polomerom max. 3 km od miesta bydliska, resp. centier zdrojov a cieľov peších, pričom optimálna vzdialenosť k zastávkam MHD je do 500 m, v centre do 350 m.

Rozvoj cyklistickej dopravy je v meste Košice zatiaľ len v začiatkoch. Na území mesta je v súčasnosti zrealizovaných cca 15,3 km vyznačených cyklochodníkov na existujúcich chodníkoch a komunikáciách (Nad Jazerom, Tr.SNP, Južná trieda, Urbánková –Potočná, Ľavobrežná, pravý breh Hornádu, časti združených chodníkov pri obchodných centrách, pozdĺž VSS-Č.Rak) a 3,3 km samostatných cyklotrás (Hlavná a Čermel'ská ul.) V súčasnosti je v realizácii cyklistická trasa v trase Baránok - Alpínka. V roku 2004 bola daná do užívania medzinárodná turistická trasa Krásna nad Hornádom – Skároš - Sátoraljajheely využívajúca najmä poľné a lesné cestičky. Je potrebné každoročne vyčleňovať z mestského rozpočtu peniaze na nové cyklistické cestičky podľa dokumentu Dlhodobý komplexný program výstavby cyklistických trás v Košiciach. Pre cyklistickú dopravu treba v plánovaných trasách čo najskôr vyčleniť a dopravne vyznačiť aspoň chodníky, ktoré kapacitne a šírkoivo umožňujú spoločné užívanie s chodcami. Aj provizórne vyznačenie má význam, aby v prípade dopravnej stavby alebo rekonštrukcie bola obnova cyklocesty investorom povinná z titulu posúdenia ako vyvolanej investície.

12.5 Železničná doprava

Osobitným problémom rozvoja dopravného systému je vplyv zámerov ŽSR, najmä záber plôch pre železničné prevádzky a ich mimoúrovňového preklenutia. Vzhľadom na zábery vzácnych území je rozvoj železničného uzla podrobený revízii s požiadavkou úplného vymiestnenia železničných prevádzok priamo nesúvisiacich s prevádzkou železničného uzla Košice, ktoré sú zohľadnené v schválenej štúdii "Dostavba železničného uzla Košice" (SUDOP, 1983) a jej aktualizácie (SUDOP-trade) z roku 1997.

12.6 Letecká doprava

Letisko Košice je situované v juhozápadnej časti mesta. Na komunikačný systém mesta je napojené cestou II. triedy č. 050191 a mimoúrovňovou križovatkou na cestu I/50 Košice - Rožňava. Stavebno - technické parametre tejto komunikácie, s nárastom významu letiska, už v súčasnosti prestávajú byť vyhovujúce. Spojenie s letiskom je zabezpečené aj linkou autobusovej MHD prevádzkovanou DPMK a.s. Letisko ako celok treba považovať územne za stabilizované. Na území mesta v dotyku s letiskom sa uvažuje výstavba priemyselného parku Pereš s dostavbou infraštruktúry, najmä dopravnej, ktorá spočíva v dostavbe mimoúrovňovej križovatky pri Pereši s priamym napojením na letisko. Blízkosť letiska - centrálna časť mesta Košice je vo vzdialenosti len 6 km od stredu vzletovej a prístavacej dráhy /VPD/, zaťažuje životné prostredie mesta hlukom a exhalátmi. Nepriaznivé účinky letiska sú eliminované používaním moderných

typov lietadiel. Hlavnú VPD v súčasnosti využíva už len civilná letecká vnútroštátna, medzinárodná osobná a nákladná doprava (pošta) v pravidelnej aj nepravidelnej prevádzke.

Starý terminál, jeho verejná vstupná hala, odletová a príletová hala a reštauračná časť boli kapacitne nevyhovujúce, preto bol v roku 2004 dokončený a odovzdaný do prevádzky nový moderný terminál, ktorého kapacitné dimenzovanie je pre max. 700 tis. cestujúcich za rok.

Tabuľka 142: Počet prepravených cestujúcich

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 (k 01.11)
Počet prepravených cestujúcich	138 083	161 827	187 716	231 410	269 885	343 818	364 931

12.7 Hlavné zistenia

- základný komunikačný systém mesta je napojený na nadradený komunikačný systém SR, ako aj európskych ciest a v rámci koncepcie rozvoja dopravy je súčasťou ÚP VÚC KSK, ako aj KURS
- Za posledné sledované obdobie (3 rokov) sa výraznejšie ne zmenili základné dopravné charakteristiky mesta
- dlhodobo sú vysoké náklady na údržbu miestnych komunikácií
- s narastajúcou motorizáciou výrazne stúpa dopravný tlak na stred mesta a tým najmä na potrebu riešenia statickej dopravy/parkovania
- zlepšilo sa vybavenie križovatiek svetelnými signalizačnými zariadeniami, dopravné vybavenie a dopravné značenie si vyžaduje permanentné zabezpečovanie.
- podpora MHD je cestou k prevencii nárastu a eliminácii individuálnej automobilovej dopravy
- dôležité je zhodnotenie výsledkov aktivít zameraných na zavedenie jednotného systému integrovanej dopravy a pokračovanie v zadaných zámeroch v spolupráci subjektov vstupujúcich do integrovaného systému dopravy v meste
- potreba rekonštrukcie železnice
- viac ako dvojnásobný nárast prepravených cestujúcich v rámci letiska od roku 2001, potvrdzuje potrebu stavebno – technického zlepšenia komunikačného systému mesta napojeného na letisko

12.8 SWOT analýza oblasti Dopravná infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - sú navrhnuté koncepčné riešenia - vybudovaný systém (ZÁKOS) - napojenie na EÚ sieť - dostupné kapacity na písanie projektov - história, systém MHD - inštitucionálne zabezpečenie - existencia Územného plánu 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok finančných zdrojov - nedostatočná pripravenosť na absorbovanie externých zdrojov - vysporiadanie pozemkov (financie) - slabá pripravenosť investícií - kritériá na výber priorít - nedostatočná obnova vozového parku a tratí MHD - chýbajúce cyklotrasy (pešia - dopravná infraštruktúra)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - externé zdroje (EÚ fondy) - koridory pre dopravu sú chránené (pre rozvoj dopravy) - zmena / nový Územný plán - ekologizácia dopravy - preferencia Mestskej hromadnej dopravy - určené lokality pre hromadné parkoviská/garáže - integrácia dopravy 	<ul style="list-style-type: none"> - dlhodobo nedostatočný objem finančných zdrojov - odsúvanie riešení do tej miery, že už budú prežitú - rozhodovanie v rozpore s programovými dok., limitmi únosnosti - anomália 2stupňovej samosprávy (stavebné povolenia) - kapacita magistrátu

12.9 Identifikované problémy oblasti Dopravná infraštruktúra

- Nedobudovaný základný komunikačný systém mesta (ZAKOS)
- Nedostatočná konkurencieschopnosť MHD voči narastajúcej individuálnej doprave
- Neúnosný stav v statickej doprave v centre mesta

13 Technická infraštruktúra

13.1 Zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou

Situácia v zásobovaní pitnou vodou v meste Košice, kde podiel zásobovaných obyvateľov dosahuje 97,91 %, je najpriaznivejšia v rámci celého Košického kraja. Mesto je zásobované pitnou vodou z Košického skupinového vodovodu, ktorý je súčasťou Východoslovenskej vodárenskej sústavy (VVS). Táto nadradená vodárenská sústava zásobuje nielen rozhodujúcu časť Košíc, ale aj okresy Košice – okolie. Podiel VVS na zásobovaní Košického kraja je až 91,4 %. Rozhodujúcim spotrebiskom je práve mesto Košice, ktoré v súčasnosti potrebuje cca 55 % potreby pitnej vody celého Košického kraja. Z určeného odberu 1000 l.s^{-1} z VN Starina pre Košický kraj, je pre mesto Košice stanovených 400 l.s^{-1} (spolu pre Košický kraj odber z VN Starina predstavuje $560,0 \text{ l.s}^{-1}$)

Na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou sú v súlade so zákonom o vodách prednostne určené útvary podzemných vôd. Avšak pri nedostatku vhodných podzemných zdrojov pitnej vody sa na zásobovanie využívajú jednak priame odbery z tokov, ale najmä veľkokapacitné zdroje povrchovej vody – vodárenské nádrže. Prevažná časť pitnej vody pre skupinový vodovod je dodávaná z podzemných zdrojov „Západ“, ktoré sa nachádzajú západne od mesta - vody krasových prameňov Drienovec, Turňa n/Bodvou a podzemných zdrojov Péder a Host'ovce a náplavov Bodvy. Využívajú sa aj náplavy Hornádu severne od mesta (Družstevná pri Hornáde, Sokol), avšak v niektorých lokalitách len podmienene pre kolísavú kvalitu vody a tieto zdroje sú navrhnuté na vyradenie. Zvyšnú časť tvoria povrchové zdroje - vodárenské nádrže Bukovec, Starina a priamy odber z Bodvy cez úpravňu vody v Medzeve. K distribúcii pitnej vody na území mesta Košice je k dispozícii 649 km vodovodnej siete (k 1.1.2006).

Tabuľka 143: Využívané vodárenské zdroje:

Vodovod	Názov a typ vodného zdroja		Kataster obce	Adm. jednotka	Výdatnosť zdroja	Výdatnosť po úprave	Poznámka
					[l/s]		
Košický skupinový vodovod	Drienovec	pr.	Drienovec	Košice-okolie	184,0	180,0	rizikový STN, nevyhovuje Sb
	Turňa	pr.	Turňa nad Bodvou		82,0	80,0	
	Včeláre, Teplá v.	pr.	Zádielské Dvorníky		7,0	0,0	vyradenie 2015
	2 vrty Žigard	vert	Žigard		30,0	28,7	
	Hosťovce I, II, T. N. Ves	vert	Hosťovce		90,0	84,6	
	Péder - 5 vrtov	vert	Péder		50,0	48,0	
	Čermel	pr.	Košice	Košice mesto	35,0	34,0	
	Sokol' ČS	vert	Sokol'	Košice-okolie	62,0	0,0	vyradenie 2015
	Tepličany ČS	vert	Tepličany		50,0	0,0	vyradené 2005
	Chemika Družstevná	st.	Družstevná		20,0	0,0	vyradené 2000
	pri Hornáde, stará ÚČS	st.	Košice-Ťahanovce	Košice mesto	90,0	0,0	vyradenie 2015
	VN Bukovec	VN	Bukovec	Košice-okolie	410,0	410,0	rizikový STN
	Medzev	PO	Medzev		20,0	20,0	proj.kap.300
	Pstružník I - II	pr.	Košice-Kavečany	Košice mesto	4,7	4,5	
	Teplica	pr.	Jasov	Košice-okolie	4,0	4,0	
Šugovská dolina	pr.	Medzev	7,0		6,3		

Zdroj: Plán rozvoja verejných rozvoja vodovodov Košického kraja, KÚ ŽP Košice, 2006

Tabuľka 144: Zdroje navrhnuté na vyradenie:

Vodovod	Názov a typ vodného zdroja		Kataster obce	Adm. jednotka	Výdatnosť zdroja	Výdatnosť po úprave	Poznámka
					[l/s]		
Košický skupinový vodovod	Včeláre, Teplá v.	pr.	Zádielské Dvorníky	Košice-okolie	7,0	0,0	vyradenie 2015
	Sokol' ČS	vert	Sokol'		62,0	0,0	vyradenie 2015
	Tepličany ČS	vert	Tepličany		50,0	0,0	vyradené 2005
	Chemika Družstevná	st.	Družstevná		20,0	0,0	vyradené 2000
	pri Hornáde, stará ÚČS	st.	Košice-Ťahanovce		90,0	0,0	vyradenie 2015

Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov Košického kraja, KÚ ŽP Košice, 2006

Tabuľka 145: Vodovod (pracovný prehľad navrhovaných riešení ďalšieho rozvoja)

Okres	Názov mestskej časti	Počet obyv.	Počet napoj. obyv.	Obec. vodovod	Vodovod VVS	Riešenie
Košice I	Džungľa	540	500	0	1	
	Kavečany	1084	1084	ul. Rokycká, Vyhoňská	1	vodné zdroje Pstružník
	Sever	19885	19885	0	1	
	Sídliisko Ťahanovce	23524	23524	0	1	
	Staré Mesto	21234	21234	0	1	
	Ťahanovce	1662	1662	0	1	
Košice II	Lorinčík	381	381	0	1	
	Lunik IX	5368	5368	0	1	
	Myslava	1836	1647	60%	0,4	1) lokalita Na Kope, 180 RD rok zač. 2007, rok ukon. 2010, 2) lokalita Pod Ul. Klimkovičova, 14 RD, zač. 2007, uk. 2007
	Pereš	1175	1100	0	1	
	Poľov	1100	1000	0	1	
	Sídliisko KVP	25431	25431	563,94 m	V správe VVS 514,34 m	
	Šaca	5096	4500	0	1	1) lokalita Za kaštieľom, 35 RD, 2) lokalita kaštieľ 23 RD, 3) lokalita Sever I, 75 RD, 4) lokalita Sever II, 50 RD, 5) lokalita Pri nemocnici, 20 RD, 6) lokalita Buzinka - západ, 10 RD, 7) Lokalita Za Šemšianskou, 35 RD,
Západ	39869	39869	0	1		
Košice III	Dargovských hrdinov	27844	27844	0	1	
	Košická Nová Ves	2447	2447	0	1	lokalita Západ, 18 RD
Košice IV	Barca	3233	2263	*Na uliciach : Fándlyho, Tešedíkova, Turnianska, Cirbusova, Teplého	1	*k 1) Začatie 2006, ukončenie 2007; k 2) začatie 2007, ukončenie 2008; k 3) začatie 2008, ukončenie 2009; k 4) začatie 2008, ukončenie 2009; k 5) začatie 2008, ukončenie 2009
	Juh	27717	27717	0	1	
	Krásna	3615	1256	0	1	lokalita Pri hospodárskom dvore, 55 RD, lokalita Čapaš, 30 RD, lokalita Pri jazere, 214 RD, lokalita Na hore, 90 RD
	Nad jazerom	24676	24676	0	1	
	Šebastovce	612	612	0	1	
	Vyšné Opátske	1576	900	0	1	

Zdroj: KU ŽP

7.2.2 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Situácia v odkanalizovaní v meste Košice, kde podiel obyvateľov pripojených na verejnú kanalizáciu dosahuje 94 %, je najpriaznivejšia v rámci celého Košického kraja.

Košice - mesto je odkanalizované jednotnou kanalizáciou do mechanicko-biologickej čistiarne odpadových vôd pri Kokšov – Bakši. Samostatne je odkanalizovaná mestská časť Košice – Šaca do vlastnej mechanicko-biologickej čistiarne odpadových vôd. Po rekonštrukcii bola uvedená do skúšobnej prevádzky na plnú kapacitu od 12.8.1998. Samostatne je odkanalizovaná aj mestská časť Košická Nová Ves do vlastnej ČOV.

Tabuľka 146: Kanalizácia a ČOV

Košice	Počet obyvateľov pripojených na VK (tis.)		Dĺžka kanalizačnej siete (km)	Voda vypúšťaná do tokov (tis. m ³)	Množstvo čistených OV (tis.m ³)	Množstvo vypúšťaných OV do vodných tokov -splaškových (tis. m ³)
	Počet	Z toho s ČOV				
	233 530	233 530				

Zdroj: Plán rozvoja verejných kanalizácií Košického kraja, KÚ ŽP Košice 2006

Súčasný stav v odvádzaní a čistení odpadových vôd v okrese je uvedená v tabuľke na nasledujúcej strane. Nachádzajú sa tam údaje o celkovom počte obyvateľov bývajúcich, informácie o tom, či je v obci vybudovaná stoková sieť resp. či je stoková sieť vo výstavbe, počet obyvateľov pripojených na stokovú sieť, ďalej informácie o tom, či je v obci vybudovaná ČOV, resp. rozostavaná ČOV a počet pripojených obyvateľov na ČOV, vlastníka a prevádzkovateľa stokovej siete a ČOV prípadne pripojenie stokovej siete na stokovú sieť inej obce.

Tabuľka 147: Kanalizácia a ČOV (súčasný stav)

názov obce	Počet obyvateľov	Počet napojených obyvateľov na SS	Počet napojených obyvateľov na ČOV	Stoková sieť v prevádzke	ČOV v obci prevádzkovaná	ČOV v obci rozostavaná	Vlastník verejnej kanalizácie	Prevádzkovateľ verejnej kanalizácie	Existujúce pripojenie na VK inej obce	Poznámka
Košice - Barca	3 233	3 071		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Dargovských hrdinov	27 844	27 844		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Džungľa	540	400		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Juh	27 717	27 600		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Kavečany	1 084			0	0					rozostavaná VK, samostatná malá ČOV
Košice - Košická Nová Ves	2 447	2 000		1	1		VVS	VVS		samostatná malá ČOV
Košice - Krásna	3 615	1 700		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Lorinčík	381	381		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Luník IX	5 368	5 368		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Myslava	1 836	1 647		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Nad jazerom	24 676	24 676		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Pereš	1 175	800		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Poľov	1 100	800		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Sever	19 885	19 885		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Sídliisko KVP	25 431	25 431		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Sídliisko Ťahanovce	23 524	23 524		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Staré Mesto	21 234	21 234	216 146	1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	údaj odkanalizovaných pre celé Košice
Košice - Šaca	5 096	4 000	4 853	1	1		VVS	VVS		samostatná ČOV Šaca
Košice - Šebastovce	612	400		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Ťahanovce	1 662	1 500		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Vyšné Opátske	1 576	1 400		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
Košice - Západ	39 869	39 869		1			VVS	VVS	Kokšov - Bakša	
spolu Košice I - IV	239 905	233 530	233 530	21	2	0				

Zdroj: Plán rozvoja verejných kanalizácií Košického kraja, KU ŽP Košice, 2006

Tabuľka 148: Kanalizácia a ČOV (pracovný prehľad navrhovaných riešení ďalšieho rozvoja)

Okres	Mestská časť	Počet obyv.	počet napoj. obyv.	Obecná kanalizácia	Kanal. VVS	Riešenie	Poznámka: rok začatia – rok ukončenia
Košice I	Džungľa	540	400	Ul. Vrbová	1	napoj. na M-ČOV Kokšov - Bakša	
	Kavečany	1084	0	0	0	vodoprávne povolenie VK+ČOV, VVS - ISPA	2005-2007
	Sever	19885	19885	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Sídliisko Ťahanovce	23524	23524	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Staré Mesto	21234	21234	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Ťahanovce	1662	1500	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
Košice II	Lorinčík	381	381	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Lunik IX	5368	5368	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Myslava	1836	1647	60%	40%	napoj. na M-ČOV K. – Bakša 1) lokalita Na Kope, 180 RD, 2) lok. Pod Ul. Klimkovičova, 14 RD,3) lk. Pri Potoku, 51 RD	1) 2007-2010; 2), 3) 2007-2007
	Pereš	1175	800	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Polšov	1100	800	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Sídl. KVP	25431	25431	1238,6	V správe VVS je 596 m	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Šaca	5096	4000	0	1	napoj. na ČOV Šaca 1) lokalita Za kaštieľom, 35 RD, 2) lok. kaštieľ 23 RD, 3)lok. Sever I, 75 RD, 4) lok. Sever II, 50 RD, 5) I. Pri nemocnici, 20 RD, 6) I. Buzinka - západ, 10 RD, 7) I. Za Šemšianskou, 35RD,	
Západ	39869	39869	0	1	napoj. na M-ČOV Kokšov - Bakša		
Košice III	Dargovských hrdinov	27844	27844	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Košická Nová Ves	2447	2000	1	1	napoj. na ČOV K. N. Ves	
Košice IV	Barca	3233	3071	Ul. Teplého, Radlinského, Osloboditeľa, Cirbusovej,	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša 1) Prepojenie ulíc (PU) Tešedíková - Pri Pošte 2) PU Tešedíková - Čapaš 3) PU Svetlá – Hraničná 4) lokalita Pri železničnej stanici – VSS 5) lokalita VSS 6) lokalita Pri Žel. stanici	1) 2006-2007; 2),6) 2007-2008; 3),4),5) 2008-2009
	Juh	27717	27600	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša	
	Krásna	3615	1700	0	1	napoj. na M-ČOV K. - Bakša, kanalizácia lokalita pri moste, lok. Pri hospodárskom dvore, 55 RD, I. Čapaš, 30 RD, lok. Pri jazere, 214 RD, lok. Na hore, 90 RD	2007-2010
	Nad jazerom	24676	24676	0	1	napoj. na M-ČOV K. Bakša	
	Šebastovce	612	400	0	1	napoj. na M-ČOV K. Bakša	
	Vyšné Opátske	1576	1400	ul. Dubova - I. etapa, ul. Opatovská I.,II.		napoj. na M-ČOV K. Bakša	

Zdroj: KUZP, 2006

7.2.3 Zásobovanie energetickými médiami

• Zásobovanie elektrickou energiou

Zásobovanie domácností a hospodárstva mesta elektrinou je zabezpečované Východoslovenskou distribučnou spoločnosťou, a.s. (VSD, a.s.), ktorá vlastní a prevádzkuje distribučnú sieť a zabezpečuje distribúciu elektriny a s tým súvisiace služby konečnému spotrebiteľovi v dostatočnom množstve a kvalite.

• Zásobovanie zemným plynom

Zásobovanie je v súčasnosti bezproblémové s dostatočnou kapacitou pre potreby všetkých subjektov na území mesta. Spoločnosť SPP, a.s. je schopná v súvislosti s rozvojom mesta zaisťiť plynifikáciu väčšiny rozvojových území mesta doplnením rozvodu a zvýšením výkonu regulačných staníc (*Zdroj – SPP a.s.*)

• Zásobovanie teplom a teplou vodou

Zásobovanie teplom a teplou vodou zabezpečuje pre prevažnú časť mesta štátna obchodná spoločnosť Tepláreň Košice, a.s. ako výrobca a primárny dodávateľ tepla a mestská obchodná spoločnosť Tepelné hospodárstvo, s.r.o. Košice, ako rozhodujúci dodávateľ tepla cez sekundárne rozvody konečnému spotrebiteľovi (do viac ako 96% bytov v bytových domoch je dodávka tepla zabezpečovaná zo sústavy centralizovaného zásobovania teplom).

Mesto Košice má spracovanú Konceptiu rozvoja mesta v oblasti tepelnej energetiky v súlade s dlhodobou koncepciou energetickej politiky SR vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie. Konceptia má byť nástrojom samosprávy na vytváranie podmienok pre zabezpečenie spoľahlivosti, bezpečnosti a hospodárnosti pri zásobovaní mesta teplom s dôrazom na ochranu životného prostredia a všeobecného verejného záujmu konečného spotrebiteľa a jej zámermi sú a) vybudovania integrovaného modelu výroby, distribúcie a predaja tepla, b) obnova centrálného zdroja tepla, c) využívanie alternatívnych zdrojov energií – energia z mestskej spaľovne, geotermálne energia, biomasa, d) znižovanie energetickej náročnosti.

Hlavné zistenia

- Mesto je zabezpečené zásobovaním pitnou vodou.
- V Meste je zabezpečené odvádzanie a čistenie odpadových vôd.
- Mesto je v dostatočnej miere zásobované elektrickou energiou a zemným plynom. Vystáva však potreba znižovania energetickej náročnosti a zefektívňovania využívania energetických zdrojov.

14 Bezpečnosť občanov a návštevníkov mesta

Najväčšie mestá vrátane Košíc sú tradične miestom ekonomického rozvoja a vysokej kultúrnej úrovne, no nevyhnutne sa stávajú i miestom, kde sú problémy spoločnosti ako kriminalita pociťované najakútnejšie. Všeobecne platí, že medzi základné príčiny kriminality patrí nezamestnanosť a problémy zabezpečiť si zákonnou cestou primeraný príjem alebo životné podmienky, nárast možností a pokles sociálnej kontroly, sociálne odlúčenie a vylúčenie, monotónne alebo schátralé materiálne životné prostredie, nevhodné bývanie, rodinné problémy, strata identity, náboženských a morálnych hodnôt, susedskej súdržnosti. Pociť bezpečia obyvateľov mesta ako aj jeho návštevníkov je jedným z pilierov kvality života. O priamu bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov Košíc sa starajú dve zložky – **štátna polícia** a **mestská polícia**.

14.1 Štátna polícia

Policajný zbor je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem a medzinárodných foriem a úlohy, ktoré pre Policajný zbor vyplývajú z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky.

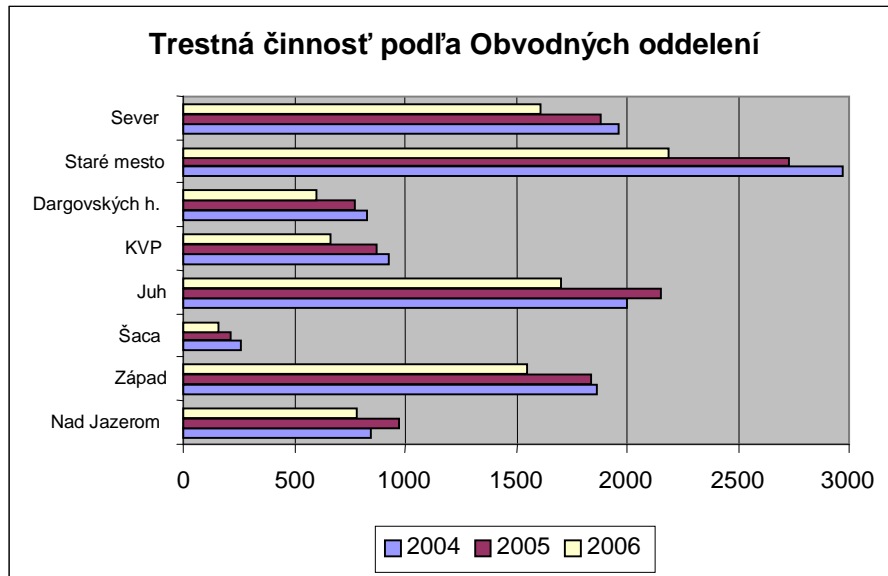
Policajný zbor plní aj tieto úlohy v súvislosti so zabezpečením bezpečnosti miest:

- spolupôsobí pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku
- odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov
- spolupôsobí pri odhaľovaní daňových únikov, nezákonných finančných operácií a legalizácie príjmov z trestnej činnosti
- vykonáva vyšetrovanie o trestných činoch a skrátene vyšetrovanie o trestných činoch
- spolupôsobí pri zabezpečovaní verejného poriadku; ak bol porušený, robí opatrenia na jeho obnovenie
- dohliada na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a spolupôsobí pri jej riadení
- odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj objasňuje a prejednáva
- vykonáva pátranie po osobách a pátranie po veciach

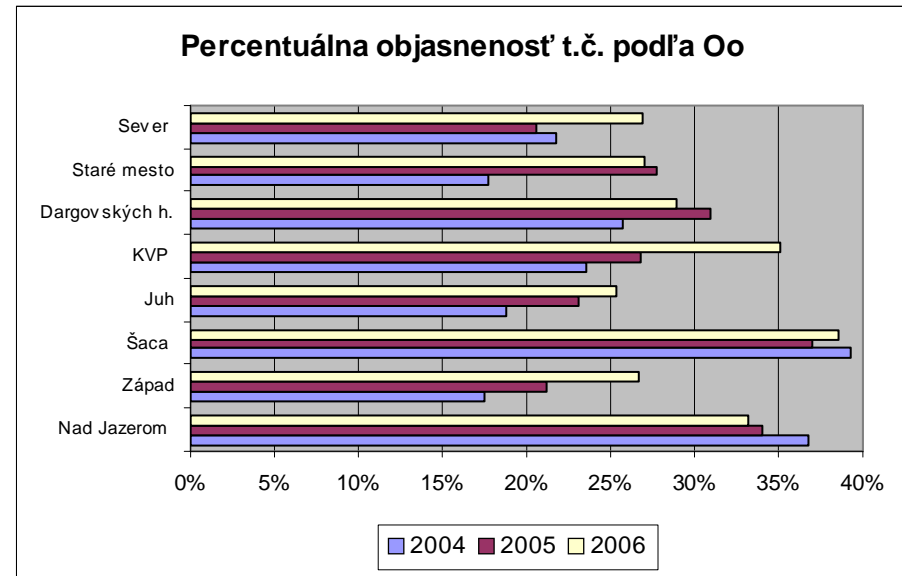
Mesto Košice je rozdelené do dvoch služobných obvodov:

Okresné riaditeľstvo PZ v Košiciach I – tvoria ho administratívne okresy Košice I a Košice III. Rozlohou zaberá 107 km². Žije v ňom viac ako 100 000 obyvateľov, pričom denne tento počet stúpa o takmer 50 000 ľudí prichádzajúcich za prácou. Ďalej sa člení na Obvodné oddelenie PZ KE Staré mesto, OO PZ KE Sever, OO PZ KE Dargovských hrdinov.

Okresné riaditeľstvo PZ v Košiciach II – tvoria ho administratívne okresy Košice II a Košice IV. Rozlohou zaberá 138 km². Žije v ňom 142 988 obyvateľov s trvalým pobytom a 30 000 s prechodným pobytom. Ďalej sa člení na Obvodné oddelenie PZ KE Sídliisko KVP, OO PZ KE Šaca, OO PZ KE Nad jazerom, OO PZ KE Juh, OO PZ KE Západ.

Graf 39: Trestná činnosť podľa Obvodných oddelení

Graf 40: Percentuálna objasnenosť t.č. podľa Oo

Tabuľka 149: Prehľad vybraných ukazovateľov trestnej činnosti v porovnaní s celoslovenským priemerom

Rok	2004	2005	2006		Na 10000 obyvateľov	
			Košice	Slovensko	Košice	Slovensko
Miesto	Košice		Slovensko		Košice	Slovensko
Celkom	11657	11435	9279	115152	395,531	213,496014
<i>objasnenosť</i>	21,44%	25,52%	28,08%	41,23%		
Násilná trestná činnosť	974	1031	730	10896	31,11733	20,201582
<i>objasnenosť</i>	58,11%	62,85%	59,45%	50,17%		
Vraždy	8	11	3	89	0,127879	0,16500925
<i>objasnenosť</i>	75,00%	81,82%	100,00%	64,04%		
Lúpeže	281	291	202	1594	8,610547	2,95533422
<i>objasnenosť</i>	30,60%	28,18%	33,17%	48,18%		
Mravnosťná trestná činnosť	48	28	44	798	1,875565	1,47952115
<i>objasnenosť</i>	77,08%	71,43%	63,64%	73,81%		
Znásilnenia	16	6	15	174	0,639397	0,32260236

<i>objasnenosť</i>	81,25%	66,66%	60,00%	64,94%		
Majetková trestná činnosť	8277	7654	5909	63077	251,8798	116,947062
<i>objasnenosť</i>	6,20%	8,53%	10,44%	23,47%		
Krádeže motorových vozidiel	257	277	199	5225	8,482668	9,68734084
<i>objasnenosť</i>	9,73%	17,69%	14,07%	14,58%		
Krádeže vlámaním	1844	1507	1137	19044	48,4663	35,3082716
<i>objasnenosť</i>	10,09%	12,67%	13,81%	20,98%		
Krádeže vlámaním sa do bytov	150	208	154	2602	6,564477	4,82420304
<i>objasnenosť</i>	20,00%	23,56%	23,38%	31,01%		
Ekonomická trestná činnosť	1379	1602	1590	19168	67,77609	35,5381721
<i>objasnenosť</i>	53,81%	50,44%	53,02%	50,17%		

14.2 Dopravná nehodovosť

Cestná automobilová doprava a individuálny motorizmus je sprevádzaný radom negatívnych dopadov na spoločnosť a jej životné prostredie. Dopravná nehodovosť je jedným z najväznejších, pretože okrem materiálnych škôd spôsobuje aj nenahraditeľnú ujmu na zdraví a životoch obyvateľov. Rozbory dopravných nehôd pravidelne vykonávané dopravnou políciou poukazujú na vysokú nedisciplinovanosť a bezohľadnosť účastníkov cestnej premávky od roku 1990.

Pre porovnanie uvádzame vybrané ukazovatele dopravnej nehodovosti v rokoch 1985, 1990, 1995, 2000, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007

Tabuľka 150: Dopravná nehodovosť 1985-2007

Rok	1985	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
Počet dopravných nehôd:	1776	2293	3742	3515	3537	3762	3608	3344	3384	2464
Usmrtené osoby:	11	23	22	22	15	15	15	16	14	11
Ťažko zranené osoby:	91	151	136	125	90	81	86	71	82	63
Ľahko zranené osoby:	304	367	352	369	337	372	404	311	333	367
Finančná škoda:						116 787 900 Sk	216 037 600 Sk	203 512 200 Sk	203 663 900 Sk	189 564 000 Sk

* do 31.10. 2007

Dôvodmi zníženie počtu dopravných nehôd sú :

- prevencia
- riešenie dopravných stavieb a zariadení
- stavebné úpravy existujúcich stavieb
- dopravná výchova

V tejto oblasti sa mesto Košice prihlásilo k iniciatíve európskych miest v rámci Európskej charty bezpečnosti cestnej premávky (Závazok mesta na zníženie dopravy nehodovostí a ich následkov). V roku 2007 mesto Košice získalo za program ktorý predložilo v tejto oblasti ocenenie ako najlepšie mesto európskej únie (spomedzi 35 uchádzačov).

14.3 Mestská polícia

Mesto Košice (ďalej iba „mesto“) ako samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky zriadilo Mestskú políciu Košice (ďalej iba „MsP KE“) Všeobecne záväzným nariadením č.3/1992 zo dňa 07.01.1992.

MsP KE je poriadkový útvar mesta Košice bez právnej subjektivity pôsobiaci pri zabezpečovaní obecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v meste a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení mesta, z uznesení mestského zastupiteľstva a z rozhodnutí primátora mesta. MsP KE tvoria príslušníci mestskej polície, ktorí sú zamestnancami mesta, a ktorí majú pri plnení úloh postavenie verejného činiteľa. Činnosť mestskej polície riadi náčelník mestskej polície, ktorého na návrh primátora mesta vymenúva a odvoláva mestské zastupiteľstvo. V čase jeho neprítomnosti ho zastupuje stály zástupca náčelníka.

Mestská polícia je poriadkový útvar mesta, ktorý na území mesta:

- a) zabezpečuje verejný poriadok v meste, spolupôsobí pri ochrane jej obyvateľov a iných osôb v obci pred ohrozením ich života a zdravia,
 - b) spolupôsobí s príslušnými útvarmi Policajného zboru pri ochrane majetku mesta, majetku občanov, ako aj iného majetku v meste pred poškodením, zničením, stratou alebo pred zneužitím i s využitím ústrední zabezpečujúcich signalizáciu a iných zabezpečovacích systémov (pulty centrálnej ochrany),
 - c) dbá o ochranu životného prostredia v meste,
 - d) dbá o dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny v uliciach, iných verejných priestranstvách a verejne prístupných miestach,
 - e) vykonáva všeobecne záväzné nariadenia mesta uznesenia mestského zastupiteľstva a rozhodnutia primátora,
 - f) ukladá a vyberá v blokovom konaní pokuty za priestupky ustanovené osobitným predpisom a tiež za priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky spáchané neuposlúchnutím zákazu, ktorý vyplýva z úpravy cestnej premávky vykonanej dopravnými značkami alebo dopravnými zariadeniami, objasňuje priestupky, ak tak ustanovuje zákon,
 - g) oznamuje príslušným orgánom porušenie právnych predpisov, ktoré zistí pri plnení svojich úloh a ktorých riešenie nepatrí do pôsobnosti mesta,
 - h) plní úlohy na úseku prevencie v rozsahu pôsobnosti ustanovenej týmto zákonom.
- Mesto môže vymedziť mestskej polícii aj ďalšie úlohy, ak to ustanovujú osobitné zákony.

V rámci organizačnej štruktúry MsP pôsobí 7 výkonných útvarov tzv. staníc MsP (viď obr.1), ktoré obhospodarujú jednotlivé územné obvody v rámci mesta. Jedná sa o tieto útvary :

Stanica MsP – Juh so sídlom na Triede SNP č.48/A (na prízemí) v Košiciach. Táto stanica obhospodaruje územné obvody v Mestskej časti (ďalej len MČ) Košice – Juh, MČ Košice – Nad jazerom, MČ Košice – Krásna, MČ Košice – Barca, MČ Košice – Vyšné Opátske a MČ Košice – Šebastovce s celkovou rozlohou 61,6 km² a počtom obyvateľov 57236.

Stanica MsP – KVP so sídlom na ulici Cottbuskej č.36 v Košiciach bola zriadená dňa 13. 09. 2006. Táto stanica obhospodaruje územné obvody v MČ Košice – Sídliisko KVP, MČ Košice – Myslava s celkovou rozlohou 7,7 km² a počtom obyvateľov 27549.

Stanica MsP – Stred so sídlom na ulici Tajovského č.9 v Košiciach. Táto stanica obhospodaruje územné obvody v MČ Košice – Staré mesto, MČ Košice – Sever, MČ Košice – Džungľa a MČ Košice – Kavečany s celkovou rozlohou 70,8 km² a počtom obyvateľov 43943.

Stanica MsP – Šaca so sídlom na ulici Železiarenskej č. 7 v Košiciach. Táto stanica obhospodaruje územné obvody v MČ Košice – Šaca, MČ Košice – Poľov a MČ Košice – Lorinčík s celkovou rozlohou 63,1 km² a počtom obyvateľov 6200.

Stanica MsP – Ťahanovce so sídlom na ulici Budapeštianskej č.14 v Košiciach. Táto stanica obhospodaruje územné obvody v MČ Košice – Sídliisko Ťahanovce a MČ Košice - Ťahanovce obec s celkovou rozlohou 16,1 km² a počtom obyvateľov 24319.

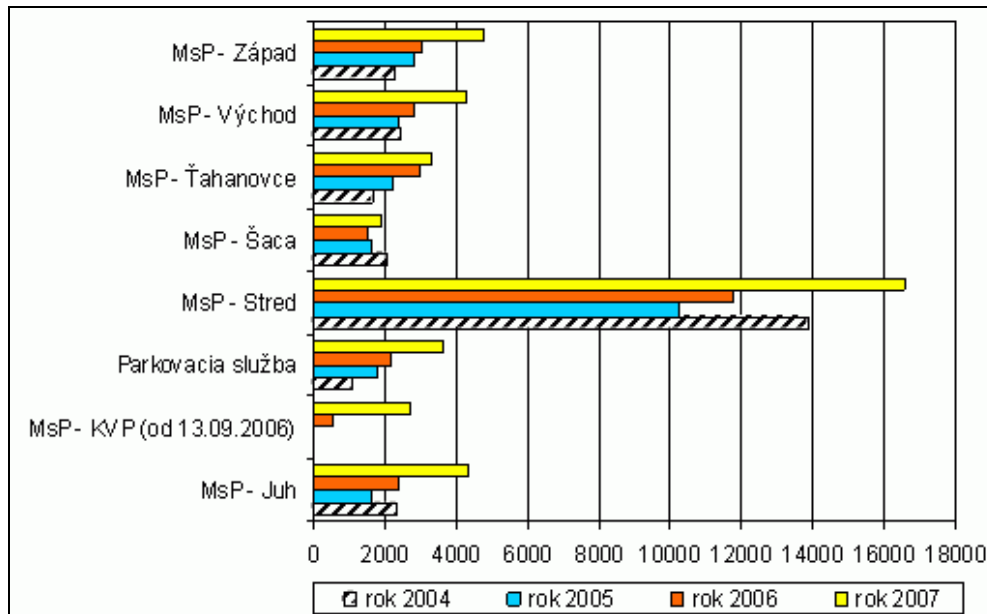
Stanica MsP – Východ so sídlom na ulici Dvorkinovej č.7 v Košiciach. Táto stanica obhospodaruje územné obvody v MČ Košice – Dargovských hrdinov a MČ Košice – Košická Nová ves s celkovou rozlohou 16,9 km² a počtom obyvateľov 30745.

Stanica Mestskej polície Košice – Západ so sídlom na Triede SNP č.39 v Košiciach. Táto stanica obhospodaruje územné obvody v MČ Košice – Západ, MČ Košice – Luník IX a MČ Košice – Pereš s celkovou rozlohou 7,6 km² a počtom obyvateľov 46101.

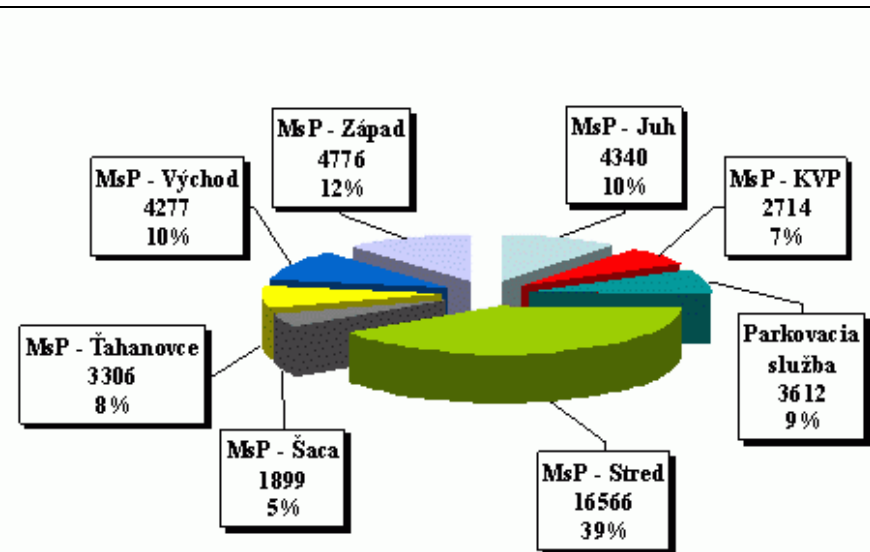
Personálna skladba MsP KE pozostáva zo **194** zamestnancov z čoho **166** tvoria príslušníci MsP KE (policajti) a **28** civilní zamestnanci MsP KE (stav ku 31.12.2007), čím sa prakticky nezmenila od roku 2004.

Tabuľka 151: Vybrané ukazovatele činnosti Mestskej polície Košice

Rok	2004	2005	2006	2007	
Počet príslušníkov MsP	163	155	160	166	
Celkový počet vyriešených priestupkov	25790	22690	27194	41490	
Počet priestupkov riešených na úseku VZN	15743	11087	13445	20814	
Počet priestupkov riešených na úseku dopravy	7852	9369	11220	14886	
Počet ostatných riešených priestupkov	2195	2234	2529	5790	
Z toho	Riešené v blokovom konaní	14958	8426	8607	13993
	Na sumu	2 597 650,- Sk	2 646 830,- Sk	3 202 300,- Sk	5 757 100,- Sk
	Riešené blokom na pokutu nezaplatenú na mieste	1658	2372	2579	4573
	Na sumu	691 300,- Sk	1 233 700,- Sk	1 775 350,- Sk	3 747 800,- Sk
	Riešené preventívne (dohovaraním)	7960	5198	13985	20956
	Oznámené správne orgánu a pod.	1214	6694	2023	1968

Graf 3: Porovnanie počtu riešených priestupkov jednotlivými útvarmi MsP za r. 2004 – 2007

Graf 4: Podiel jednotlivých útvarov MsP na riešených priestupkoch za r. 2007

Obrázok 6

14.3.1 Spolupráca Mestskej polície Košice s inými zložkami

MsP KE spolupracuje pri plnení svojich úloh s príslušnými útvarmi Policajného zboru SR, orgánmi štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce, orgánmi štátnej zdravotníckej správy, orgánmi štátneho dozoru vo veciach životného prostredia, orgánmi požiarnej ochrany a s inými štátnymi orgánmi, miestnymi úradmi mestských častí v Košiciach, Psychosociálnym centrom v Košiciach, Arcidiecéznou charitou v Košiciach.

V súvislosti s pokračovaním projektu „Bezpečná Terasa“ predložil náčelník MsP na základe požiadavky starostu MČ Košice – Západ PhDr. Pavla Mutafova do miestnej rady MČ Košice – Západ projekt „Monitorovanie MČ Košice – Západ bezpečnostnými kamerami. Po schválení a vyčlenení finančných prostriedkov by sa s realizáciou uvedeného projektu mohlo začať v roku 2008.

14.3.2 Najviac problémové územie mesta

Najväčšie problémy sú na území MČ Košice – Staré mesto:

V rámci výkonu služby sa realizujú opatrenia s cieľom eliminácie negatívnych prejavov niektorých rómskych spoluobčanov, a iných asociálnych živlov, ktorí obťažujú občanov a návštevníkov mesta Košice žobraním, vreckovými krádežami, a pod. Zvýšená pozornosť sa venuje Dominikánskemu námestiu, ako aj zastávkam MHD, kde sú realizované preventívno-bezpečnostné opatrenia k eliminácii činnosti vreckových zlodejov.

Pri realizácii týchto opatrení sa využívajú efektívne formy priameho výkonu služby (služby v civilnom odevu), ktorými sme nahradili bežne realizovaný model hliadkovej služby tak, aby bola rešpektovaná doba a forma protiprávneho konania s cieľom prispieť k zvýšeniu pocitu istoty, bezpečnosti a spokojnosti občanov, k vytvoreniu podmienok pre ich pokojnú, nerušenú prácu, život a oddych.

Problematika verejného poriadku a čistoty hlavne na Dominikánskom námestí a v jeho okolí je jednou z priorít MsP, denne v dopoludňajších hodinách je vykonávaná kontrola trhoviska. Vo večerných a nočných hodinách sa pre množstvo barov, krčiem a diskontov (kde sa dá kúpiť lacný alkohol) stáva centrum mesta miestom stretávania sa mládeže, z ktorej prevažná časť konzumuje alkoholické nápoje na verejnom priestranstve a následne sa dopúšťa rôznej protiprávnej činnosti. Neraz sú podozrivé osoby zo spáchania priestupku predvádzané za účelom zistenia totožnosti alebo k podaniu vysvetlenia na stanicu MsP - Stred, prípadne na OO PZ.

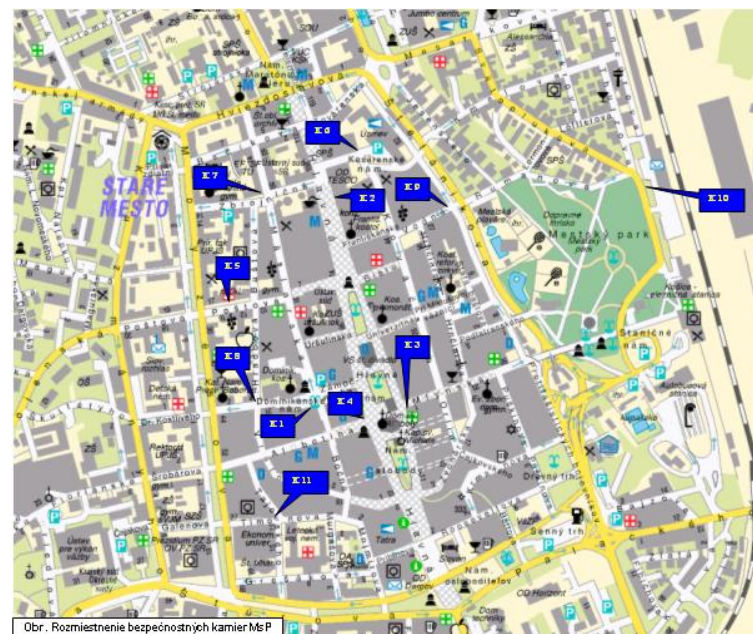
Každý piatok, kedy dochádza v danej lokalite k výraznému nárastu protiprávnej činnosti, sa vykonávajú preventívno – bezpečnostné akcie v čase od 19:00 hod. do 02:00 hod. za účasti zvýšeného počtu príslušníkov MsP. Uvedené akcie sú zamerané predovšetkým na verejný poriadok, dodržiavanie čistoty, zákazu podávania a konzumácie alkoholických nápojov osobám mladším než 18 rokov, predchádzanie poškodzovaniu majetku a rušenia nočného kludu.

Hlavným problémom na sídliskách v meste Košice (KVP, sídlisko Ťahanovce, Dargovských hrdinov) je zgrupovanie mládeže, a s tým spojené ničenie majetku mesta resp. mestskej časti, vandalizmus, rušenie nočného kludu, užívanie alkoholických nápojov, a pod.

14.3.3 Významné aktivity realizované MsP KE

14.3.3.1 Kamerový systém

Cieľom budovania kamerového systému MsP KE je fakt, že MsP KE chce prispieť k zvýšeniu pocitu istoty, bezpečnosti a spokojnosti občanov, k vytvoreniu podmienok pre ich pokojnú, nerušenú prácu, život, oddych a zároveň chce obmedziť, resp. eliminovať príčiny, podmienky a kriminogénne faktory, ktoré umožňujú, resp. uľahčujú páchanie priestupkov, trestných činov alebo inej protispoločenskej činnosti a tým zabrániť, prípadne sťažiť ich páchanie. V súčasnej dobe je v centrálnej mestskej zóne nainštalovaných 11 bezpečnostných kamier a v MČ Košice – Šaca 7 bezpečnostných kamier. V súčasnosti teda MsP prevádzkuje spolu 18 bezpečnostných kamier. Operátori z monitorovacieho pracoviska MsP KE v období od 19.12.2006 do 31.12.2006 zistili 256 prípadov porušenia právnych noriem (v roku 2006 sa kompletne modernizoval kamerový systém MsP KE) a v období od 01.01.2007 do 31.10.2007 zistili 1642 prípadov porušenia právnych noriem. Na miesto spáchania priestupkov alebo iných porušení právnych noriem boli vždy operatívne vyslané hliadky MsP za účelom ich následného riešenia.

Obrázok 7: Rozmiestnenie bezpečnostných kamier MsP KE v CMZ

14.3.4 Realizované projekty

V súlade so Stratégiou prevencie kriminality v SR na roky 2003 až 2006, ktorú spracovala Rada pre prevenciu kriminality SR pri Úrade vlády SR, MsP KE v spolupráci s mestom Košice rozvíjala, resp. sa spolupodieľala na nasledujúcich preventívnych aktivitách aj so zameraním na marginalizované skupiny, resp. komunity, ako aj na programy pre prácu s mládežou zo zanedbaného a sociálne málo podnetného prostredia:

Spoluúčasť (odborná, materiállová, technická) na realizácii projektov: „Pastoračné centrum pre rómsku komunitu na L IX“, „Klub pre rómske deti pri cirkvi Bratskej“, „Rómsky skauting - Spolok správnych rómskych chlapcov“ a „Detské dopravné ihrisko L IX“.

Od roku 2005 (zimné obdobie 2005/2006 v objekte na ul. Rázusovej v KE a zimné obdobie 2006/2007 v objekte na ul. Kukučínovej v KE) je v zimných mesiacoch pre bezdomovcov vytvorená prevádzka núdzového ubytovania, kde je im poskytnutá sociálna pomoc (teplá strava, nocľah, osobná hygiena a pod.).

V priestoroch železničnej stanice v Košiciach bol v roku 2005 uvedený do prevádzky a odovzdaný do správy Železničnej polície SR moderný kamerový systém (na tomto projekte sa spolupodieľala MsP KE),

V rámci Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja MÚ MČ Košice - Západ pre rok 2005 v časti "Bezpečná Terasa" odsúhlasili poslanci predmetnej MČ na zriadenie cyklistických hliadok (ďalej „cyklohliadky“) finančné prostriedky vo výške 300.000,- Sk. Prvé cyklohliadky MsP vyrazili do ulíc MČ Západ dňa 12.06.2006. Cyklohliadky plnia úlohy vyplývajúce zo zák. SNR č.564/91 Zb. o obecnej polícii spravidla v období od 01. apríla do 31. októbra v závislosti od klimatických podmienok. Ich činnosť je organizovaná prevažne v miestach so závažnou a rozsiahlou bezpečnostnou problematikou, t.j. v takých úsekoch, kde dochádza k častému narušovaniu verejného poriadku a páchaniu trestnej činnosti (borovicový háj nad ul. Popradskou, záhradkárská lokalita „Čičky“, Asanačné pásmo a pod.) Do cyklohliadok je v MČ Košice - Západ určených 8 policajtov, ktorí sú v čase mimo sezóny a v čase nepriaznivého počasia zaradení do klasického priameho výkonu služby.

14.3.5 Prednášky, školenia a kurzy (2005 – 2007):

Realizované odborné školenia pre členov Asistenčnej služby životného prostredia a ochrany verejného poriadku MÚ MČ Košice – Luník IX, za účelom zvýšenia ich odbornosti a úrovne ich právneho vedomia. Obdobné školenia uskutočnila MsP KE aj pre 4 rómskych pracovníkov z MÚ MČ Košice – Krásna, ktorí monitorovali dodržiavanie verejného poriadku v tejto MČ.

V oblasti prevencie viktimácie t.j. špecificky orientovanej prevencie kriminality, ktorá sleduje cieľ, aby sa človek nestal obeťou trestného činu, sme v roku **2006** zrealizovali **106** prednášok a besied a za **9** mesiacov roku **2007** zrealizovali **85** prednášok pod názvom „Kriminálna prevencia pre mladých alebo Ako sa chrániť na ulici pred možným nebezpečenstvom“, ktoré sú určené pre žiakov základných a stredných škôl, a ktoré sú integrované do osnov vzdelávania v rámci hodín etickej výchovy so zámerom pripraviť deti a mládež na osvojenie si a uplatňovanie preventívnych opatrení, ktorými by mohli znížiť riziko svojho ohrozenia kriminalitou.

Realizácia projektu s názvom „Kurz psychohygieny a výcviku sebaobrany pre seniorov“, na ktorom sa podieľali starosta MČ Košice – Juh, koordinátori projektu z MÚ MČ Košice – Juh, vedúci OVŠV MsP KE, externý spolupracovník MsP Košice pre bojové umenia p. Ladislav Konrád a jeho asistent p. Štefan Szeles – koordinátor stanice MsP KE – Stred, Obvodné oddelenie PZ Košice – Juh, Psychosociálne centrum Košice, Klub dôchodcov a Jednota dôchodcov. Hlavným cieľom tohto kurzu bola príprava seniorov na správne osvojenie a následne uplatňovanie konkrétnych metód, ktorými by mohli znížiť riziko svojho ohrozenia zo strany podvodníkov a iných páchatelov trestnej činnosti, ako aj vhodné správanie sa v takýchto krízových situáciách. Predmetný kurz bol realizovaný od 17:09.2007 do 11.10.2007.

14.3.6 Preventívno – bezpečnostné akcie

Príslušníci MsP KE niekoľkokrát realizovali na celom území mesta (okrem bežnej činnosti) preventívno-bezpečnostné akcie boja proti alkoholizmu mladistvých a maloletých osôb v zmysle §-u 30 ods.1 písm. a) zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v platnom znení. Pri týchto akciách príslušníci MsP zistili v roku **2006** celkovo **19** prípadov, kedy bol alkohol podaný osobe mladšej ako 18 rokov, z čoho **12** prípadov riešili blokovou pokutou, **4** prípady riešili blokovou pokutou na meste nezaplatenou (šekom) a **3** prípady riešili oznámením správnemu orgánu. V roku **2007** (za 9 mesiacov) riešili celkovo **10** prípadov, kedy bol alkohol podaný osobe mladšej ako 18 rokov, z čoho **8** prípadov riešili blokovou pokutou, **1** prípad riešili blokovou pokutou na meste nezaplatenou (šekom) a **1** prípad riešili oznámením správnemu orgánu.

14.4 Závery a trendy v oblasti bezpečnosti

- ako vyplýva z grafov oblasťou s najmenším výskytom trestnej činnosti je Mestská časť Košice – Šaca; príčinou toho môže byť aj relatívne malý počet obyvateľov s trvalým pobytom v danej oblasti a prítomnosť Ústavu na výkon trestu odňatia slobody
- oblasť s najväčšou mierou trestnej činnosti je Mestská časť Staré Mesto a o príčinách toho stavu sa zmieňujeme na strane 88
- v porovnaní s rokom 2005 sledujeme v roku 2006 zníženie absolútneho počtu trestnej činnosti vo všetkých mestských častiach a taktiež zlepšenie objasnenosti trestnej činnosti, ktorá sa v roku 2006 zhoršila iba v troch obvodoch (Staré mesto, Dargovských hrdinov a Nad Jazerom)
- v porovnaní vybraných ukazovateľov trestnej činnosti Košíc a slovenského priemeru potvrdilo mesto fakt, že veľké mestá majú tendenciu vykazovať vyššiu mieru kriminality ako celoštátny priemer
- z absolútneho hľadiska patria medzi najčastejšie sa vyskytujúce trestné činy: ekonomická a majetková trestná činnosť a krádeže vlámaním, medzi najmenej objasňované okrem posledných dvoch menovaných patria aj krádeže motorových vozidiel, najlepšiu mieru objasňovania trestných činov vykazuje násilná trestná činnosť (vrátane vražd a znásilnení), mravnostná a ekonomická trestná činnosť
- príčinám trendu znižovania dopravnej nehodovosti sa venujeme na strane 85
- nemennosť personálneho substrátu Mestskej polície Košice a nárast odhalených priestupkov dokazuje jeho početnú dostatočnosť ako aj zefektívnenie práce (napr. využitím modernejšieho materiálno technického zabezpečenia
- vysoký počet udelených pokút za nesprávne parkovanie svedčí o nedostatočnom počte parkovacích miest

14.5 SWOT analýza oblasti Bezpečnosti občanov a návštevníkov mesta

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - zvyšovanie objasnenosti priestupkov aj trestných činov - zvyšuje sa záujem občanov o spoluprácu - preferovaná anonymita - modernizovaný kamerový systém (posun) - počet väčšiny trestných činov klesol - resocializačné stredisko - psychosociálne centrum - prevencia - dobrá spolupráca mestskej a štátnej polície (aj s MČ, škol. zariadeniami) - Stredná odborná škola policajného zboru 	<ul style="list-style-type: none"> - minimálny nárast/až stagnácia kapacít mestskej polície voči nárastu priestupkov a negatívnych javov - upustenie od projektu Bezpečné mesto Košice - vznik nelegálnych osád (nejasné majetkové pomery pozemkov) - voľný čas špeciálne ohrozenej mládeže - nárast vandalizmu mládeže - nedostatok materiálo-technického vybavenia (kamerový systém)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - zisťovať pocit bezpečia občanov - dobudovanie ZÁKOS - EHMK a MS - budovanie MsP - rozhodovanie samosprávy - viktimačné aktivity 	<ul style="list-style-type: none"> - závislosť na finančných zdrojoch - nárast automobilovej dopravy (dopravná nehodovosť) - segregácia určitých skupín občanov - nezamestnanosť a sociálna vylúčenosť - závislosť využívania voľného času mládeže na finančné zdroje rodiny - nie je povinná resocializácia po prepustení z výkonu trestu - anonymita na sídliskách - zložitosť procesu dokazovania - slabé rodinné väzby - legislatíva

14.6 Identifikované problémy oblasti Bezpečnosť občanov a návštevníkov mesta

- Nedostatočná prevencia a zabezpečovanie verejného poriadku v meste
- Nízka bezpečnosť obyvateľov ako účastníkov cestnej premávky

15 Telekomunikácie a komunikačno-informačné systémy

15.1 Telekomunikácie – telefónne siete, mobilní operátori, TV a rozhlasový signál

Na území mesta pôsobí Slovenská televízia, ako aj viacero súkromných lokálnych televízií, taktiež niekoľko rádii. Slovenský rozhlas a viacero súkromných rádii.

Služby pevnej siete poskytuje spoločnosť Slovak Telekom, a. s., pod obchodnou značkou T-Com, ktorá poskytuje národné i medzinárodné telefónne služby, široké portfólio dátových a internetových služieb, vrátane širokopásmového prístupu do internetu.

Služby mobilnej siete sú poskytované spoločnosťami Orange Slovensko, a.s., T Mobile Slovensko a.s. a O2 (Telefónica O2 Slovakia, s.r.o.).

15.2 Komunikačno–informačné systémy

Nedávno vydaná správa Európskej komisie obsahovala informácie o počte prípojok širokopásmového internetu k dátumu 1. 7. 2007 v členských krajinách. Stanovená podmienka pre vysokorýchlostný internet bola, že jeho rýchlosť musí byť minimálne 144 kbps. Pripojenia pomocou siete 3G neboli kvôli nedostatku relevantných údajov započítané v žiadnej krajine.

Slovensko sa umiestnilo na 23. mieste s penetráciou 6,9 broadband prípojky na 100 obyvateľov. Horšie sú na tom už len Poľsko, Grécko, Rumunsko a Bulharsko. Z celkového počtu 372 393 prípojok je 202 343 (viac ako 99 % tvorí DSL) prevádzkovaných spoločnosťou Slovak Telekom. Fixný bezdrôtový prístup (WIMAX, WIFI...) tvorí 57 946 , káblový internet 42 766 a technológia FTTH 38 094 prípojok. O nekompletnosti údajov možno hovoriť pri počte DSL prípojok alternatívnych operátorov.

Nová štúdia OECD bola zameraná na vytvorenie rebríčku cien broadbandu v tridsiatich najvyspelejších krajinách sveta. Problémom takéhoto porovnávanie je, že možno len ťažko presne porovnávať ceny pri tak odlišných technológiách pripojenia akými sú napríklad ADSL a optické káble. Odhliadnuc od týchto všetkých aspektov bol zostavený rebríček, ktorý obsahuje cenové rozpätie pre internet s rýchlosťou 1 Mbit/s. Rebríček bol zostavený z dát z októbra 2006 a ceny boli očistené od rôznych akcií a iných skresľujúcich údajov.

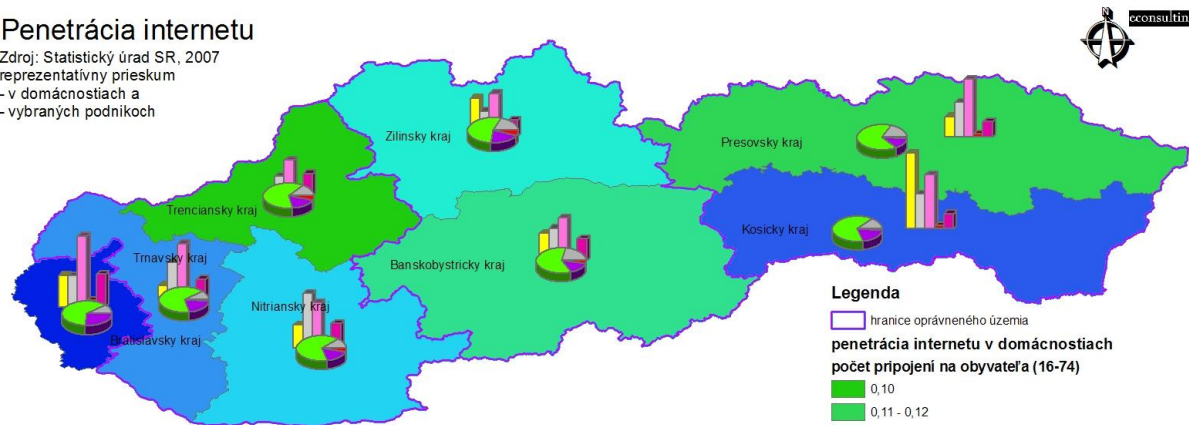
Z výsledkov vyplýva, že na Slovensku si možno zaobstarať broadband so spomínanou rýchlosťou od 347,5 SK (13,90 USD) a v susednej Českej republike od 402,25 SK (16,09 USD). Tieto hodnoty nás zaraďujú na 25. a 26. miesto v rebríčku, respektíve na 6. a 5. miesto pre najdrahší broadband.

Okrem iného je priemerná rýchlosť pripojenia na Slovensku 2,8 Mbit/s a priemerná cena broadbandu s rýchlosťou 1 Mbit/s 1 270 SK (50,15 USD). Najdrahší 1 Mbit/s broadband je v Turecku (od 2 028,25 SK), Grécku (od 936,75 SK) a Mexiku (od 850,25 SK). Naopak najlacnejší je broadband v "optických veľmocích" Japonsku (od 5,5 SK), Švédsku (od 8,75 SK), Kórei (od 10,5 SK) a Fínsku (od 14,75 SK).

Výsledky rebríčka sú rozhodne zaujímavé, ale sú skôr hodnotiaceho charakteru než kritického. Jasný je len to, že krajiny, ktoré sa vybrali cestou optických káblov, rozhodne trafili do čierneho a majú veľký náskok v kvalite infraštruktúry.

Penetrácia internetu

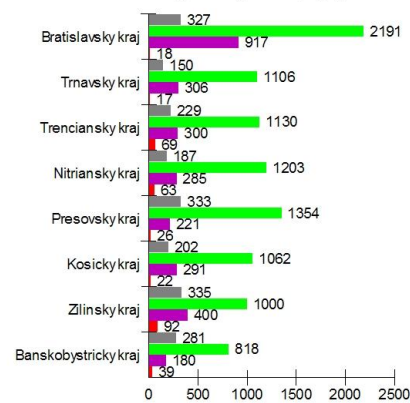
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2007
 reprezentatívny prieskum
 - v domácnostiach a
 - vybraných podnikoch

Pocet domácností podľa druhu pripojenia na internet

Pocet podnikov (s viac ako 10 zamestnancami) podľa rýchlosti pripojenia

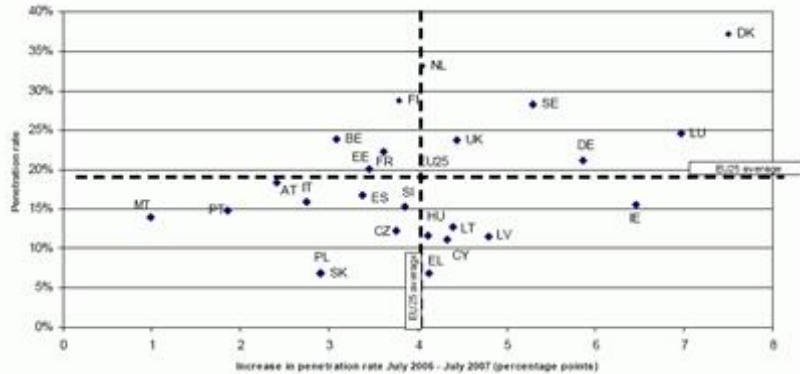

Graf 41

Európska komisia vo svojom [dokumente](#) (PDF, 647 KB) Širokopásmový prístup v EU: situácia k 1. júlu 2007, ktorý bol zverejnený 15. októbra, hodnotí stav broadbandu v európskej dvadsaťpäťke a v niektorých oblastiach figurujú čísla aj z dvoch nových krajín – Bulharska a Rumunska.

15.2.1 Zlepšujúci sa rast, nízka penetrácia

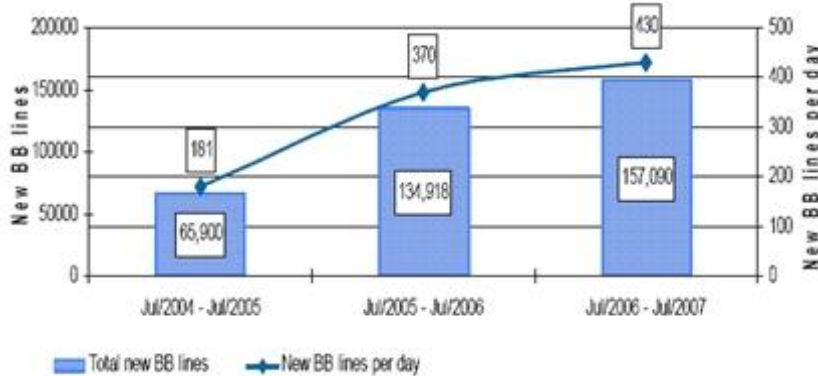
Zo štatistík vyplýva, že aj keď penetrácia broadbandu na Slovensku akceleruje, jej rast je stále podpriemerný (medziročne menej ako 3 percentuálne body) a dvojnásobne to platí o úrovni penetrácie. Spolu s Gréckom (ozn. EL) a Poľskom sme stále outsidersmi v rámci Únie.

Graf 42

Úroveň a rast (2007/2006) penetrácie ku koncu 1. polroku 2007. Zdroj: EK

Neprijemným zistením je podpriemerný rast penetrácie rýchleho internetu na Slovensku, napriek jeho nízkemu rozšíreniu, tzn. veľkému podielu dosiaľ nepripojených domácností. Drvivá väčšina členských štátov zvyšuje svoj podiel obyvateľstva vybavených broadbandom výrazne rýchlejšie a na pohľad paradoxom je, že najrýchlejšie rastie penetrácia v krajinách z tohto pohľadu nadpriemerných.

Graf 43

V Dánsku (7,7 linky na 100 obyvateľov za rok), vo Švédsku (5,4), v Luxembursku (7,1), v Nemecku (5,8) a vo V. Británii (4,5). Rýchlo rastie tiež dosiaľ zaostávajúce Írsko (6,7 linky na 100 obyv./rok). Holandsko s 2. najvyššou penetráciou v EÚ rastie „len“ priemerne.

Ročné a denné prírastky širokopásmových prípojok na Slovensku – dynamika klesala. Zdroj: EK

Okrem Poľska však rozvíjali svoj broadband rýchlejšie všetky východoeurópske štáty z bývalej EÚ10. Ak porovnáme poslednú správu s [informáciou za 3.Q/2006](#), na príklade Grécka vidíme, že rozvojové programy môžu priniesť ovocie. Dúfajme, že finančné injekcie z operačných programov EÚ (OP IS) povzbudia aj slovenských ISP.

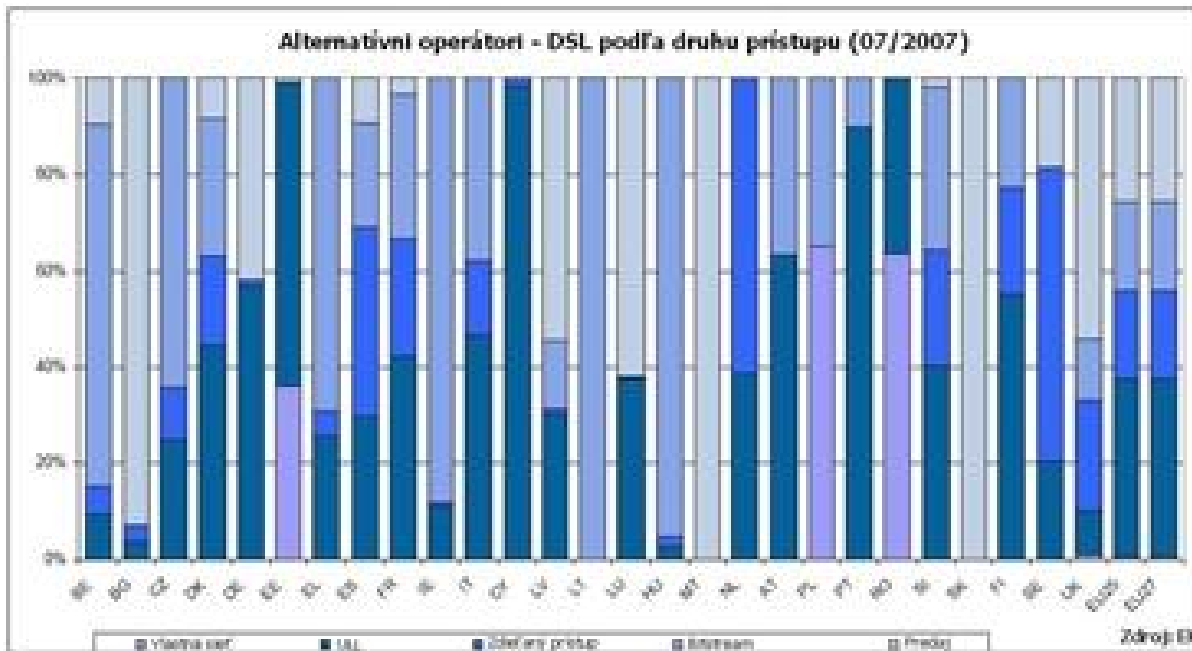
15.2.2 Broadband pre všetkých: Príde regulácia?

„Kladivo na operátorov“, komisárka EK pre informačnú spoločnosť a médiá [Viviane Redingová](#), pri prezentácii správy povedala, že je neprijateľné, aby sa rozdiely v dostupnosti broadbandu medzi najvyspelejšími a najzaostalejšími krajinami EÚ naďalej zvyšovali.

Zatiaľ sa tak deje: rozdiel medzi Dánskom (37,2 %) a Bulharskom (5,7 %) sa zvýšil a dosiahol 31,5 percentuálnych bodov. Pod heslom „broadband pre všetkých“ chce EK už v novembri predložiť návrh reformy telekomunikačných predpisov, ktorá má priniesť účinnejšiu hospodársku súťaž. S optimistickým hodnotením by som bol v tomto prípade opatrný. Trh fixných komunikácií je už aj dnes značne regulovaný a fixným operátorom nemožno vytýkať nejaké kartelové praktiky. Je to jednoducho iná situácia ako v roamingových hovoroch mobilných operátorov. Príliš veľký dirigizmus sa môže stať naopak brzdou rozvoja.

Zdravé trhové prostredie si podporu isto zaslúži, zvlášť v nových členských štátoch, ale rezervy existujú v celej EÚ. Napriek tomu, že v rámci EÚ majú tzv. noví hráči, resp. alternatívni operátori väčšinový trhový podiel v počte liniek rýchleho internetu (53,5 %), po odrátaní ďalšieho predaja DSL liniek od bývalých

monopolov sa karta obráti a alternatívni operátori mali podiel len 44,3 %. Celkovo však (opäť na rozdiel od Slovenska) väčšina (55,4 %) DSL liniek alternatívnych operátorov funguje na uvoľnených miestnych vedeniach, čo je oproti minulému roku (45,6 %) výrazný posun.

Graf 44

Broadband v EÚ: Slovensko stále outsiderom

Na príklade porovnania využívaných druhov prístupu pre prevádzku DSL prípojok v krajinách EU vidíme na Slovensku (a na Malte) istú šedú jednotvárnosť, keď 100 % DSL liniek alternatívnych operátorov boli len ďalej predávané linky Slovak Telecomu.

15.2.3 Ovocie váhania

DSL prostredníctvom uvoľnených miestnych slučiek/vedení (ULL) má najväčší potenciál stať sa kľúčovou technológiou alternatívcov. Takéto linky sú teoreticky dostupné kdekoľvek, kde má DSL v prevádzke bývalý monopol, ale aj tam, kde ho nemá.

Pre totálnu absenciu takejto formy broadbandu na Slovensku máme významný hendikep oproti iným štátom EÚ. DSL totiž stále ostáva dominantou v rámci európskeho broadbandu (72,5 mil. prípojok), hoci jeho rast sa spomaľuje. Na druhej strane sa zvyšuje podiel alternatívnych technológií (FWA, CaTV a FTTx) – spolu cca 17,7 mil. prípojok na konci 2.Q/2007.

Vzhľadom na tvrdošijnosť o isté obštrukcie ST v oblasti uvoľnenia miestnych vedení bude zrejme na Slovensku podiel alternatívnych technológií vyšší než priemer EÚ. Slovenskí noví hráči takto možno preskočia jednu vývojovú etapu a od „dealerského predaja“ DSL prejdú rovno na vlastné, často optické siete. Ako vidíme, všetko zlé, je na niečo dobré.

Dá sa očakávať, že budúca správa EK zaznamená významný nárast podielu optických prípojok a ďalších technológií nezávislých na klasických telefónnych kábloch. Akceptácia účastníkov využívajúcich mobilný broadband, ktorý sa stáva čoraz reálnejšou alternatívou voči fixným sieťam (isteže, so značným odstupom), by štatistický význam DSL prípojok obmedzila ešte významnejšie. Napríklad odhadovaný počet účastníkov mobilného broadbandu (3G a FLASH-OFDM) ku koncu roku na Slovensku prekročí 100 000.

Samotné Košice čo sa týka pokrytia Internetom patria k tým lepším v rámci Slovenska. V rámci Košíc je však značná disparita v pokrytí kvalitným signálom hlavne v okrajových Mestských častiach (Kavečany...).

V Košiciach je dostatočný počet internetových poskytovateľov služieb a tvoria zdravú konkurenciu. V centre mesta je však už problém presýtenia WIFI sietí.

Vybavenosť domácností

- Počet domácností vlastniacich PC: Vybavenosť bytových domácností Košíc osobným počítačom pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2001 bola v rámci kraja nadpriemerná. Osobný počítač vlastnilo 16,1 % domácností.
- Počet pripojení na INTERNET – nesleduje sa
- Počet pripojení – broadband – nesleduje sa
-

Vybavenosť občianskej infraštruktúry najmä školy

Rok 2005 -
Materské školy: 72
Základné školy: 48
Základné umelecké školy: 8
Gymnázia: 18
Stredné odb. učilištia a učilištia : 14
Združené stredné školy: 2
Stredné odborné a odborné školy a konzervatóriá: 25
Vysoké školy:: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Technická univerzita, Univerzita veterinárneho lekárstva, Ekonomická univerzita Bratislava, Slovenská poľnohospodárska univerzita, Katolícka univerzita

Vybavenosť súkromného sektora – nesleduje sa

WIFI pokrytie

Je pokryté centrum, letisko, obchodné centrá. Za väčšinu pripojení sa platí poskytovateľovi. WIFI je bezplatne poskytované v budove magistrátu mesta.

Informácie o bezplatnom pripojení prostredníctvom hot spot(ov) zasielané na adresu roman.vavro@teleoff.gov.sk, Telekomunikačný úrad SR:

Tabuľka 152

Adresa	SSID	Druh zariadenia	Poznámka
Hlavná 22	Bluebell	kaviareň	od 8,00 hod., 1,5 Mbit
Hlavná 102	-	reštaurácia	10,00 - 01,00 hod.
Pri prachárni	cassovia1, 2	obchodné centrum	cca 1000 Kb
Trieda SNP	galeria1, 2, 3	obchodné centrum	cca 1000 - 1500 Kb

Hot spot - miesto pokryté signálom bezdrôtovej siete, prostredníctvom ktorej je možné pripojiť sa na internet.

SSID - Service Set Identifier - sieťový identifikátor

Zdroj: Telekomunikačný úrad SR, <http://www.teleoff.gov.sk/sk/Internet/Zdarma/hotspot.html>

Komunikačný systém medzi MMK a úradmi MČ, kompatibilita

Je vybudovaná virtuálne privátna sieť (VPN) samosprávy mesta Košice medzi všetkými 22 MČ a mestom.

Pripojenosť mestských častí do Virtuálnej privátnej siete (VPN):

Magistrát	- OPTIKA	
MIC, Archív, St. radnica	- WiFi 2,4 GHz	MIC - Mestské informačné centrum
UHA	- WiFi 2,4 GHz	UHA - Útvar hlavného architekta
SMZ	- WiFi 2,4 GHz	SMZ - Správa mestskej zelene

Mestská polícia

Stanica JUH	- OPTIKA	
Stanica Ťahanovce	- OPTIKA	
Stanica Šaca	- WiFi 2,4 GHz	
Stanica KVP	- OPTIKA	
Stanica Stred	- WiFi 2,4 GHz	
Stanica Západ	- OPTIKA	
Stanica Východ	- OPTIKA	

Mestské časti:

Barca	- WiFi 2,4 GHz
Dargovských hrdinov	- OPTIKA
Džungľa	- WiFi 2,4 GHz
Juh	-WiFi 2,4 GHz (optika bude)
Kavečany	- WiFi 2,4 GHz
Košická Nová Ves	- WiFi 2,4 GHz
Košického vládneho programu	- OPTIKA
Krásna	-WiFi 2,4 GHz
Lorinčík	- WiFi 2,4 GHz
Luník IX	- WiFi 2,4 GHz
Myslava	- WiFi 2,4 GHz
Nad jazerom	- OPTIKA
Pereš	- WiFi 2,4 GHz
Poľov	- WiFi 2,4 GHz
Sever	- WiFi 2,4 GHz
Staré mesto	- OPTIKA
Šaca	- WiFi 2,4 GHz
Šebastovce	- WiFi 2,4 GHz
Ťahanovce - obec	- WiFi 2,4 GHz
Ťahanovce - sídlisko	- OPTIKA
Vyšné Opátske	- WiFi 2,4 GHz
Západ	- OPTIKA

E-government – aké služby sa poskytujú cez internet

Mesto poskytuje informačné služby prostredníctvom svojej internetovej stránky. Sú zverejnené elektronické formuláre pre jednotlivé podania. Je možná e-mail komunikácia s jednotlivými úradmi, mestskými podnikmi a mestskými útvarmi. Všetky informácie sa poskytujú v súlade so zákonom o poskytovaní informácií. Rozvoj interaktívnych informačných služieb sa v EÚ očakáva v rokoch 2008 - 2013.

15.3 Hlavné zistenia

Slovensko, ako aj mesto Košice, sa stále vyznačuje nízkym počtom domácností a škôl napojených na širokopásmový internet, ktorý je stále aj pomerne finančne nedostupným.

V zmysle súčasných trendov rozvoja informačnej spoločnosti a poskytovania efektívnych služieb samosprávy mesta môžeme konštatovať, že mesto neposkytuje dostatočný počet e-government služieb, obyvatelia nemajú vybudované postoje pre ich používanie, nie sú informovaní o týchto možnostiach, niekedy nedisponujú ani technickými možnosťami aby ich dokázali využiť.

Postoje a zručnosti k využívaniu IKT na poskytovanie služieb občanom, ako aj k samotnému využívaniu IKT na koordináciu, plánovanie a riadenie rozhodovacích procesov v samospráve mesta nemajú vybudované ani jej zamestnanci. Nedostatočným a zastaralým je aj IKT vybavenie ich pracovísk. Dôvodom prečo zaviesť efektívny systém plánovacích a rozhodovacích procesov je aj finančne a časovo náročný súčasný spôsob koordinácie činností v zmysle existencie dvojúrovňovej samosprávy v meste.

15.4 SWOT analýza oblasti Informačno-komunikačné technológie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - sú navrhnuté koncepčné riešenia - vybudovaný systém (ZÁKOS) - napojenie na EÚ sieť - dostupné kapacity na písanie projektov - história, systém MHD - inštitucionálne zabezpečenie - existencia Územného plánu 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok finančných zdrojov - nedostatočná pripravenosť na absorbovanie externých zdrojov - vysporiadanie pozemkov (financie) - slabá pripravenosť investícií - kritériá na výber priorít - nedostatočná obnova vozového parku a tratí MHD - chýbajúce cyklotrasy (pešia - dopravná infraštruktúra)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - externé zdroje (EÚ fondy) - koridory pre dopravu sú chránené (pre rozvoj dopravy) - zmena / nový Územný plán - ekologizácia dopravy - preferencia Mestskej hromadnej dopravy - určené lokality pre hromadné parkoviská/garáže - integrácia dopravy 	<ul style="list-style-type: none"> - dlhodobo nedostatočný objem finančných zdrojov - odsúvanie riešení do tej miery, že už budú prežitú - rozhodovanie v rozpore s programovými dok., limitmi únosnosti - anomália 2stupňovej samosprávy (stavebné povolenia) - kapacita magistrátu

15.5 Identifikované problémy oblasti Informačno-komunikačné technológie

- Nepostačujúca úroveň získavania informácií prostredníctvom IKT obyvateľmi
- Nedostatočné využívanie IKT pri plánovaní a rozhodovaní

16 Medzinárodná spolupráca mesta Košice

Na základe požiadavky objednávateľa aktualizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice bola dodatočne vytvorená odborná tematická skupina Medzinárodná spolupráca mesta Košice, ktorá na svojich zasadaniach dospela k nasledujúcim výstupom:

16.1 SWOT analýza oblasti Medzinárodnej spolupráce mesta Košice

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - existujúce fungujúce vzťahy s mestami - geografická poloha mesta - história partnerských vzťahov - história mesta - prítomnosť zahraničných investorov/ podnikateľských subjektov v meste - potenciál v budovaní vzťahov 	<ul style="list-style-type: none"> - nevyjasnenosť filozofie mesta vo vzťahu k partnerským mestám - neadresnosť spolupráce/vzťahov - nedostatočné reflektovanie potenciálu - mesto nie je regionálnym lídrom v zmysle metropolitného mesta - pasívny vzťah mesta k iniciatíve smerom k zahraničnej spolupráci - slabá jazyková vybavenosť - formálnosť vzťahov - vzťahy nie sú trvalo udržateľné - vysoký počet partnerstiev - málo pestré formy vzťahov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - ENP - Zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS) - Prítomnosť maď., špan. konzulátu, české centrum - Zriadenie ďalších zahraničných zastúpení - Medzinárodné programy a projekty - Členstvo primátora mesta v CoR - EHMK, MS 2011 - VIA REGIA, - Koridor VA - Užhorod a St. Peterburg - Rozšírenie priamych leteckých spojení mesta 	<ul style="list-style-type: none"> - zaostávanie - časté zmeny volených predstaviteľov - slabá propagácia mesta zo slovenskej úrovne - nekvalitná dopravná infraštruktúra - letisko Rzeszow

16.2 Identifikované problémy oblasti Medzinárodnej spolupráce mesta Košice

- Nejasná filozofia mesta v oblasti nadväzovania a udržiavania medzinárodných vzťahov
- Nedostatočná propagácia mesta
- Nedostatočná koordinácia a sprostredkovanie aktivít v tejto oblasti